

Programmabegroting 2018-2021

Colofon

Uitgave Gemeente Voorschoten

Postbus 393

2250 AJ Voorschoten

Inlichting: gemeente@voorschoten.nl

5 oktober 2017

Inhoudsopgave

Programmabegroting 2018-2021	1
Inleiding	4
Leeswijzer	8
Infographic.....	10
Begroting in één oogopslag	11
Beleidsbegroting	17
Recapitulatie.....	18
Programma's	19
P0 Bestuur en ondersteuning	20
P1 Veiligheid	38
P2 Verkeer en vervoer	44
P3 Economie.....	54
P4 Onderwijs	62
P5 Sport, cultuur en recreatie	68
P6 Sociaal Domein.....	80
P7 Volksgezondheid en milieu	99
P8 Wonen en bouwen	108
Paragrafen	116
Paragraaf 1 Lokale heffingen.....	117
Paragraaf 2 Weerstandvermogen en risicobeheersing	129
Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen	137
Paragraaf 4 Financiering.....	143
Paragraaf 5 Bedrijfsvoering	155
Paragraaf 6 Verbonden partijen.....	156
Paragraaf 7 Grondbeleid.....	168
Paragraaf 8 Bezuinigingen, taakstellingen en ombuigingen	171
Financiële begroting.....	173
Resultaat begroting 2018 - 2021	214
Financieel meerjarenperspectief 2017 - 2021.....	215
Bijlagen.....	218
Bijlage 1 Nieuw beleid per programma	218
Bijlage 2 Reserves en voorzieningen	219
Bijlage 3 Algemene uitkering uit het gemeentefonds	221
Bijlage 4 Subsidies	223
Bijlage 5 Overzicht baten en lasten per taakveld	227
Bijlage 6 Investerings	236
Bijlage 7 Reactie op de begrotingsscan	238

Inleiding

Terug naar de Voorschotense maat; minder gemeente meer Voorschoten

Voorschoten heeft de afgelopen 10 jaar fors geïnvesteerd in nieuwe wegen, scholen, plantsoenen en parken, sportvelden, nieuwe woonwijken zoals de Krimwijk en Starrenburg, een vernieuwd dorpscentrum, het verplaatsen van glastuinbouw, een ondergrondse Rijnlandroute, vernieuwing van riolering, de zorg voor onze ouderen en voor onze jeugd. Het effect zien we terug in de hoge kwaliteit van wonen en leven in Voorschoten. Er heeft echter aan het doen van deze investeringen wel een prijskaartje gehangen waardoor inkomsten en uitgaven niet meer in evenwicht zijn. Deze programmabegroting 2018 – 2022 moet de balans herstellen.

Het college van burgemeester en wethouders maakt verantwoorde keuzes en zorgt voor een deugdelijke financiële basis die perspectief biedt op een moderne gemeente in de 21^e eeuw. Keuzes maken we niet alleen op het gebied van de overheidsfinanciën maar ook op het gebied van overheidstaken; wat doen c.q. kunnen we wel en wat niet (meer) en met wie - welke gemeente(n) - werken we daarvoor samen. De uitdaging waarvoor we staan is groot maar we *moeten* terug naar de Voorschotense maat; minder gemeente meer Voorschoten.

Inkomsten en uitgaven van de gemeente in balans brengen Los van de gedane investeringen heeft Voorschoten, net als alle andere gemeenten in Nederland, een flink takenpakket van de Rijksoverheid overgedragen gekregen. Waar de gemeente Voorschoten de focus op legt is het uitvoeren van de wettelijke (kern)taken. Dat betekent dat wat je wettelijk moet, je dit ook als gemeente biedt. Uitgaven worden, zo mogelijk, gebracht op het niveau dat vergelijkbaar is met andere gemeenten van circa 25.000 inwoners. Aan de inkomstenkant zal een hogere OZB een bijdrage moeten leveren aan het behoud van het woongenot hier in ons mooie groene dorp en zal de kostendekkendheid van diensten worden doorgevoerd.

Er wordt naar een evenwichtige balans tussen inkomsten en uitgaven gestreefd om uiteindelijk tot structureel financieel herstel te komen. We ontkomen niet aan het feit dat hiervoor soms pijnlijke beslissingen genomen moeten worden. Alleen dan kan Voorschoten ook in de toekomst een top-woon gemeente zijn en blijven. Na vele jaren van investeren moeten we nu de inkomsten en de uitgaven op elkaar duurzaam afstemmen zodat er ruimte ontstaat voor het aflossen van de lopende schulden en een buffer wordt gecreëerd voor de terugloop van gemeentelijke inkomsten in de toekomst.

Bestuurlijke toekomst van onze gemeente Voorschoten is een zelfstandige gemeente met haar eigen gemeentebestuur en eigen bestuurlijke agenda. Voorschoten werkt constructief samen met de gemeente Wassenaar, de gemeente Leidschendam – Voorburg en de gemeenten uit de Leidse regio.

Met de gemeente Wassenaar is er één ambtelijke apparaat (Werkorganisatie Duivenvoorde). Na de Toekomstvisie Voorschoten 2025 is nu ook de Toekomstvisie Leidse regio 2027 opgesteld en vastgesteld met en door de buurgemeenten. Voorschoten oriënteert zich op verdere bestuurlijke samenwerking met haar omgeving en heeft hiervoor haar inwoners geconsulteerd over de te nemen richting in de toekomst. Vanuit de positie van financiële onafhankelijkheid gaat Voorschoten focus en verdieping aanbrengen in haar regionale samenwerkingsverbanden. In het belang van onze inwoners en onze bestuurlijke partners in de regio is een heldere visie op de bestuurlijke toekomst van Voorschoten van wezenlijk belang.

Minder gemeente meer Voorschoten De rol van de gemeente in de Voorschotense samenleving zal veranderen. Na een tiental jaren van forse investeringen zal de gemeente Voorschoten zich de komende vier jaar richten op de wettelijke (kern)taken van de gemeente. Veel meer dan nu wordt Voorschoten een beheergemeente en zal zij haar taken daar verder op afstemmen. Dit leidt tot minder gemeente en meer Voorschoten waarbij uitgegaan wordt van de eigen kracht en initiatieven van inwoners. In samenspraak met de Voorschotense samenleving komt - binnen de wettelijke kaders - beleid tot stand waarbij particulier initiatief verder wordt gestimuleerd en de gemeente via overheidsparticipatie deelneemt als een van de stakeholders. We gaan daarmee terug naar onze kerntaken.

Veiligheid Voorschoten is een veilig en leefbaar dorp. Burgers en ondernemers voelen zich nauw betrokken bij het veiligheidsbeleid. Voorschoten werkt daarbij integraal samen met alle betrokken ketenpartners op het gebied van veiligheid. Meer vrijheid en verantwoordelijkheid voor de inwoners, instellingen en ondernemers bereiken we door minder regelgeving. Dit vertaalt zich in de aanpassing van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) en door regelgeving te vereenvoudigen.

Invoering van de Omgevingswet Ruimtelijke procedures moeten straks eenvoudiger, sneller en goedkoper. Bij initiatieven wordt straks gehandeld op basis van 'ja-mits' in plaats van het huidige principe 'nee-tenzij'. De invoering van de Omgevingswet is een van de grootste bestuurlijke opgaves van de komende jaren. Deze nieuwe wet beoogt: opstellen van regels over de fysieke leefomgeving (denk bijvoorbeeld aan bouwwerken, water, bodem, cultureel erfgoed) die voor iedereen helder en eenvoudig zijn; meer integraal en samenhangend beleid op het gebied van het fysieke domein; meer ruimte voor lokaal maatwerk; snellere en betere besluitvorming over projecten in de leefomgeving en één (digitaal)loket waar alle informatie met betrekking tot de fysieke leefomgeving te vinden is en om vergunningen aan te vragen.

Verkeer en vervoer De afgelopen jaren is veel geïnvesteerd in de kwaliteit van het lokaal wegennet. Daarnaast is in het verleden geïnvesteerd in een ondergronds geboorde tunnel zodat de RijnlandRoute Voorschoten niet bovengronds doorsnijdt. Verkeersveiligheid, goed en toegankelijk openbaar vervoer en een goede doorstroming van het verkeer richting Leiden en Leidschendam blijven de uitgangspunten.

Lokale en regionale economie Voorschoten werkt aan optimale dienstverlening aan onze inwoners en ondernemers met behulp van het E-loket en door vermindering van regeldruk. Onze gemeentelijke dienstverlening dient duidelijk, tijdig, klantgericht en toegankelijk te zijn. Ondernemerschap stopt niet bij de gemeentegrens. Samen met onze buurgemeenten werkt Voorschoten aan de Economie071 van de Leidse regio. Het vestigingsklimaat is aantrekkelijk voor bedrijven, winkels en horeca. Dat blijkt wel uit de verschillende bedrijvigheid in de Dobbewijk, aan de Rouwkooplaan, de Beethovenlaan tot aan de extreem hoge bezettingsgraad van winkelruimtes in het centrum. Het prachtige historische dorpscentrum vormt het fysieke hart van onze gemeente; de huiskamer waar alle generaties, van jong tot oud, tezamen zijn. Het heeft een grote aantrekkingskracht op expats en toeristen.

Basisonderwijs Ieder kind krijgt zoveel mogelijk de ondersteuning die het nodig heeft om aansluiting te vinden en te behouden bij het passende onderwijs. Sociale achterstanden en taalachterstanden bij kinderen worden voorkomen. Kinderen tot 4 jaar hebben hierbij onze speciale aandacht. Kinderen moeten in Voorschoten de mogelijkheid hebben om hun talenten te ontwikkelen.

Sport, cultuur en recreatie Vanuit de gedachte van een netwerkorganisatie wordt de samenwerking tussen sportverenigingen onderling en de gemeente gestimuleerd en richten we ons samen op het realiseren van vooraf vastgestelde maatschappelijke doelen. Door kwaliteiten en krachten meer te bundelen behouden we in Voorschoten een rijk, kwalitatief en divers cultuuraanbod. Door samenwerking met onze gemeentelijke bureaus en de provincie Zuid-Holland blijft het buitengebied Horst, Duin en Weide vitaal en haar authentieke karakter behouden.

Zorg voor jeugd, ouderen, werk en inkomen Opgroeien in Voorschoten betekent gezond en veilig opgroeien. Dit college kiest er bewust voor om inwoners te helpen die zich bevinden in een zwakkere positie. Zij zullen niet extra belast worden maar juist worden geholpen door het instant houden van (armoede)arrangementen. Inwoners van Voorschoten zijn zelfredzaam en willen zo lang mogelijk regie over hun eigen leven houden. Iedereen die kan werken werkt naar vermogen en staat niet aan de kant. Door middel van werkervaring, opleiding en begeleiding wordt de belemmering bij het verkrijgen van werk verkleind en kijken we naar de mogelijkheden en talenten van mensen.

Samenwerking met onze partners binnen de gemeente is van groot belang. In samenwerking met vrijwilligers, mantelzorgers en professionals zetten we ons in voor het versterken van de lokale algemene voorzieningen zodat de groeiende groep kwetsbare Voorschotenaren zolang mogelijk zelfstandig kan blijven wonen. Het door ontwikkelen naar een stevige vrijwilligerscentrale is van belang om de groeiende vraag naar en inzet van vrijwilligers binnen de zorg en welzijn te werven, te trainen en te coördineren.

Voorschoten werkt actief samen met werkgevers via het werkgeversservicepunt (WSP) en onderhoudt nauw contact met de arbeidsmarktregio Haaglanden en de Leidse regio. Via een extra arbeidsmarktoffensief wordt gewerkt aan een hogere uitstroom uit de bijstand.

Dit leidt tot een positief resultaat. Deze uitstroom betekent ook lagere kosten zodat deze minder zwaar drukken op de gemeentelijke begroting (Buig-gelden).

Vanuit het Centrum Jeugd en Gezin wordt laagdrempelige preventieve zorg geboden aan kinderen en jong-volwassenen onder de 18 jaar en hun ouders. Participatie, gezond leven, goede voeding en bewegen is van belang voor onze jeugd en dit doen we in samenwerking met onder andere de GGD.

Gezondheid van onze inwoners De gezondheid van onze jeugd, volwassenen en ouderen is van groot belang. Kwetsbare inwoners met name onder jongeren en ouderen worden ondersteund bij gezonder worden, participatie en regievoeren. Het lokaal gezondheidsplan en het plan van aanpak preventie sociaal domein van de gemeente voorziet hierin. We bieden een gezonde leefomgeving voor onze inwoners en we stimuleren een gezonde levensstijl. Daar waar het gaat om zorg dichtbij de inwoners te organiseren hebben de huisartsen in Voorschoten een belangrijke rol en hebben zij zich verenigd in de Leidse regio.

Openbare ruimte en rioolbeheer Het beheer van de openbare ruimte is gericht op langdurige gebruik waarbij de onderhoudsbalans van soberheid en doelmatigheid leidt tot een kwalitatief veilig en onderhouden groene leefomgeving. De gemeente werkt verder aan duurzaamheid door gescheiden afvalinzameling te bevorderen. Door afval zowel milieutechnisch als economisch verantwoord te verwerken kan een afvalscheidingspercentage van 75% worden bereikt in 2020. In dit kader past ook de effectuering van het milieubeleidsplan 2017-2020. Een goed functionerend en onderhouden rioolstelsel is van groot belang. In de Vlietwijk werken we duurzaam aan een gescheiden rioolstelsel en nieuwe openbare inrichting van de wegen en straten. Maar de klimaatverandering laat ook zien dat we als gemeente niet alleen de overlast van water aan kunnen pakken. Bewoners en instellingen moeten ook samen aan de slag om de wijk helpen te vergroenen zodat het overlastgevende hemelwater makkelijker weg kan.

Wonen en ruimte Voorschoten is een aantrekkelijke woongemeente. Als enige gemeente in de regio daalt de gemiddelde leeftijd van de inwoners. Dat komt dankzij de groei van jonge gezinnen. Om dat zo te houden moet een goede balans worden gevonden tussen de verschillende groepen op de woningmarkt zoals starters, jonge gezinnen, middeninkomens en ouderen. De gemiddelde wachttijd voor een sociale woning is in Voorschoten minstens 7 jaar. Om deze druk af te (laten) nemen onderzoekt het college alternatieven. In samenwerking met corporaties en bouwondernemingen wordt verder onderzoek gedaan naar nieuwe mogelijkheden.

Leeswijzer

De programmabegroting bestaat uit een beleidsbegroting en een financiële begroting.

De *beleidsbegroting* is opgebouwd uit een programmaplan en de verplichte paragrafen. In het programmaplan is het beleid in Voorschoten op hoofdlijnen opgenomen, met het geld dat we daarvoor beschikbaar hebben. De paragrafen richten zich op de beheeraspecten zoals bedrijfsvoering, weerstandsvermogen, kapitaalgoederen, lokale heffingen en grondbeleid.

De *financiële begroting* gaat vooral in op de financiële positie van onze gemeente. Hierin is het totale financiële overzicht opgenomen, inclusief de toelichtingen. Dit bestaat uit de door de raad vastgestelde kaders, het algemene financiële beeld en het overzicht van de baten en lasten.

De opbouw van de beleidsbegroting en de financiële begroting lichten we hieronder toe.

Beleidsbegroting

Op grond van artikel 8 van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) bevat de beleidsbegroting:

- a. De te realiseren programma's;
- b. Een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen;
- c. Een overzicht van de kosten van overhead;
- d. Het bedrag voor de heffing voor de vennootschapsbelasting;
- e. Het bedrag voor onvoorzien.

In de programma's is opgenomen welke maatschappelijke doelen we nastreven, welke activiteiten we daarvoor gaan uitvoeren en wat het kost. De beleidsindicatoren geven een indicatie van de gewenste maatschappelijke effecten.

Elk programma begint met de doelstelling van het programma. Daaronder volgt een tabel met de manier waarop via de verschillende taakvelden de doelstelling uit het programma wordt ingevuld. De totaalraming van het programma is opgenomen aan het eind van het programma.

Per taakveld is vervolgens een inhoudelijke toelichting opgesteld voor 2018 en verdere jaren. Omdat er door de nieuwe indeling in 2017 sprake is van een systeemwijziging is de kolom 2016 leeg. De verschillenverklaring is 2018 ten opzichte van 2017.

Ter afsluiting van de taakvelden zijn de wettelijke grondslagen en beleidskaders vermeld.

Naast het programmaplan bevat de beleidsbegroting de wettelijk verplichte paragrafen. In de tabel hieronder staan deze vermeld.

Tabel 1 Paragrafen

Paragraaf	Inhoud
1. Lokale heffingen	<i>Ontwikkelingen op het gebied van de belastingen en heffingen.</i> Per heffing geven wij aan wat het beleid is en op welke wijze het tarief tot stand is gekomen. Ook geven wij inzicht in de (geraamde) opbrengsten.
2. Weerstandsvermogen en Risicobeheer	<i>Financiële gezondheid van de gemeente</i> De paragraaf geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is om financiële risico's op te vangen.
3. Onderhoud kapitaalgoederen	<i>Beleid ten aanzien van het beheer van kapitaalgoederen.</i> Dit zijn onder andere onderhoud en vervanging van openbaar groen, wegen, riolering, openbare verlichting, verkeerslichtinstallaties en -borden, watergangen (waarvoor de gemeente een onderhoudsverplichting heeft) en civiele kunstwerken.
4. Financiering	<i>Ontwikkelingen en keuzes in het financieringsbeleid.</i>
5. Bedrijfsvoering	<i>De wijze waarop de gemeente met de bedrijfsvoeringstaken omgaat.</i>
6. Verbonden partijen	<i>Een overzicht van alle verbonden partijen.</i> Verbonden partijen zijn organisaties waarin de gemeente een financieel én een bestuurlijk belang heeft.
7. Grondbeleid	<i>Visie van de gemeente op het grondbeleid.</i> Licht de wijze waarop het grondbeleid ten uitvoer wordt gebracht toe en de prognose van de resultaten van grondexploitaties, winstneming en verloop van reserves.
8. Bezuinigingen, taakstellingen en ombuigingen	<i>Een overzicht van de bezuinigingen in 2018-2021 die in de ramingen zijn verwerkt.</i> Zoals de provincie in de begrotingsscan heeft aanbevolen, maakt deze nieuwe paragraaf onderdeel uit van de begroting 2018. De bezuinigingen, taakstellingen en ombuigingen die in deze begroting opgenomen zijn, staan expliciet vermeld in deze paragraaf. Hierdoor kunnen deze onderwerpen goed worden gemonitord.

Financiële begroting

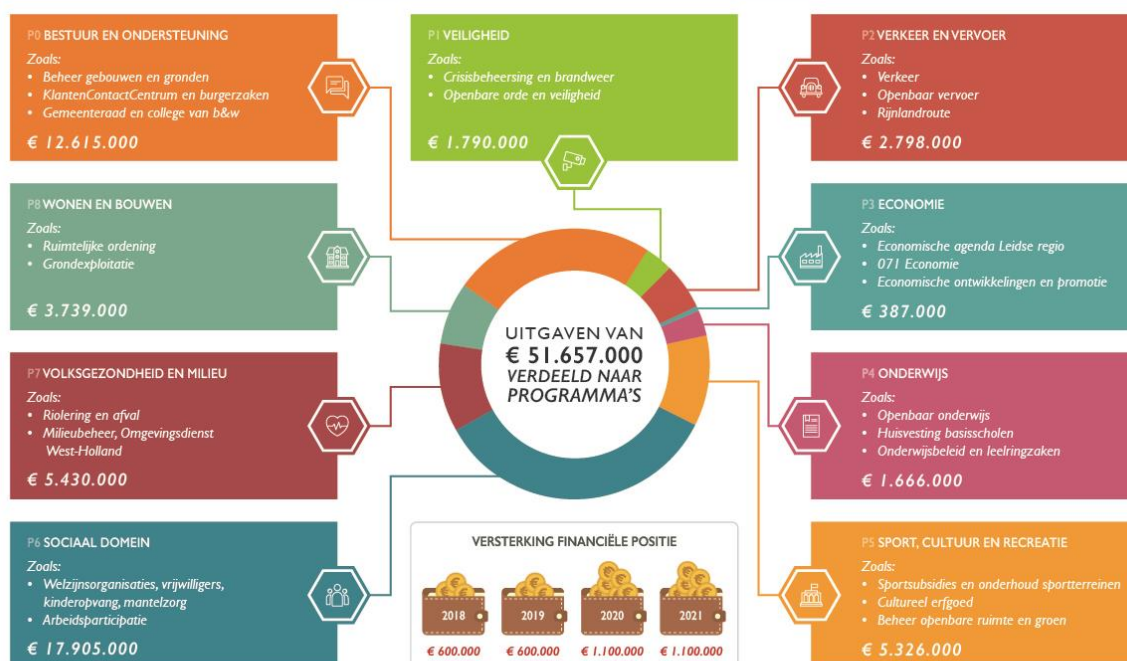
Uitleg over de financiële begroting is in de leeswijzer van de financiële begroting opgenomen.

Helemaal achterin de begroting, na de financiële begroting, zijn zeven bijlagen opgenomen te weten:

- Bijlage 1 Nieuw beleid per programma
- Bijlage 2 Reserves en voorzieningen
- Bijlage 3 Algemene uitkering uit het gemeentefonds
- Bijlage 4 Subsidies
- Bijlage 5 Overzicht baten en lasten per taakveld
- Bijlage 6 Investerings
- Bijlage 7 Reactie op de begrotingsscan

Disclaimer: In het document worden de financiële tabellen automatisch gegenereerd, waardoor er afrondingsverschillen in cijfers kunnen voorkomen.

Infographic

MEER WETEN? KIJK OP WWW.VOORSCHOTEN.NL/BEGROTING

Begroting in één oogopslag

Exploitatie

Vooraf

Met de begroting 2017 heeft de provincie de gemeente Voorschoten onder preventief toezicht geplaatst. Daarna zijn er diverse planning en control documenten in uw raad behandeld. Omdat de namen van deze documenten door de begroting heen worden genoemd is hieronder inzichtelijk gemaakt wanneer deze in de raad zijn geweest en wat deze inhouden.

Figuur 1 Tijdfraam documenten P&C 2017

2016		2017								
nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	juni	juli	aug/sept/okt	nov
Raad: vaststelling B 2017	PZH: preventief toezicht	Bezoek gedeputeer de in 'cie B&B	2 heisessies herstelplan met raad, raadpleging bevolking	2 raadsbijeen- komsten herstelplan, bijeenkomst dorpskerk, herstelplan niet vastgesteld		Verzamel- voorstel	cie B&B presentatie begrotings- scan door provincie	Nota financieel herstel, niet vastgesteld		Begroting 2018, inclusief herstelplan en uitwerking begrotings- scan

- Herstelplan= Plan met maatregelen om te komen tot een structureel en reëel sluitende begroting (niet vastgesteld door uw raad)
- Verzamelvoorstel= Begroting 2017-2020 en voorjaarsnota 2017 in één
- Nota financieel herstel= Kadernota 2018-2021 (niet vastgesteld door uw raad)

Meerjarenbeeld 2018-2021

De begroting is gebaseerd op het verzamelvoorstel en de nota financieel herstel. Na wijzigingen en verwerking van het dekkingsplan is de meerjarenbegroting alle jaren sluitend en is er sprake van structureel en reëel evenwicht. Dit betekent dat de structurele uitgaven gedekt worden met structurele inkomsten.

Om te komen tot een vertrekpunt voor de programmabegroting zijn de wijzigingen uit de (niet vastgestelde) nota financieel herstel volledig opgenomen in deze begroting en aangevuld met de mutaties daarna. Een uitgebreid overzicht van het meerjarenbeeld met wijzigingen, de toelichting daarop en de dekking, staan in het financiële deel van de begroting.

De belangrijkste ontwikkelingen na de nota financieel herstel zijn:

- Kwantificering invoering Omgevingswet (was PM);
- Kwantificering jeugd (was PM)
- Trendmatige ontwikkeling belastingen en heffingen;
- Cumulatieve effecten basisjaar gemeentefonds;
- Kapitaallasten;
- Verhoging leges omgevingsvergunningen.

Invoering Omgevingswet

Op dit moment zijn de bedragen van de invoering van de Omgevingswet nog niet precies vast te stellen. Om rekening te houden met de mogelijke financiële consequenties is gebruik gemaakt van het VNG-model. De jaren 2018 tot en met 2020 zijn totaal (incidenteel) geraamd op € 1.000.000 en vanaf 2021 structureel op € 125.000. De incidentele lasten van de Omgevingswet worden gedekt uit de concernreserve. Om over deze middelen te beschikken in de periode 2018-2021 is een voorziening gevormd.

Kwantificering jeugd

Hoewel de behoefte aan jeugdhulp gelet op de doelgroep en de aard en duur lastig te prognosticeren is, is op basis van de huidige inzichten een stijging geraamd van € 250.000 structureel.

Trendmatige ontwikkelingen belastingen en heffingen

Belastingen en heffingen worden trendmatig verhoogd met het prijsindexcijfer (1,4%).

Cumulatieve effecten gemeentefonds

Toepassing van de juiste definitie van de maatstaf verblijfsobjecten het actualiseren van de aansluiting van 2021 van de meiciculaire leidt tot mutaties ten opzichte van hetgeen in de nota financieel herstel is gepresenteerd.

Kapitaallasten

De mutatie in kapitaallasten levert ten gevolge van temporisering in de investeringen een voordeel op in 2018 tot en met 2020 en vanaf 2021 een nadeel.

Verhoging leges omgevingsvergunningen

Om de uitvoeringskosten van de Wabo zoveel mogelijk te dekken uit de legesopbrengsten zullen de tarieven voor de Wabo-leges worden aangepast. Hierdoor stijgt de mate van kostendekkendheid van circa 45% tot 85%. Hierdoor stijgen de legesinkomsten met ruim € 200.000.

De begroting van Voorschoten sluit na verwerking van alle dekkingsmaatregelen met een voordelig meerjarenbeeld. In begrotingsjaar 2018 is dit € 557.371 voordelig. Na verwerking van het bestemmingsvoorstel om de financiële positie te versterken in 2018 met € 600.000, bedraagt het begrotingssaldo 2018 € 57.371. Het saldo is als volgt tot stand gekomen:

Tabel 2 Meerjarenraming

Meerjarenbegroting 2018 - 2021					
Omschrijving	2018	2019	2020	2021	2022
Uitgangspunt begroting 2018 = verzamelvoorstel 2017					
Vertretpunt van de begroting 2018 conform verzamelvoorstel	230.176	473.784	423.098	423.098	423.098
Structurele effecten najaarsnota 2016	0	0	0	0	0
Meicirculaire 2017	142.000	161.000	114.000	129.000	129.000
Beginsaldo nota financieel herstel 2018	372.176	634.784	537.098	552.098	552.098
Totaal wijzigingen nota financieel herstel 2018	-2.922.496	-2.024.096	-2.151.496	-2.320.581	-2.289.470
Totaal wijzigingen na nota financieel herstel 2018	477.243	512.411	625.760	344.977	-755.119
Vertretpunt programmabegroting 2018	-2.073.077	-876.901	-988.638	-1.423.506	-2.492.491
Dekking					
Vorming voorziening voor incidentele kosten omgevingswet dekking door onttrekking uit concernreserve	1.096.000	0	0	0	0
Dekking woonlastenbenadering, lastenverschuiving (OZB-verhoging)	155.000	155.000	155.000	155.000	155.000
Schil 1					
Denklijn 1: Voorzieningen beperken	10.000	28.000	161.000	691.000	691.000
Denklijn 2: Leges, heffingen en belastingen	411.039	360.950	416.819	634.253	1.168.745
Denklijn 3: Subsidies en bijdragen aan derden	75.910	228.500	344.929	344.929	344.929
Denklijn 4: Verzilveren bezit	0	0	0	0	0
Denklijn 5: Slim investeren	0	0	0	0	0
Denklijn 6: Onderhoud buitenruimte	670.000	670.000	670.000	670.000	670.000
Denklijn 7: Terug naar de kern	112.500	112.500	153.500	153.500	153.500
Denklijn 8: Verbonden partijen	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
Totaal Schil 1	1.299.449	1.419.950	1.766.248	2.513.682	3.048.174
Schil 2					
Centrale ambtelijke huisvesting en gemeentewerf	0	0	0	0	0
Kostendekkende huren	PM	PM	PM	PM	PM
Begrotingsscan	180.000	180.000	180.000	180.000	180.000
Totaal Schil 2	180.000	180.000	180.000	180.000	180.000
Totaal dekking	2.730.449	1.754.950	2.101.248	2.848.682	3.383.174
Vertretpunt programmabegroting 2018 na dekkingsmogelijkheden	657.371	878.049	1.112.610	1.425.176	890.684
Bestemmingsvoorstel: versterken financiële positie	-600.000	-600.000	-1.100.000	-1.100.000	0
Begrotingssaldo na bestemmingsvoorstel	57.371	278.049	12.610	325.176	890.684

- = nadelig
+= voordelig

Investeringsen

Om de gemeente Voorschoten eerst financieel op orde te brengen is er geen ruimte om nieuwe investeringen te doen. De opgenomen investeringen betreffen vervangingsinvesteringen die onuitstelbaar en onontkoombaar zijn. Deze zijn te vinden in bijlage 6 van deze begroting.

De kapitaallasten van de investeringen die in het investeringsplan zijn opgenomen zijn financieel verwerkt in de meerjarenbegroting. Het ingestelde investeringsplafond laat jaarlijks € 100.000 aan nieuwe kapitaallasten toe. Het voorliggende investeringsplan valt binnen dit plafond. Het verschil tussen de resterende ruimte van het investeringsplafond en de toegestane kapitaallasten is niet opgenomen in de begroting. Indien er nieuwe investeringen worden voorgesteld die niet in dit plan staan, kan het zijn dat het wel binnen het investeringsplafond past, maar de kapitaallasten hiervan hebben dan een nadelig effect op de begroting.

Vermogenspositie

De vermogenspositie wordt onderverdeeld in de volgende onderwerpen:

- 2.1 Eigen vermogen
- 2.2 Vreemd vermogen
- 2.3 Weerstandsvermogen

Eigen vermogen (reserves)

In onderstaand overzicht zijn twee soorten reserves onderscheiden: de algemene reserve (=concernreserve + reserve weerstandsvermogen) en de bestemmingsreserves. De algemene reserves hebben geen vastgestelde bestemming. Het is het vrij besteedbare deel van de reserves. De bestemmingsreserves hebben een door de raad vastgesteld doel en kunnen voor dat doel worden aangewend. Het doel kan door de raad worden gewijzigd.

Tabel 3 Stand van de reserves

(x € 1.000)

Reserves per 31 december (x € 1.000)	2017	2018	2019	2020	2021
Concernreserve	14.502	13.246	13.087	13.005	12.956
Reserve weerstandsvermogen	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Totaal algemene reserve	18.502	17.246	17.087	17.005	16.956
Bestemmingsreserves	10.909	10.210	9.826	9.442	8.702
Totaal reserves	29.411	27.457	26.913	26.447	25.658

Vreemd vermogen (voorzieningen)

De stand van de voorzieningen (gebaseerd op onderhoudsniveau C, zie prognosebalans paragraaf financiering) bedraagt per 1 januari 2018 afgerond € 7.551.000 en neemt toe tot € 8.242.000 per 31 december 2021. De mutaties vinden plaats door geraamde aanwendungen in het kader van het onderhoud van gemeentelijke accommodaties, wegen, riolering. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.

Vreemd vermogen (schulden)

De schulden van de gemeente bestaan uit langlopende en kortlopende geldleningen. Op de langlopende geldleningen wordt jaarlijks afgelost. Als kortlopende schuld wordt voor 2018 uitgegaan van de maximaal onder de kasgeldlimiet aan te houden € 4,1 miljoen.

Tabel 4 Verloop opgenomen vaste geldleningen

(x € 1.000)

Prognose per 31 december	2017	2018	2019	2020	2021
Vaste geldleningen (zonder herfinanciering)	27.906	24.306	15.506	12.706	10.556
Financieringssaldo (cumulatief)	15.996	16.334	25.163	22.831	25.012
Totale verwachte schuldpositie	43.902	40.640	40.669	35.537	35.568
waarvan korte schuld	4.816	4.447	4.298	4.278	4.293
Waarvan vaste geldleningen	39.086	36.193	36.371	31.259	31.276

Dit overzicht is afgeleid van de geprognosticeerde balans uit de paragraaf Financiering. Uitgangspunten bij het opstellen van die balans zijn dat de jaarlijkse investeringscapaciteit maximaal € 4,0 mln. is en dat de beheerplannen voor het onderhoud van de openbare ruimte op kwaliteitsniveau C worden vastgesteld.

Verbetering financiële positie

Voor de verbetering van financiële positie wordt voorgesteld van de begrotingsoverschotten vanaf 2018 resp. € 600.000, € 600.000, € 1.100.000 en € 1.100.000 af te zonderen in de concernreserve. Door deze middelen op deze manier veilig te stellen voor het doen van nieuwe (investerings)uitgaven kan deze liquiditeit wordt aangewend om de in deze (meerjaren-) begroting geschetste trend van een verbetering van de vermogensstructuur verder door te zetten. Door de middelen niet uit te geven maar te gebruiken voor de verplichte aflossingen op de bestaande leningenportefeuille en het verminderen van de nieuwe externe financieringsbehoefte, zal de omvang van de aangetrokken vaste geldleningen verder kunnen afnemen dan hier al gepresenteerd. De bijbehorende ratio's zullen daarmee natuurlijk eveneens verder verbeteren.

Ratio's

Solvabiliteitsratio: Hoe hoog is het bezit belast met schuld?

De solvabiliteitsratio geeft de verhouding weer van het eigen vermogen als onderdeel van het totale vermogen. Begin 2018 heeft Voorschoten 32,4% van de balans met eigen vermogen gefinancierd. Dit betekent dat de overige 67,6% van het gemeentebezit is 'belast' met schulden. Hierbij dient men zich te realiseren dat die 67,6% voor 63,7% bestaat uit lang aangetrokken geldleningen. De rest bestaat uit door de raad ingestelde voorzieningen voor de bekostiging van toekomstige lasten (voor bijv. onderhoud van de openbare ruimte) en uit exploitatie-gerelateerde posten als crediteuren en andere nog te betalen bedragen.

Tabel 5 Solvabiliteitsratio 2017-2021

(x € 1.000)

Prognose per 31 december	2017	2018	2019	2020	2021
Eigen vermogen (A)	29.411	27.456	26.913	26.447	25.658
Totaal vermogen (B)	90.737	86.154	85.552	79.957	79.324
Solvabiliteitsratio (A/B)	32,4%	31,9%	31,5%	33,1%	32,3%

Netto-schuldquote: Hoe zwaar drukt de schuld op de begroting?

De netto schuld wordt berekend door de som van de onderhandse leningen, overige vaste schuld, kortlopende schuld en overlopende passiva te nemen en daar de langlopende uitzettingen, kortlopende (debiteuren)vorderingen en uitzettingen, liquide middelen en overlopende activa af te trekken.

Tabel 6 Netto-schuldquote

(x € 1.000)

Prognose per 31 december	2017	2018	2019	2020	2021
Netto schuld (A)	44.299	41.030	41.073	35.934	35.969
Netto schuld gecorrigeerd voor verstrekte leningen (B)	36.515	33.747	34.319	34.543	34.597
Baten voor mutatie reserves (C)	52.843	50.230	49.927	49.770	49.674
Netto schuldquote (A/C)	83,8%	81,7%	82,3%	72,2%	72,4%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen (B/C)	69,1%	67,2%	68,7%	69,4%	69,6%

De netto schuldquote is de netto schuld gedeeld door de totale inkomsten (voor bestemming reserves). Het geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie en de hoogte van de investeringen uit het recente verleden. Voorschoten bevindt zich op de rand van de gevarenszone waarin de schuldenlast een dusdanig zware last op de exploitatie kan gaan leggen voor wat betreft rente- en aflossingsverplichtingen dat dit de vrije financiële beleidsruimte meer dan redelijk/wenselijk beperkt. De verwachting is dat de netto schuldquote na 2019 afneemt. Omdat de omvang van de door de gemeente verstrekte geldleningen na 2019 door aflossingen afneemt, bewegen beide quotes naar elkaar toe.

2.3 Weerstandsvermogen

Onder het weerstandsvermogen wordt het volgende verstaan: de mate waarin de organisatie in staat is middelen vrij te maken (weerstandscapaciteit) om de financiële gevolgen van aanwezige risico's op te vangen. In welke mate de gemeente haar risico's kan dekken met eigen weerstandscapaciteit is uit te drukken in de ratio weerstandsvermogen. Deze is voor 2018 berekend op 3,5. Aangezien de raad besloten heeft om minimaal een ratio van 1,0 te hanteren met een streefratio van 1,4, kan de ratio weerstandsvermogen 2018 beoordeeld worden als uitstekend.

Voor verdere toelichtingen en onderbouwingen over het weerstandsvermogen wordt verwezen naar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Beleidsbegroting

Programma's en paragrafen

Recapitulatie

Begroting 2018 en meerjarenbegroting 2019-2021

Tabel 7 Recapitulatie

(x € 1.000)

Programma's bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / " + "= voordeel)	Begroting 2018			Begroting 2019			Begroting 2020			Begroting 2021		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
P0 Bestuur en ondersteuning	1.971	-4.551	-2.580	1.939	-4.512	-2.573	1.907	-4.463	-2.556	1.804	-4.370	-2.566
P1 Veiligheid	124	-1.790	-1.666	124	-1.790	-1.666	124	-1.789	-1.666	124	-1.789	-1.665
P2 Verkeer en vervoer	90	-2.798	-2.708	90	-2.891	-2.801	90	-3.053	-2.963	90	-3.585	-3.495
P3 Economie	179	-387	-208	179	-291	-112	179	-290	-112	179	-250	-72
P4 Onderwijs	53	-1.666	-1.613	53	-1.590	-1.537	53	-1.585	-1.532	53	-1.580	-1.527
P5 Sport, cultuur en recreatie	323	-5.234	-4.911	155	-5.087	-4.932	155	-5.006	-4.851	155	-4.476	-4.321
P6 Sociaal Domein	5.399	-17.905	-12.506	5.319	-17.433	-12.114	5.319	-17.372	-12.053	5.319	-17.403	-12.084
P7 Volksgezondheid en milieu	6.270	-5.430	840	6.379	-5.647	732	6.281	-5.621	660	6.281	-5.731	550
P8 Wonen en bouwen	1.535	-3.739	-2.204	1.291	-2.496	-1.205	1.100	-2.305	-1.206	853	-2.206	-1.353
Totaal programma's	15.944	-43.501	-27.557	15.529	-41.736	-26.207	15.208	-41.486	-26.278	14.857	-41.390	-26.533
Algemene dekkingsmiddelen	34.263	-1.110	33.153	34.374	-889	33.486	34.538	-800	33.738	34.794	-822	33.972
Overhead	24	-6.860	-6.836	24	-6.878	-6.854	24	-6.796	-6.772	24	-6.800	-6.777
Heffing vennootschapsbelasting	0	-31	-31	0	-64	-64	0	-15	-15	0	0	0
Onvoorzien	0	-26	-26	0	-26	-26	0	-26	-26	0	-26	-26
Saldo van baten en lasten	50.231	-51.528	-1.297	49.927	-49.592	334	49.770	-49.123	647	49.674	-49.039	636
Mutaties reserves	2.084	-130	1.955	636	-92	544	558	-92	466	826	-36	790
Resultaat	52.315	-51.657	657	50.563	-49.685	878	50.328	-49.215	1.113	50.500	-49.075	1.425

* De Algemene dekkingsmiddelen (taakveld 0.61, 0.62, 0.64, 0.7 en taakveld 0.8 exclusief het bedrag voor onvoorzien), de overhead (taakveld 0.4), de heffing vennootschapsbelasting (taakveld 0.9) en het bedrag voor onvoorzien (taakveld 0.8 alleen bedrag onvoorzien) zijn in deze tabel apart zichtbaar gemaakt en met regels onder het totaal van programma's opgenomen. De bedragen van deze taakvelden horen bij programma 0 en zijn in deze tabel anders dan in de overige tabellen in deze begroting in mindering gebracht op de bedragen in te tabelregel van programma 0.

* Als bestemmingsvoorstel bij deze begroting is opgenomen de financiële positie te versterken (en wordt na akkoord van uw raad verwerkt in de cijfers) met de volgende bedragen:

2018 € 600.000, 2019 € 600.000, 2020 € 1.100.000 en 2021 € 1.100.000. Deze bedragen worden gedoteerd aan de concernreserve. De resterende begrotingssaldi bedragen na deze dotatie:

2018 € 57.371

2019 € 278.049

2020 € 12.610

2021 € 325.176

Programma's

P0 Bestuur en ondersteuning

Doelstelling: "Wat willen we bereiken?"

- De ambitie is vijf sterren dienstverlening. De dienstverlening is duidelijk, tijdig, klantgericht en toegankelijk. De komende jaren richten we ons op het optimaliseren en stimuleren van de digitale dienstverlening;
- Voorschoten is een zelfstandige gemeente met haar eigen bestuur en eigen agenda. Het college werkt constructief samen met de gemeenten uit de Leidse Regio en met Wassenaar en Leidschendam-Voorburg;
- Burgers herkennen zich in het Voorschotense bestuur. De bestuursstijl is betrouwbaar, open en transparant. Daarom komt beleid zoveel mogelijk tot stand in samenspraak met burgers en hun vertegenwoordigers. Wij stimuleren hierbij het particulier initiatief en scheppen zoveel mogelijk de randvoorwaarden om deze initiatieven mogelijk te maken;
- De gemeente houdt de lasten in reële termen gelijk en geeft niet meer geld uit dan dat er binnenkomt;
- Kernwoorden bij de aanpak zijn een integrale en strategische benadering van al het gemeentelijk bezit en het vergroten van het inzicht in de financiële resultaten ervan. Daarbij is de aanpak gericht op de uitgangspunten dienstverlenend (in- en extern) en flexibel.

Het college vult deze doelstelling in met de volgende taakvelden:

Taakvelden	Wat gaan we doen ?	Hoe doen we dat ?
0.1 Bestuur	<i>Een open en transparante cultuur met een toegankelijk en herkenbaar gemeentebestuur.</i> <i>Beleid en regelgeving moeten herkenbaar zijn voor onze inwoners.</i>	<i>Het college communiceert op een transparante en respectvolle wijze met de raad en haar inwoners.</i> <i>Informatiebrieven dragen bij aan het tijdig informeren van raad en burgers.</i>
0.2 Burgerzaken	<i>Tijdig en klantgericht helpen van de inwoners volgens het uitgangspunt "digitaal als het kan, persoonlijk waar nodig".</i>	<i>Voorschoten werkt op afspraak en is aangesloten op MijnOverheid;</i> <i>Alle daarvoor geschikte gemeentelijke producten zijn digitaal aan te vragen;</i>

		<i>Het digitaal vaardig maken van de inwoners met een speciale training.</i>
0.3 Beheer en overige gebouwen en gronden	<i>Op adequate wijze beheren van gemeentelijk vastgoed.</i>	<i>Intensiveren bedrijfsmatige aanpak</i>
0.4 Overhead	<i>Het zo efficiënt en effectief mogelijk uitvoeren van de dienstverlening.</i>	<i>In overleg treden met het bestuur van de werkorganisatie Duivenvoorde om efficiency en effectiviteit te waarborgen.</i>
0.5 Treasury	<i>De financieringsfunctie van de gemeente is geoptimaliseerd zodat we een zo hoog mogelijk rendement behalen bij een zo klein mogelijk risico.</i>	<i>Looptijden van uitstaande en aangetrokken geldleningen worden afgestemd op de liquiditeitsprognose en handhaven schuldenplafond.</i>
0.61 OZB woningen	<i>De lokale lastendruk blijft in reële termen gelijk.</i>	<i>Toepassen inflatiecorrectie Toepassen woonlastenbenadering</i>
0.62 OZB niet-woningen	<i>De lokale lastendruk blijft in reële termen gelijk.</i>	<i>Toepassen inflatiecorrectie.</i>
0.63 Parkeerbelasting	<i>Niet van toepassing voor Voorschoten.</i>	<i>Niet van toepassing voor Voorschoten.</i>
0.64 Overige belastingen	<i>De lokale lastendruk blijft in reële termen gelijk.</i>	<i>Toepassen inflatiecorrectie.</i>

Taakveld: 0.1 Bestuur

Goed bestuur

Invoering Omgevingswet

De Omgevingswet vraagt om kritisch te kijken naar de wijze waarop we samenwerken, zowel tussen verschillende overheden en andere ketenpartners als tussen de gemeente (zowel bestuur als ambtelijk) en inwoners, bedrijven, instellingen, ontwikkelaars en verenigingen. Daarnaast vraagt de Omgevingswet bij beleidsvorming dat we hierbij vroegtijdig onze inwoners betrekken. Dit sluit aan bij het streven van Voorschoten om processen en procedures te vereenvoudigen, waarbij inwoners en bedrijven integraal worden bediend.

Samenwerkingsverbanden in de regio

Invoering Omgevingswet

De samenwerking in de regio zetten we ook voor de voorbereiding op de Omgevingswet in. We werken voor dit onderwerp samen in de Leidse Regio (o.a. Regionale agenda Omgevingsvisie – Hart van Holland)

Gemeenteraad/griffie

In 2018 vinden gemeenteraadsverkiezingen plaats. Voor de nieuwe raad zal een introductieprogramma worden opgesteld. Daarnaast zullen de benodigde ICT middelen voor papierloos vergaderen beschikbaar worden gesteld.

Het introductieprogramma valt binnen het bestaande budget van de gemeenteraad. Voor ICT voorzieningen is een budget beschikbaar binnen het ICT programma van de Werkorganisatie Duivenvoorde. Om de professionaliteit van de raad en het debat in de vergaderingen te vergroten zal een debattraining worden georganiseerd. Daarnaast zal de raad zich bezighouden met de onderwerpen bestuurlijke toekomst en burgerparticipatie.

Gemeenteraad en invoering Omgevingswet

Met de komst van de Omgevingswet verandert voor de raad de rol die hij heeft bij de bepaling van de inrichting van de fysieke leefomgeving. Meer dan voorheen wordt de raad geacht op hoofdlijnen kaders vast te stellen en meer over te laten aan het college van B&W en inwoners en initiatiefnemers. Daarnaast biedt de wet aan gemeenten meer beleidsruimte. Dit betekent dat de raad zich moet beraden op de wijze waarop de invoering van de Omgevingswet vormgegeven moet worden en welke ambities de raad heeft met de wet. Op basis van deze ambities stelt de raad (uiteindelijk) een omgevingsvisie en een omgevingsplan vast. Het jaar 2018 staat in het teken van de bepaling van de ambities en de start van het proces voor de opstelling van een omgevingsvisie. De raad zal hieraan, buiten de reguliere vergaderingen, tijd en aandacht besteden, ondersteund door het programmateam Omgevingswet van de Werkorganisatie Duivenvoorde.

Tabel 8 Taakveld 0.1

(x € 1.000)

Taakveld: 0.1 Bestuur bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	176	176	176	176	176	0
Lasten	-2.650	-2.690	-2.697	-2.687	-2.687	-40
Saldo	-2.475	-2.514	-2.522	-2.512	-2.511	-40
Onttrekking reserves	902	250	250	250	250	-652
Toevoeging reserves	-52	0	0	0	0	52
Mutaties reserves	850	250	250	250	250	-600
Geraamde resultaat taakveld	-1.624	-2.264	-2.272	-2.262	-2.261	-640

Toelichting verschillen

De afwijking in de geraamde onttrekking aan reserves ad € 600.000,- wordt met name veroorzaakt door:

- een onttrekking ad € 150.000 aan de concernreserve in 2017 ten behoeve van extra capaciteit in verband met preventief toezicht.
- een eenmalige reservering van het vakantiegeld 2016 ad € 393.000,- ten opzichte van de begroting 2017. Omdat de eenmalige reservering van het vakantiegeld is verwerkt als last in de jaarrekening 2016, zal bij de slotnota een aframing van € 393.000,- plaatsvinden van de bovengenoemde onttrekking aan de concern reserve in 2017.
- een dotatie ad € 52.000 aan de bestemmingsreserve Rekenkamercommissie in verband met nog uit te voeren onderzoeken in 2017.

Samenwerkingsverbanden in de regio

Naam	Leidse Regio
Juridische vorm	Informele bestuurlijke samenwerking
Vestigingsplaats	Samenwerking tussen 5 gemeenten uit de Leidse Regio: Leiden, Oegstgeest, Leiderdorp, Voorschoten en Zoeterwoude
Bestuur en toezicht	Stuurgroep Leidse Regio en Klankbordgroep Leidse Regio
Doelstelling	Het formuleren van een gezamenlijke visie op de toekomst van de Leidse Regio waarbij richting wordt gegeven aan het bestuurlijk handelen in de regio.
Besluit tot deelname	
Bestuurlijk belang	Omdat de Leidse regio met vijf gemeenten, hun inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen één stedelijk gebied gebruiken, is samenwerking noodzakelijk.
Relatie met andere verbonden partijen	Holland Rijnland en de Leidse Regio zijn voor de gemeente communicerende vaten. Dat betekent dat weer meer gedaan wordt in de Leidse Regio en minder in de Samenwerking Holland Rijnland. De gemeenten die deelnemen aan de samenwerking Leidse Regio maken daarnaast ook alleen deel uit van de regionale samenwerking Holland Rijnland.

Taakveld: 0.2 Burgerzaken

Tot dit taakveld behoren de volgende zaken:

- paspoorten en rijbewijzen;
- bevolkingsregister;
- straatnaamgeving en kadastrale informatie;
- burgerschap;
- verkiezingen, referenda;
- burgerzaken legesopbrengsten (economische categorie baten: 3.7).

De gemeente beheert de persoonsgegevens van alle inwoners en maakt hierbij steeds meer gebruik van digitale voorzieningen, waardoor deze informatie gemeentebreed gedeeld kan worden. Een belangrijk aandachtspunt voor de komende jaren blijft de beveiliging van persoonsgegevens en digitale communicatie. De informatiebeveiliging binnen de gemeente voldoet aan alle voorgeschreven objectieve normen die er zijn. Normen die voor alle gemeenten hetzelfde zijn. Het beleid dat op de verschillende domeinen aanwezig is, is doorvertaald naar een gemeentelijk vastgesteld informatieveiligheidsbeleid.

Op 21 maart 2018 zijn er gemeenteraadsverkiezingen.

In 2018 gaat de 2^e fase van I-Burgerzaken online. Dit betekent dat het makkelijker wordt om digitaal aangifte te doen van verhuizingen en dat administratieve lasten voor de burger en (uiteindelijk) ook de gemeente, zullen verminderen.

Tabel 9 Taakveld 0.2

(x € 1.000)

Taakveld: 0.2 Burgerzaken bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	409	410	410	410	410	1
Lasten	-866	-806	-836	-803	-803	60
Saldo	-457	-396	-426	-393	-393	61
Onttrekking reserves	30	0	30	0	0	-30
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	30	0	30	0	0	-30
Geraamde resultaat taakveld	-427	-396	-396	-393	-393	31

Toelichting verschillen

Gemeenschappelijke regelingen dienen per 2018 te voldoen aan de vernieuwde BBV regelgeving. Onderdeel van deze wijziging is dat de kosten van leidinggevenden en ondersteunend personeel volledig onder de overhead vallen en dat zoveel mogelijk kosten direct toegerekend worden aan taakvelden. In 2017 was dit nog niet volledig toegepast in de begroting. Het doorvoeren van deze wijziging heeft een verschuiving tot gevolg tussen het taakveld 0.4 overhead en de overige taakvelden en andersom. Hierdoor is een verschil ontstaan van € 60.000,- op het taakveld 0.2 t.o.v. 2017.

Taakveld: 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

In 2018 wordt de optimalisatie van de vastgoedportefeuille, in samenwerking met de gebruikers voortgezet. De nadruk voor de komende jaren ligt op het afstoten van panden die hun functie of een deel daarvan zijn verloren. Onderstaand de lijst met te verkopen panden:

Tabel 10 Lijst te verkopen panden

Lijst te verkopen panden	
1	Professor vd Waalslaan 26
2	Leidseweg 25/27 (excl. moederhuis)
3	Koninklijke Marinelaan 21 Gemeentewerf
4	Koningin Julianalaan 55
5	Raadhuislaan 41
6	Raadhuislaan 47
7	Prinses Marijkelaan 2
8	Prinses Marijkelaan 4
9	Rouboslaan 50
10	Professor Einsteinlaan 5

Van deze panden zullen in 2018 met grote zekerheid worden de volgende panden worden afgestoten:

- basisschool aan de Professor Einsteinlaan;
- peuterspeelzaal aan de Professor Van der Waalslaan;
- gymzaal aan de Raadhuislaan.

Tabel 11 Taakveld 0.3

(x € 1.000)

Taakveld: 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / "+" = voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	959	134	134	134	134	-825
Lasten	-253	-294	-294	-294	-283	-42
Saldo	707	-160	-160	-160	-149	-867
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat taakveld	707	-160	-160	-160	-149	-867

Toelichting verschillen

In 2017 is een incidentele verkoopopbrengst van € 815.000 gerealiseerd voor het Rijksmonument aan de Voorstraat 11, Kerkpad 2 en 4.

Gemeenschappelijke regelingen dienen per 2018 te voldoen aan de vernieuwde BBV regelgeving. Onderdeel van deze wijziging is dat de kosten van leidinggevend en ondersteunend personeel volledig onder de overhead vallen en dat zoveel mogelijk kosten direct toegerekend worden aan taakvelden. In 2017 was dit nog niet volledig toegepast in de begroting. Het doorvoeren van deze wijziging heeft een verschuiving tot gevolg tussen het taakveld 0.4 overhead en de overige taakvelden en andersom. Hierdoor is een verschil ontstaan van € 52.000,- op het taakveld 0.3 t.o.v. 2017.

Taakveld: 0.4 Overhead

Alle gemeentelijke kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de primaire processen worden hier begroot en verantwoord. In dit kader is het belangrijk aan te geven dat het primaire proces uitgevoerd wordt door medewerkers van de Werkorganisatie Duivenvoorde. Alle kosten verband houdend met ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces vinden in dit kader ook plaats in de werkorganisatie.

Conform de regelgeving in het Besluit Begroting en Verantwoording worden zowel alle overheadkosten van de gemeente als de bijdrage van de gemeente aan overheadtaken die de werkorganisatie voor de gemeente uitvoert op dit taakveld begroot.

In de paragraaf bedrijfsvoering staat een uitsplitsing van de totale bijdrage aan de werkorganisatie per programma.

Tabel 12 Taakveld 0.4

(x € 1.000)

Taakveld: 0.4 Overhead bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	24	24	24	24	24	0
Lasten	-6.695	-6.860	-6.878	-6.796	-6.800	-165
Saldo	-6.671	-6.836	-6.854	-6.772	-6.777	-165
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat taakveld	-6.671	-6.836	-6.854	-6.772	-6.777	-165

Toelichting verschillen

Gemeenschappelijke regelingen dienen per 2018 te voldoen aan de vernieuwde BBV regelgeving. Onderdeel van deze wijziging is dat de kosten van leidinggevenden en ondersteunend personeel volledig onder de overhead vallen en dat zoveel mogelijk kosten direct toegerekend worden aan taakvelden. In 2017 was dit nog niet volledig toegepast in de begroting. Het doorvoeren van deze wijziging heeft een verschuiving tot gevolg tussen het taakveld 0.4 overhead en de overige taakvelden en andersom. Hierdoor is een verschil ontstaan van € 165.000 op dit taakveld t.o.v. 2017.

Taakveld: 0.5 Treasury

Onder het taakveld Treasury vallen:

- kort- en langlopende leningen
- deelnemingen in nutsbedrijven (Alliander-dividend)
- overige financiële middelen (BNG-dividend)

Dividenden worden alleen nog ontvangen van Alliander en BNG. Deze worden structureel behoudend geraamd op een niveau van in totaal € 364.000.

Tabel 13 Taakveld 0.5

(x € 1.000)

Taakveld: 0.5 Treasury bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	948	1.251	1.219	1.187	1.084	303
Lasten	-883	-761	-684	-678	-597	123
Saldo	65	490	535	509	487	425
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat taakveld	65	490	535	509	487	425

Toelichting verschillen

Het positieve saldo op het taakveld Treasury neemt in 2018 toe.

Dit wordt voor € 793.000 in positieve zin beïnvloed door het met ingang van 2018 op dit taakveld ramen van de administratieve bespaarde rente (de tegenboeking van de rente aan activa wordt toegerekend en daarmee als last op de betreffende taakvelden verantwoord).

Gecorrigeerd voor deze administratieve raming is er sprake van een inhoudelijke verslechtering van € 199.000.

Dit komt onder andere door een verlaging van de raming van het Alliander-dividend met € 260.000 tot het structurele niveau van vóór 2017. In 2017 was het dividend incidenteel hoger geraamd. Daarnaast neemt de raming van het rentesaldo ten gevolge van de geactualiseerde financieringsprognose en de iets bijgestelde verwachtingen over de renteontwikkelingen af met € 61.000. De rentelasten worden € 123.000 lager geraamd, de rentebaten € 62.000 lager.

Taakveld: 0.61 OZB Woningen

Toepassen inflatiecorrectie

De opbrengst van de onroerende-zaakbelasting (OZB) voor woningen is voor 2018 verhoogd met het door het CPB geraamde inflatiepercentage van 1,4% (geharmoniseerde consumentenprijzenindex). Met deze verhoging wordt de algemene prijsontwikkeling gevolgd. Dit is noodzakelijk om de inkomsten van de gemeente op dit onderdeel op peil te houden en structurele onevenwichtigheid te voorkomen.

Toepassen woonlastenbeginsel

Conform de nota financieel herstel wordt voor 2018 het woonlastenbeginsel toegepast. Dit houdt in dat lagere opbrengsten uit de afvalstoffenheffing en de rioolheffing worden gecompenseerd door hogere opbrengsten uit de OZB, zodat het totaal aan opbrengsten van gemeentelijke belastingen als gevolg van deze verschuiving gelijk blijft. Er treedt daarbij wel een onvermijdelijke lastenverschuiving op van huurders (die geen OZB betalen) naar eigen-woning-bezitters.

Extra verhoging

Om een sluitende begroting te presenteren is het nodig uitgaven te verlagen en inkomsten te verhogen. De bezuinigingsopgave wordt voor 50% gerealiseerd door inkomstenverhoging en voor 50% door inkomstenverlaging. Dit leidt tot een extra OZB-opbrengst van € 303.000.

Tabel 14 Taakveld 0.61

(x € 1.000)

Taakveld: 0.61 OZB Woningen bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	4.375	5.572	5.525	5.577	5.781	1.197
Lasten	-429	-371	-322	-322	-322	58
Saldo	3.946	5.201	5.203	5.255	5.459	1.254
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat taakveld	3.946	5.201	5.203	5.255	5.459	1.254

Toelichting verschillen

Baten

De opbrengst OZB-woningen is ten opzichte van 2017 gestegen door:

- inflatiecorrectie (€ 58.000)
- toepassen woonlastenbeginsel (€ 836.000)
- extra verhoging begrotingstekort (50/50-regel) (€ 303.000)

Lasten

Met ingang van 2018 wijzigt de bekostigingsgrondslag van de BSGR. De deelnemersbijdrage van 2018 wordt berekend op basis van een vastgesteld kostprijscalculatiemodel (KPC). Hierdoor daalt de deelnemersbijdrage van Voorschoten met € 58.000.

Taakveld: 0.62 OZB Niet-Woningen

Toepassen inflatiecorrectie

De opbrengst van de onroerende-zaakbelasting (OZB) voor niet-woningen is voor 2018 verhoogd met het door het CPB geraamde inflatiepercentage van 1,4% (geharmoniseerde consumentenprijsindex). Met deze verhoging wordt de algemene prijsontwikkeling gevolgd. Dit is noodzakelijk om de inkomsten van de gemeente op dit onderdeel op peil te houden en structurele onevenwichtigheid te voorkomen.

Toepassen woonlastenbeginsel

Door toepassing van het woonlastenbeginsel daalt de rioolheffing. Omdat hier niet alleen huishoudens van profiteren maar ook bedrijven is een deel van de verhoging van de OZB (€ 40.000) verlegd van OZB-woningen naar OZB-gebruikers voor niet-woningen.

Extra verhoging

Om een sluitende begroting te presenteren is het nodig uitgaven te verlagen en inkomsten te verhogen. De bezuinigingsopgave wordt voor 50% gerealiseerd door inkomstenverhoging en voor 50% door inkomstenverlaging. Dit leidt tot een extra OZB-opbrengst van € 21.000.

Tabel 15 Taakveld 0.62

(x € 1.000)

Taakveld: 0.62 OZB Niet-Woningen bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	910	983	980	984	998	73
Lasten	0	0	0	0	0	0
Saldo	910	983	980	984	998	73
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat taakveld	910	983	980	984	998	73

Toelichting verschillen

Baten

De opbrengst OZB-niet-woningen is ten opzichte van 2017 gestegen door:

- inflatiecorrectie (€ 12.000)
- toepassen woonlastenbeginsel (€ 40.000)
- extra verhoging begrotingstekort (50/50-regel) (€ 21.000)

Taakveld: 0.63 Parkeerbelasting

Parkeerbelasting is niet van toepassing voor de gemeente Voorschoten.

Tabel 16 Taakveld 0.63

(x € 1.000)

bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / " + "= voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat taakveld						

Toelichting verschillen

Niet van toepassing.

Taakveld: 0.64 Belastingen overig

Onder de overige belastingen vallen de hondenbelasting, reclamebelasting, precariobelasting en roerende-ruimtebelastingen. Alleen de opbrengst van de *hondenbelasting* is voor 2018 verhoogd met het door het CPB geraamde inflatiepercentage van 1,4% (consumentenprijzenindex). Met deze verhoging wordt de algemene prijsontwikkeling gevolgd. Dit is noodzakelijk om de inkomsten van de gemeente op dit onderdeel op peil te houden en structurele onevenwichtigheid te voorkomen. Mede omdat de tarieven hondenbelasting van Voorschoten lager lagen dan het gemiddelde van omliggende gemeenten zijn de tarieven opgetrokken naar een niveau dat aansluit bij dat van omliggende gemeenten. Dit leidt tot een verhoging van de opbrengst met € 47.000 en een tariefstijging van circa 60%.

Omdat de opbrengst van de *reclamebelasting* onder aftrek van de perceptiekosten wordt uitgekeerd aan het ondernemersfonds wordt de opbrengst in overleg met de centrumondernemers vastgesteld. De opbrengst is voor 2018 niet verhoogd.

De opbrengst van de *precariobelasting* in Voorschoten bestaat voor het grootste deel uit precariobelasting op kabels en leidingen. Op basis van een in 2017 aangenomen wet mogen gemeenten tot en met 2021 nog precariobelasting op kabels en leidingen heffen, maar wel tegen ten hoogste het tarief zoals dat gold op 10 februari 2016. Hierdoor is de opbrengst van de precariobelasting voor 2018 niet verhoogd. De tarieven voor de overige feiten worden wel met het inflatiepercentage verhoogd.

De tarieven voor de roerende-ruimtebelastingen zijn op basis van wettelijke voorschriften gelijk aan die van de OZB. De onder taakveld 0.61 OZB-woningen opgenomen uitgangspunten gelden onverkort voor de roerende-ruimtebelastingen.

Tabel 17 Taakveld 0.64

(x € 1.000)

Taakveld: 0.64 Belastingen overig bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / "+" = voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	1.263	1.312	1.312	1.312	1.312	48
Lasten	-81	-81	-81	-81	-81	0
Saldo	1.183	1.231	1.231	1.231	1.231	48
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat taakveld	1.183	1.231	1.231	1.231	1.231	48

Toelichting verschillen

De verschillen op de baten, lasten en saldo tussen begroting 2018 en begroting 2017 zijn lager dan € 50.000, waardoor er geen toelichting benodigd is.

Taakveld: 0.7 Alg uitk. & ov. uitk. gemeentefonds

De op dit taakveld opgenomen bedragen voor de te ontvangen algemene uitkering zijn gebaseerd op de Meicirculaire van 2017. De gevolgen van de Meicirculaire voor 2018 e.v. zijn toegelicht in de Nota financieel herstel 2018-2021 die in de raadsvergadering van 6 juli 2017 is behandeld.

Het bruto voordeel op dit taakveld wordt in het meerjarenperspectief ingezet voor dekking van een aantal lasten met name op het sociaal domein (de zgn. taakmutaties). De belangrijkste aanwending is voor het ramen van loon- en prijsstijgingen. Het restant (het netto effect) is beschikbaar voor de verbetering van het meerjarenbeeld en is opgenomen in het dekkingsplan. Bijlage 3 geeft een meerjarenoverzicht van de algemene uitkering uit het gemeentefonds.

Zoals in de uitwerking van de begrotingsscan is opgenomen wordt er z.s.m. een onderzoek gestart naar één van de zeven maatstaven die de algemene uitkering kent, namelijk de bodemfactor. De bodemfactoren in Voorschoten bevinden zich tussen 1,01 en 1,05, dus de vermenigvuldigingsfactor is maar laag. En toch zijn er delen van Voorschoten waar de bodem relatief snel verzakt, bijvoorbeeld Vlietwijk. Dat brengt veel kosten met zich mee in de vervanging van wegen en onderliggende riolering. De uitkomsten van het onderzoek kunnen dienen als onderbouwing van een verzoek aan BZK om de bodemfactoren hoger vast te stellen.

Tabel 18 Taakveld 0.7

(x € 1.000)

Taakveld: 0.7 Alg uitk. & ov. uitk. gemeentefonds bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	25.968	26.227	26.402	26.556	26.643	259
Lasten	0	0	0	0	0	0
Saldo	25.968	26.227	26.402	26.556	26.643	259
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat taakveld	25.968	26.227	26.402	26.556	26.643	259

Toelichting verschillen

De raming voor de algemene uitkering voor 2018 is € 259.000 hoger dan die voor 2017.

De toelichting in de paragraaf Meicirculaire van de nota financieel herstel 2018-2021 noemt de hogere accresontwikkeling en de verhoogde integratie-uitkeringen voor het sociaal domein (Nieuwe WMO en Jeugdzorg) als belangrijkste oorzaken voor de toename. In de raming voor 2017 is de stelselwijziging dat de betalende gemeenten in de sociale werkvoorziening de middelen uit de decentralisatie-uitkering ontvangen in plaats van de woongemeenten, nog niet verwerkt. Daarom is in de vergelijking sprake van een nadeel op de decentralisatie-uitkering Participatiewet van € 1,2 mln. (die door het vervallen van de bijdrage aan de werkvoorzieningschappen op het taakveld 6.4 Begeleide participatie overigens nagenoeg volledig wordt gecompenseerd). Daarnaast zijn diverse deelluitkeringen verlaagd en gaat van de hogere WOZ-waarde een verlaging uit.

Taakveld: 0.8 Overige baten en lasten

Op dit taakveld worden baten (taakstellingen) en lasten geraamd die (nog) in afwachting zijn van verdere verdeling over de inhoudelijke taakvelden ofwel posten met een algemeen karakter die niet naar specifieke taakvelden in te delen zijn.

Tabel 19 Taakveld 0.8

(x € 1.000)

Taakveld: 0.8 Overige baten en lasten bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	1.592	169	155	110	61	-1.423
Lasten	42	-684	-512	-423	-445	-726
Saldo	1.634	-515	-356	-313	-384	-2.149
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat taakveld	1.634	-515	-356	-313	-384	-2.149

Toelichting verschillen

Ten opzicht van 2017 is sprake van een verslechtering van het saldo met € 2.149.000.

Dit is het gevolg van een aantal factoren:

-in de eerste plaats werd in 2017 een bate van € 1.592.000 geraamd voor (administratieve) bespaarde rente ; in 2018 wordt de betreffende post op taakveld Treasury geraamd;

-in de tweede plaats de voorziene loon- en prijsaanpassingen voor 2018 en verdere jaren. Voor 2018 wordt € 723.000 geraamd. Compensatie vindt plaats via het Gemeentefonds. In de nota financieel herstel 2018 -2021 is de raad hierover geïnformeerd in de paragraaf 3.2 Meicirculaire;

-In 2017 werd beoogd voor € 315.000 personeelslasten aan investeringsprojecten toe te rekenen. Dit voornemen is niet doorgevoerd naar 2018 e.v. Met het verzamelvoorstel 2017 zijn de onverdeelde personeelslasten structureel opgenomen in de begroting;

-In 2017 was een aanvulling van € 170.000 op de lasten voortvloeiend uit de beheerplannen voor de openbare ruimte geraamd. In de begroting voor 2018 worden de lasten voor het onderhoud op de functionele taakvelden geraamd;

-De bijdrage aan Werkorganisatie Duivenvoorde wordt uit hoofde van een door de raad aangenomen motie verlaagd met uiteindelijk € 433.000; In 2018 bedraagt deze taakstelling € 163.000.

Taakveld: 0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)

Jaarlijks moeten diverse werkzaamheden worden uitgevoerd om van alle opbrengstcategoriën te bepalen of er sprake is van fiscale winst voor de vpb. Om dit goed te kunnen managen is een standaard clustering gemaakt van alle voor de vpb van belang zijnde activiteiten en een onderliggend dossier met relevante onderbouwingen. Met de ingenomen standpunten van de gemeente zijn tot op heden (cijfers 2016) geen vpb-plichtige activiteiten te onderkennen. De Belastingdienst heeft geen uitspraken gedaan over de ingenomen standpunten. Uitgaande van voortzetting van de huidige activiteiten op gelijke wijze, worden voor 2018 geen wijzigingen verwacht.

Tabel 20 Taakveld 0.9

(x € 1.000)

Taakveld: 0.9 Vennootschapsbelasting (VpB) bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / "+" = voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	-20	-31	-64	-15	0	-11
Saldo	-20	-31	-64	-15	0	-11
Onttrekking reserves	20	31	64	15	0	11
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	20	31	64	15	0	11
Geraamde resultaat taakveld	0	0	0	0	0	0

Toelichting verschillen

De verschillen op de baten, lasten en saldo tussen begroting 2018 en begroting 2017 zijn lager dan € 50.000, waardoor er geen toelichting benodigd is.

Taakveld: 0.10 Mutaties reserves

Tabel 21 Taakveld 0.10

(x € 1.000)

Taakveld: 0.10 Mutaties reserves bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Vershil begroting 2018 / 2017
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	100	100	0	0	0	0
Toevoeging reserves	-37	-37	0	0	0	0
Mutaties reserves	63	63	0	0	0	0
Geraamde resultaat taakveld	63	63	0	0	0	0

Toelichting verschillen

De verschillen op de baten, lasten en saldo tussen begroting 2018 en begroting 2017 zijn lager dan € 50.000, waardoor er geen toelichting benodigd is.

Taakveld: 0.11 Resultaat rekening Baten en Lasten

Dit taakveld laat alleen bij de jaarrekening een resultaat zien.

Tabel 22 Taakveld 0.11

(x € 1.000)

Taakveld: 0.11 Resultaat rekening Baten en Lasten bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Vershil begroting 2018 / 2017
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat taakveld	0	0	0	0	0	0

Toelichting verschillen

De verschillen op de baten, lasten en saldo tussen begroting 2018 en begroting 2017 zijn lager dan € 50.000,-, waardoor er geen toelichting benodigd is.

Beleidsindicatoren

Tabel 23 Beleidsindicatoren P0

	Beleidsindicator	streef waarde	Begroot 2016	Rekening 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021
0.1	Formatie in fte per 1.000 inwoners	n.v.t.	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10
0.2	Bezetting in fte per 1.000 inwoners	n.v.t.	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10
0.3	Apparaatskosten per inwoner	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	€ 264	€ 270	€ 271	€ 268	€ 268
0.4	Kosten externe inhuur als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	n.v.t.	58,81%	62,04%	61,05%	55,49%	55,49%	55,49%	55,49%
0.5	Overhead als % van totale lasten	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	11,77%	14,35%	14,91%	14,88%	14,94%

Toelichting beleidsindicatoren

Met uitzondering van de griffie heeft de gemeente Voorschoten geen bezoldigd personeel in dienst. De gemeente Voorschoten betaalt een bijdrage aan de werkorganisatie voor de uitvoering van de gemeentelijke dienstverlening. Daarmee zijn de indicatoren onvergelijkbaar met andere gemeenten.

Verbonden partijen van programma

In de tabel hieronder staan de namen van de Verbonden Partijen, die te maken hebben met de uitvoering van dit programma. Voor gedetailleerde informatie inzake de Verbonden Partijen verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Tabel 24 Verbonden partijen P0

	Naam Verbonden Partij	Taakveld
	Werkorganisatie Duivenvoorde	alle taakvelden
	Holland Rijnland	Bestuur
	Belastingsamenwerking Gouwe Rijnland	Bestuur
	BNG NV	Treasury
	Alliander NV	Treasury
	Dunea NV	Treasury

Wettelijke beleidskaders

Toekomstig Centraal:

Nieuwe Omgevingswet (deze wet zal niet eerder dan in 2020 van kracht zijn)

Tabel 25 Wettelijke beleidskaders P0

Centraal	Lokaal
Grondwet	Verordening op de raadscommissies 2012
Gemeentewet	Verordening op de ambtelijke bijstand en fractieondersteuning 2003
Algemene wet bestuursrecht	Gedragscode bestuurlijke integriteit
Wet ruimtelijke ordening	Verordening rechtspositie raads- en commissieleden 2014
Wet maatschappelijke ondersteuning	Verordening Werkgeverscommissie Voorschoten 2011
Wet gemeenschappelijke regelingen	Verordening op de Rekenkamercommissie Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest en
Wet revitalisering generiek toezicht	Leidschendam-Voorburg 2013
Aanbestedingswet	Reglement van Orde voor de vergadering van de Gemeenteraad 2012
Wet op staatsteun	Gemeenschappelijk financieel Toezichtkader 2014 "kwestie van evenwicht"
Wet dualisering gemeentebestuur en provinciebestuur	Themacirculaire incidentele baten en lasten 2015
Wet Besluit Begroting en Verantwoording	Financiële verordening
Wet financiering decentrale overheden (FIDO)	Nota overkoepelend financieel beleidskader 2015 Voorschoten
Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (RUDDO)	Controleprotocol
Wet Schatkistbankieren	Normenkader accountant
Wet Houdbare Overheidsfinanciën	Nota reserves en voorzieningen
Specifiek voor taakveld 0.2 Burgerzaken	Nota activabeleid
Programma digitale overheid (digiprogramma) 2015. Het programma is nationaal, meerjarig (wordt ieder jaar herijkt) en heeft een interbestuurlijk karakter.	Nota grondbeleid
Wet basisregistraties adressen en gebouwen (BAG)	Nota lokale heffingen
Wet Basisregistratie Personen (BRP)	Nota risicomanagement en weerstandsvermogen
Burgerlijk Wetboek 1 & 10	Treasurystatuut
Rijkswet op het Nederlanderschap	Budgethoudersregeling
Wet bescherming persoonsgegevens	Specifiek voor taakveld 0.2 Burgerzaken
Paspoortwet	Visie op de dienstverlening
Wegenverkeerswet	Implementatieplan dienstverlening 2015-2017
Vreemdelingenwet	
Wet op de justitiële documentatie	
Kieswet	
Reglement Verkeersregels en Verkeerstekens 1990	

Raming totaal programma P0 Bestuur en ondersteuning

Tabel 26 Totaalraming programma 0

(x € 1.000)

P0 Bestuur en ondersteuning bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / " + "= voordeel)		Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
0.1 Bestuur	Baten	176	176	176	176	176
	Lasten	-2.650	-2.690	-2.697	-2.687	-2.687
	Saldo	-2.475	-2.514	-2.522	-2.512	-2.511
0.2 Burgerzaken	Baten	409	410	410	410	410
	Lasten	-866	-806	-836	-803	-803
	Saldo	-457	-396	-426	-393	-393
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	Baten	959	134	134	134	134
	Lasten	-253	-294	-294	-294	-283
	Saldo	707	-160	-160	-160	-149
0.4 Overhead	Baten	24	24	24	24	24
	Lasten	-6.695	-6.860	-6.878	-6.796	-6.800
	Saldo	-6.671	-6.836	-6.854	-6.772	-6.777
0.5 Treasury	Baten	948	1.251	1.219	1.187	1.084
	Lasten	-883	-761	-684	-678	-597
	Saldo	65	490	535	509	487
0.61 OZB Woningen	Baten	4.375	5.572	5.525	5.577	5.781
	Lasten	-429	-371	-322	-322	-322
	Saldo	3.946	5.201	5.203	5.255	5.459
0.62 OZB Niet-Woningen	Baten	910	983	980	984	998
	Lasten	0	0	0	0	0
	Saldo	910	983	980	984	998
0.64 Belastingen overig	Baten	1.263	1.312	1.312	1.312	1.312
	Lasten	-81	-81	-81	-81	-81
	Saldo	1.183	1.231	1.231	1.231	1.231
0.7 Alg uitk. & ov. uitk. gemeentefonds	Baten	25.968	26.227	26.402	26.556	26.643
	Lasten	0	0	0	0	0
	Saldo	25.968	26.227	26.402	26.556	26.643
0.8 Overige baten en lasten	Baten	1.592	169	155	110	61
	Lasten	42	-684	-512	-423	-445
	Saldo	1.634	-515	-356	-313	-384
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	Baten	0	0	0	0	0
	Lasten	-20	-31	-64	-15	0
	Saldo	-20	-31	-64	-15	0
0.10 Mutaties reserves	Baten	0	0	0	0	0
	Lasten	0	0	0	0	0
	Saldo	0	0	0	0	0
0.11 Resultaat rekening Baten en Lasten	Baten	0	0	0	0	0
	Lasten	0	0	0	0	0
	Saldo	0	0	0	0	0
Totaal baten		36.624	36.257	36.337	36.469	36.621
Totaal lasten		-11.835	-12.578	-12.368	-12.100	-12.019
Totaal saldo van baten en lasten		24.789	23.679	23.969	24.369	24.603

Onttrekking reserves	1.053	382	344	265	250
Toevoeging reserves	-89	-37	0	0	0
Mutaties reserves	964	344	344	265	250

Geraamde resultaat programma	25.753	24.024	24.312	24.634	24.853
-------------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

P1 Veiligheid

Doelstelling: "Wat willen we bereiken?"

- Een veilig dorp, waarbij wij ons richten op het terugdringen van inbraken en overlast. Burgers voelen zich betrokken bij het veiligheidsbeleid en de contacten met burgers zijn goed. Het accent ligt op preventie. Onze inwoners zijn zelfredzaam, kennen hun eigen verantwoordelijkheid en geven daar actief invulling aan, al dan niet georganiseerd op buurt- en wijkniveau. De afspraken die we maken en acties die we uitvoeren hebben de basis in vrijwilligheid, maar zijn niet vrijblijvend;
- Integrale samenwerking tussen alle partners die betrokken zijn bij de veiligheid. We werken hiervoor samen in de Veiligheidsregio Hollands Midden;
- Het handhaven van de geldende wet- en regelgeving.

Het college vult deze doelstelling in met de volgende taakvelden:

Invoering Omgevingswet

De nieuwe Omgevingswet verankert de samenhang tussen gezondheid, milieu, duurzaamheid, veiligheid en ruimtelijke ordening. Door deze onderwerpen bij de planvorming al mee te nemen, wordt de verankering geborgd. Binnen het invoeringstraject Omgevingswet is aandacht voor al deze onderdelen. Binnen programma 1 valt de invoering omgevingswet onder beide taakvelden.

Taakveld: 1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Tot dit taakveld behoren alle reguliere taken van de brandweer en die taken welke verband houden met het beperken en bestrijden van rampen en zware ongevallen:

- brandbestrijding;
- preventieve maatregelen ten behoeve van de fysieke veiligheid;
- rampenbestrijding.

Voor een toelichting op de taken van de brandweer verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden Partijen (VRHM).

De gemeente is verantwoordelijk voor de zorg aan de bevolking en voorlichting tijdens een ramp, crisis of zwaar ongeval. Hiervoor is een goede voorbereiding nodig om een optimale inzet van alle daartoe aangewezen diensten, instanties en personen te waarborgen. Om aan de eisen te voldoen en zo efficiënt en effectief mogelijk te werken, wordt er in clusterverband (Leidse regio gemeenten: Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Voorschoten en Zoeterwoude) en op regionale schaal samengewerkt in de veiligheidsregio Hollands Midden.

Crisisfunctionarissen (zowel bestuurlijk als ambtelijk) binnen de gemeente worden elk jaar opgeleid, getraind en geoefend om uitvoering te geven aan deze gemeentelijke taak bij een crisis of ramp (preparatie). Hierbij wordt de nadruk gelegd op de basiszorg voor verminderd zelfredzamen en wordt zelfredzaamheid gestimuleerd.

De bevolking wordt geïnformeerd over de rampen en crises die de regio kunnen treffen, de maatregelen die zijn getroffen ter voorkoming en bestrijding of beheersing hiervan en over de daarbij te volgen gedragslijn, het bieden van een handelingsperspectief (preventie).

Tabel 27 Taakveld 1.1

(x € 1.000)

Taakveld: 1.1 Crisisbeheersing en brandweer bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	105	105	105	105	105	0
Lasten	-1.388	-1.353	-1.353	-1.353	-1.353	34
Saldo	-1.283	-1.249	-1.248	-1.248	-1.248	34
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat taakveld	-1.283	-1.249	-1.248	-1.248	-1.248	34

Toelichting verschillen

De verschillen op de baten, lasten en saldo tussen begroting 2018 en begroting 2017 zijn lager dan € 50.000, waardoor er geen toelichting benodigd is.

Taakveld: 1.2 Openbare orde en veiligheid

Tot dit taakveld behoren alle gemeentelijke taken op het gebied van de openbare orde en veiligheid:

- toezicht en handhaving openbare orde, BOA's;
- Wet Bibob en (bestuurlijke) aanpak georganiseerde criminaliteit;
- bureau Halt;
- preventie van criminaliteit;
- opstellen en handhaven APV;
- leges drank & horeca;
- wet wapen en munitie (voorheen vuurwapenwet);
- beleid, toezicht en ruiming van conventionele explosieven;
- veilige woon- en leefomgeving;
- antidiscriminatiebeleid;
- doodsschouw (door de officier van Justitie gelast onderzoek ivm de mogelijk niet natuurlijke doodsoorzaak);
- dierenbescherming.

Vergunningverlening, Toezicht en Handhavingsbeleid (VTH-beleid)

Het VTH-beleid van Voorschoten bestaat uit een aantal onderdelen. De basis van dit beleid ligt in de 'Wet VTH' van april 2016 en de 'Verordening Kwaliteit VTH' van september 2016. Op grond van deze regelingen zijn het VTH-beleidsplan 2016-2019 en uitvoeringsprogramma 2017-2018 vastgesteld. De gemeente Voorschoten staat voor een veilige, gezonde, duurzame en leefbare omgeving waarin bewoners en bedrijven kunnen rekenen op kwalitatief hoge en transparante dienstverlening. Het komende jaar zal, gelijk aan 2017, gewerkt worden aan:

- het voldoen aan de wettelijke vereisten, zoals die uit wet- en regelgeving volgen;
- het verder op orde brengen van de bedrijfsvoering;
- het leveren van excellente dienstverlening.

Invoering Omgevingswet

De nieuwe Omgevingswet vraagt de samenhang tussen gezondheid, milieu, duurzaamheid, veiligheid, verkeer en vervoer en ruimtelijke ordening bij de planvorming al mee te nemen. Zo kunnen bijvoorbeeld onderdelen vanuit de APV een plek krijgen in het Omgevingsplan. Op basis van deze nieuwe wet moet worden bepaald of toezicht en handhaving moeten worden aangepast. Binnen het invoeringstraject Omgevingswet wordt dit onderdeel daarom meegenomen.

Tabel 28 Taakveld 1.2

(x € 1.000)

Taakveld: 1.2 Openbare orde en veiligheid bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	19	19	19	19	19	0
Lasten	-573	-436	-436	-436	-436	136
Saldo	-554	-418	-417	-417	-417	137
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat taakveld	-554	-418	-417	-417	-417	137

Toelichting verschillen

Gemeenschappelijke regelingen dienen per 2018 te voldoen aan de vernieuwde BBV regelgeving. Onderdeel van deze wijziging is dat de kosten van leidinggevenden en ondersteunend personeel volledig onder de overhead vallen en dat zoveel mogelijk kosten direct toegerekend worden aan taakvelden. In 2017 was dit nog niet volledig toegepast in de begroting. Het doorvoeren van deze wijziging heeft een verschuiving tot gevolg tussen het taakveld 0.4 overhead en de overige taakvelden en andersom. Hierdoor is een verschil ontstaan van € 136.000,- op het taakveld 1.2 t.o.v. 2017.

Beleidsindicatoren

Tabel 29 Beleidsindicatoren P1

	Beleidsindicator	streef waarde	Begroot 2016	Rekening 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021
1.1	Verwijzingen Halt, aantal per 10.000 jongeren	130	130		130	130			
1.2	Harde kern jongeren, aantal per 10.000 inwoners	0	0		0	0			
1.3	Winkeldiefstallen, aantal per 1.000 inwoners	< 1	< 1	0,8	< 1	< 1			
1.4	Geweldsmisdrijven, aantal per 1.000 inwoners	< 1	< 1	2,5	< 1	< 1			
1.5	Diefstallen uit woning, aantal per 1.000 inwoners	≤ 4	≤ 4	2,7	≤ 4	≤ 4			
1.6	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte), aantal per 1.000 inwoners	≤ 4	≤ 4	4	≤ 4	≤ 4			

Toelichting beleidsindicatoren

1.5 Het aantal diefstallen uit woningen is gebaseerd op politiecijfers. In 2015 waren er 97 woninginbraken. Dit is c.a. 4 per 1000 inwoners. In 2016 bedroeg het aantal woninginbraken 69 (circa 2,7 per 1.000 inwoners).

Verbonden partijen van programma

In de tabel hieronder staan de namen van de Verbonden Partijen, die te maken hebben met de uitvoering van dit programma. Voor gedetailleerde informatie inzake de Verbonden Partijen verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Tabel 30 Verbonden partijen P1

	Naam Verbonden Partij	Taakveld
	Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM)	Crisisbeheersing en brandweer
	Werkorganisatie Duivenvoorde	Alle taakvelden

Wettelijke beleidskaders

Tabel 31 Wettelijke beleidskaders P1

Centraal	Lokaal
Gemeentewet	Regionaal Beleidsplan Politie Eenheid Den Haag,
Wet Veiligheidsregio's	Regionaal Crisisplan,
Politiewet	Integraal Veiligheidsplan 2015-2018.
Wet Bopz (IBS)	Algemene Plaatselijke Verordening Voorschoten
Drank- en Horecawetgeving	Bouwverordening Voorschoten
Algemene Plaatselijke Verordening	Legesverordening
Wet tijdelijk huisverbod	Afvalstoffenverordening
Wet Bibob	
Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)	
Wet Milieubeheer	
Bouwbesluit	
Winkeltijdenwet	
Drank en Horecawet	
Afvalstoffenwet	
Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen	

Raming totaal programma P1 Veiligheid

Tabel 32 Totaalraming P1

P1 Veiligheid bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)		Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	Baten	105	105	105	105	105
	Lasten	-1.388	-1.353	-1.353	-1.353	-1.353
	Saldo	-1.283	-1.249	-1.248	-1.248	-1.248
1.2 Openbare orde en veiligheid	Baten	19	19	19	19	19
	Lasten	-573	-436	-436	-436	-436
	Saldo	-554	-418	-417	-417	-417
Totaal baten		123	124	124	124	124
Totaal lasten		-1.960	-1.790	-1.790	-1.789	-1.789
Totaal saldo van baten en lasten		-1.837	-1.666	-1.666	-1.666	-1.665
Onttrekking reserves						
Toevoeging reserves						
Mutaties reserves						
Geraamde resultaat programma		-1.837	-1.666	-1.666	-1.666	-1.665

P2 Verkeer en vervoer

Doelstelling: "Wat willen we bereiken?"

- Verbeteren van de bereikbaarheid voor Voorschoten door goede aansluiting op het omringende net van snelwegen en een goede doorstroming van het verkeer richting Leiden en Leidschendam;
- Aandacht voor de verkeersveiligheid met name voor het langzaam verkeer, extra aandacht besteden aan de veiligheid van schoolroutes;
- Goede kwaliteit van wegen en straten;
- Behouden, en waar mogelijk uitbreiden, van het openbaar vervoer.

Het college vult deze doelstelling in met de volgende taakvelden:

Taakvelden	Wat gaan we doen ?	Hoe doen we dat ?
2.1 Verkeer en vervoer	<i>Verbeteren van de bereikbaarheid van Voorschoten;</i> <i>Verbeteren van de verkeersveiligheid van vooral langzaam verkeer. Dit met name door gedrags-beïnvloeding;</i> <i>Verlagen van het onderhoudsniveau van niveau B naar niveau C.</i>	<i>Met provincie en gemeente Leiden blijven werken aan verbetering bereikbaarheid noordzijde Voorschoten</i> <i>Monitoren van de bouwwerkzaamheden aan de RijnlandRoute om eventueel met maatregelen de verkeershinder zo veel mogelijk te beperken</i> <i>Adviseren en nemen beleidsmaatregelen bij verkeer- en vervoervraagstukken</i> <i>In samenspraak met samenleving uitvoeren van kleine verkeersmaatregelen zoals plaatsen fietsen(parkeer)voorzieningen , bebording en verkeersdrempels</i>

Invoering Omgevingswet

Verkeer & vervoer is één van de onderwerpen die onder de nieuwe Omgevingswet valt. Binnen het invoeringstraject Omgevingswet wordt dit onderdeel dan ook meegenomen.

Taakveld: 2.1 Verkeer en vervoer

Begin 2017 is het Verkeersplan Voorschoten vastgesteld. De beperkt beschikbare middelen worden op een sobere en doelmatige wijze ingezet om de verkeersveiligheid, leefbaarheid en de bereikbaarheid van Voorschoten te verbeteren. Verkeersveiligheid prevaleert hierbij boven leefbaarheid en leefbaarheid boven bereikbaarheid. Concrete projecten in de buitenruimte zijn de uitvoering van het centrumplan en de reconstructie van de Leidseweg Noord.

In het najaar van 2017 is de aannemerscombinatie Comol5 in opdracht van de Provincie Zuid-Holland begonnen met de voorbereidende bouwwerkzaamheden van de RijnlandRoute. De huidige planning is dat de gehele RijnlandRoute in 2022 gereed is. De gemeente Voorschoten zal in overleg met alle belanghebbenden de werkzaamheden monitoren en proberen om de verkeershinder van de bouwwerkzaamheden tot een minimum te beperken. Samen met de gemeente Leiden en de provincie wordt gezocht naar mogelijkheden om het projectonderdeel Lammenschansplein/Europaweg zo snel mogelijk uit te voeren.

De komende jaren is het niet mogelijk om grote investeringen te doen in het herinrichten van wegen en straten, kruispunten om te vormen tot rotondes of andere grootschalige investeringen in de verkeersruimte (mogelijke enige uitzondering is de Leidseweg Noord). De financiële ruimte ontbreekt hiervoor. Toch blijft de wens bestaan om de verkeersveiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid te verbeteren. Dit betekent dat er een andere manier van denken dient te komen over de opgaven voor verkeer (en veiligheid). Voor het verhogen van de verkeersveiligheid zal vooral gekeken moeten worden naar het beïnvloeden van verkeersgedrag in plaats van het treffen van grootschalige reconstructies in de buitenruimte.

Om de verkeersveiligheid voor fietsers te verbeteren wordt in 2018 een plan van aanpak fietsveiligheid opgesteld, met daarbij bijzondere aandacht voor het verwijderen van paaltjes en andere obstakels langs fietspaden.

Het beheer van de buitenruimte wordt teruggebracht naar een sober onderhoudsniveau (niveau C). Voor een deel is er achterstallig onderhoud dat vanwege de veiligheid en kapitaalvernietiging de komende jaren wordt ingehaald. In het straatbeeld wordt het sober onderhoudsniveau zichtbaar door vermindering van comfort en uitstraling doordat er pas wordt ingegrepen wanneer niet meer aan de veiligheidseisen wordt voldaan.

Tabel 33 Taakveld 2.1

(x € 1.000)

Taakveld: 2.1 Verkeer en vervoer bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	78	78	78	78	78	0
Lasten	-2.268	-2.767	-2.859	-3.021	-3.553	-499
Saldo	-2.191	-2.689	-2.782	-2.944	-3.476	-499
Onttrekking reserves	4.170	158	158	158	458	-4.012
Toevoeging reserves	-4.270	0	0	0	0	4.270
Mutaties reserves	-100	158	158	158	458	258
Geraamde resultaat taakveld	-2.290	-2.531	-2.623	-2.786	-3.017	-241

Toelichting verschillen

Lasten

Bij jaarrekening 2016 is voor de vervanging van de armaturen voor de openbare verlichting een éénmalig budget van € 87.300 overgeheveld (voordeel).

Gemeenschappelijke regelingen dienen per 2018 te voldoen aan de vernieuwde BBV regelgeving. Onderdeel van deze wijziging is het aan de overhead toerekenen van de kosten van leidinggevend en ondersteunend personeel en het zoveel mogelijk direct aan taakvelden toerekenen van kosten.

In 2017 was dit nog niet volledig toegepast in de begroting. Het doorvoeren van deze wijziging heeft een verschuiving tot gevolg tussen het taakveld 0.4 overhead en de overige taakvelden en andersom. Hierdoor is in de begroting 2018 op dit taakveld een verlaging van het budget van € 79.000 (voordeel) te zien.

In 2017 is er vanwege het verscherpt toezicht, geen of een beperkt budget toegekend voor groot onderhoud aan wegen, bruggen, openbare verlichting en verkeersregelininstallaties. Voor 2018 zijn de lasten voor groot onderhoud opgenomen op basis van een lager kwaliteitsniveau (CROW niveau C). Het gevolg is € 547.000 hogere lasten voor klein onderhoud, beheer, planmatig onderhoud en dotaties aan de voorzieningen (nadeel).

De kapitaallasten voor dit taakveld nemen toe met € 118.700 (nadeel). Dit betreft voor het grootste gedeelte Vlietwijk en Knooppunt Voorschoten.

Reservemutaties

Per 1 januari 2017 is het nieuwe BBV van toepassing, waarbij een activeringsplicht is ontstaan voor zowel investeringen (meer dan € 20.000) met economisch als maatschappelijk nut. Enkele investeringen werden incidenteel gedekt middels een reserve. Als gevolg van de activeringsplicht mag dat niet meer en zijn er structurele kapitaallasten. De middelen vanuit de diverse reserves worden per 1-1-2017 gedoteerd aan de nieuwe reserve kapitaallasten, waaruit de kapitaallasten gedekt worden. Hierdoor zijn enkele reserves per 1-1-2017 opgeheven.

In de begroting 2017 is € 4.170.100 uit de reserves onttrokken, hiervan voor de rijnlandrouten €2.400.000, voor Knooppunt Voorschoten € 208.200 Vlietwijk € 1.295.000, voor Leidseweg noord € 179.500 en voor overhevelingen jaarrekening 2016 ten gunste van de openbare verlichting armaturen € 87.300.

In de begroting 2018 wordt voor bovengenoemde projecten €158.000 aan kapitaallasten begroot en uit de reserve kapitaallasten onttrokken.

Voor het instellen van een reserve kapitaallasten is in de begroting 2017 €4.100.000 aan deze reserve toegevoegd, hiervan voor de rijnlandrouten €2.400.000, voor Vlietwijk € 1.295.000, voor Knooppunt Voorschoten €208.200 en voor de Leidseweg noord €179.500.

Daarnaast is er voor de reconstructie Vlietwijk €187.000 toegevoegd aan de reserve als gevolg van een éénmalige verlaging van de jaarlijkse kosten groenonderhoud doordat dit budget reeds in het beschikbaar gestelde krediet voor het project Vlietwijk was inbegrepen.

Taakveld: 2.2 Parkeren

In het centrum van Voorschoten is sprake van een blauwe zone; het parkeren is gratis maar er geldt een parkeerduurbepanking. Dit wordt gecontinueerd. In het kader van het centrumplan wordt bepaald of de maximale parkeerduur van twee uur nog voldoet.

Als in bestaande woonwijken op basis van een parkeerdrukmeting een parkeertekort wordt geconstateerd, treedt de gemeente in overleg met bewoners om te analyseren wat de oorzaken (en mogelijke oplossingen) zijn voor het parkeerprobleem. Bij bouwplannen worden de parkeer kencijfers van het CROW gehanteerd, zodat het parkeeraanbod in overeenstemming is met het huidige autobezit.

De komende jaren gaat de gemeente Voorschoten het netwerk aan elektrische oplaadpalen flink uitbreiden. Dit draagt bij aan een verduurzaming van het wagenpark en een verbetering van de lokale luchtkwaliteit.

Tabel 34 Taakveld 2.2

(x € 1.000)

Taakveld: 2.2 Parkeren bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	12	12	12	12	12	0
Lasten	-30	-26	-26	-26	-26	4
Saldo	-18	-13	-13	-13	-13	5
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat taakveld	-18	-13	-13	-13	-13	5

Toelichting verschillen

De verschillen op de baten, lasten en saldo tussen begroting 2018 en begroting 2017 zijn lager dan € 50.000, waardoor er geen toelichting benodigd is.

Taakveld: 2.3 Recreatieve havens

Op basis van de afronding van het haalbaarheidsonderzoek voor de passantenhaven (2017) blijkt of en onder welke voorwaarden een passantenhaven haalbaar is. Mits de raad akkoord gaat met de voorwaarden en deze als ruimtelijk kader vaststelt, kan het in 2018 in de markt worden gezet.

Tabel 35 Taakveld 2.3

(x € 1.000)

bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat taakveld						

Toelichting verschillen

De verschillen op de baten, lasten en saldo tussen begroting 2018 en begroting 2017 zijn lager dan € 50.000, waardoor er geen toelichting benodigd is.

Taakveld: 2.4 Economische havens en waterwegen

Samen met het Hoogheemraadschap van Rijnland, de watersportverenigingen, visvereniging en sportvisserij Zuidwest Nederland is er afstemming over de waterkwaliteit en de onderhoudsstaat van de waterbouwkundige kunstwerken.

Tabel 36 taakveld 2.4

(x € 1.000)

bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat taakveld						

Toelichting verschillen

De verschillen op de baten, lasten en saldo tussen begroting 2018 en begroting 2017 zijn lager dan € 50.000, waardoor er geen toelichting benodigd is.

Taakveld: 2.5 Openbaar vervoer

De provincie Zuid-Holland en de Metropoolregio Rotterdam Den Haag zijn de opdrachtgevers van het openbaar busvervoer in en rondom Voorschoten. De inzet van de gemeente richting deze partijen is gericht op het tenminste handhaven van het huidige OV-voorzieningsniveau en waar mogelijk te pleiten voor verbeteringen. Een OV-verbinding met Wassenaar is een nadrukkelijke wens.

Tabel 37 Taakveld 2.5

(x € 1.000)

Taakveld: 2.5 Openbaar vervoer bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	-10	-6	-6	-6	-6	4
Saldo	-10	-6	-6	-6	-6	4
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat taakveld	-10	-6	-6	-6	-6	4

Toelichting verschillen

De verschillen op de baten, lasten en saldo tussen begroting 2018 en begroting 2017 zijn lager dan € 50.000, waardoor er geen toelichting benodigd is.

Beleidsindicatoren

Tabel 38 Beleidsindicatoren P2

	Beleidsindicator	streef waarde	Begroot 2016	Rekening 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021
2.1	Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig, % Voorstel om dit criterium te vervangen door het gangbare 'ernstige slachtoffers', dat zijn ziekenhuisopnamen en doden	<13							
2.2	Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser, % Voorstel om dit criterium te vervangen door het gangbare 'overige slachtoffers'	<6							

2.3	Geregistreerde verkeersongevallen	< 67							
2.4	Geregistreerde verkeersgewonden	< 19							
2.5	Verkeersdoden	0							

Bovenstaande beleidsindicatoren kunnen nog niet worden ingevuld. Gegevens over verkeersongevallen zijn afkomstig uit BRON. (Bestand geRegistreerde Ongevallen in Nederland) De gegevens voor 2016 zijn op dit moment (september 2017) nog niet beschikbaar. "Op verzoek van de 2de Kamer heeft de Minister besloten BRON in november 2017 tijdens het Algemeen Overleg Verkeersveiligheid open te stellen. Op deze manier worden de cijfers over de doden en gewonden op nationale schaal in één overleg besproken."

Toelichting beleidsindicatoren

Het uiteindelijke doel van het verkeersveiligheidsbeleid zou uiteraard moeten zijn dat zich helemaal geen ongevallen meer voordoen. Zo is ook het doel van de lijn 'Maak van de nul een punt' van het Regionaal Ondersteuningsbureau Verkeersveiligheid Zuid-Holland gericht op 0 (vermijdbare) verkeersongevallen. Hier ligt echter niet alleen een rol van de gemeente als wegbeheerder, maar ook bijvoorbeeld de politie, de auto-industrie, het CBR en uiteraard ook alle verkeersdeelnemers zelf. Op dit moment is nul verkeersongevallen een lovenswaardig streven, maar helaas nog niet reëel.

In Nederland is, na een periode met een zeer slechte registratiegraad en dientengevolge bijzonder lage ongevalscijfers, de registratiegraad in 2015 weer verbeterd. Volgens de ongevallendatabase hebben in 2016 in Voorschoten 67 verkeersongevallen plaatsgevonden met daarbij 19 gewonden en geen verkeersdoden. Dit betreft ook de wegen binnen Voorschoten die in beheer zijn bij de provincie. Kanttekening is dat naar schatting 25 % van alle ongevallen door de politie wordt geregistreerd. Dit zijn vooral de 'zwaardere' ongevallen. Ongevallen met fietsers worden minder vaak geregistreerd.

Verbonden partijen van programma

In de tabel hieronder staan de namen van de Verbonden Partijen, die te maken hebben met de uitvoering van dit programma. Voor gedetailleerde informatie inzake de Verbonden Partijen verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Tabel 39 Verbonden Partijen P2

	Naam Verbonden Partij	Taakveld
	nvt	nvt

Wettelijke beleidskaders

Tabel 40 Wettelijke beleidskaders P2

Europees	Nationaal
Kader Richtlijn Water (KRW)	Wet Milieubeheer (Wm)
Stroomgebied Beheerplan (SGBP)	Waterwet
Europese Richtlijn 2006/7/EG, 15 februari 2006 betreffende het beheer van de zwemwaterkwaliteit	Wegenwet
Europese Richtlijn 2006/44/EG van 21 november 2008 betreffende de waterkwaliteit voor het leven van vissen	Wet Informatie Uitwisseling Ondergrondse Netten (WION)
Provinciaal	Deltaprogramma
Provinciaal Waterplan 2010-2015	Flora- en Faunawet
Rioleringsbeleid in het buitengebied	Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (Wabo)
Visie Ruimte en Mobiliteit	Wet op de ruimtelijke ordening (Wro)
Regionaal Hoogheemraadschap van Rijnland	Waterschapswet
Hoogheemraadschap van Rijnland	Wet Gemeentelijke Watertaken (Wgm)
Waterbeheerplan Hoogheemraadschap van Rijnland	4de Nota Waterhuishouding (NW4)
Nota Emissie beheer riolering	Rijkvisie Waterketen
Advies Nota Grondwater	Nota Ruimte
Keur Rijnland	Planwet verkeer en vervoer
Nota Peilbesluit	Wegenverkeerswet
Lokaal	Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW)
Milieubeleidsplan	Nationaal Bestuursakkoord Water Actueel (NBW-a)
Bouwverordening	Bestuursakkoord Waterketen 2007
Algemene Plaatselijke Verordening (APV)	Duurzaam Inkoop beleid
Groen- en watervisie	Besluit lozingen
Nota Cultureel Erfgoed	Activiteitenbesluit
Archeologie	Bouwbesluit
Beheerplan Water	Besluit omgevingsrecht (Bor)
Beheerplan Openbare Verlichting	Wet Bodem Bescherming (Wbb)
Beheerplan Bruggen	Monumentenwet
Beheerplan Wegen	Gemeentewet
Beheerplan Verkeersregelinstanties	Nieuwe Omgevingswet (deze wet zal niet eerder dan in 2020 van kracht zijn, invoering is in volle gang)
Verkeersplan Voorschoten	

Raming totaal programma P2 Verkeer en vervoer

Tabel 41 Totaalraming P2

(x € 1.000)

P2 Verkeer en vervoer bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)		Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
2.1 Verkeer en vervoer	Baten	78	78	78	78	78
	Lasten	-2.268	-2.767	-2.859	-3.021	-3.553
	Saldo	-2.191	-2.689	-2.782	-2.944	-3.476
2.2 Parkeren	Baten	12	12	12	12	12
	Lasten	-30	-26	-26	-26	-26
	Saldo	-18	-13	-13	-13	-13
2.5 Openbaar vervoer	Baten	0	0	0	0	0
	Lasten	-10	-6	-6	-6	-6
	Saldo	-10	-6	-6	-6	-6
Totaal baten		90	90	90	90	90
Totaal lasten		-2.308	-2.798	-2.891	-3.053	-3.585
Totaal saldo van baten en lasten		-2.218	-2.708	-2.801	-2.963	-3.495
Onttrekking reserves		4.170	158	158	158	458
Toevoeging reserves		-4.270	0	0	0	0
Mutaties reserves		-100	158	158	158	458
Geraamde resultaat programma		-2.318	-2.550	-2.643	-2.805	-3.037

P3 Economie

Doelstelling: "Wat willen we bereiken?"

- Een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven, winkels en horeca;
- Meer werkgelegenheid, met aandacht voor banen in de duurzame sector en voor duurzaam ondernemen;
- Vitaal en aantrekkelijk houden van het centrum voor inwoners en toeristen.

Het college vult deze doelstelling in met de volgende taakvelden:

Taakvelden	Wat gaan we doen ?	Hoe doen we dat ?
3.1 Economische ontwikkeling	<i>Versterken en toekomstbestendig maken van de centrumfunctie van Voorschoten samen met ondernemers en inwoners;</i> <i>Vergroten van de aantrekkelijkheid van het vestigingsklimaat voor bedrijvigheid in samenwerking met de regio;</i> <i>Stimuleren van werkgelegenheid met aandacht voor duurzame bedrijvigheid.</i>	<i>Visie voor het versterken, herinrichten en kwalitatief verbeteren van het centrum</i> <i>Samenwerking taskforce</i> <i>Accountmanagement arbeidsmarkt in samenwerking met W&I</i> <i>Dienstverlening door de bedrijfscontactfunctionarissen versterken (participatie)</i> <i>Onderzoek naar versterking winkelcentrum Hofland als boodschappencentrum.</i>
3.2 Fysieke bedrijfs-infrastructuur	<i>Zorgdragen voor, en stimuleren van, een hoog kwaliteitsniveau van de bedrijfsinfrastructuur.</i>	<i>Faciliteren van initiatieven op de bedrijventerreinen Dobbewijk en Rouwkooplaan</i>

Taakveld: 3.1 Economische ontwikkeling

Het versterken van het centrum is niet alleen economisch van belang, maar het is ook het hart van het dorp, waar je contacten legt en je mededorpsgenoten ontmoet. De gemeente wil samen met de Taskforce Centrum een breed gedragen visie op het centrum ontwikkelen, in samenwerking met de Taskforce Centrum maatregelen (zoals het vernieuwen en verplaatsen van fietsenrekken, bankjes, afvalbakken, beplanting en armaturen) uitvoeren die het centrum kwalitatief versterken en wil de toegevoegde waarde van de centrummanager blijven ondersteunen.

De voortzetting van de inzet van de Taskforce Centrum wordt gestimuleerd.

Bedrijfscontactfunctionarissen, ondernemers en Werk en Inkomen werken samen om meer mensen aan het werk te kunnen helpen.

De samenwerking tussen ondernemers en de bedrijfscontactfunctionarissen wordt geïntensiveerd en versterkt door op proactieve wijze ondernemers te informeren en te laten participeren.

De reguliere overlegmomenten met het COV en de VOD alsmede het Economisch Overleg Voorschoten (EOV) worden gecontinueerd.

Gezamenlijk met de ondernemers zullen de mogelijkheden voor het versterken van winkelcentrum Hofland als boodschappencentrum in kaart worden gebracht.

Tabel 42 Taakveld 3.1

(x € 1.000)

Taakveld: 3.1 Economische ontwikkeling bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Vershil begroting 2018 / 2017
Baten	27	27	27	27	27	0
Lasten	-257	-311	-215	-215	-175	-55
Saldo	-230	-284	-188	-188	-148	-55
Onttrekking reserves	72	136	40	40	0	64
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	72	136	40	40	0	64
Geraamde resultaat taakveld	-158	-148	-148	-148	-148	9

Toelichting verschillen

In 2017 is € 72.000 uit de concernreserve gedekt voor de BIZ Rouwkoopplan, het aanstellen van een centrum manager en voor de uitvoering van de economische visie. Dit is met het vaststellen van het verzamelvoorstel besloten. Ook voor 2018 en 2019 is € 40.000 beschikbaar gesteld t.b.v. de uitvoering van projecten Economie 071. Voor 2018 is om het centrum een impuls te geven incidenteel € 96.000 beschikbaar gesteld.

Onttrekking reserves:

De incidenteel beschikbare bedragen voor Economie 071 en het impuls centrum worden gedekt uit de concernreserve.

Samenwerkingsverbanden in de Regio

Tabel 43 Samenwerkingsverbanden in de Regio P3

Naam	Economische Agenda Leidsche Regio
Juridische vorm	Samenwerkingsverband tussen gemeenten, koepels van ondernemersverenigingen, en onderwijs- kennisinstellingen uit de Leidse regio. De uitvoering van de agenda is ondergebracht bij Stichting Economie071.
Vestigingsplaats	Leiden
Bestuur en toezicht	De stuurgroep Economie071 bestaat uit bestuurders van de participerende partners: - Gemeenten Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Voorschoten, Zoeterwoude en Katwijk (wethouders Economie) - VNO-NCW Rijnland - Leids Universitair Medisch Centrum - Koepel Leidse regio - Universiteit Leiden - ROC Leiden

	• Hogeschool Leiden • OV BSP • Katwijkse Ondernemersvereniging De uitvoering van de economische agenda wordt aangestuurd door de stuurgroep. Het programma wordt geleid door een programmamanager die uit hoofde van zijn functie ook lid is van de stuurgroep. Daarnaast is er een coördinatiegroep waarin ook alle partners zijn vertegenwoordigd. In deze groep worden voorstellen van het programmabureau voorbereid. Projecten worden gestart na besluiten van de stuurgroep. Het programmabureau Economie071 is verantwoordelijk voor het coördineren van projecten, het leggen van verbindingen tussen de projecten en de gezamenlijke communicatie.
Doelstelling	De volgende doelstellingen zijn verwoord in de Economische Agenda Leidse Regio: 1. Versterken van de economische structuur van de Leidse regio met focus op sleutelsectoren, slimme cross-overs en verbinding met de verzorgende bedrijven (MKB). 2. Stimuleren van ondernemerschap en een impuls geven aan starters die willen wortelen in de regio en de doorgroei van starters. 3. Betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, zodat er ook straks voldoende en gekwalificeerde mensen beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt van de Leidse regio. 4. Aantrekkelijker maken van het vestigingsklimaat van de Leidse regio, door te zorgen voor voldoende en een complementair aanbod van ruimte voor bedrijven & kantoren, verbeteringen in de bereikbaarheid die nodig zijn is om de economie te laten floreren. Creëren van een scherper profiel van de regio, dat bijdraagt aan het vinden & binden van studenten, kenniswerkers en bedrijven: regiomarketing en acquisitie.
Besluit tot deelname	Februari 2014
Bestuurlijk belang	Wethouder Economie heeft zitting in Stuurgroep Economie 071.
Relatie met andere verbonden partijen	In het kader van het regionale samenwerkingsverband Holland Rijnland komen de portefeuillehouders Economie met regelmaat bijeen. Holland Rijnland verbindt de drie sub regionale economische agenda's (Leidse Regio (Economie071), Duin- en Bollenstreek en in de Rijn en Veenstreek).

Taakveld: 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

De gemeente benut de kracht van de samenleving door waar mogelijk initiatieven die er vanuit bedrijventerreinen komen te faciliteren, zoals de bedrijventerreinen Dobbewijk en Rouwkooplaan.

Tabel 44 Taakveld 3.2

(x € 1.000)

Taakveld: 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	0	-3	-3	-3	-3	-3
Saldo	0	-3	-3	-3	-3	-3
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat taakveld	0	-3	-3	-3	-3	-3

Toelichting verschillen

De verschillen op de baten, lasten en saldo tussen begroting 2018 en begroting 2017 zijn lager dan € 50.000, waardoor er geen toelichting benodigd is.

Taakveld: 3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen

De (Bedrijfs-Investerings-Zone) BIZ-bijdrage is een bestemmingsheffing die het voor ondernemers mogelijk maakt om gezamenlijk te investeren in een schone, verzorgde en veilige omgeving om in te ondernemen. De gemeente zet hierbij haar exclusieve recht om belastingen te heffen in om initiatieven van een groep ondernemers te financieren. De opbrengst van de BIZ-bijdrage wordt onder aftrek van de perceptiekosten uitgekeerd aan de Vereniging Ondernemers Dobbewijk. De heffing en invordering van de BIZ-bijdrage wordt verzorgd door Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR).

We stimuleren dat de markt en standplaatsen een evenwichtig aanbod vormen, aanvullend op het bestaande winkelaanbod. Dit moet de levendigheid en aantrekkingskracht van het centrum vergroten. Er worden afspraken gemaakt tussen markt, horeca en gemeente om dit te bevorderen. De marktgelden en standplaatsgelden dienen (zo veel mogelijk) kostendekkend te zijn.

Tabel 45 Taakveld 3.3

(x € 1.000)

Taakveld: 3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	40	40	40	40	40	1
Lasten	-68	-51	-51	-51	-51	17
Saldo	-29	-11	-11	-11	-11	18
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat taakveld	-29	-11	-11	-11	-11	18

Toelichting verschillen

De verschillen op de baten, lasten en saldo tussen begroting 2018 en begroting 2017 zijn lager dan € 50.000, waardoor er geen toelichting benodigd is.

Taakveld: 3.4 Economische promotie

In 2017 is Stichting Wassenaar-Voorschoten Marketing opgericht ter promotie van Voorschoten en Wassenaar. Samen met de stichting en Gemeente Wassenaar is een toeristische en recreatieve activiteitenlijst 2017-2019 opgesteld. Hierin staan gezamenlijke projecten die in de Economische Visies van de gemeenten en in de Marketing Roadmap zijn opgenomen. Partijen zullen vanuit hun eigen rol en verantwoordelijkheid uitvoering geven aan deze projecten.

In 2018 worden voor Economie 071 projecten concrete activiteiten geïnitieerd om:

- internationale bezoekers te bereiken, het ambassadeurschap te vergroten en de bewoners van de ene gemeente tot de bezoekers van de ander te maken (Be Good and Tell it);
- de zakelijke dienstverlening voor Expats te verbeteren en de sociale cohesie te bevorderen, waarbij het centrum een nog sterkere schakel wordt tussen expats en de regio;
- de vitaliteit van burgers en werkers te versterken. Partijen, kennis en kunde worden bij elkaar gebracht en waar nodig wordt ondersteuning geboden (Centrum voor Vitaliteit).

Voor Voorschoten zal dit leiden tot een verbetering van de internationale concurrentiepositie, meer economisch rendement en een aantrekking van de arbeidsmarkt, waardoor meer mensen geplaatst kunnen worden.

Een duidelijke en strategische toeristische bewegwijzering is voor de bezoekers belangrijk en draagt bij aan de vindbaarheid van de toeristische en recreatieve voorzieningen, inclusief het centrum. In 2018 wordt samen met Stichting Wassenaar-Voorschoten uitgewerkt hoe de bewegwijzering verbeterd en geoptimaliseerd kan worden.

In 2018 wordt onderzocht om vanaf 2019 een deel van de opbrengst van de toeristenbelasting te bestemmen voor het versterken van de toeristische en recreatieve aantrekkingskracht van Voorschoten.

Tabel 46 Taakveld 3.4

(x € 1.000)

Taakveld: 3.4 Economische promotie bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	71	112	112	112	112	41
Lasten	-20	-21	-21	-21	-21	-1
Saldo	51	91	91	91	91	40
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat taakveld	51	91	91	91	91	40

Toelichting verschillen

Als gevolg van hogere tarieven voor de toeristenbelasting stijgt deze opbrengst conform het gemeentelijk dekkingsplan structureel met € 40.000.

Beleidsindicatoren

Tabel 47 Beleidsindicatoren P3

	Beleidsindicator	streef waarde	Begroot 2016	Rekening 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021
3.1	Functiemenging, %	35		33,9*	34,5	35			
3.2	Bruto Gemeentelijk Product; verhouding tussen verwacht en gemeten product	400		378*	382	386			
3.3	Vestigingen (van bedrijven), Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	125		110,2*	113	116			

*definitief

Toelichting beleidsindicatoren

Het percentage functievermenging geeft de verhouding weer tussen het aantal banen en het aantal woningen. In Voorschoten zijn meer woningen dan banen (functiemenging <50). Dit is een normaal beeld in een gemeente gelegen aan de snelweg, tussen de twee steden. Voorschoten is mede door het hoogwaardige woonmilieu en de goede bereikbaarheid de ideale woonplaats voor hoogopgeleide forensen. De verwachting is dat het % functiemenging iets toeneemt, door een verwachte stijging van het aantal banen en beperkte woningbouw. De stijging van banen en vestiging van bedrijven is het gevolg van de aantrekkende economie, lokale en regionale activiteiten om de economie te versterken, het beter promoten en verbinden van wat Voorschoten toeristisch en recreatief gezien te bieden heeft.

Verbonden partijen van programma

In de tabel hieronder staan de namen van de Verbonden Partijen, die te maken hebben met de uitvoering van dit programma. Voor gedetailleerde informatie inzake de Verbonden Partijen verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Tabel 48 Verbonden partijen P3

	Naam Verbonden Partij	Taakveld
	nvt	nvt

Wettelijke beleidskaders

Tabel 49 Wettelijke beleidskaders P3

Landelijk	Provinciaal / regionaal
Nota Ruimte	Structuurvisie en Verordening Ruimte provincie Zuid-Holland
Wet BIZ - Wettelijk beleidskader BIZ-bijdrage: Wet op de bedrijveninvesteringszones en verordening	Detailhandel visie provincie Zuid-Holland
Participatie wet	Regionale structuurvisie Holland Rijnland
Gemeentewet	Economische Agenda Holland Rijnland
Wettelijk beleidskader toeristenbelasting: Gemeentewet en verordening toeristenbelasting.	Economische Agenda Leidse Regio
Gemeentelijk	Kantorenstrategie Holland Rijnland
Verordening toeristenbelasting	Regionale Bedrijventerreinenstrategie Holland Rijnland
Economische Visie Voorschoten 2016 – 2019	Regionale Detailhandelsstructuurvisie Holland Rijnland
Marktverordening Voorschoten / Inrichtingsplan warenmarkt	

Raming totaal programma P3 Economie

Tabel 50 Totaalraming P3

P3 Economie bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)		Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
3.1 Economische ontwikkeling	Baten	27	27	27	27	27
	Lasten	-257	-311	-215	-215	-175
	Saldo	-230	-284	-188	-188	-148
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Baten	0	0	0	0	0
	Lasten	0	-3	-3	-3	-3
	Saldo	0	-3	-3	-3	-3
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	Baten	40	40	40	40	40
	Lasten	-68	-51	-51	-51	-51
	Saldo	-29	-11	-11	-11	-11
3.4 Economische promotie	Baten	71	112	112	112	112
	Lasten	-20	-21	-21	-21	-21
	Saldo	51	91	91	91	91
Totaal baten		137	179	179	179	179
Totaal lasten		-345	-387	-291	-290	-250
Totaal saldo van baten en lasten		-208	-208	-112	-112	-72
Onttrekking reserves		72	136	40	40	0
Toevoeging reserves		0	0	0	0	0
Mutaties reserves		72	136	40	40	0
Geraamde resultaat programma		-136	-72	-72	-72	-72

P4 Onderwijs

Doelstelling: "Wat willen we bereiken?"

- Al onze inwoners hebben de mogelijkheid om hun talenten te ontwikkelen. Daarom is het noodzakelijk dat alle kinderen goed onderwijs krijgen;
- Het is belangrijk dat in Voorschoten goede en adequate onderwijshuisvesting is;
- We willen sociale achterstanden en taalachterstanden voorkomen;
- We willen schooluitval en schoolverzuim voorkomen.

Het college vult deze doelstelling in met de volgende taakvelden:

Taakvelden	Wat gaan we doen ?	Hoe doen we dat ?
4.1 Openbaar basisonderwijs	<i>Zorg dragen voor voldoende openbaar onderwijs</i>	<i>Uitvoeren wettelijke taken</i>
4.2 Onderwijshuisvesting	<i>Goede onderwijshuisvesting; De kwaliteit van de onderwijsgebouwen behouden na de overheveling van de verantwoordelijkheid van het buitenonderhoud naar de schoolbesturen</i>	<i>Aanvragen behandelen voor uitbreiding of nieuwbouw Opstellen Integraal Huisvestings Plan</i>
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	<i>Ieder kind krijgt zoveel mogelijk de ondersteuning die het nodig heeft om aansluiting te vinden en te behouden bij het geschikte onderwijs Sociale achterstanden en taalachterstanden bij kinderen worden voorkomen. Kinderen tot 4 jaar hebben hierbij onze speciale aandacht</i>	<i>Bijstellen en uitvoeren VVE-beleid Coördineren en begeleiden bij plaatsing vluchtelingen kinderen Regionaal overleg Passend Onderwijs Monitoren uitvoering Harmonisatie wet</i>

***Kinderen de mogelijkheid
bieden om hun talenten te
ontwikkelen***

Uitvoeren subsidiebeleid

***Uitvoeren Actieplan
Jeugdwerkloosheid***

Taakveld: 4.1 Openbaar basisonderwijs

Uitvoeren wettelijke taken

Het openbaar onderwijs is verzelfstandigd. De gemeente heeft nog wel een aantal wettelijke taken om invulling te geven aan de zorgplicht voor voldoende openbaar onderwijs, zoals het aanstellen van het bestuur. Ook het beoordelen van eventuele huisvestingsaanvragen is een taak van de gemeente.

Tabel 51 Taakveld 4.1

Taakveld: 4.1 Openbaar basisonderwijs bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	-13	-20	-20	-20	-20	-7
Saldo	-13	-20	-20	-20	-20	-7
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat taakveld	-13	-20	-20	-20	-20	-7

Toelichting verschillen

De verschillen op de baten, lasten en saldo tussen begroting 2018 en begroting 2017 zijn lager dan € 50.000, waardoor er geen toelichting benodigd is.

Taakveld: 4.2 Onderwijshuisvesting

Aanvragen behandelen voor uitbreiding of nieuwbouw

De verantwoordelijkheid voor het buitenonderhoud van scholen ligt bij de schoolbesturen. De bekostiging voor uitbreiding of nieuwbouw zijn nog aan de gemeente. Aanvragen hiervoor worden in behandeling genomen, als deze worden ingediend.

Opstellen Integraal Huisvestings Plan (IHP)

Het is wenselijk een IHP op te stellen. Hiermee wordt medio 2018 gestart. Het IHP geeft een meerjarendoorkijk in de noodzakelijke en wenselijke maatregelen in het kader van onderwijshuisvesting, zodat ook meerjarig gestuurd kan worden op deze uitgaven. Een lange termijn leerlingenprognose zal daaraan ten grondslag moeten liggen.

Tabel 52 Taakveld 4.2

(x € 1.000)

Taakveld: 4.2 Onderwijshuisvesting bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / " + "= voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	46	46	46	46	46	0
Lasten	-1.185	-1.174	-1.134	-1.129	-1.124	11
Saldo	-1.139	-1.128	-1.088	-1.083	-1.078	11
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat taakveld	-1.139	-1.128	-1.088	-1.083	-1.078	11

Toelichting verschillen

De verschillen op de baten, lasten en saldo tussen begroting 2018 en begroting 2017 zijn lager dan € 50.000, waardoor er geen toelichting benodigd is.

Taakveld: 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Bijstellen en uitvoeren VVE-beleid

Het beleid voor Voor- en Vroegschoolse Educatie, voor kinderen met (risico op) taalachterstand zal in 2018 verder moeten worden doorontwikkeld aangezien de Harmonisatie wet voor wijzigingen zorgt in de kinderopvang en de peuterspeelzalen.

Coördineren en begeleiden bij plaatsing leerplichtige kinderen van statushouders.

De tijdelijke extra schakelklas van Voorschoten – Wassenaar bleek aan het eind van het schooljaar 2016/2017 niet meer nodig te zijn en is inmiddels beëindigd.

Leerplichtige kinderen van nieuwe inwoners die een taalachterstand hebben worden met tussenkomst van de gemeente geplaatst in reguliere schakelklassen (ISK). Wanneer zij een voldoende niveau van taalbeheersing hebben bereikt, stromen zij in het reguliere onderwijs.

Regionaal Passend Onderwijs

In het kader van de wet Passend Onderwijs vindt er regulier regionaal overleg plaats met de zeven gemeenten die vallen onder hetzelfde Samenwerkingsverband Passend Onderwijs. De zaken die hieruit voortkomen worden teruggekoppeld en/of uitgezet.

Monitoren invoering Harmonisatie wet

Deze wet gaat per 1 januari 2018 in en leidt tot afstemming van de financiële structuur en het kwaliteitskader van de peuterspeelzalen- en kinderopvang. De gemeente monitort dit proces.

Uitvoeren Actieplan Jeugdwerkloosheid

Het Actieplan Jeugdwerkloosheid wordt ook in 2018 uitgevoerd, om het aantal voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie te begeleiden en terug te dringen.

Tabel 53 Taakveld 4.3

(x € 1.000)

Taakveld: 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	22	7	7	7	7	-15
Lasten	-538	-472	-437	-436	-436	66
Saldo	-516	-465	-430	-429	-429	51
Onttrekking reserves	27	0	0	0	0	-27
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	27	0	0	0	0	-27
Geraamde resultaat taakveld	-489	-465	-430	-429	-429	24

Toelichting verschillen

In 2017 zijn eenmalig diverse kosten begroot voor de schakelklas voor vluchtelingen ter hoogte van € 43.000. Deze kosten komen in 2018 niet meer terug en leiden daarom tot een voordeel ten opzichte van 2017.

Gemeenschappelijke regelingen dienen per 2018 te voldoen aan de vernieuwde BBV regelgeving. Onderdeel van deze wijziging is dat de kosten van leidinggevenden en ondersteunend personeel volledig onder de overhead vallen en dat zoveel mogelijk kosten direct toegerekend worden aan taakvelden. In 2017 was dit nog niet volledig toegepast in de begroting. Het doorvoeren van deze wijziging heeft een verschuiving tot gevolg tussen het taakveld 0.4 overhead en de overige taakvelden en andersom. Hierdoor is een verschil ontstaan van € 23.000 op het taakveld 4.3 t.o.v. 2017.

Beleidsindicatoren

Tabel 54 Beleidsindicatoren P4

	Beleidsindicator	streef waarde	Begroot 2016	Rekening 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021
4.1	Absoluut verzuim, aantal per 1.000 leerlingen	3	3	1	3	3	3	3	3
4.2	Relatief verzuim, aantal per 1.000 leerlingen	50	54	58	53	52	51	50	50
4.3	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers), % deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	1,4	1,7	1,5	1,6	1,5	1,4	1,4	1,4

Toelichting beleidsindicatoren

Er is sprake van **absoluut verzuim** wanneer een kind tussen de 5-18 jaar niet ingeschreven is op een school en geen vrijstelling heeft van de leerplicht.

In 2015/2016 is in eerste instantie bij 5 leerlingen absoluut verzuim geconstateerd. 3 leerlingen zijn weer naar school gegaan en 1 leerling heeft een vrijstelling gekregen. Het absoluut verzuim van 1 leerling is nog in onderzoek. Dit aantal is in bovenstaande tabel vermeldt.

Landelijk ligt het absoluut verzuim op 5 per 1.000 leerlingen. Voorschoten doet het dus relatief goed. Het streven is het lage aantal te handhaven. Geheel terugbrengen tot 0 is niet realistisch, omdat er altijd probleemsituaties zijn die (tijdelijk) niet oplosbaar zijn.

Bij **relatief verzuim** gaat het om een kind tussen de 5-18 jaar die wel staat ingeschreven bij een school, maar zonder geldige reden les of praktijktijd verzuimt. Dit betreft diverse soorten verzuim: luxe verzuim, spijbelverzuim en signaalverzuim (veelal zorggerelateerd).

Landelijk ligt het aantal van relatief verzuim op 60 per 1.000 leerlingen. Het relatief verzuim is de laatste jaren sterk gedaald. Met name als gevolg van de daling van het luxe verzuim (door het invoeren van studiedagen voorafgaand aan schoolvakanties). Verder melden scholen ook beter, waardoor er eerder passende maatregelen worden getroffen. Een verdergaande daling is de inzet.

Bij de **voortijdige schoolverlaters** ligt het percentage van 1,5% beneden het landelijk gemiddelde van 1,7%. De fluctuaties zijn bij een kleine gemeente als Voorschoten wel relatief groot, dus het kan volgend jaar ook snel heel anders liggen (in positieve of negatieve zin).

Verbonden partijen van programma

In de tabel hieronder staan de namen van de Verbonden Partijen, die te maken hebben met de uitvoering van dit programma. Voor gedetailleerde informatie inzake de Verbonden Partijen verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Tabel 55 Verbonden partijen P4

	Naam Verbonden Partij	Taakveld
	GR Holland-Rijnland (RBL)	Onderwijs: Leerplicht

Wettelijke beleidskaders

Tabel 56 Wettelijke beleidskaders P4

Landelijk
Landelijk Wet Kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen
Wet op het primair onderwijs
Wet op het passend onderwijs
Wet op ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie Huisvestingsverordening onderwijs
Jeugdwet
Leerplichtwet

Raming totaal programma P4 Onderwijs

Tabel 57 totaalraming P4

(x € 1.000)

P4 Onderwijs bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / " + " = voordeel)		Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
4.1 Openbaar basisonderwijs	Baten	0	0	0	0	0
	Lasten	-13	-20	-20	-20	-20
	Saldo	-13	-20	-20	-20	-20
4.2 Onderwijshuisvesting	Baten	46	46	46	46	46
	Lasten	-1.185	-1.174	-1.134	-1.129	-1.124
	Saldo	-1.139	-1.128	-1.088	-1.083	-1.078
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Baten	22	7	7	7	7
	Lasten	-538	-472	-437	-436	-436
	Saldo	-516	-465	-430	-429	-429
Totaal baten		68	53	53	53	53
Totaal lasten		-1.736	-1.666	-1.590	-1.585	-1.580
Totaal saldo van baten en lasten		-1.668	-1.613	-1.537	-1.532	-1.527
Onttrekking reserves		27	0	0	0	0
Toevoeging reserves		0	0	0	0	0
Mutaties reserves		27	0	0	0	0
Geraamde resultaat programma		-1.641	-1.613	-1.537	-1.532	-1.527

P5 Sport, cultuur en recreatie

Doelstelling: "Wat willen we bereiken?"

- Gezonde, betrokken en actieve inwoners en sterke verenigingen die zoveel mogelijk zelfstandig kunnen opereren;
- Sport is in onze visie belangrijk voor een gezonde en sociale samenleving. Daarom stimuleren wij de samenwerking van sportverenigingen, zodat ze samen sterker worden en minder een beroep hoeven te doen op de gemeente;
- We willen dat onze inwoners actief mee kunnen doen aan culturele activiteiten;
- We werken aan subsidiebeleid dat gebaseerd is op specifieke doelen die we vervolgens gaan nastreven.

Het college vult deze doelstelling in met de volgende taakvelden:

Taakvelden

Wat gaan we doen ?

Hoe doen we dat ?

5.1
Sportbeleid en activering

*De gemeente vormt een
constructieve gesprekspartner
voor de verenigingen*

*De verenigingen werken met
elkaar samen als daarmee het
bestaansrecht kan worden
gegarandeerd en
kostenvoordelen kunnen
worden behaald*

*De subsidies worden efficiënt
ingezet*

*De kosten voor de
(sport)voorzieningen komen
meer terecht bij de gebruikers*

*Netwerkbijeenkomsten en
kennisoverdracht*

Uitvoeren subsidiebeleid

*Onderbrengen beheer en
onderhoud bij de verenigingen*

Invoering Omgevingswet

De Omgevingswet stelt als één van de doelen dat er een veilige en gezonde fysieke leefomgeving in stand wordt gehouden en bereikt met daarbij een goede omgevingskwaliteit. Sport, cultuur en recreatie kan daaraan een bijdrage leveren. Daarom zal ook vanuit dit programma mee worden gedacht in mogelijkheden om de Omgevingswet tot een succes te maken. Binnen programma 5 valt de invoering Omgevingswet onder de taakvelden: 5.1, 5.2, 5.3, 5.5 en 5.7.

Taakveld: 5.1 Sportbeleid en activering

Netwerkbijeenkomsten en kennisoverdracht

De gemeente verbindt en versterkt sportverenigingen door het organiseren van netwerkbijeenkomsten en kennisoverdracht.

Onderbrengen beheer en onderhoud bij de verenigingen

In 2018 wordt er een onderzoek gestart naar de mogelijkheid om het beheer en onderhoud bij de verenigingen onder te brengen.

Tabel 58 Taakveld 5.1

(x € 1.000)

Taakveld: 5.1 Sportbeleid en activering bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	-197	-159	-158	-157	-157	38
Saldo	-197	-159	-158	-157	-157	38
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat taakveld	-197	-159	-158	-157	-157	38

Toelichting verschillen

De verschillen op de baten, lasten en saldo tussen begroting 2018 en begroting 2017 zijn lager dan € 50.000, waardoor er geen toelichting benodigd is.

Taakveld: 5.2 Sport-accommodaties

Stimuleren samenwerking verenigingen en sociaal domein

Door verenigingen in contact te brengen met elkaar (bijvoorbeeld door netwerkbijeenkomsten) kan de samenwerking tussen verenigingen een stimulans krijgen. Het uitwisselen van goede ervaringen en ideeën over samenwerking tussen een vereniging en het sociaal domein (bijvoorbeeld "De sportkantine als buurthuis van de toekomst") krijgt daarbij volop aandacht.

Contractmanagement

Er wordt in 2018 ingezet op het opstellen, tekenen, beheren en naleven van de contracten met de sportverenigingen.

Tabel 59 Taakveld 5.2

(x € 1.000)

Taakveld: 5.2 Sport-accomodaties bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	68	68	67	67	67	0
Lasten	-1.162	-1.238	-1.237	-1.195	-794	-76
Saldo	-1.095	-1.171	-1.170	-1.128	-728	-76
Onttrekking reserves	235	49	49	49	49	-186
Toevoeging reserves	-277	-92	-92	-92	-36	185
Mutaties reserves	-42	-43	-43	-43	13	-1
Geraamde resultaat taakveld	-1.136	-1.213	-1.213	-1.171	-715	-77

Toelichting verschillen

Lasten

Gemeenschappelijke regelingen dienen per 2018 te voldoen aan de vernieuwde BBV regelgeving. Onderdeel van deze wijziging is het aan de overhead toerekenen van de kosten van leidinggevenden en ondersteunend personeel en het zoveel mogelijk direct aan taakvelden toerekenen van kosten. In 2017 was dit nog niet volledig toegepast in de begroting. Het doorvoeren van deze wijziging heeft een verschuiving tot gevolg tussen het taakveld 0.4 overhead en de overige taakvelden en andersom. Hierdoor is een verschil ontstaan van € 76.000 op het taakveld 5.2 t.o.v. 2017.

Reserves

Per 1 januari 2017 is het nieuwe BBV van toepassing, waarbij een activeringsplicht is ontstaan voor zowel investeringen (meer dan € 20.000) met economisch als maatschappelijk nut. Enkele investeringen werd incidenteel gedekt middels een reserve. Als gevolg van de activeringsplicht mag dat niet meer en zijn er structurele kapitaallasten. De middelen vanuit de diverse reserves worden per 1-1-2017 gedoteerd aan de nieuwe reserve kapitaallasten, waaruit de kapitaallasten gedekt worden. Hierdoor zijn enkele reserves per 1-1-2017 opgeheven.

Taakveld: 5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie

Stimuleren samenwerking

Inzet op het verbinden en versterken van het culturele veld door te sturen op samenwerking en kennisdeling.

Cultuur biedt, net als sport, een mogelijkheid om het meedoen aan het maatschappelijke leven te stimuleren. Meedoen kan als vrijwilliger, actief beoefenaar of als passieve bezoeker/toehoorder. Cultuur biedt de mogelijkheid tot een sociaal bindmiddel, ontspanning, reflectie en inspiratie en draagt daarmee bij aan ons welzijn. Vanuit dat oogpunt vinden we het belangrijk dat vanuit het culturele veld initiatieven ontstaan die zich richten op de verbinding tussen cultuur en het sociaal domein. Om deze verbinding te stimuleren en/of beter zichtbaar te maken wordt ingezet op: bewustwording, kennismaking en kennisdeling door middel van bijvoorbeeld netwerkbijeenkomsten. Stimulering van nieuwe activiteiten gericht op cultuur en het sociaal domein kan plaatsvinden vanuit een jaarlijkse vrije ruimte voor innovatie in het subsidieplan.

Er is aandacht voor laagdrempelige toegankelijkheid tot cultuur. Dit wil zeggen dat er binnen de gemeente mogelijkheden zijn voor verschillende doelgroepen om in aanraking te komen met cultuur.

Uitvoeren cultuurnota

Er wordt uitvoering gegeven aan de Voorschotense cultuurnota, waarbij rekening gehouden moet worden met het feit dat het in het licht van de toekomstige bezuinigingen op subsidies de ambities op het gebied van cultuur bijgesteld moeten worden. Het beleid moet leiden tot het behoud van een divers cultuuraanbod in Voorschoten en een sterk cultureel veld. Het beleid heeft oog voor de eigen intrinsieke waarde van cultuur en draagt daarnaast bij aan het sociaal domein, met name op het gebied van participatie en preventie.

Voorschoten participeert in de regeling cultuureducatie met kwaliteit. Leerlingen uit het primair onderwijs maken kennis met kunst en cultuur.

Tabel 60 Taakveld 5.3

(x € 1.000)

Taakveld: 5.3 Cultuurpresentatie,- prod.en-particip bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	14	14	14	14	14	0
Lasten	-413	-373	-371	-369	-239	40
Saldo	-399	-359	-357	-355	-225	40
Onttrekking reserves	15	0	0	0	0	-15
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	15	0	0	0	0	-15
Geraamde resultaat taakveld	-383	-359	-357	-355	-225	24

Toelichting verschillen

De verschillen op de baten, lasten en saldo tussen begroting 2018 en begroting 2017 zijn lager dan € 50.000, waardoor er geen toelichting benodigd is.

Taakveld: 5.4 Musea

Tabel 61 Taakveld 5.4

(x € 1.000)

Taakveld: 5.4 Musea bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	-13	-12	-12	-12	-12	2
Saldo	-13	-12	-12	-12	-12	2
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat taakveld	-13	-12	-12	-12	-12	2

Toelichting verschillen

Niet van toepassing.

Taakveld: 5.5 Cultureel erfgoed

Voor het behalen van de beleidsdoelen uit de Kadernota Erfgoed en Nota archeologie herijking 2013 (2014):

- Afronden digitaliseren van informatie over het cultureel erfgoed boven en onder de grond en actualisering erfgoedlijst in het kader van de implementatie Omgevingswet (basis op orde);
- Lid blijven van erfgoedtafel Limes, Trekvaart en Landgoederenzone, waarbij geen aanspraak op de beschikbare budgetten wordt gemaakt om projecten te ontwikkelen dan wel aan deel te nemen;
- Afronden deelname aan bestaande projecten, waarvoor provinciale subsidie is gekregen.

Tabel 62 Taakveld 5.5

(x € 1.000)

Taakveld: 5.5 Cultureel erfgoed bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	30	30	30	30	30	0
Lasten	-264	-234	-234	-234	-234	30
Saldo	-234	-204	-204	-204	-204	30
Onttrekking reserves	290	0	0	0	0	-290
Toevoeging reserves	-290	0	0	0	0	290
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat taakveld	-234	-204	-204	-204	-204	30

Toelichting verschillen

Reserves

De Stichting Diogenes is opgeheven waardoor de gemeente weer volledig eigenaar is geworden van Voorstraat 11, Kerkpad 2 en 4. De beheersreserve van Diogenes ad € 290.000 is met de panden overgedragen. Dit bedrag is gelabeld ten behoeve van monumentenonderhoud en is met de resultaatbestemming van de jaarrekening 2016 toegevoegd aan de bestemmingsreserve monumenten. Het monumentale pand is in 2016 verkocht.

Taakveld: 5.6 Media

Nieuwe afspraken met de bibliotheek

We zien als rol van de gemeente het faciliteren van een eigentijdse en ondernemende bibliotheek en het bieden van een plek voor ontmoeting en verbinding voor de inwoners van Voorschoten. Met de bibliotheek vindt in 2018 regelmatig (bestuurlijk) overleg plaats. De ontwikkeling van de bibliotheek wordt gemonitord en waar nodig worden afspraken opnieuw gezien en herijkt. De ingezette lijn van een grotere samenwerking tussen de bibliotheek en haar netwerk op de verschillende terreinen, waaronder met name ook het sociaal domein, wordt ook in 2018 voortgezet.

De bibliotheek draagt met haar activiteiten, waaronder de activiteiten gericht op bestrijding van laaggeletterdheid en digibetisme, bij aan het bevorderen van zelfredzaamheid, participatie en preventie.

Voldoen aan de wettelijke zorgplicht voor bekostiging van lokale omroepactiviteiten

In 2018 wijst het Commissariaat voor de Media (na advies van de gemeenteraad) opnieuw een lokale omroepinstelling aan die, al dan niet in regioverband, omroepactiviteiten voor Voorschoten verzorgt. De gemeente heeft een wettelijke zorgplicht deze omroepactiviteiten te bekostigen. Dit gebeurt, op wettelijke basis, zonder inmenging in de inhoud van de oproepactiviteiten. Wel wordt bij toekenning van de bekostiging gecontroleerd of de omroep voldoet aan de kwaliteitscriteria voor een 'lokaal toereikend media-aanbod' (ltma). Deze ltma-criteria zijn door de OLON en de VNG vastgelegd in een convenant.

Tabel 63 Taakveld 5.6

Taakveld: 5.6 Media bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / "+" = voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	18	18	18	18	18	0
Lasten	-395	-399	-392	-385	-385	-4
Saldo	-377	-381	-374	-367	-367	-4
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat taakveld	-377	-381	-374	-367	-367	-4

Toelichting verschillen

De verschillen op de baten, lasten en saldo tussen begroting 2018 en begroting 2017 zijn lager dan € 50.000, waardoor er geen toelichting benodigd is.

Taakveld: 5.7 Openbaar groen, (openlucht)recreatie

In het kader van de samenwerking in de Landschapstafel Duin Horst & Weide en de Leidse Ommelanden wordt bekeken, of zonder financiële investeringen, aangesloten kan worden bij projecten op het gebied van waterrecreatie.

De ecologische en recreatieve maatregelen in de Duivenvoordecorridor worden voortgezet (binnen de bestaande budgetten van Duin Horst & Weide en provincie).

De herstelwerkzaamheden van het gemeentelijk deel historische buitenplaats Ter Wadding wordt in 2018 afgerond.

Daarnaast nemen we deel aan het Nationaal Park Hollandse Duinen (NPHD). In 2018 wordt op basis van de drie thema's 'Verankeren', 'Verbinden' en 'Versterken' gekeken of er logische verbindingen mogelijk zijn tussen lopende projecten in Voorschoten en NPHD. Voorschoten heeft met zijn groene kwaliteiten, cultuurhistorie en recreatiemogelijkheden een belangrijke meerwaarde binnen het Nationaal Park. Met de toenemende verstedelijkingsdruk neemt deze waarde alleen maar toe. Ook werken we aan een verdere integratie tussen NPHD, Duin Horst & Weide en de marketingroadmap Vorstelijk Vrij.

In samenwerking met inwoners en overige betrokken partijen streven wij naar een groene en aantrekkelijke buitenruimte, waarin inwoners van Voorschoten plezierig kunnen wonen. Meedoen met groen is een praktische invulling waarin de kwaliteit van het openbaar groen wordt verhoogd doordat bewoners openbaar groen adopteren, een geveltuin aanleggen of boomspiegels onderhouden. De overige groenvoorzieningen worden op een sober onderhoudsniveau (niveau C) onderhouden.

Tabel 64 Taakveld 5.7

(x € 1.000)

Taakveld: 5.7 Openbaar groen, (openlucht)recreatie bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / " + " = voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	768	194	26	26	26	-575
Lasten	-3.293	-2.819	-2.683	-2.654	-2.655	474
Saldo	-2.525	-2.626	-2.657	-2.628	-2.629	-101
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat taakveld	-2.525	-2.626	-2.657	-2.628	-2.629	-101

Toelichting verschillen

Baten

Bij jaarrekening 2016 is het restant van de provinciale subsidie ad. € 563.100 overgeheveld naar de exploitatie '17. Het betreft een meerjarige subsidie die vóór 2021 moet zijn uitgegeven aan recreatieve maatregelen in de Duivenvoorde corridor (nadeel).

Lasten

De kapitaallasten in de begroting 2018 zijn hoger dan in 2017 (€24.300 nadeel).

Daarnaast is er in de begroting 2018 een lagere raming voor wandelpaden Duivenvoorde Corridor van €41.800 (voordeel) en corresponderend met de batenkant een overheveling van éénmalig budget in de jaarrekening 2016 van €561.100 (voordeel) voor de Duivenvoorde Corridor.

In 2017 is, vanwege het verscherpt toezicht, geen of een beperkt budget toegekend voor groot onderhoud van het groen, speelvoorzieningen en water. Voor 2018 zijn de lasten voor groot onderhoud opgenomen op basis van een lager kwaliteitsniveau (CROW niveau C). Als gevolg worden de lasten verhoogd met € 240.000 (nadeel).

Gemeenschappelijke regelingen dienen per 2018 te voldoen aan de vernieuwde BBV regelgeving. Onderdeel van deze wijziging is dat de kosten van leidinggevenden en ondersteunend personeel volledig onder de overhead vallen en dat zoveel mogelijk kosten direct toegerekend worden aan taakvelden. In 2017 was dit nog niet volledig toegepast in de begroting. Het doorvoeren van deze wijziging heeft een verschuiving tot gevolg tussen het taakveld 0.4 overhead en de overige taakvelden en andersom. Hierdoor is in de begroting 2018 op dit taakveld een verlaging van het budget van € 164.400 (voordeel) te zien.

Overige verschillen € 28.200 (nadeel)

Samenwerkingsverbanden

Tabel 65 Samenwerkingsverbanden P5

Naam	Leidsche Ommelanden
Juridische vorm	Samenwerkingsverband
Vestigingsplaats	Leiden
Bestuur en toezicht	Stuurgroep Leidse Ommelanden, met daarin wethouders van deelnemende gemeenten en samenwerkende Agrarische Natuurverenigingen
Doelstelling	Toekomstbestendige kwaliteitsimpuls voor behoud en toegankelijk maken van het landschap in de Leidse regio. Deelnemende gemeenten voeren projecten uit op het gebied van recreatie en biodiversiteit.
Besluit tot deelname	Oktober 2015
Bestuurlijk belang	Aan het samenwerkingsverband neemt de portefeuillehouder Jeugd(zorg), Wonen en Ruimte deel.
Relatie met andere verbonden partijen en samenwerkingsverbanden	Er is geen relatie met andere verbonden partijen, het is een samenwerkingsverband met gemeente Leiden en nog 6 gemeenten rond Leiden (Oegstgeest, Leiderdorp, Zoeterwoude, Katwijk, Kaag en Braassem en Teylingen) en de samenwerkende agrarische natuurverenigingen Groene Klaver. Verzoeken om cofinanciering voor recreatieve en groenprojecten uit het RIF (regionaal Investeringsfonds van Holland Rijnland) lopen via de Leidse Ommelanden.

Naam	Landschapstafel Duin, Horst en Weide
Juridische vorm	Samenwerkingsverband
Vestigingsplaats	Geen vaste vestigingsplaats
Bestuur en toezicht	Het samenwerkingsverband heeft geen eigen bestuur waarin bestuurders van de gemeenten zitting hebben. Elke deelnemende gemeente vaardigt één wethouders af voor overleg. De landschapstafel is een bestuurlijke samenwerking, waarbij elke gemeente verantwoordelijk is voor de uitvoering van zijn eigen projecten.
Doelstelling	Behoud en ontwikkeling van de kwaliteiten van Duin Horst & Weide, gericht op waarborgen van authenticiteit, versterken van de vitaliteit en het vergroten van de leefbaarheid. Er is een gemeenschappelijk uitvoeringsprogramma, het Meerjarenprogramma Duin Horst & Weide. De provincie Zuid-Holland heeft 50% cofinanciering toegezegd voor uitvoering van het programma.
Besluit tot deelname	2001 Intentieovereenkomst Pact van Duivenvoorde 2004 Samenwerkingsovereenkomst Pact van Duivenvoorde 2016 Intentieverklaring Landschapstafel Duin Horst & Weide
Bestuurlijk belang	Voor Voorschoten neemt de portefeuillehouder Jeugd(zorg), Wonen en Ruimte deel aan het overleg.

Relatie met andere verbonden partijen en samenwerkingsverbanden	Er is geen relatie met andere verbonden partijen, in de Landschapstafel wordt bestuurlijk samengewerkt met de gemeenten Leiden, Den Haag, Zoetermeer, Wassenaar, Leidschendam-Voorburg en Voorschoten. Verder met maatschappelijke partijen als Staatsbosbeheer, Dunea, Zuidhollandse Milieufederatie, Agrarische Natuurvereniging Santvoorde, Erfgoedhuis Zuid-Holland, Stichting Horst en Voorde (landgoederen), ANWB, Recron en ondernemers als recreatiebedrijf Vlietlanden en hotel restaurant De Gouden Leeuw BV.
--	---

Beleidsindicatoren

Tabel 66 Beleidsindicatoren P5

	Beleidsindicator	streef waarde	2016	Rekening 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021
5.1	% niet sporters (45,6 in 2014)	40	45,6	45,6	45	44	42	40	40

Toelichting beleidsindicatoren

Onder sporter wordt iemand verstaan die minimaal 1 keer in de week sport.

Het percentage van 45,6% niet-sporters is gebaseerd op kerngegevens uit 2014. Over heel Nederland genomen is het percentage niet-sporters 49,9%. Landelijk wordt gestreefd naar een afname van het aantal niet-sporters van 10% en daarmee uitkomende op 40%. Voor de gemeente Voorschoten wordt aangesloten bij deze streefwaarde.

Door de aanleg van nieuwe kunstgrasvelden in 2016 en 2017 zijn er meer mogelijkheden om te sporten en kan het enthousiasme om te sporten toenemen. Ook worden op netwerkbijeenkomsten met sportverenigingen en andere partijen de mogelijkheden uitgewisseld om mensen te stimuleren te gaan sporten.

Verbonden partijen van programma

In de tabel hieronder staan de namen van de Verbonden Partijen, die te maken hebben met de uitvoering van dit programma. Voor gedetailleerde informatie inzake de Verbonden Partijen verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Tabel 67 Verbonden Partijen P5

	Naam Verbonden Partij	Taakveld
	nvt	nvt

Wettelijke beleidskaders

Tabel 68 Wettelijke beleidskaders P5

Nationaal	Regionaal
Wet ruimtelijke ordening	Visie Ruimte en Mobiliteit
Besluit ruimtelijke ordening	Verordening Ruimte en mobiliteit
Erfgoedwet	Beleidsvisie Cultureel Erfgoed 2013-2016 'Erfenis, erfgoed en erfgoed'
Flora-en Faunawet	Regioprofielen cultuurhistorie Zuid-Holland
Visie Erfgoed en Ruimte 'Kiezen voor Karakter' 2016-2018	Lokaal
Beleidsbrief Modernisering Monumentenzorg 2009	Beheerplan groen 2016-2020
Warenwetbesluit attractie en speeltoestellen	Beheerplan spelen 2016-2020
Wet natuurbescherming	CultuurnotaVoorschoten 2017-2020 'Verbinden, meedoen en versterken'
Artikel 2.170a van de Mediawet	Subsidieplan Voorschoten 2017-2020
Nieuwe Omgevingswet (deze wet zal niet eerder dan in 2020 van kracht zijn, invoering is in volle gang)	
Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen	

Raming totaal programma P5 Sport, cultuur en recreatie

Tabel 69 Totaalraming P5

(x € 1.000)

P5 Sport, cultuur en recreatie bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / " + " = voordeel)		Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
5.1 Sportbeleid en activering	Baten	0	0	0	0	0
	Lasten	-197	-159	-158	-157	-157
	Saldo	-197	-159	-158	-157	-157
5.2 Sport-accomodaties	Baten	68	68	67	67	67
	Lasten	-1.162	-1.238	-1.237	-1.195	-794
	Saldo	-1.095	-1.171	-1.170	-1.128	-728
5.3 Cultuurpresentatie,- prod.en-particip	Baten	14	14	14	14	14
	Lasten	-413	-373	-371	-369	-239
	Saldo	-399	-359	-357	-355	-225
5.4 Musea	Baten	0	0	0	0	0
	Lasten	-13	-12	-12	-12	-12
	Saldo	-13	-12	-12	-12	-12
5.5 Cultureel erfgoed	Baten	30	30	30	30	30
	Lasten	-264	-234	-234	-234	-234
	Saldo	-234	-204	-204	-204	-204
5.6 Media	Baten	18	18	18	18	18
	Lasten	-395	-399	-392	-385	-385
	Saldo	-377	-381	-374	-367	-367
5.7 Openbaar groen, (openlucht)recreatie	Baten	768	194	26	26	26
	Lasten	-3.293	-2.819	-2.683	-2.654	-2.655
	Saldo	-2.525	-2.626	-2.657	-2.628	-2.629
Totaal baten		898	323	155	155	155
Totaal lasten		-5.738	-5.234	-5.087	-5.006	-4.476
Totaal saldo van baten en lasten		-4.839	-4.911	-4.932	-4.851	-4.321
Onttrekking reserves		541	49	49	49	49
Toevoeging reserves		-567	-92	-92	-92	-36
Mutaties reserves		-26	-43	-43	-43	13
Geraamde resultaat programma		-4.865	-4.954	-4.975	-4.894	-4.308

P6 Sociaal Domein

Doelstelling: "Wat willen we bereiken?"

- Inwoners zijn zelfredzaam en kunnen zo lang mogelijk de regie over hun eigen leven houden;
- Inwoners groeien gezond en veilig op en kunnen zich maximaal ontwikkelen;
- Voorschoten en Wassenaar zijn veilig en er is sociale cohesie;
- Er is een duurzaam systeem voor zorg en ondersteuning. De ondersteuning vindt dicht bij huis plaats;
- Inwoners die hulp nodig hebben, krijgen de juiste ondersteuning op tijd.

Het college vult deze doelstelling in met de volgende taakvelden:

Taakvelden	Wat gaan we doen ?	Hoe doen we dat ?
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	<i>Bewoners zijn zelfredzaam en houden zo lang mogelijk regie over hun eigen leven</i> <i>Inwoners groeien gezond en veilig op en kunnen zich maximaal ontwikkelen</i> <i>Voorschoten is veilig en er is sociale cohesie</i>	<i>Invoeren omgevingswet</i> <i>Bieden van laagdrempelige preventieve zorg en ondersteuning</i> <i>Uitvoeren wijkbeleid</i> <i>Uitvoeren prestatieafspraken jeugd- en jongerenwerk</i> <i>Nauwe samenwerking met brede welzijnsorganisatie/ Een sterk vrijwilligersveld</i> <i>Uitvoeren agenda 22 (VN verdrag voor rechten van mensen met een beperking)</i> <i>Vorm geven aan één participatieraad/Adviesraad sociaal domein</i> <i>Uitvoeren volwasseneneducatie</i>

Taakveld: 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Invoeren omgevingswet

Bij de invoering van de Omgevingswet, die gericht is op het fysieke domein, wordt ook samenwerking gezocht met het sociaal domein om vraag en behoeften vanuit de samenleving mee te kunnen nemen bij de voorbereidingen. Inwoners worden op verschillende momenten gedurende het invoeringstraject Omgevingswet betrokken en leren mee te veranderen.

Uitvoeren laagdrempelige (preventieve) zorg en ondersteuning voor 18-

Met integraal en gebiedsgericht werken, komen tot:

- Inrichting van een CJG van waaruit laagdrempelige (preventieve) zorg voor 18- wordt uitgevoerd;
- Uitvoering laten geven aan Jeugdgezondheidszorg en (preventief) gezondheidsbeleid;
- Uitvoering laten geven aan Veilig Thuis, Jeugd Preventieteam en Halt;
- Uitvoering geven aan het Plan van aanpak preventie sociaal domein;
- Versterken van netwerken met daarin een belangrijke rol voor de brede welzijnsorganisatie.

Bieden van laagdrempelige preventieve ondersteuning 18+

In een gezamenlijk traject met Stichting MEE, Kwadraad en Voorschoten Voor Elkaar wordt steeds meer invulling gegeven aan een passend preventief aanbod en de verbinding tussen 0de en 1ste lijns ondersteuning. Het streven is om toe te groeien naar een toekomstbestendige, lokaal gevestigde brede welzijnsorganisatie.

Uitvoeren Wijkbeleid

Wijkbeleid zorgt, binnen de financiële kaders van het herstelplan, voor verbinding in de wijk en stimuleert sociale kracht. Er is een verschuiving te zien van burger- naar overheidsparticipatie waarbij de overheid zich aansluit bij wat nodig is en de wensen van de inwoners.

Uitvoeren prestatieafspraken jeugd- en jongerenwerk

Jeugd- en Jongerenwerk richt zich in Voorschoten op de terreinen voorlichting en informatie, accommodatie gebonden jongerenwerk (streefbereik 150 leerlingen/jongeren en 50 ouders), ambulant Jongerenwerk (streefbereik 125 individuele jongeren tijdens het algemeen ambulant jongerenwerk), coaching (streefbereik totaal 125 jongeren) en participatie door middel van projecten in samenwerking met ketenpartners (streefbereik 100 participanten). In het prestatiedocument zijn de door de gemeente Voorschoten beoogde effecten gekoppeld aan resultaten, doelen en prestatie indicatoren. In het prestatiedocument wordt uitgebreider ingegaan op deze cijfers. Gezien de in juni 2017 vastgestelde prestatieafspraken vindt er nu tweemaandelijks een evaluatie plaats in het kader van contractmanagement. Jeugd- en jongerenwerk neemt hierin zelf verantwoordelijkheid. De gemeente heeft een regisserende rol. Na een jaar evalueren we de resultaten.

Nauwe samenwerking met brede welzijnsorganisaties/Een sterk vrijwilligersveld

Stichting Voorschoten Voor Elkaar werkt aan vernieuwende projecten om meer en (jongere) vrijwilligers te werven, op te leiden en te behouden. Daarbij wordt er gewerkt aan verbinding van formele zorg aan informele zorg, zodat er geen hiaten voorkomen in het aanbod van voorzieningen.

Starten met uitvoeren agenda 22

Gemeenten zijn vanuit de Wmo verantwoordelijk om te zorgen dat iedereen in de samenleving kan meedoen. Na de ratificatie van het VN verdrag voor de rechten van mens met een beperking die op 1 januari 2017 van kracht is gegaan, neemt deze verantwoordelijkheid nog verder toe. Voor de gemeenten is dit verdrag vertaald in 22 regels, beter bekend als Agenda 22. Eén van de 22 regels van Agenda 22 gaat over de toegankelijkheid. In 2018 wordt invulling gegeven aan deze toegankelijkheidsregel van Agenda 22.

Vorm geven aan één participatieraad/adviesraad sociaal domein

Een stichting voor de integrale adviesraad in het sociaal domein is opgericht in juli 2017. Komende tijd ligt de nadruk op het verder vorm geven aan de adviesraad en de randvoorwaarden die nodig zijn om goed te kunnen functioneren.

Tabel 70 taakveld 6.1

(x € 1.000)

Taakveld: 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	175	175	175	175	175	0
Lasten	-1.872	-1.822	-1.682	-1.544	-1.543	50
Saldo	-1.697	-1.647	-1.507	-1.369	-1.369	50
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat taakveld	-1.697	-1.647	-1.507	-1.369	-1.369	50

Toelichting verschillen

Lasten

Gemeenschappelijke regelingen dienen per 2018 te voldoen aan de vernieuwde BBV regelgeving. Onderdeel van deze wijziging is dat de kosten van leidinggevend en ondersteunend personeel volledig onder de overhead vallen en dat zoveel mogelijk kosten direct toegerekend worden aan taakvelden. In 2017 was dit nog niet volledig toegepast in de begroting. Het doorvoeren van deze wijziging heeft een verschuiving tot gevolg tussen het taakveld 0.4 overhead en de overige taakvelden en andersom. Hierdoor is een verschil ontstaan van € 50.000 op het taakveld 6.1 t.o.v. 2017.

Taakveld: 6.2 Wijkteams

De term wijkteams is voor wat betreft de gemeentebegroting een gegeven opgelegd door de rijksoverheid. In deze begroting wordt Voorschoten als één wijk gezien.

Bieden van een loketfunctie

Tot dit taakveld behoren alle loketvoorzieningen gericht op het identificeren van eigen kracht en het geleiden naar de juiste vorm van individuele ondersteuning (maatwerkvoorzieningen en -dienstverlening).

In Voorschoten is er al een loket. Voor 2018 wordt dit loket meer en efficiënter gebruikt en wordt hierin ook de samenwerking met ketenpartners gezocht. Daarbij wordt ingezet op het verstevigen van de netwerken voor het Jeugd- en Volwassen domein (18- en 18+) en deze te ontwikkelen tot een totaal netwerk sociaal domein (0-100). Daarnaast worden ACT-ers ingezet op adviseren, coördineren en transformeren van de (gemeentelijke) professionals.

Integraal werken volgens principe van: 1 huishouden, 1 plan, 1 regisseur

- Zorgdragen voor een integrale en gebiedsgerichte werkwijze voor alle betrokken zorgpartijen volgens principe van: 1 huishouden, 1 plan, 1 regisseur;
- Verdere verbinding tussen CJG (jeugd), WMO en participatie;
- Versterking samenwerking met het omliggende veld;
- W&I investeert in het persoonlijke contact met een aanzienlijk deel van het klantenbestand dat zich op de grens van het werkgebied van werk en inkomen en zwaardere zorg bevindt.

Tabel 71 Taakveld 6.2

(x € 1.000)

Taakveld: 6.2 Wijkteams bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	-569	-528	-490	-490	-490	41
Saldo	-569	-528	-490	-490	-490	41
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat taakveld	-569	-528	-490	-490	-490	41

Toelichting verschillen

De verschillen op de baten, lasten en saldo tussen begroting 2018 en begroting 2017 zijn lager dan € 50.000, waardoor er geen toelichting benodigd is.

Taakveld: 6.3 Inkomensregelingen

Uitvoeren diverse plannen van aanpak

Op basis van de evaluatie in 2017 gaan we in 2018 verder uitvoering geven aan het geoptimaliseerde Plan van aanpak arbeidsmarktoffensief en het Plan van aanpak jeugdwerkgelegenheid 2015-2018.

Hier wordt de focus gelegd op onder andere handhaving, werkgeversdienstverlening en jeugdwerkgelegenheid met als doel om meer uitstroom naar werk te realiseren en het tekort op de BUIG terug te dringen.

Om statushouders goed en effectief te kunnen laten integreren wordt uitvoering gegeven aan het integraal plan van aanpak integratie en participatie statushouders Voorschoten.

Gevoed door landelijke ontwikkelingen, de resultaten van diverse onderzoeken en de sociale conferentie in 2017 wordt het minimabeleid aangescherpt. Binnen het minimabeleid wordt gekeken naar een herprioritering van de aanwezige middelen.

Inzet is dat het bereik van voorzieningen toeneemt onder meer door het stimuleren van initiatieven van maatschappelijke partners, meer aandacht vragen voor voorliggende voorzieningen, goede informatieverstrekking over inkomensregelingen en een goede bewegwijzering naar organisaties.

Verstrekken uitkeringen

Gedurende de begeleiding naar financiële zelfredzaamheid en participatie in de samenleving worden als laatste vangnetuitkeringen verstrekt.

Tabel 72 Taakveld 6.3

(x € 1.000)

Taakveld: 6.3 Inkomensregelingen bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	4.845	4.722	4.722	4.722	4.722	-123
Lasten	-6.140	-6.140	-6.140	-6.140	-6.140	0
Saldo	-1.295	-1.419	-1.419	-1.419	-1.419	-123
Onttrekking reserves	252	0	0	0	0	-252
Toevoeging reserves	-226	0	0	0	0	226
Mutaties reserves	26	0	0	0	0	-26
Geraamde resultaat taakveld	-1.269	-1.419	-1.419	-1.419	-1.419	-150

Toelichting verschillen

Baten

In 2017 kon aanspraak gemaakt worden op een (incidentele) voorfinanciering van additionele kosten aan bijstand vanwege de verhoogde asielinstroom (€ 123.000). Voor 2018 zal dit naar verwachting verwerkt worden in het nog bekend te maken macrobudget.

Reserves

Met de resultaatbestemming van de jaarrekening 2016 is € 226.000 onttrokken aan de reserve BUIG ter dekking van de kosten voor het arbeidsmarktoffensief. Daarnaast is met de resultaatbestemming van de jaarrekening 2016 € 26.000 ten behoeve van communicatiekosten bijzondere bijstand met dekking uit de concernreserve overgeheveld naar 2017.

Samenwerkingsverbanden

Tabel 73 Samenwerkingsverbanden 6.3

Naam	Gemeenschappelijke afdeling Werk en Inkomen
Juridische vorm	Samenwerking op basis van een overeenkomst
Vestigingsplaats	Leidschendam-Voorburg
Bestuur en toezicht	Het samenwerkingsverband heeft geen eigen bestuur waarin bestuurders van de gemeenten zitting hebben.
Doelstelling	Per 1 januari 2012 zijn de gemeenten Voorschoten, Leidschendam-Voorburg en Wassenaar een samenwerkingsovereenkomst aangegaan om de werkzaamheden en dienstverlening op het gebied van Werk en Inkomen door de gemeente Leidschendam-Voorburg te laten verzorgen. De samenwerking is per 1 juli 2017 in een geactualiseerde overeenkomst voortgezet.
Besluit tot deelname	2012
Bestuurlijk belang	Bestuurlijke besluiten rond Werk en Inkomen worden separaat in de respectievelijke gemeenten genomen. De samenwerkingsovereenkomst kent een bestuurlijk overleg W&I. Aan dit overleg neemt deel de Portefeuillehouder Economie, dienstverlening, zorg & cultuur.
Relatie met andere verbonden partijen	De samenwerkingsovereenkomst heeft geen relatie met andere gemeentelijke GR-en en samenwerkingsverbanden.

Taakveld: 6.4 Begeleide participatie

Uitvoeren wettelijke taken op grond van de Wsw voor de oude doelgroep

De Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) is met de invoering van de Participatiewet in 2015 komen te vervallen. Om continuïteit van ondersteuning en ontwikkeling te borgen is de afspraak gemaakt dat de 'oude doelgroep' die gebruik maakt van de voorzieningen onder de Wsw dat mag blijven doen. Daartoe is een overeenkomst gesloten met De Zijl Bedrijven (DZB).

Maatwerk op grond van Beschut werk in het kader van de Participatiewet voor de nieuwe doelgroep

Werk is niet alleen van belang om in het eigen levensonderhoud te voorzien, maar draagt ook bij aan persoonlijke ontwikkeling, maatschappelijke betrokkenheid en sociale contacten. Doel is om zoveel mogelijk mensen te bemiddelen naar een betaalde baan (voor zover deze in voldoende mate aanwezig zijn voor deze doelgroep). Daarbij is er extra aandacht voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

Daar waar (betaalde) arbeid op een reguliere werkplek (nog) niet tot de mogelijkheden behoort, wordt een passend alternatief geboden, zodat inwoners meedoen en kans krijgen zich te ontwikkelen. Denk hierbij aan beschut werk en maatschappelijke participatie door inzet van de tegenprestatie.

Tabel 74 Taakveld 6.4

(x € 1.000)

Taakveld: 6.4 Begeleide participatie bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / "+" = voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	259	0	0	0	0	-259
Lasten	-3.040	-232	-182	-182	-182	2.808
Saldo	-2.781	-232	-182	-182	-182	2.549
Onttrekking reserves	179	50	0	0	0	-129
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	179	50	0	0	0	-129
Geraamde resultaat taakveld	-2.602	-182	-182	-182	-182	2.420

Toelichting verschillen

Met de invoering van het nieuwe BBV en de indeling van de taakvelden in 2017 zijn de budgetten voor zowel begeleide participatie als arbeidsparticipatie op taakveld 6.4 verantwoord. Met ingang van 2018 worden alleen de budgetten voor begeleide participatie (Wsw en beschut werk) op dit taakveld verantwoord en worden de budgetten voor arbeidsparticipatie verantwoord op taakveld 6.5. Dit leidt tot een verschuiving tussen deze taakvelden.

Daarbij wordt nog opgemerkt dat in 2017 incidentele inkomsten en uitgaven zijn geraamd voor het integraal plan van aanpak integratie en participatie statushouders.

Door een wijziging van de financiering van de "oude Wsw" loopt de bijdrage aan het De Zijl Bedrijven (DZB) niet meer via de gemeente.

Taakveld: 6.5 Arbeidsparticipatie

Bieden en organiseren van re-integratie-activiteiten gericht op individuen en groepen

De re-integratie-activiteiten worden gericht ingezet op basis van afstand tot de arbeidsmarkt. In de regio Zuid Holland Centraal wordt uitvoering gegeven aan het aangepast plan van aanpak werkgeversservicepunt. De lokale werkgeversbenadering wordt voortgezet in het kader van het Plan van Aanpak Arbeidsmarktoffensief. Lokaal accountmanagement zorgt verder voor verbinding tussen economie en Werk en Inkomen.

Uitvoeren Plan van aanpak jeugdwerkgelegenheid 2015-2018

Deze richt zich in 2018 op: meer jongeren aan het werk, eruit halen wat erin zit, alle jongeren in beeld, samen verantwoordelijk en structurele jongerenvertegenwoordiging.

Tabel 75 Taakveld 6.5

(x € 1.000)

Taakveld: 6.5 Arbeidsparticipatie bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	0	90	10	10	10	90
Lasten	-16	-1.281	-999	-1.009	-1.009	-1.265
Saldo	-16	-1.191	-989	-999	-999	-1.175
Onttrekking reserves	0	265	0	0	0	265
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	265	0	0	0	265
Geraamde resultaat taakveld	-16	-926	-989	-999	-999	-910

Toelichting verschillen

Met de invoering van het nieuwe BBV en de indeling van de taakvelden in 2017 zijn de budgetten voor zowel begeleide participatie als arbeidsparticipatie op taakveld 6.4 verantwoord. Met ingang van 2018 worden alleen de budgetten voor begeleide participatie (Wsw en beschut werk) op taakveld 6.4 verantwoord en worden de budgetten voor arbeidsparticipatie verantwoord op taakveld 6.5. Dit leidt tot een verschuiving van budgetten tussen deze taakvelden.

Daarbij wordt nog opgemerkt dat in 2017 incidentele inkomsten en uitgaven zijn geraamd voor het integraal plan van aanpak integratie en participatie statushouders

Taakveld: 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Verstrekken maatwerkvoorzieningen

Tot dit taakveld horen materiële voorzieningen (WMO) voor mensen met fysieke beperkingen die op basis van een beschikking verstrekt worden, met als doel: inwoners zijn zelfredzaam en kunnen zo lang mogelijk thuis blijven wonen. Voor deze voorzieningen kan de gemeente een eigen bijdrage vragen.

Indien een collectieve organisatie van bovengenoemde voorzieningen leidt tot een adequatere, goedkopere oplossing of kan voorkomen dat duurdere voorzieningen nodig zijn, kan hiervoor worden gekozen. Hierbij valt te denken aan aanpassingen ten behoeve van de toegankelijkheid van een appartementencomplex.

In 2017 zijn de hulpmiddelen opnieuw aanbesteed voor nieuwe contracten met ingang van 1 januari 2018. Hierbij is nog meer op kwaliteit ingezet dan bij de vorige aanbesteding.

Tabel 76 Taakveld 6.6

Taakveld: 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO) bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	-1.093	-1.289	-1.288	-1.212	-1.212	-196
Saldo	-1.093	-1.289	-1.288	-1.212	-1.212	-196
Onttrekking reserves	10	0	0	0	0	-10
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	10	0	0	0	0	-10
Geraamde resultaat taakveld	-1.083	-1.289	-1.288	-1.212	-1.212	-206

Toelichting verschillen

Lasten

Gemeenschappelijke regelingen dienen per 2018 te voldoen aan de vernieuwde BBV regelgeving. Onderdeel van deze wijziging is dat de kosten van leidinggevenden en ondersteunend personeel volledig onder de overhead vallen en dat zoveel mogelijk kosten direct toegerekend worden aan taakvelden. In 2017 was dit nog niet volledig toegepast in de begroting. Het doorvoeren van deze wijziging heeft een verschuiving tot gevolg tussen het taakveld 0.4 overhead en de overige taakvelden en andersom. Hierdoor is een verschil ontstaan van € 157.000 op het taakveld 6.6 t.o.v. 2017.

Daarnaast worden de op dit taakveld hoger geraamde lasten verklaard door een stijging van de kosten voor individuele voorzieningen ad € 49.000 en een onttrekking aan de reserve ad € 10.000 die voor 2018 niet meer is geraamd.

Taakveld: 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+

Tot dit taakveld behoort dienstverlening aan individuele cliënten met een beperking (fysiek/psychisch) die zelfstandig wonen en die ondersteuning behoeven in de vorm van beschikbare uren op basis van een toekenningsbeschikking.

Uitvoeren beleidsplan Schuldhulpverlening 2017-2020

Deze richt zich in 2018 onder meer op de preventiethema's bewindvoering, informatievoorziening via sociale media, doorbetaling vaste lasten, vroegsignalering en doelgroepenwerk. Daarnaast wordt ingezet op stabilisatie van de inkomenssituatie van huishoudens met schulden en het regelen van de schulden.

Verstrekken maatwerk dienstverlening

Voor de voorzieningen (exclusief schuldhulpverlening) kan de gemeente een eigen bijdrage vragen. In 2018 gaat een pilot van start om dagbesteding voor licht dementerenden aan te bieden als algemene voorziening. Dat betekent dat inwoners met geheugenproblemen, zonder indicatie, naar dagbesteding kunnen gaan. Hierdoor zullen naar verwachting minder maatwerkvoorzieningen worden verstrekt omdat meer in de algemene voorziening wordt opgevangen.

Beschermd wonen en maatschappelijke opvang

In 2020 worden beschermd wonen en maatschappelijke opvang de verantwoordelijkheid van alle gemeenten. In 2018 wordt toegewerkt naar regionale afspraken om de overgang van taken van de centrumgemeente naar alle gemeenten de vorm te geven. Het uitgangspunt hierbij is lokaal wat kan, regionaal wat moet.

Per 1 oktober 2018 moeten gemeenten een lokale sluitende aanpak hebben voor de doelgroep verwarde personen. Dit moet leiden tot betere opvang, zorg en ondersteuning voor mensen die verward gedrag vertonen.

Tabel 77 Taakveld 6.71

(x € 1.000)

Taakveld: 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+ bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	454	413	413	413	413	-41
Lasten	-2.209	-1.999	-2.087	-2.091	-2.121	210
Saldo	-1.755	-1.586	-1.674	-1.678	-1.708	169
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat taakveld	-1.755	-1.586	-1.674	-1.678	-1.708	169

Toelichting verschillen

Op dit taakveld worden lagere baten ad € 41.000 geraamd als gevolg van lager geraamde eigen bijdragen. De lagere lasten ad € 210.000 worden veroorzaakt door een lagere raming voor individuele voorzieningen (€ 193.000) en lagere toerekening van uren WODV voor een bedrag van (€ 17.000).

Taakveld: 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-

Uitvoeren prestatieafspraken Jeugd- en Jongerenwerk

Gezien de in juni 2017 vastgestelde prestatieafspraken Jeugd- en Jongerenwerk vindt er nu tweemaandelijks een evaluatie plaats in het kader van contractmanagement. Jeugd- en jongerenwerk neemt hierin zelf verantwoordelijkheid en de gemeente heeft een regisserende rol. Na een jaar worden de resultaten geëvalueerd.

Realiseren van een breed scala aan jeugdhulpvoorzieningen en doorontwikkeling van het inkoopbeleid

De technische inkoop van jeugdhulpvoorzieningen vindt plaats via de GR Inkoopbureau H-10. Bij de regionale inkoopprocedure is aandacht voor lokale wensen, sturing, monitoring en kostenbeheersing.

Lokaal uitvoeren innovatieagenda Haaglanden

Zorg en ondersteuning die geleverd wordt aan een jeugdige en zijn gezin zijn zoveel mogelijk ambulante trajecten, gericht op het (weer) thuis wonen of 'participeren' (met inachtneming van specifieke doelgroepen en hun kwetsbare positie). Residentiële en specialistische zorg, maar ook dwang zijn (tijdelijke) modules in dit ambulante traject.

Tabel 78 Taakveld 6.72

(x € 1.000)

Taakveld: 6.72 Maatwerkdienstverlening 18- bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Vershil begroting 2018 / 2017
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	-3.551	-3.605	-3.624	-3.763	-3.765	-54
Saldo	-3.551	-3.605	-3.624	-3.763	-3.765	-54
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat taakveld	-3.551	-3.605	-3.624	-3.763	-3.765	-54

Toelichting verschillen

De verhoging heeft voor een deel te maken met een toevoeging aan het budget, gelijk aan de verhoging van de integratie-uitkering voor het onderdeel jeugd. Daarnaast is een verschuiving doorgevoerd van dit taakveld naar het taakveld geëscaleerde zorg 18-. Dit houdt verband met een verdere specificering van de taakveldindeling en uniformering in H10 verband. Daardoor worden de kosten voor beschermd wonen van jeugdigen op taakveld geëscaleerde zorg 18- verantwoord. Verder is aangesloten bij de meest recente verwachtingen over de ontwikkeling van de kosten voor individuele jeugdhulp. Per saldo betekent dat een verhoging van de raming ten opzichte van 2017 van ca € 119.000. Op dit taakveld zijn daarnaast minder kosten toegerekend voor de uren WODV die leiden tot een lagere raming van ca € 65.000.

Ramingen jeugdhulp kennen overigens grote onzekerheden omdat de behoefte aan jeugdhulp kan variëren en de mogelijkheden om die te beïnvloeden, beperkt zijn. Tot slot vindt bij de aanbesteding voor 2018 een harmonisatie van tarieven plaats, waarvan de gevolgen nog niet te zijn voorspellen en daarom een risico vormen.

Taakveld: 6.81 Geëscaleerde zorg 18+

Optimaliseren werkwijze Veilig Thuis

Naar aanleiding van het inspectierapport is er een verbeterplan opgesteld door RDOG/Veilig Thuis. De doorontwikkeling 2018 is gericht op de verbeteringen die in dit plan zijn opgenomen.

Beleggen crisisdienst 0-100 jaar

Op dit moment is de crisisdienst voor volwassenen ondergebracht via de veiligheidsregio Hollands Midden en de crisisdienst voor jeugdigen via regio Haaglanden. In 2017 is regio Hollands Midden gestart met een integrale crisisdienst 0-100 jaar. De regio Haaglanden start hiermee met ingang van 2019. Het beleidsteam regio Haaglanden heeft geadviseerd een eventueel andere positionering niet voor 1 januari 2019 te realiseren, vanwege de looptijd van het Regionaal Transitiearrangement Jeugd Haaglanden (2015 t/m 2017). Daarom wordt gebruik gemaakt van 2018 om na te gaan waar we de crisisdienst zullen afnemen.

Tabel 79 Taakveld 6.81

(x € 1.000)

Taakveld: 6.81 Geëscaleerde zorg 18+ bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Vershil begroting 2018 / 2017
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	-176	-173	-104	-104	-104	3
Saldo	-176	-173	-104	-104	-104	3
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat taakveld	-176	-173	-104	-104	-104	3

Toelichting verschillen

De verschillen op de baten, lasten en saldo tussen begroting 2018 en begroting 2017 zijn lager dan € 50.000, waardoor er geen toelichting benodigd is.

Taakveld: 6.82 Geëscaleerde zorg 18-

Optimaliseren werkwijze Veilig Thuis

Naar aanleiding van het inspectierapport is er een verbeterplan opgesteld door RDOG/Veilig Thuis. De doorontwikkeling 2018 is gericht op de verbeteringen die in dit plan zijn opgenomen.

Optimaliseren van de werkwijze rondom het vrijwillig en het gedwongen kader

De optimalisering vindt plaats via actualisatie van de afspraken rond werkwijze Jeugdbeschermingstafel, werkwijze Crisisinterventieteam, werkwijze Gecertificeerde Instellingen en werkwijze Raad voor de Kinderbescherming.

Beleggen crisisdienst 0-100 jaar

Op dit moment is de crisisdienst voor volwassenen ondergebracht via de veiligheidsregio Hollands Midden en de crisisdienst voor jeugdigen via regio Haaglanden. In 2017 is regio Hollands Midden gestart met een integrale crisisdienst 0-100 jaar. De regio Haaglanden start hiermee met ingang van 2019. Het beleidsteam regio Haaglanden heeft geadviseerd om een eventueel andere positionering niet voor 1 januari 2019 te realiseren, vanwege de looptijd van het Regionaal Transitiearrangement Jeugd Haaglanden (2015 t/m 2017). Daarom wordt gebruik gemaakt van 2018 om na te gaan waar we de crisisdienst zullen afnemen.

Tabel 80 Taakveld 6.82

(x € 1.000)

Taakveld: 6.82 Geëscaleerde zorg 18- bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Vershil begroting 2018 / 2017
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	-537	-837	-837	-837	-837	-300
Saldo	-537	-837	-837	-837	-837	-300
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat taakveld	-537	-837	-837	-837	-837	-300

Toelichting verschillen

De hogere raming van € 300.000 op dit taakveld wordt grotendeels veroorzaakt door een verschuiving van het taakveld Maatwerkdienstverlening 18- naar dit taakveld. Dit houdt verband met een verdere specificering van de taakveldindeling en uniformering in H10 verband. Op dit moment worden de kosten voor beschermd wonen van jeugdigen op taakveld geëscaleerde zorg 18- verantwoord. Verder zijn er kleinere wijzigingen die verband houden met de toerekening van uren en de inzet voor jeugdpreventie.

Ook voor dit taakveld geldt dat de ramingen jeugdhulp grote onzekerheden kennen. De behoefte aan jeugdhulp kan variëren en de mogelijkheden om die te beïnvloeden zijn beperkt. Tot slot vindt bij de aanbesteding voor 2018 een harmonisatie van tarieven plaats, waarvan de gevolgen nog niet te zijn voorspellen en daarom een risico vormen.

Beleidsindicatoren

Tabel 81 Beleidsindicatoren P6

	Beleidsindicator *	streef waarde	Begroot 2016	Rekening 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021
6.1.	Banen, Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar (landelijk 744)	zie onder- staande toelich- ting	183	377,7	400	400	400	400	400
6.2.	Jongeren met een delict voor de rechter, % 12 t/m 21 jarigen (landelijk 1,45)	idem	1,28	1,03	1	1	0,9	0,8	0,7
6.3.	Kinderen in uitkeringsgezin, % kinderen tot 18 jaar (landelijk 6,58)	idem	2,03	3,61	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5
6.4.	Netto arbeidsparticipatie, % van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking (landelijk 65,8)	idem	66,3	68,10	69	69	69	69	69
6.5.	Achterstandsleerlingen, % 4 t/m 12 jarigen (landelijk 11,61)	idem	4,6	4,60	4,70	4,70	4,70	4,70	4,70
6.6.	Werkloze jongeren, % 16 t/m 22 jarigen (landelijk 1,52)	idem	0,55	1,04	1	1	1	1	1
6.7.	Personen met een bijstandsuitkering, Aantal per 10.000 inwoners (Landelijk 413)	idem	132	223	220	220	210	200	200

6.8.	Lopende re-integratievoorzieningen (landelijk 150)	idem	204	204	204	204	204	204	204
6.9	Jongeren met jeugdhulp, % van alle jongeren tot 18 jaar (landelijk 10,7)	idem	10,4	10,60	11	11	11	11	11
6.10	Jongeren met jeugdbescherming, % van alle jongeren tot 18 jaar (landelijk 1,2)	idem	0,6	0,50	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
6.11	Jongeren met jeugdreclassering, % van alle jongeren van 12 tot 23 jaar (landelijk 0,5)	idem	0	0	0	0	0	0	0
6.12	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO, Aantal per 10.000 inwoners (landelijk 620)	idem	420	490	480	480	470	460	460

* Voor wat betreft de indicatoren 6.1/6.4/6.7/6.8/6.9/6.10/6.11 en 6.12 is het peiljaar 2016, voor de indicatoren 6.2/6.3/6.6 is het peiljaar 2015 en voor indicator 6.5 is het peiljaar 2012

Toelichting beleidsindicatoren

Algemeen

In de tabel zijn in de kolom voor 2016 de Voorschotense scores op de door het rijk voorgeschreven beleidsindicatoren opgenomen. Bovendien zijn voor de jaren 2018 tot en met 2021 streefwaarden bepaald. Ter vergelijking is ook aangegeven wat het landelijke cijfer voor de betreffende indicator is. De landelijke cijfers en de actuele realisatiecijfers zijn terug te vinden op waarstaatjegemeente.nl, een website waarop gegevens van verschillende bronnen, zoals CBS, GGD en de burgerpeiling en onze eigen gemeente worden geïntegreerd. In veel gevallen scoort Voorschoten in vergelijking tot het landelijke cijfer beter. De jaarlijks uit te voeren 'Monitor Sociaal Domein' helpt om inzicht te krijgen in het verhaal achter de cijfers. De streefwaarden worden bepaald in de beleidsnota sociaal domein 2017 en vanaf 2018 jaarlijks in de begroting opgenomen.

6.1 Banen, aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar

De arbeidsmarktprognose gaat uit van een groei van het aantal banen in 2017. In 2018 zal het aantal banen stabiliseren. Naar verwachting zal ook het aantal banen in Voorschoten, gelijk aan de landelijke prognose, met name in 2017 groeien.

6.2 Jongeren met een delict voor de rechter, % 12 t/m 21 jarigen

Landelijk daalt het aantal jongeren met een delict nog steeds. We volgen deze landelijke trend, waarbij het streven is ruim onder het landelijke realisatiecijfer te blijven.

6.3 Kinderen in uitkeringsgezin, % kinderen tot 18 jaar

Het aantal kinderen in een uitkeringsgezin ligt in Voorschoten ver onder het landelijk gemiddelde van 6,6%. De verwachting is dat het aantal kinderen in uitkeringsgezinnen licht zal dalen in 2018, met name door de samenwerking en transformatie in het sociaal domein. Daarna zal het aantal kinderen in uitkeringsgezinnen stabiliseren.

6.4 Netto arbeidsparticipatie, % van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking

In Voorschoten ligt de netto arbeidsparticipatie boven het landelijk gemiddelde. De verwachting is, op basis van de prognose "waar staat je gemeente", dat de arbeidsparticipatie licht zal stijgen en vervolgens zal stabiliseren.

6.5. Achterstandsleerlingen, % 4 t/m 12 jarigen

De landelijke cijfers over de achterstandskinderen zijn van 2012. Mede door de groei van het aantal opgenomen statushouders in de jaren erna zal het aantal mogelijk iets toenemen. De streefwaarden voor 2018 tot en met 2021 blijven ver onder het landelijk gemiddelde.

6.6 Werkloze jongeren, % 16 t/m 22 jarigen

Het aantal werkloze jongeren ligt in Voorschoten onder het landelijk gemiddelde van 1,52%. De afgelopen periode is er een daling te zien van bijna 4% van het aantal jongeren met een WW-uitkering. De verwachting is dat deze daling ook zichtbaar zal zijn bij jongeren met een Participatiewet uitkering. In Voorschoten zal de daling minder duidelijk zichtbaar zijn aangezien het aandeel werkloze jongeren al erg laag ligt, 1,04%.

6.7 Personen met een bijstandsuitkering, aantal per 10.000 inwoners

De arbeidsmarktprognose gaat uit van een groei van het aantal banen en een daling van het aantal uitkeringen met ongeveer 20% in 2018. Mede gelet op de stabilisatie van het aantal banen in 2018 zal het personen met een uitkering licht dalen.

6.8 Lopende re-integratievoorzieningen (eenheid per 10.000 inwoners 15-64 jaar)

Het aantal lopende re integratie voorzieningen ligt in Voorschoten boven het landelijk gemiddelde van 150. Op grond van het Plan van Aanpak Arbeidsmarktoffensief is de inzet op re-integratie geïntensiveerd met als doel meer inwoners uitkeringsonafhankelijk te maken en de deelname aan het maatschappelijk verkeer te bevorderen. De verwachting is dat het aantal lopende re-integratievoorzieningen de komende jaren stabiel zal blijven.

6.9 Jongeren met jeugdhulp, % van alle jongeren tot 18 jaar

Voorschoten heeft in vergelijking met het landelijk gemiddelde meer éénoudergezinnen. Jongeren die jeugdhulp krijgen komen relatief vaker uit een éénoudergezin (27 procent). Verder zit Voorschoten met het aantal meldingen van kindermishandeling ook boven het landelijk gemiddelde. Dit zijn vaak risicogezinnen waarin jeugdhulp nodig is. De verwachting is dat we in Voorschoten de komende jaren, qua jeugdhulpinzet, net boven het landelijk gemiddeld uitkomen.

6.10 Jongeren met jeugdbescherming, % van alle jongeren tot 18 jaar

De inschatting is dat het aantal jongeren met een jeugdbeschermingsmaatregel stabiel blijft, en ruim onder het landelijk gemiddelde.

6.11 Jongeren met jeugdreclassering, % van alle jongeren van 12 tot 23 jaar

De inschatting is dat het aantal jongeren met een jeugdreclasseringsmaatregel stabiel blijft. In 2016 bleef het aantal jongeren met een maatregel onder de 5 personen, dit wordt met 0% weergegeven.

6.12 Cliënten met een maatwerkarrangement WMO

Het gebruik van Wmo voorzieningen neemt toe met de leeftijd. Het aantal 75 plussers stijgt in Voorschoten van 10% in 2015 naar 11% in 2020. Het gebruik van Wmo voorzieningen hangt tevens samen met het inkomen. Lage inkomens maken meer gebruik van Wmo voorzieningen. Dit is een reden waarom het gemiddelde in Voorschoten lager is dan het gemiddelde van Nederland. Van het CBS weten we dat landelijk het aantal ouderen dat naast een AOW een aanvullend pensioen heeft stijgt, met name onder vrouwen. Daarnaast stijgt het aantal ouderen met vermogen. Tenslotte hangt het gebruik van Wmo maatwerkvoorzieningen samen met het aanbod algemene voorzieningen. De verwachting is dat de komende jaren het aanbod van algemene voorzieningen stijgt. Alles bij elkaar wordt een afname verwacht van het gebruik van maatwerkvoorzieningen.

Verbonden partijen van programma

In de tabel hieronder staan de namen van de Verbonden Partijen, die te maken hebben met de uitvoering van dit programma. Voor gedetailleerde informatie inzake de Verbonden Partijen verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Tabel 82 Verbonden partijen P6

	Naam Verbonden Partij	Taakveld
	Gemeenschappelijke regeling Inkoopbureau H-10	- Maatwerk dienstverlening 18- - Geëscaleerde zorg 18-
	Gezamenlijke afdeling werk en Inkomen	- Wijkteams - Inkomensregelingen - Begeleide participatie - Arbeidsparticipatie - Maatwerk dienstverlening 18+ - Maatwerk dienstverlening 18-
	Gemeenschappelijke regeling Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg Hollands Midden	- Samenkracht en burgerparticipatie - Wijkteams - Maatwerk dienstverlening 18+ - Maatwerk dienstverlening 18- - Geëscaleerde zorg 18+ - Geëscaleerde zorg 18-

Wettelijk beleidskaders

Tabel 83 Wettelijke beleidskaders P6

Landelijk
Bijstand voor zelfstandigen 2004 (BBZ)
Inkomensvoorziening oudere werklozen (IOAW)
Inkomensvoorziening oudere zelfstandigen (IOAZ)
Wet sociale werkvoorziening (WSW)
Participatiewet
Wet maatschappelijke ondersteuning 2015
Jeugdwet
Nieuwe Omgevingswet (deze wet zal mogelijk in 2020 van kracht gaan, invoering is in volle gang)

Raming totaal programma P6 Sociaal Domein

Tabel 84 Totaalraming P6

(x € 1.000)

P6 Sociaal Domein bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)		Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Baten	175	175	175	175	175
	Lasten	-1.872	-1.822	-1.682	-1.544	-1.543
	Saldo	-1.697	-1.647	-1.507	-1.369	-1.369
6.2 Wijkteams	Baten	0	0	0	0	0
	Lasten	-569	-528	-490	-490	-490
	Saldo	-569	-528	-490	-490	-490
6.3 Inkomensregelingen	Baten	4.845	4.722	4.722	4.722	4.722
	Lasten	-6.140	-6.140	-6.140	-6.140	-6.140
	Saldo	-1.295	-1.419	-1.419	-1.419	-1.419
6.4 Begeleide participatie	Baten	259	0	0	0	0
	Lasten	-3.040	-232	-182	-182	-182
	Saldo	-2.781	-232	-182	-182	-182
6.5 Arbeidsparticipatie	Baten	0	90	10	10	10
	Lasten	-16	-1.281	-999	-1.009	-1.009
	Saldo	-16	-1.191	-989	-999	-999
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	Baten	0	0	0	0	0
	Lasten	-1.093	-1.289	-1.288	-1.212	-1.212
	Saldo	-1.093	-1.289	-1.288	-1.212	-1.212
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	Baten	454	413	413	413	413
	Lasten	-2.209	-1.999	-2.087	-2.091	-2.121
	Saldo	-1.755	-1.586	-1.674	-1.678	-1.708
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	Baten	0	0	0	0	0
	Lasten	-3.551	-3.605	-3.624	-3.763	-3.765
	Saldo	-3.551	-3.605	-3.624	-3.763	-3.765
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	Baten	0	0	0	0	0
	Lasten	-176	-173	-104	-104	-104
	Saldo	-176	-173	-104	-104	-104
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	Baten	0	0	0	0	0
	Lasten	-537	-837	-837	-837	-837
	Saldo	-537	-837	-837	-837	-837
Totaal baten		5.732	5.399	5.319	5.319	5.319
Totaal lasten		-19.203	-17.905	-17.433	-17.372	-17.403
Totaal saldo van baten en lasten		-13.470	-12.506	-12.114	-12.053	-12.084
Onttrekking reserves		441	315	0	0	0
Toevoeging reserves		-226	0	0	0	0
Mutaties reserves		215	315	0	0	0

Geraamde resultaat programma	-13.255	-12.191	-12.114	-12.053	-12.084
-------------------------------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

P7 Volksgezondheid en milieu

Doelstelling: "Wat willen we bereiken?"

- Inwoners zijn zich bewust van hun gezondheid en de effecten van een gezonde leefstijl
- Een aantrekkelijk groen woon-, werk- en leefklimaat tegen zo laag mogelijke kosten (sober onderhoud)
- Vermindering van de hoeveelheid restafval
- Een duurzame leefomgeving en versterking van de milieukwaliteiten van de leefomgeving;
- Voorschoten creëert een gezonde leefomgeving voor haar inwoners

Het college vult deze doelstelling in met de volgende taakvelden:

Taakvelden	Wat gaan we doen ?	Hoe doen we dat ?
7.1 Volksgezondheid	<i>Een gezonde en veilige leefomgeving voor onze inwoners bevorderen en bewaken; We doen dit zoveel mogelijk in samen- werking met de regio</i>	<i>Uitvoeren van Nota Lokaal Gezondheidsbeleid en Plan van aanpak preventie sociaal domein.</i>
7.2 Riolering	<i>Veilig en goed functionerend riool op basis van Europese, landelijke, provinciale en gemeentelijke regelgeving; Uitvoering van het Verbreed Gemeentelijk Rioolplan.</i>	<i>Het in regionaal verband opstellen van een verbreed gemeentelijk rioolplan Het reduceren van uitstoot vanuit het riool naar de waterwegen.</i>
7.3 Afval	<i>Zorgen voor een schone leefomgeving waarbij het ingezamelde afval zowel milieutechnisch als economisch verantwoord wordt verwerkt;</i>	<i>Uitvoeren van het afvalbeleidsplan 2016-2020 Verhoging van het afvalscheidingspercentage naar 75 % in 2020</i>

Invoering Omgevingswet

De nieuwe Omgevingswet verankert de samenhang tussen gezondheid, milieu, duurzaamheid, veiligheid en ruimtelijke ordening, door deze onderwerpen bij de planvorming mee te nemen. Daarbij is een positieve gezondheid belangrijk. Binnen het invoeringstraject Omgevingswet is aandacht voor deze onderdelen. Binnen programma 7 valt de invoering van de Omgevingswet onder de taakvelden: 7.1 t/m 7.4.

Taakveld: 7.1 Volksgezondheid

Uitvoeren van Nota Lokaal Gezondheidsbeleid en Plan van aanpak preventie sociaal domein

In 2018 is het nieuwe lokale gezondheidsbeleid geïntegreerd in het beleidsplan sociaal domein 2018-2021.

Door een integrale aanpak in de omgeving waarin mensen wonen, werken, leren en leven wordt de gezondheid van mensen bevorderd en worden chronische ziekten voorkomen. Preventie krijgt een prominente plaats in de gezondheidszorg. De verbinding tussen de Jeugdwet, Wmo 2015, Wet passend onderwijs en de Wet publieke gezondheid wordt verbeterd. Als gemeente houden we de gezondheidsbescherming op peil en bieden we nieuwe bedreigingen het hoofd. Het gaat dan niet alleen om infectieziekte bestrijding (vaccinatie programma's), maar ook om zaken als leefmilieu, zoals het voorkomen van overlast door geluidshinder en luchtvervuiling.

In 2018 zetten we in op het verminderen van sociale uitsluiting door het stabiliseren of terugbrengen van gezondheidsverschillen (m.n. binnen de OGGZ) tussen laag- en hoogopgeleiden. Daarnaast is de focus gericht op 'gezonde leefstijl' en het behalen van gezondheidswinst door het verbetering van de trends van roken, overmatig alcoholgebruik, (ernstig) overgewicht, bewegen, depressie en diabetes.

Tabel 85 Taakveld 7.1

(x € 1.000)

Taakveld: 7.1 Volksgezondheid bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	-1.046	-1.054	-1.053	-1.051	-1.051	-9
Saldo	-1.046	-1.054	-1.053	-1.051	-1.051	-9
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat taakveld	-1.046	-1.054	-1.053	-1.051	-1.051	-9

Toelichting verschillen

De verschillen op de baten, lasten en saldo tussen begroting 2018 en begroting 2017 zijn lager dan € 50.000, waardoor er geen toelichting benodigd is.

Taakveld: 7.2 Riolering

In het Verbreed Gemeentelijk RioolPlan 2014-2018 zijn de noodzakelijke onderhoudsmaatregelen voor de komende jaren benoemd. In 2018 worden de volgende twee integrale projecten uitgevoerd;

- vervanging riolering Adegeest
- vervanging riolering Prins Bernhardlaan

In de samenwerking Afvalwaterketen Rijnland wordt regionaal gewerkt aan een nieuw verbreed rioolplan. Door deze samenwerking wordt kennis en ervaring optimaal benut.

Tabel 86 Taakveld 7.2

(x € 1.000)

Taakveld: 7.2 Riolering bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	3.452	2.671	2.772	2.758	2.758	-781
Lasten	-2.375	-1.629	-1.691	-1.756	-1.805	746
Saldo	1.077	1.041	1.081	1.002	953	-36
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat taakveld	1.077	1.041	1.081	1.002	953	-36

Toelichting verschillen

Baten

Conform het vGRP is de onttrekking aan de voorziening riolering in de begroting 2018 € 343.300 lager dan in 2017. De opbrengst rioolheffing is €437.900 lager als gevolg van de uitkomsten van de berekening met betrekking tot maximale kostendekkendheid.

Lasten

Conform voorschriften BBV is de interne rekenrente van 3% gewijzigd naar de omslagrente van 1%. Het gevolg is dat het rentecomponent van de kapitaallasten met circa € 693.000 is gedaald. Daarnaast gaan de kosten voor inspectie riolering met € 17.500 omlaag en zijn de afschrijvingslasten € 28.000 lager.

Samenwerkingsverbanden in de Regio

Tabel 87 Samenwerkingsverbanden in de regio 7.2

Naam	Samenwerking Waterketen Regio Rijnland
Juridische vorm	Samenwerkingsverband van 28 gemeenten, drinkwaterbedrijf Dunea en het Hoogheemraadschap van Rijnland.
Vestigingsplaats	Leiden
Bestuur en toezicht	De samenwerking kent drie bestuursorganen: • Bestuurlijk algemeen, betreffende wethouder van gemeente en waterschap, waarbij Rijnland initiatiefnemer is; • Bestuurlijk Cluster, betreffende wethouder deelnemende gemeenten (Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Zoeterwoude, Voorschoten en Wassenaar) binnen cluster Leidse Regio vertegenwoordigt door wethouder Leiden als voorzitter en wethouder Rijnland; • C-team, overkoepelend orgaan van voorzitters van de clusters (4 in totaal) en Rijnland. Deze informeren voorzitters bestuurlijk clusters
Doelstelling	Gezamenlijke zorg voor de gehele waterketen en krachten bundelen. • Realiseren van de kostenbesparingen in het beheer van de waterketen; • Verbeteren van de kwaliteit van de uitvoering van de beheertaken en het innovatievermogen; • Verminderen van de personele kwetsbaarheid bij de uitvoering van de beheertaken. Vertrekpunt in de samenwerking is dat de bestaande taken en verantwoordelijkheden niet worden aangetast.
Besluit tot deelname	In 2012 zijn de partijen een intentieverklaring aangegaan die in juli 2016 is bekrachtigd in een samenwerkingsovereenkomst die loopt tot 31-12-2020
Bestuurlijk belang	Samenwerken versterkt de waterketen. Met dit uitgangspunt werken gemeenten, drinkwaterbedrijf Dunea en het hoogheemraadschap van Rijnland samen toe naar een waterketen en waterketenbeheer: • Van hoge constante kwaliteit; • Met een lage kwetsbaarheid; • Functionerend tegen zo laag mogelijke totaal maatschappelijke kosten. Met het structureel opzetten van samenwerking geven Rijnland en gemeenten invulling aan het Bestuursakkoord Water.
Relatie met andere verbonden partijen	Geen

Taakveld: 7.3 Afval

Samen met haar inwoners en overige partijen geeft Voorschoten uitvoering aan de transitie van de huidige afvalverwijdering naar een duurzaam grondstofbeheer in 2030. In 2018 en 2019 vindt de uitvoering van de optimalisatie van de inzamelmiddelen plaats door bovengrondse containers te vervangen door ondergrondse containers en minicontainers te vervangen en te voorzien van een chip. De doelstelling voor 2018 is om een scheidingspercentage te behalen van 65%.

Het onderhoudsniveau voor het schoonhouden wordt verlaagd van basis naar sober. Voor inwoners van Voorschoten wordt dit in de openbare ruimte zichtbaar. Daarnaast wordt extra ingezet op het aanpakken van zwerfafval om de negatieve effecten van de verlaging van het onderhoudsniveau te verminderen.

Tabel 88 Taakveld 7.3

Taakveld: 7.3 Afval bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	3.438	3.284	3.292	3.207	3.207	-155
Lasten	-2.317	-2.056	-2.187	-2.101	-2.152	261
Saldo	1.121	1.227	1.104	1.106	1.055	106
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat taakveld	1.121	1.227	1.104	1.106	1.055	106

Toelichting verschillen

Baten

In 2017 was er sprake van een incidentele dekking/onttrekking van ruim € 100.000 uit de voorziening afvalstoffenheffing ten gevolge van de uitvoering van de maatregelen van het afvalbeleidsplan. Daarnaast zijn de opbrengsten afvalstoffenheffing lager als gevolg van de uitkomsten van de berekening met betrekking tot maximale kostendeckendheid.

Lasten

Als gevolg van het afvalbeleidsplan zijn in de begroting 2017 incidentele lasten geraamd, zoals € 75.000 voor projectkosten (plaatsing, onderzoek grond, bewonersbijeenkomsten) en € 35.000 hogere kosten voor communicatie die in de begroting 2018 niet meer van toepassing zijn. Daarnaast zijn de verwerkingskosten en kapitaallasten respectievelijk € 29.000 en € 30.000 lager.

Gemeenschappelijke regelingen dienen per 2018 te voldoen aan de vernieuwde BBV regelgeving. Onderdeel van deze wijziging is dat de kosten van leidinggevenden en ondersteunend personeel volledig onder de overhead vallen en dat zoveel mogelijk kosten direct toegerekend worden aan taakvelden. In 2017 was dit nog niet volledig toegepast in de begroting.

Het doorvoeren van deze wijziging heeft een verschuiving tot gevolg tussen het taakveld 0.4 overhead en de overige taakvelden en andersom. Hierdoor is in de begroting 2018 een verlaging van het budget van € 95.100 te zien.

Taakveld: 7.4 Milieubeheer

In het kader van het Energieakkoord Holland Rijnland werken wij samen met onze partners aan (grootschalige) opgaven die zich richten op een energie neutrale regio in 2050. Wij wisselen onderling kennis uit over succesvolle duurzame, innovatieve projecten en proberen deze op te schalen. 2018 is het eerste volledige uitvoeringsjaar van het Energieakkoord.

Wij stimuleren en faciliteren duurzame initiatieven van inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Dit doen wij o.a. door te communiceren over maatregelen die bijdragen aan CO₂-reductie. Wij stemmen de boodschap zoveel mogelijk af op een doelgroep en bieden daarbij een concreet handelingsperspectief aan, zodat de drempel om bij te dragen lager wordt. In 2018 werken wij weer samen met het Duurzaam Bouwloket aan de verduurzaming van particuliere woningen.

Samen met belanghebbenden verkennen wij waar in Voorschoten kansen liggen voor een verduurzaming van de energievoorziening. Wij blijven inzetten op een klimaatvriendelijke ruimtelijke ontwikkeling van de locaties Roosenhorst en Starrenburg III.

Wij passen op sobere wijze het wettelijk kader toe om de milieukwaliteiten van de leefomgeving te beschermen. Dit doen wij onder andere bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. In 2018 wordt ook het wettelijk verplichte actieplan geluid opnieuw vastgesteld dat aangeeft hoe wij schadelijke effecten van omgevingslawaaï willen beheersen en verminderen.

Doordat pas na verwachting eind 2017 het kaderstellende traject voor een nieuw milieubeleidsplan door de raad wordt afgesloten, lukt het niet meer om vóór het einde van de raadsperiode 2014-2018 een ontwerp milieubeleidsplan op te stellen en de raad te vragen dit vrij te geven voor inspraak. Dit betekent dat de nieuwe raad beslist over het vervolg van het planproces.

Tabel 89 Taakveld 7.4

Taakveld: 7.4 Milieubeheer bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	-487	-421	-447	-447	-447	66
Saldo	-487	-421	-447	-447	-447	66
Onttrekking reserves	46	0	0	0	0	-46
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	46	0	0	0	0	-46
Geraamde resultaat taakveld	-441	-421	-447	-447	-447	20

Toelichting verschillen

Lagere lasten

In 2017 is € 39.000 onttrokken aan de reserve Duurzaamheid voor de aansluiting bij het energieakkoord Holland Rijnland. Met de jaarrekening is een bedrag van € 7.000 overgeheveld naar 2017 voor de implementatie van de richtlijn Energy Efficiency Directive (EED), een verplichte audit voor (de 7) grote bedrijven. Voor dit laatste zijn we gecompenseerd in het gemeentefonds. In het kader van het herstelplan is € 19.000 bespaard op duurzaamheidsinitiatieven.

Reservemutaties

Deze hebben te maken met de hiervoor genoemde aansluiting bij het energieakkoord Holland Rijnland en de implementatie van de richtlijn EED.

Taakveld: 7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Het betreft de exploitatie van de algemene begraafplaats Rosenburgh, inclusief het beheer en onderhoud van de aula en de begraafplaats. Binnen de exploitatie van de begraafplaatsen valt ook de (bege)leiding van uitvaarten en bijzettingen en lijkbezorging van overledenen waar niemand anders voor zorgdraagt.

Tabel 90 Taakveld 7.5

(x € 1.000)

Taakveld: 7.5 Begraafplaatsen en crematoria bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	312	316	316	316	316	4
Lasten	-279	-269	-269	-266	-276	9
Saldo	33	47	47	50	40	14
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat taakveld	33	47	47	50	40	14

Toelichting verschillen

De verschillen op de baten, lasten en saldo tussen begroting 2018 en begroting 2017 zijn lager dan € 50.000, waardoor er geen toelichting benodigd is.

Beleidsindicatoren

Tabel 91 Beleidsindicatoren P7

	Beleidsindicator	streef waarde	Begroot 2016	Rekening 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021
7.1	Omvang huishoudelijk restafval. Kg/inwoner	100 kg in 2020	201 kg	232 kg	201 kg	200kg	200kg	190kg	190kg
7.2	Hernieuwbare elektriciteit, %								
7.3	Omvang CO ₂ -emissies (in kton)								

Toelichting beleidsindicatoren

Omvang huishoudelijk restafval kg/inwoner

De beleidsindicator 7.1 is mede ingegeven vanuit de landelijke doelstelling voor het aantal kilo restafval per inwoner. Het streven is om het aantal kilo restafval per inwoner terug te brengen naar 100 kilo per inwoner in 2020. De raad heeft met het vaststellen van het afvalbeleidsplan gekozen voor een geleidelijke omvorming van de afvalinzameling, waardoor de komende jaren deze landelijke streefwaarde niet wordt behaald.

Hernieuwbare elektriciteit % en Omvang CO₂-emissies (in kton)

Het gemeentelijk milieubeleid richt zich o.m. op CO₂-reductie. Voor de indicatoren 7.2 en 7.3 wordt de landelijke klimaatmonitor van Rijkswaterstaat gebruikt. De monitoring van CO₂-emissies loopt ongeveer twee jaar achter. In de loop van 2018 worden pas voldoende betrouwbare gegevens over 2016 bekend. In 2012 hadden de CO₂-emissies in Voorschoten een omvang van 86,4 kiloton. Daarna kwamen de CO₂-emissies achtereenvolgens op 86,9 (2013), 84,5 (2014) en 84,3 kton (2015). Het percentage hernieuwbare elektriciteit (0,9% in 2014) is een schatting. In 2015 steeg het percentage hernieuwbare elektriciteit naar 1,3%.

Verbonden partijen van programma

In de tabel hieronder staan de namen van de Verbonden Partijen, die te maken hebben met de uitvoering van dit programma. Voor gedetailleerde informatie inzake de Verbonden Partijen verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Tabel 92 Verbonden Partijen P7

	Naam Verbonden Partij	Taakveld
	Samenwerkingsverband Afvalwaterketen Rijnland	Riolering/ Water
	Gemeenschappelijke regeling GGZ subsidies	Volksgezondheid
	RDOG Hollands Midden	Volksgezondheid
	Omgevingsdienst West-Holland	Milieu: legalisering, toezicht, handhaving

Wettelijke beleidskaders

Tabel 93 Wettelijke beleidskaders

Europees	Regionaal
Energiewet	Energieakkoord Holland Rijnland
Europese Kaderrichtlijn Water	Provinciaal Waterplan Zuid Holland
Stroomgebied beheerplan	Waterbeheerplan Hoogheemraadschap van Rijnland
Nationaal	Lokaal
SER-Energieakkoord	Milieubeleidsplan
Crisis- en herstelwet	Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan
Nationaal Bestuursakkoord Water	Van Afval Naar Grondstof
Waterwet	Afvalvisie 2013-2030
Wet milieubeheer	Afvalbeleidsplan Voorschoten 2016-2020
Wet ruimtelijke ordening Wro	Verbreed gemeentelijk rioolplan 2014-2018
Wet bodembescherming	
Nieuwe Omgevingswet (deze wet zal niet eerder dan in 2020 van kracht zijn, invoering is in volle gang)	

Raming totaal programma P7 Volksgezondheid en milieu

Tabel 94 Totaalraming P7

P7 Volksgezondheid en milieu bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)		Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
7.1 Volksgezondheid	Baten	0	0	0	0	0
	Lasten	-1.046	-1.054	-1.053	-1.051	-1.051
	Saldo	-1.046	-1.054	-1.053	-1.051	-1.051
7.2 Riolering	Baten	3.452	2.671	2.772	2.758	2.758
	Lasten	-2.375	-1.629	-1.691	-1.756	-1.805
	Saldo	1.077	1.041	1.081	1.002	953
7.3 Afval	Baten	3.438	3.284	3.292	3.207	3.207
	Lasten	-2.317	-2.056	-2.187	-2.101	-2.152
	Saldo	1.121	1.227	1.104	1.106	1.055
7.4 Milieubeheer	Baten	0	0	0	0	0
	Lasten	-487	-421	-447	-447	-447
	Saldo	-487	-421	-447	-447	-447
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	Baten	312	316	316	316	316
	Lasten	-279	-269	-269	-266	-276
	Saldo	33	47	47	50	40
Totaal baten		7.202	6.270	6.379	6.281	6.281
Totaal lasten		-6.503	-5.430	-5.647	-5.621	-5.731
Totaal saldo van baten en lasten		699	840	732	660	550
Onttrekking reserves		46	0	0	0	0
Toevoeging reserves		0	0	0	0	0
Mutaties reserves		46	0	0	0	0
Geraamde resultaat programma		745	840	732	660	550

P8 Wonen en bouwen

Doelstelling: "Wat willen we bereiken?"

- Er moet een goede balans zijn in het woningaanbod, daardoor kan Voorschoten verschillende doelgroepen aan zich binden. Ook bevordert de voldoende beschikbaarheid van woningen de doorstroming;
- We willen het dorpse groene karakter behouden, de ruimtelijke opgave voor de komende jaren richt zich daarom op de instandhouding en het beheer van de ruimtelijke structuur van Voorschoten.

Het college vult deze doelstelling in met de volgende taakvelden:

Taakvelden

Wat gaan we doen ?

Hoe doen we dat ?

8.1
Ruimtelijke ordening

Reguleren van de samenhang tussen de verschillende functies in het dorp en ontwikkelingen faciliteren die daar aan bijdragen. Dit alles in goed overleg met de inwoners;

Behouden van de status van kwalitatief hoogwaardige groene woongemeente.

Uitwerken en uitvoeren plan van aanpak Omgevingswet

Uitvoeren van de structuurvisie Voorschoten 2025 "Groen, veilig en betrokken"

Deelnemen aan relevante uitwerkingen van de regionale agenda omgevingsvisie 2040 "Hart van Holland"

8.2
**Grondexploitatie
(niet-bedrijventerreinen)**

Grondbeleid gebruiken voor handhaven en versterken van de ruimtelijke kwaliteit met, per ontwikkeling, een afweging tussen actief en faciliterend grondbeleid.

Faciliterend grondbeleid voeren waar dat kan en actief waar nodig

Op transparante wijze samenwerken met marktpartijen

*Uitvoeren verplicht kostenverhaal
Sluiten van private overeenkomsten*

Invoering Omgevingswet

2018-2019 staan in het teken van de invoering van de Omgevingswet. Hiervoor hanteren we een programmatische aanpak. Aan de hand van de – begin 2018 – vast te stellen Programmavisie invoering Omgevingswet worden projecten en activiteiten gestart die ons helpen om de instrumenten (o.a. de omgevingsvisie, omgevingsplan en het proces voor het verlenen van omgevingsvergunningen) die de Omgevingswet ons bieden integraal vorm te geven en integraal te benaderen. We zijn daardoor in staat na te denken over wat dit betekent voor de manier waarop we werken en handelen (meer met de belanghebbenden meedenken vanuit een “ja mits” in plaats van een “Nee tenzij” houding). Daarnaast zijn we afhankelijk van het digitaal stelsel dat het Rijk aan het ontwikkelen is en waar wij onze processen en koppelingen op aan moeten sluiten.

Taakveld: 8.1 Ruimtelijke ordening

In het kader van de voorbereiding op de wetswijziging zien wij onder andere meerwaarde in integrale gebiedsuitwerkingen en één bestemmingsplan voor Voorschoten voort te zetten. Dit in de geest van de nieuwe wet het uitvoeringsprogramma van de recent vastgestelde Structuurvisie Voorschoten 2025 "Groen, veilig en betrokken". Flexibel waar het kan met behoud van kwaliteit als fundament. .

Ook de deelname aan voor Voorschoten relevante uitwerkingen van de regionale agenda omgevingsvisie 2040 "Hart van Holland" dragen bij aan de voorbereiding op de Omgevingswet. De regionale agenda benoemt de gemeentegrens overstijgende vraagstukken van dit gebied. De agenda wordt thematisch en per gebied uitgewerkt. We werken mee, voor zover dit aansluit bij lopende trajecten en de structuurvisie, aan de uitwerkingen die inbreng kunnen leveren voor de lokale omgevingsvisie. Om de efficiëntie te vergroten worden er logische verbindingen gemaakt tussen lopende lokale en regionale projecten.

De bestemmingsplanprocedures of vergunningprocedures voor nog lopende ontwikkelingen worden in 2018 afgerond. Concrete voorbeelden zijn de Starrenburg III, Beresteijn, Intratuin en Segaar/Arsenaal.

Voor het project Beresteijn is de bestemmingsplanprocedure gestart in 2017 en zal worden vastgesteld in 2018. Er is ingestemd met de coördinatieregeling, dus bij vaststelling van het bestemmingsplan is direct ook de vergunning verleend en kan gestart worden met de bouw.

In het participatietraject met de grondeigenaren van Starrenburg III is in 2016 en 2017 een intentieovereenkomst getekend ten behoeve van de ontwikkeling van deze woonwijk. In 2018 zal naar verwachting het bestemmingsplan uitgewerkt kunnen worden en zullen de eerste vergunningen aangevraagd kunnen worden.

Daar waar projecten afhankelijk zijn van de gemeente Voorschoten, als het gaat om middelen en capaciteit, staan deze projecten voorlopig on-hold. Dit omdat er ook in 2018 geen financiële ruimte aanwezig is.

Met de acties ter uitvoering van de structuurvisie en het actueel houden van de ruimtelijke kaders willen we stapsgewijs toegroeien naar één omgevingsvisie en één omgevingsplan voor Voorschoten. Dit kan niet zonder samenspraak met burgers en maatschappelijke organisaties.

Tabel 95 Taakveld 8.1

(x € 1.000)

Taakveld: 8.1 Ruimtelijke ordening bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	900	0	0	0	0	-900
Lasten	-623	-1.676	-676	-676	-801	-1.053
Saldo	277	-1.676	-676	-676	-801	-1.953
Onttrekking reserves	213	1.003	3	3	3	790
Toevoeging reserves	-163	0	0	0	0	163
Mutaties reserves	50	1.003	3	3	3	953
Geraamde resultaat taakveld	327	-673	-673	-673	-798	-1.000

Toelichting verschillen

Lagere baten

De gemeente heeft de CV Allemansgeest ontheven van haar verplichting om een 2^e ontsluiting aan te leggen voor Krimwijk II, hiervoor heeft de CV in 2017 een bedrag ter waarde van de aanlegkosten overgemaakt aan Voorschoten (€ 900.000).

Per saldo hogere lasten

Bij de jaarrekening 2016 is een bedrag van € 50.000 overgeheveld naar 2017 voor de (implementatie van de) sturingsfilosofie uit de structuurvisie c.q. de voorbereidingen op de Omgevingswet.

Voor de invoering van de Omgevingswet is een voorziening gevormd van € 1.000.000.

Reservemutaties

De incidentele dotatie in de voorziening invoering Omgevingswet is gedekt uit de concernreserve (€ 1.000.000).

Voor een bedrag van € 163.000 is de bestemmingsreserve kapitaallasten in 2017 gevoed ten laste van andere bestemmingsreserves.

De naar 2017 overgehevelde € 50.000 voor de structuurvisie is gedekt uit de concernreserve.

Taakveld: 8.2 Grondexploitatie (niet bedr terrein)

Het doel voor de Duivenvoordecorridor is het versterken van bestaande kwaliteiten waaronder openheid, natuur- en landschapswaarden. Om dit te bereiken heeft de gemeente veel geïnvesteerd door de aankoop van en verwijderen van kassen. Met het Rijk en provincie is afgesproken dat als drager daarvoor beperkte woningbouw in de plaats komt, waarbij de ruimtelijke en cultuurhistorische kwaliteiten beschermd en versterkt worden. De ontwikkellocatie Roosenhorst is een middel om bovengenoemd doel te bereiken. De ontwikkellocatie Roosenhorst is, na een uitgebreid aanbestedingsprocedure, gegund aan een ontwikkelaar. De vergunningprocedure zal in 2018 gaan lopen. De verkoop van de kavel in de Oranjepolder is gestart in 2017. De ontwikkeling van Noortveer wordt opgepakt na afronding van Roosenhorst. De gemeente heeft grond in eigendom, maar zal niet zelf ontwikkelen.

Tabel 96 Taakveld 8.2

(x € 1.000)

Taakveld: 8.2 Grondexploitatie (niet bedr terrein) bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Vershil begroting 2018 / 2017
Baten	3.554	923	679	488	241	-2.631
Lasten	-3.410	-964	-721	-531	-306	2.446
Saldo	144	-41	-42	-43	-65	-185
Onttrekking reserves	4.207	41	42	43	65	-4.166
Toevoeging reserves	-4.351	0	0	0	0	4.351
Mutaties reserves	-144	41	42	43	65	185
Geraamde resultaat taakveld	0	0	0	0	0	0

Toelichting verschillen

Op dit taakveld is één grondexploitatie (grex) actief: de Duivenvoordecorridor. De begrotingsjaarschijven van 2017 en 2018 zijn niet met elkaar te vergelijken, omdat ieder jaar uniek is (er vinden immers jaarlijks andere werkzaamheden / fasering plaats) wat kenmerkend is voor een grex. Bij de paragraaf Grondbeleid wordt nader op de grex Duivenvoordecorridor ingegaan.

Taakveld: 8.3 Wonen en bouwen

Tot dit taakveld behoren:

- bouwvergunningen (omgevingsvergunning) en -toezicht, basisregistratie adressen en gebouwen (BAG);
- woningbouw en woningverbetering, renovatie;
- woonruimteverdeling, woningsplitsingsvergunning, huisvestingsvergunning;
- stedelijke vernieuwing: gebiedsgerichte aanpak woningvoorraad, woonomgeving en voorzieningen.

Woonbeleid Voorschoten

In 2018 zal op basis van de woonvisie gewerkt worden aan:

- Zorgen voor een goede samenwerking met de corporaties voor het uitvoeren van het gemeentelijke volkshuisvestingsbeleid.
- Uitvoeren van gemaakte prestatieafspraken met de woningcorporaties en de huurdersverenigingen zoals: beschikbaarheid en betaalbaarheid van woningen, duurzaamheid, leefbaarheid en huisvesting van kwetsbare doelgroepen;
- De taakstelling voor het huisvesten van vergunninghouders (vluchtelingen met een verblijfsvergunning, zie ook taakveld 6.3) door deze te huisvesten binnen de sociale voorraad en hierover afspraken te maken met de woningcorporaties;
- Het voeren van gesprekken met particuliere verhuurders over hun bijdrage aan het uitvoeren van de woonvisie en het toewijzen van woningen aan vergunninghouders;
- Het stimuleren van marktpartijen om goedkope koopwoningen en middeldure huurwoningen te realiseren;
- Het informeren van burgers over de mogelijkheden op het gebied van langer thuis wonen (aanpassen woningen, domotica e.d.) en duurzaamheid;
- Het evalueren van beleidsinstrumenten zoals de blijverslening en het politie keurmerk veilig wonen (PKVW).

Vergunningverlening, Toezicht en Handhavingsbeleid (VTH-beleid)

Het VTH-beleid van Voorschoten bestaat uit een aantal onderdelen. De basis van dit beleid ligt in de Wet VTH van april 2016 en de verordening Kwaliteit VTH van september 2016. Op grond van deze regelingen zijn het VTH-beleidsplan 2016-2019 en het VTH-uitvoeringsprogramma 2017-2018 vastgesteld.

De gemeente Voorschoten staat voor een veilige, gezonde, duurzame en leefbare omgeving waarin inwoners en bedrijven kunnen rekenen op kwalitatief hoge en transparante dienstverlening.

Het komende jaar zal gewerkt worden aan:

- Het voldoen aan de wettelijke vereisten, zoals die uit wet- en regelgeving volgen;
- Het verder op orde brengen van de bedrijfsvoering;
- Het leveren van excellente dienstverlening.

Verhogen kostendekking leges Wabo.

De mate van kostendekkendheid van de leges Wabo is nu berekend op 45%. Dit betekent dat de uitvoeringskosten van vergunningverlening Wabo voor meer dan de helft uit de algemene middelen moeten worden gedekt. Om de uitvoeringskosten van de Wabo zoveel mogelijk te dekken uit de legesopbrengsten zullen de tarieven van titel 2 (Wabo) van de tarieventabel behorende bij de legesverordening daarom worden aangepast. Hierdoor stijgt de mate van kostendekkendheid tot 85%. Het voornemen is ook om in 2018 onderzoek te doen naar het wijzigen van de grondslag en de rekenmethode op basis waarvan de leges Wabo worden berekend.

Tabel 97 Taakveld 8.3

Taakveld: 8.3 Wonen en bouwen bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil begroting 2018 / 2017
Baten	393	612	612	612	612	219
Lasten	-1.750	-1.099	-1.099	-1.099	-1.099	651
Saldo	-1.357	-487	-487	-487	-487	871
Onttrekking reserves	500	0	0	0	0	-500
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	500	0	0	0	0	-500
Geraamde resultaat taakveld	-857	-487	-487	-487	-487	371

Toelichting verschillen

Voor het opwaarderen van de sociale woningbouw aan de Jan Evertsenlaan en het verbeteren van de leefomgeving aldaar is € 500.000 bijgedragen en onttrokken aan de bestemmingsreserve Volkshuisvesting.

Door de voorgenomen verhoging van de legestarieven voor de Wabo nemen de begrote baten met € 219.000 toe.

Beleidsindicatoren

Tabel 98 Beleidsindicatoren P8

	Beleidsindicator	streef waarde	Begroot 2016	Rekening 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021
8.1	Gemiddelde WOZ waarde, x € 1.000		283	284	NNB	NNB			
8.2	Nieuw gebouwde woningen	900	100	120	200	200	200	100	100

8.3	Demografische druk, %	86,5%	86,5%	86,5%	86,5%	86,5%	86,5%	86,5%	86,5%
8.4	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden		921	921	913	925			
8.5	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden		989	989	976	989			
8.6	Wachttijd voor sociale huurwoning			5,2	NNB				
8.7	Aantal ingeschreven woningzoekenden uit Voorschoten op woningnet			514	NNB				

Toelichting beleidsindicatoren

8.1 De gemiddelde WOZ-waarde in Voorschoten ligt (ruim) boven het landelijk gemiddelde (2016: € 209.000).

8.2 De komende jaren staan zo'n 900 woningen in de pijplijn om gebouwd te worden. Per jaar bedraagt dit aantal zo ongeveer 200 woningen.

8.3 De demografische druk (werkzame populatie 20 – 70 jaar versus niet werkzame populatie) is hoog en zal de komende jaren toenemen. Door het bouwen van woningen voor starters en jonge gezinnen wordt ernaar gestreefd de demografische druk niet te laten toenemen.

8.4/8.5 Voor 2018 wordt uitgegaan van een stijging met inflatiecorrectie van 1,4% ten opzichte van 2017.

8.6 Wachttijd voor sociale huurwoning:

- Gemiddelde inschrijftijd 5,4 jaar van 514 actieve woningzoekende uit Voorschoten.
- Gemiddeld reageren 36 woningzoekende in 2016 per verhuurbare sociale woning (excl. nieuwbouw), dit is het laagste aantal van de regio waarbij gemiddeld 84 reacties per woningen zijn. In 2015 werd er gemiddeld 51 keer per woningen gereageerd, dit is een daling van 29%.
- Gemiddelde inschrijftijd van 5,2 jaar is nodig om in aanmerking te komen voor een sociale huurwoning in Voorschoten.
- Gemiddelde zoektijd van 1 jaar om daadwerkelijk een woning te bemachtigen.

8.7 Aantal ingeschreven woningzoekenden uit Voorschoten op Woningnet

- 514 actieve woningzoekende uit Voorschoten met gemiddelde inschrijftijd van 5,4 jaar.
- Van de in totaal 5216 reacties op woningen in Voorschoten waren 949 reacties namens inwoners uit Voorschoten.
- Van de 132 verhuringen in Voorschoten kwamen 56 huurders uit de gemeente Voorschoten.

Verbonden partijen van programma

In de tabel hieronder staan de namen van de Verbonden Partijen, die te maken hebben met de uitvoering van dit programma. Voor gedetailleerde informatie inzake de Verbonden Partijen verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Tabel 99 Verbonden partijen P8

	Naam Verbonden Partij	Taakveld
	nvt	nvt

Wettelijke beleidskaders

Tabel 100 Wettelijke beleidskaders P8

Rijksoverheid	Provinciaal
Wet ruimtelijke ordening (Wro)	Provinciale verordening ruimte
Besluit ruimtelijke ordening (Bro)	Regionale structuurvisie
Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)	Gemeentelijk
Wet voorkeursrecht Gemeenten (Wvg)	Structuurvisie
Wet Markt en Overheid	Economische visie
Gemeentewet (Gemw)	Groenstructuurvisie
Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)	Woonvisie
Wet Milieubeheer	Verkeersplan
Bouwbesluit	Bouwverordening Voorschoten
Nieuwe Omgevingswet (deze wet zal niet eerder in 2020 van kracht zijn, invoering is in volle gang)	Legesverordening Voorschoten
	Milieubeleidsplan
	Structuurvisie Cultuurhistorie 2013-2018

Raming totaal programma P8 Wonen en bouwen

Tabel 101 Totaalraming P8

P8 Wonen en bouwen bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / " + " = voordeel)		Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
8.1 Ruimtelijke ordening	Baten	900	0	0	0	0
	Lasten	-623	-1.676	-676	-676	-801
	Saldo	277	-1.676	-676	-676	-801
8.2 Grondexploitatie (niet bedr terrein)	Baten	3.554	923	679	488	241
	Lasten	-3.410	-964	-721	-531	-306
	Saldo	144	-41	-42	-43	-65
8.3 Wonen en bouwen	Baten	393	612	612	612	612
	Lasten	-1.750	-1.099	-1.099	-1.099	-1.099
	Saldo	-1.357	-487	-487	-487	-487
Totaal baten		4.847	1.535	1.291	1.100	853
Totaal lasten		-5.783	-3.739	-2.496	-2.305	-2.206
Totaal saldo van baten en lasten		-937	-2.204	-1.205	-1.206	-1.353
Onttrekking reserves		4.920	1.044	45	45	68
Toevoeging reserves		-4.514	0	0	0	0
Mutaties reserves		406	1.044	45	45	68
Geraamde resultaat programma		-531	-1.160	-1.160	-1.160	-1.285

Paragrafen

Paragraaf 1 Lokale heffingen

1.1 Inleiding

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de door de gemeente Voorschoten geheven belastingen, bestemmingsheffingen en rechten. Onder de belastingen vallen: de onroerende-zaakbelastingen, de belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten, de hondenbelasting, de toeristenbelasting, de precariobelasting en de reclamebelasting. De opbrengst van de belastingen gaat naar de algemene middelen.

Onder de bestemmingsheffingen vallen de rioolheffing en de afvalstoffenheffing.

De rechten omvatten een zeer grote groep belastbare feiten. De belangrijkste hiervan zijn de marktgelden, de begrafenisrechten en de leges inzake omgevingsvergunningen, reisdocumenten, burgerlijke stand en gemeentelijke basisadministratie. Voor zowel de bestemmingsheffingen als de rechten geldt dat tarieven maximaal kostendekkend mogen zijn en dat de opbrengst gebruikt wordt ter dekking van de gemaakte kosten.

1.2 Beleid lokale heffingen

Het beleid van de gemeente Voorschoten is als volgt samen te vatten: "De burgers, bedrijven en andere belanghebbenden leveren een rechtvaardige bijdrage in de gemeentelijke voorzieningen." De lokale lastendruk blijft in reële termen gelijk, waarbij er van uitgegaan wordt dat leges en rechten kostendekkend blijven c.q. worden.

Conform de nota financieel herstel zijn de geraamde opbrengsten van belastingen, leges en rechten in de begroting 2018 verhoogd met het door het CPB geraamde inflatiepercentage van 1,4% (geharmoniseerde consumentenprijzenindex). Met deze verhoging wordt de algemene prijsontwikkeling gevolgd. Dit is noodzakelijk om de inkomsten van de gemeente op dit onderdeel op peil te houden en structurele onevenwichtigheid te voorkomen.

Naast de verhoging met het inflatiepercentage wordt voor 2018 de woonlastenbenadering toegepast. Dit houdt in dat lagere opbrengsten uit de afvalstoffenheffing en de rioolheffing worden gecompenseerd door hogere opbrengsten uit de OZB, zodat het totaal aan opbrengsten van gemeentelijke belastingen gelijk blijft als gevolg van deze verschuiving. De gemiddelde lastendruk zal daarbij voor de inwoners als gevolg van deze lastenverschuiving niet veranderen. Er treedt daarbij wel een onvermijdelijke lastenverschuiving op van huurders (die geen OZB betalen) naar eigen-woning-bezitters. Omdat niet alleen huishoudens maar ook bedrijven profiteren van een lagere rioolheffing is er wel voor gekozen een deel van de verhoging van de OZB (€ 40.000)¹ te verleggen van OZB-woningen naar OZB-gebruikers voor niet-woningen.

Conform de Nota financieel herstel is voor de overige belastingen (hondenbelasting en toeristenbelasting) een extra verhoging van in totaal € 87.000 doorgevoerd.

¹ Berekend naar rato van het aandeel van bedrijven in verlaging van de rioolheffing.

1.3 Overzicht geraamde baten belastingen, heffingen en rechten

Onderstaand overzicht vermeldt de geraamde opbrengsten voor 2017 en 2018 voor de diverse belastingen en rechten.

Tabel 102 Opbrengsten belastingen en rechten

(€ 1.000)

belastingen / heffingen / rechten	Realisatie 2016	Raming 2017	Raming 2018	mutatie t.o.v. 2017
OZB woningen	4.350	4.366	5.563	1.197
OZB niet-woningen	928	910	983	73
Roerende ruimte belastingen	6	6	6	0
Hondenbelasting	77	78	126	48
Precariobelasting	1.109	1.099	1.099	0
Toeristenbelasting	100	68	109	41
Reclamebelasting	76	81	81	0
BIZ-Dobbewijk	0	27	27	0
Afvalstoffenheffing	3.477	3.191	3.158	-33
Rioolheffing	2.731	2.784	2.346	-438
Marktgelden	38	37	37	0
Begraafplaatsrechten	303	300	304	4
Wabo-leges	188	343	562	219
Overige rechten en leges	546	443	445	2
subtotaal opbrengst	13.929	13.733	14.846	1.113
af: kwijtscheldingen	-286	-255	-255	0
netto opbrengst	13.646	13.478	14.591	1.113

1.4 Belastingen

Onroerende-zaakbelastingen (OZB)

De aanslag OZB wordt voor het belastingjaar 2018 gebaseerd op (nog door de raad vast te stellen) OZB-tarieven voor 2018 en de WOZ-waarde naar waardepeildatum 1 januari 2017.

De uitgangspunten voor de geraamde netto OZB-opbrengst 2018 zijn:

- Indexering van de geraamde opbrengst 2017 met 1,4% (€ 70.000);
- verhoging OZB ter compensatie van lagere opbrengsten afvalstoffenheffing en rioolheffing als gevolg van de renteconsequenties door gewijzigd BBV (€ 721.000);
- verhoging OZB ter compensatie van lagere opbrengst afvalstoffenheffing als gevolg van lagere verwerkingskosten (€ 155.000);
- extra verhoging ter dekking begrotingstekort volgens 50/50-regel (€ 324.000)

Bij de berekening van de OZB-tarieven voor 2018 wordt rekening gehouden met bovenstaande uitgangspunten en met de meest recente gegevens omtrent de verwachte waardeontwikkeling.

De voorlopige waardeontwikkeling gaat uit van een waardestijging van 6,7% voor de woningen en 0,5% voor de niet-woningen.

Toeristenbelasting en hondenbelasting

De opbrengsten voor de toeristenbelasting en hondenbelasting zijn conform de Nota financieel herstel met het inflatiepercentage van 1,4% verhoogd. Conform de Nota financieel herstel is voor deze belastingen een extra verhoging van in totaal € 87.000 doorgevoerd.

Mede omdat de tarieven hondenbelasting van Voorschoten lager lagen dan het gemiddelde van omliggende gemeenten zijn de tarieven opgetrokken naar een niveau dat aansluit bij dat van omliggende gemeenten. Dit leidt tot een verhoging van de opbrengst met € 47.000 en een tariefstijging van circa 60%.

Voor de toeristenbelasting lag de opbrengst de afgelopen jaren hoger dan de raming. Door het hogere aantal overnachtingen en een extra verhoging van het tarief per overnachting met circa 11%, wordt een extra opbrengst van in totaal € 40.000 gerealiseerd.

Precariobelasting

Bij de behandeling van de begroting 2016 is de opbrengst van de precariobelasting met € 489.000 extra verhoogd. Van deze extra opbrengst wordt jaarlijks € 300.000 aangewend voor een structurele verbetering van de financiële positie van Voorschoten, € 117.000 ter compensatie van de doorberekening van de belasting aan de inwoners van Voorschoten en € 72.000 te reserveren voor beleidsprioriteiten (inmiddels ingezet als voeding voor de reserve kapitaallasten sportvelden). De precariobelasting op kabels en leidingen wordt definitief afgeschaft met ingang van 2022. Dit betekent dat uiterlijk met ingang van 2022 een bedrag ter hoogte van € 1.075.000 aan belastinginkomsten wegvalt. Gemeenten mogen nog maximaal tot en met 2021 de vorm van precariobelasting heffen, maar wel tegen ten hoogste het tarief zoals dat gold op 10 februari 2016. Aangezien het grootste deel van de opbrengst precariobelasting bestaat uit opbrengst van precario op kabels en leiding is de geraamde opbrengst niet aangepast. De tarieven voor kabels en leidingen worden niet verhoogd, de overige precariotarieven worden voor 2018 met 1,4% verhoogd.

In onderstaand tarievenoverzicht zijn de hierboven vermelde voorgestelde belastingtarieven 2018 opgenomen.

Tabel 103 Belastingtarieven 2018

	2015	2016	2017	2018
<u>Hondenbelasting</u>				
eerste hond	49,32	51,96	52,44	83,52
tweede hond	72,48	76,32	77,16	125,64
elke volgende hond	98,88	104,16	105,24	165,72
<u>Toeristenbelasting</u>				
per overnachting	1,51	1,53	1,55	1,75
<u>Precariobelasting</u>				
kabels, leidingen en buizen, per strekkende meter	1,10	2,20	2,20	2,20

1.5 Heffingen en rechten

Met ingang van de begroting 2017 moet in de paragraaf lokale heffingen een overzicht van baten en lasten worden opgenomen voor de heffingen waarbij sprake is van het verhalen van kosten. In dit hoofdstuk worden de diverse heffingen kort behandeld en wordt per heffing via een vast format inzicht gegeven in de kosten die (vanuit de diverse taakvelden en extracomptabel) aan de heffing worden toegerekend. De gehanteerde tariefstelling, geraamde baten en eventuele achterliggende beleidskeuzes worden ook per heffing aangeven.

Onafhankelijk van de aard en samenstelling van de overhead kan deze worden toegerekend aan de directe kosten van de taakvelden. Voor de wijziging van het BBV werd de overhead via de kostenplaatsen toegerekend aan de verschillende kostenposten (en daarmee aan de tarieven). Nu gebeurt dat niet meer binnen de begroting maar voor de heffingen extracomptabel. Voor wat betreft het toerekenen van overhead aan de tarieven is gekozen voor een systematiek waarbij de totale overhead op taakveld 0.4 op basis van de volgende formule wordt verdeeld:

$$\text{Opslag taakveld} = \frac{\text{overhead} \times ((\text{aantal aan heffing toegerekende uren}) / (\text{totaal aantal verdeelde uren exclusief uren taakveld overhead}))}{1}$$

1.5.1 Rioolheffing

De gemeente is wettelijk verplicht om haar zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater na te komen. Hoe gemeenten op korte en lange termijn invulling geven aan de gemeentelijke zorgplichten wordt vastgelegd in het verbreed gemeentelijke rioleringsplan (vGRP). Dit is een verplicht plan op grond van de Wet milieubeheer. Op 5 maart 2015 is het vGRP 2014-2018 vastgesteld. Daarmee is tevens besloten om de watertaken die voorheen uit de algemene middelen werden betaald onder de rioolheffing te brengen. Het uitgangspunt is dat de kosten voortkomend uit de zorgplicht voor 100% worden gedekt uit de rioolheffing.

Het kostendekkingsplan uit het vGRP 2014-2018 is verwerkt in de begroting 2018. Daarbij is rekening gehouden met lagere rentelasten als gevolg van BBV-wijzigingen. Op basis van de begroting 2018 daalt de opbrengst van de rioolheffing met 15,7% ten opzichte van 2017. Mede als gevolg van een toegenomen aantal belastbare aansluitingen daalt het tarief voor 2018 met circa 17,5%. Het huidige vGRP loopt tot en met 2018. In 2018 zal een nieuw vGRP worden voorgelegd. De uitkomsten hiervan zullen worden verwerkt in de begroting 2019. De egalisatievoorziening rioolheffing daalt naar verwachting van € 1.226.000 per 1 januari 2018 naar € 902.000 per 1 januari 2019.

Tabel 104 Kostendekkendheid rioolheffing

Berekening kostendekkendheid rioolheffing		
Kosten taakveld(en) incl. omslagrente	2.158.000	
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-325.000	
Netto kosten taakveld(en)		1.833.000
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	298.000	
BTW	332.000	
Totaal toerekenbare kosten		630.000
Totale kosten		2.463.000
Totale opbrengsten*		2.463.000
Kostendekkendheid		100%

* € 2.346.000 rioolheffing en € 117.000 uit opbrengst precariobelasting

Tarieven rioolheffing en beleidskeuzes

Een groot van de kosten hangt samen met het in stand houden van het rioolstelsel, terwijl slechts een beperkt deel van de kosten samenhangt met de mate van gebruik van de riolering. Omdat er mede hierdoor nauwelijks onderscheid te maken is naar individualiseerbaar profijt hanteert de gemeente Voorschoten een vast tarief per aansluiting.

Wel wordt voor de rioolheffing onderscheid gemaakt tussen percelen van waaruit huishoudelijk afvalwater of bedrijfsafvalwater direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd en percelen van waaruit alleen hemelwater wordt afgevoerd.

Tabel 105 Tarieven rioolheffing

soort woning/huishouden	tarief 2017	tarief 2018
perceel met afvalwater	€ 248,64	€ 204,72
perceel met alleen hemelwater	€ 14,76	€ 12,12

1.5.2 Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing wordt geheven over percelen waarvoor een inzamelplicht voor huishoudelijke afvalstoffen bestaat. De belasting wordt geheven per huishouden.

Het saldo van de egalisatievoorziening afvalstoffenheffing bedraagt per 1 januari 2018 naar verwachting € 820.000. Voor 2018 wordt geen onttrekking aan de egalisatievoorziening afvalstoffenheffing voorzien. Het saldo van deze voorziening blijft beschikbaar om mogelijke tegenvallers bij de uitvoering van het in 2016 vastgestelde afvalbeleidsplan op te vangen.

Op basis van de begroting 2018 daalt de opbrengst afvalstoffenheffing voor 2018 met circa 1% ten opzichte van 2017. Mede als gevolg van een toegenomen aantal belastbare aansluitingen dalen de tarieven met circa 3%. In meerjarenperspectief wordt - hoofdzakelijk als gevolg van toenemende kapitaallasten - een stijging van de kosten en een daling van de mate van kostendekkendheid voorzien. Het saldo van de egalisatievoorziening kan mogelijk worden ingezet om de hoogte van de afvalstoffenheffing in die jaren niet bovenmatig te laten stijgen.

Tabel 106 Kostendekkendheid afvalstoffenheffing

Berekening kostendekkendheid afvalstoffenheffing		
Kosten taakveld(en) incl. omslagrente	2.249.000	
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-126.000	
Netto kosten taakveld(en)		2.123.000
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	820.000	
BTW	215.000	
Totaal toerekenbare kosten		1.035.000
Totale kosten		3.158.000
Totale opbrengsten		3.158.000
Kostendekkendheid		100%

Tarieven afvalstoffenheffing en beleidskeuzes

De afvalstoffenheffing in de gemeente Voorschoten is gedifferentieerd naar type woning (aanleunwoning, etagewoning en overige woning) en naar de grootte van het huishouden in de vorm van een eenpersoonshuishouden en een meerpersoonshuishouden. Hiermee wordt zoveel mogelijk recht gedaan aan het principe 'de vervuiler betaalt' en blijft de uitvoering van de heffing bovendien praktisch uitvoerbaar.

Tabel 107 Tarieven afvalstoffenheffing

soort woning/huishouden	tarief 2017	tarief 2018
aanleunwoning	€ 205,20	€ 198,84
etagewoning (1ph)	€ 230,76	€ 223,68
etagewoning (mph)	€ 294,00	€ 284,88
overige woning (1ph)	€ 273,00	€ 264,60
overige woning (mph)	€ 336,36	€ 325,92

1.5.3 Begraafplaatsrechten

Begraafplaatsrechten worden geheven voor het gebruik van de begraafplaats en het gebruik van de diensten die daarbij worden verleend. De gerealiseerde opbrengst is al een aantal jaar relatief stabiel en is hoofdzakelijk afhankelijk van het aantal begrafenissen (circa 90 per jaar) en de opbrengst van het jaarlijks geheven onderhoudsrecht. Voor 2018 is de geraamde opbrengst verhoogd met het inflatiepercentage.

Tabel 108 Kostendekkendheid begraafplaatsrechten

Berekening kostendekkendheid begraafplaatsrechten		
Kosten taakveld(en) incl. omslagrente	258.000	
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	0	
Netto kosten taakveld(en)		258.0000
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	191.000	
BTW	16.000	
Totaal toerekenbare kosten		207.000
Totale kosten		465.000
Totale opbrengsten		304.000
Kostendekkendheid		65%

Tarieven begraafplaatsrecht

De verordening Rechten begraafplaats Rosenburgh Voorschoten kent een tarieventabel met een uiteenlopend aantal tarieven voor de verschillende diensten. Uitgangspunt voor deze tarieven is 100% kostendekkendheid. Door de (m.i.v. 2017 gewijzigde) toerekeningssystematiek van overhead aan taakvelden bedraagt de kostendekkendheid voor 2018 65%. Voor 2018 zijn de tarieven in navolging van de geraamde opbrengst met het inflatiepercentage verhoogd.

1.5.4 Marktgelden

Marktgelden worden geheven voor het gebruiken van openbare grond c.q. het innemen van een standplaats op het marktterrein, gedurende de tijd dat het markt is. De opbrengst is afhankelijk van de daadwerkelijke bezetting van de weekmarkt. Voor 2018 is de geraamde opbrengst met het inflatiepercentage verhoogd.

Tabel 109 Kostendekkendheid marktgelden

Berekening kostendekkendheid marktgelden		
Kosten taakveld(en) incl. omslagrente	33.000	
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	0	
Netto kosten taakveld(en)		33.000
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	4.000	
BTW	3.000	
Totaal toerekenbare kosten		7.000
Totale kosten		40.000
Totale opbrengsten		37.000
Kostendekkendheid		93%

Tarieven marktgelden

Het marktgeld bedraagt een tarief voor iedere strekkende meter grond, waarvoor een standplaats wordt ingenomen, gemeten in de lengterichting. Er gelden aparte tarieven voor losse en vaste standplaatsen. Uitgangspunt voor deze tarieven is 100% kostendekkendheid. Voor 2018 zijn de tarieven in navolging van de geraamde opbrengst met het inflatiepercentage verhoogd.

Tabel 110 Tarieven marktgelden

standplaats	tarief 2017	tarief 2018
losse standplaats, per strekkende meter, per dag	€ 3,50	€ 3,55
vaste standplaats, per strekkende meter, per kwartaal	€ 40,10	€ 40,70

1.5.5 Leges

Leges worden geheven voor het door de gemeente verlenen van diensten zoals opgenomen in de tarieventabel behorende bij de Legesverordening. Deze tarieventabel bestaat uit drie titels:

Algemene dienstverlening, dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving

(omgevingsvergunningen) en dienstverlening vallend onder de Europese dienstenrichtlijn

(specifiek voor ondernemers). Binnen de drie titels zijn de leges onderverdeeld in hoofdstukken

waarbinnen de samenhangende tarieven zijn geclusterd. De opbrengsten zijn in de begroting niet

op hoofdstukniveau opgenomen, maar zijn functioneel gegroepeerd. Van een aantal diensten

wordt namelijk dusdanig weinig gebruik gemaakt dat het apart opnemen van een raming geen

meerwaarde heeft.

Tabel 111 Kostendekkendheid Leges Algemene dienstverlening

Berekening kostendekkendheid Leges Algemene dienstverlening			
	<i>kosten</i>	<i>baten</i>	<i>kostendek.</i>
Burgerlijke stand	43.000	30.000	70%
Reisdocumenten	327.000	242.000	74%
Rijbewijzen	239.000	89.000	37%
Secretarieleges			
- Verstrekkingen uit basisregistratie personen			
- Verstrekking uit het Kiezersregister			
- Verstrekkingen Wet bescherming persoonsgegevens			
- Bestuursstukken			
- Vastgoedinformatie			
- Overige publiekszaken			
- Gemeentearchief			
Totaal secretarieleges	90.000	50.000	56%
Huisvesting			
- Huisvestingswet			
- Leegstandswet			
- Gemeentegarantie			
Totaal leges huisvesting	19.000	2.000	11%
APV-vergunningen			
- Markten			
- Winkeltijdenwet			

- Kansspelen			
- Kabels en leidingen			
- Verkeer en vervoer (onthefing APV)			
- Diversen			
Totaal APV-vergunningen	85.000	13.000	15%
Verkeer en vervoer	34.000	12.000	35%
totaal leges Algemene dienstverlening	837.000	438.000	52%

Berekening kostendekkendheid Leges vallend onder fysieke leefomgeving (omgevingsvergunning)			
	<i>kosten</i>	<i>baten</i>	<i>kostendek.</i>
Omgevingsvergunning	658.000	562.000	85%

Tabel 112 Kostendekkendheid leges vallend onder Europese dienstenrichtlijn

Berekening kostendekkendheid Leges vallend onder Europese dienstenrichtlijn			
	<i>kosten</i>	<i>baten</i>	<i>kostendek.</i>
APV-vergunningen			
- Horeca			
- Organiseren van evenementen of markten			
- Prostitutiebedrijven			
- Afvalstoffenvergunning			
- Ventvergunning, standplaatsvergunning			
Totaal APV-vergunningen	24.000	5.000	21%
Totaal leges vallend onder Europese dienstenrichtlijn	24.000	5.000	21%

Tarieven, kostendekkendheid en kruissubsidiëring leges

De tarieven voor de diverse leges worden jaarlijks in principe met het inflatiepercentage verhoogd, waarbij wordt uitgegaan van de reeds bestaande verdeling in de tarieven. Voor tarieven waarvoor een maximumbedrag geldt wordt uitgegaan van het maximaal toegestane bedrag.

Om de uitvoeringskosten van de Wabo zoveel mogelijk te dekken uit de legesopbrengsten zullen de tarieven voor de Wabo-leges worden aangepast. Hierdoor stijgt, naast de legesinkomsten, de mate van kostendekkendheid van circa 45% tot 85%.

Om de digitale dienstverlening te stimuleren wordt voor het verstrekken van gegevens uit de basisregistratie personen (titel 1) een lager tarief gerekend als de aanvraag volledig digitaal plaats vindt.

Op basis van de berekening van de kostendekkendheid is er binnen de drie titels geen sprake van kruissubsidiëring. Specifiek met betrekking tot het tarief van de omgevingsvergunning geldt dat gekozen is voor een tariefstelsel met staffels met daarbij als grondslag een degressief percentage van de bouwsom. Dit heeft gemiddeld kruissubsidiëring tot gevolg van grote naar kleine bouwwerken, maar de mate van kruissubsidiëring verschilt van bouwwerk tot bouwwerk.

1.6 Vergelijking gemeentelijke woonlasten met andere gemeenten

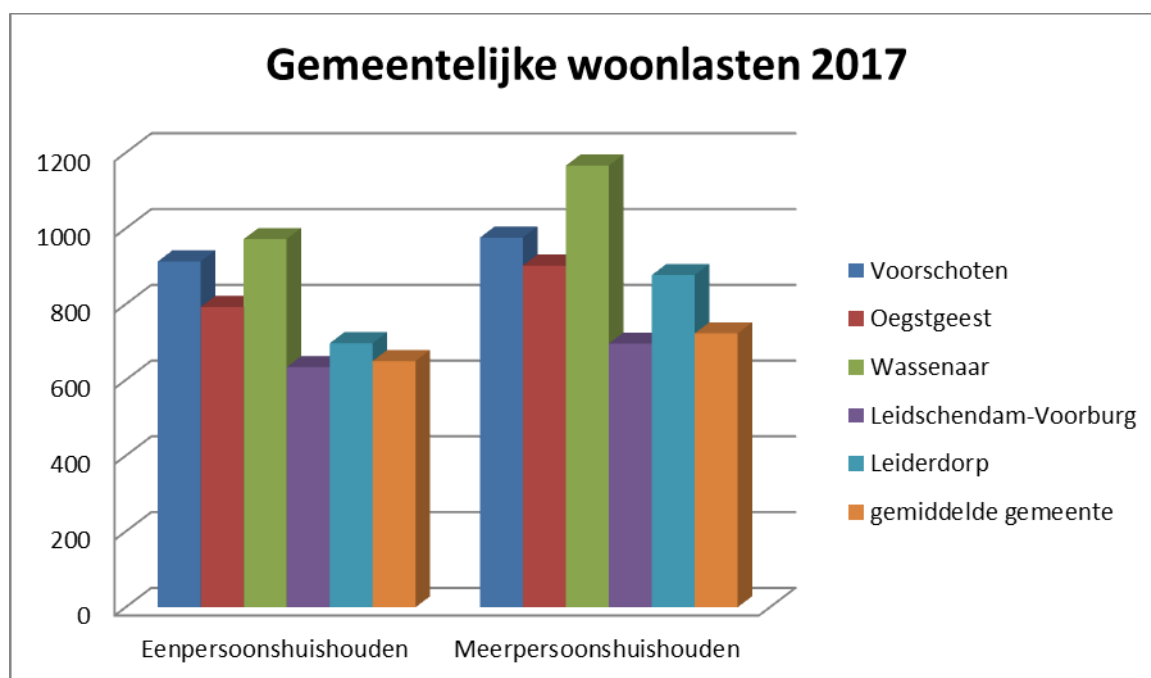
Onder de gemeentelijke woonlasten verstaan we het gemiddelde bedrag dat een huishouden in een bepaalde gemeente betaalt aan OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing.

Om een beeld te geven van de gemeentelijke woonlasten van de burgers van de gemeente Voorschoten is een vergelijking gemaakt met die van omliggende gemeenten en met de woonlasten in een gemiddelde gemeente.

Tabel 113 Vergelijking woonlasten met omliggende gemeenten

Gemeentelijke woonlasten 2017	Voorschoten	Oegstgeest	Wassenaar	Leidschendam-Voorburg	Leiderdorp	gemiddelde gemeente
Eenpersoonshuishouden	€ 913,00	€ 793,00	€ 972,00	€ 634,00	€ 697,00	€ 650,00
Meerpersoonshuishouden	€ 976,00	€ 902,00	€ 1.166,00	€ 696,00	€ 877,00	€ 723,00

Bron: Coelo Atlas van de lokale lasten 2017

Ontwikkeling woonlasten

Door de totale woonlasten voor meerpersoonshuishoudens in jaar t te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar $t-1$ (zoals gepubliceerd door het Coelo) en uit te drukken in een percentage kan de ontwikkeling van de woonlasten ten opzichte van het landelijk gemiddelde worden geschetst.

Tabel 114 Ontwikkeling woonlasten

	2016	2017	2018
totale woonlasten gezin Voorschoten in jaar t	€ 989,00	€ 974,00	€ 1.024,00
woonlasten gemiddeld gezin in $t-1$ (cijfers Coelo)	€ 716,00	€ 723,00	€ 723,00
woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde jaar ervoor (x 100%)	138,1%	134,7%	141,6%

Bovenstaande vergelijking laat zien dat de woonlasten in Voorschoten hoger liggen dan het landelijk gemiddelde en dat ook de ontwikkeling van de woonlasten hoger ligt dan gemiddeld. De voornaamste oorzaak hiervan is de extra verhoging van de OZB.

1.7 Kwijtscheldingsbeleid

In de raadsvergadering van 2 april 2015 is de Verordening Kwijtschelding Gemeentelijke belastingen Voorschoten 2015 vastgesteld. Hiermee is het kwijtscheldingsbeleid geactualiseerd. Kwijtschelding is in Voorschoten mogelijk voor de onroerende-zaakbelastingen, roerende-ruimtebelasting, afvalstoffenheffing, rioolheffing en hondenbelasting (alleen eerste hond) en begraafplaatsrechten (alleen onderhoudsrecht).

De kwijtscheldingsnorm in Voorschoten blijft gehandhaafd op de maximaal door het Rijk toegestane 100% van de bijstandsnorm. Dat wil zeggen dat iemand met een inkomen op bijstandsniveau bijna altijd in aanmerking komt voor kwijtschelding, tenzij er sprake is van vermogen (spaargeld of eigen woning). Ook voor ZZP'ers is het mogelijk om onder dezelfde voorwaarden als privé-personen voor kwijtschelding in aanmerking te komen. De kwijtschelding wordt uitgevoerd door de Belasting samenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR).

De bedragen aan kwijtschelding voor afvalstoffenheffing en rioolheffing worden als kosten meegenomen bij het bepalen van de tarieven. Met ingang van 2016 worden de kosten voor kwijtschelding van de hondenbelasting ook verhaald via de tarieven.

Over het jaar 2018 worden naar verwachting de volgende bedragen aan kwijtschelding verleend:

- OZB € 2.000
- Afvalstoffenheffing € 137.000
- Rioolheffing € 113.000
- Hondenbelasting € 3.000

1.8 Belasting samenwerking Gouwe-Rijnland

De volledige heffing en invordering, inclusief de waardering in het kader van de Wet WOZ, is overgedragen aan belasting samenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR). Voor de gemeente Voorschoten geldt dit voor de onroerende-zaakbelastingen, rioolheffing, afvalstoffenheffing, hondenbelasting, toeristenbelasting, precariobelasting, reclamebelasting en de BIZ-bijdragen.

1.9 Algemene ontwikkelingen

Verruiming lokaal belastinggebied

De lokale belastingen staan de afgelopen jaren meer en meer in de belangstelling. In 2015 zijn verschillende studies gepubliceerd, o.a. door het Centraal Planbureau (CPB), de Raad voor de financiële verhoudingen (Rfv) en - in opdracht van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) - de commissie Financiële ruimte voor gemeenten (commissie Rinnooy Kan) over de inrichting en vormgeving van het gemeentelijk belastinggebied. In al deze studies wordt, vanuit verschillende invalshoeken, gepleit voor een verschuiving van € 4 miljard van rijksbelastingen (loon- en inkomstenbelasting) naar gemeentebelastingen.

In een brief aan de Tweede Kamer van 24 juni 2016 hebben de minister van Binnenlandse Zaken en de minister van Financiën overwegingen gegeven die een rol kunnen spelen bij de hervorming van het gemeentelijk belastinggebied. De belangrijkste onderdelen uit deze brief zijn, de schuif van inkomstenbelasting naar gemeentebelastingen, de introductie van twee brede heffingen, het mechanisme om afwenteling op niet-stemmers en specifieke groepen te voorkomen, en het afschaffen van kleine gemeentelijke belastingen. Daarbij is aangegeven dat de keuzes daaromtrent worden overgelaten aan een volgend kabinet. In de eerste plaats omdat een aantal fundamentele keuzes zoals bijvoorbeeld de omvang van de schuif en de te kiezen grondslagen en onderlinge verhouding tussen die grondslagen bij uitstek keuzes zijn die voorbehouden zijn aan een nieuw kabinet. Daarnaast betreft het een majeure operatie zowel budgettair gezien als wat betreft het op adequate wijze inpassen van de effecten in het koopkrachtbeeld, eventueel met een zekere netto lastenverlichting die het logisch maken om dit over te laten aan een nieuw kabinet.

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Op 29 januari 2015 is de nota "Risicomanagement en Weerstandsvermogen" vastgesteld door de raad van Voorschoten. Deze nota formuleert de kaders voor succesvol risicomanagement. Uit de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing blijkt dat het weerstandsvermogen van de gemeente Voorschoten op dit moment uitstekend is. De vergelijking tussen het benodigde weerstandsvermogen en de beschikbare weerstandscapaciteit levert immers een ratio weerstandsvermogen op van 3,5.

1. Risico's

Een risico is een mogelijke gebeurtenis met een negatief gevolg voor de organisatie. Met behulp van een risicomanagementinformatiesysteem prioriteert, analyseert en beoordeelt de gemeentelijke organisatie risico's op systematische wijze. Door een goed systeem van risicomanagement kunnen bestuurders en managers vervolgens voor risico's, die het behalen van de doelstellingen van de organisatie bedreigen, passende beheersmaatregelen nemen. Op basis van de inventarisatie is een risicoprofiel opgesteld. Conform de nota "risicomanagement en weerstandsvermogen" toont het onderstaande overzicht de tien grootste risico's met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Het overzicht is aangevuld met de getroffen beheersmaatregelen.

Bij de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit gaat het college uit van deze 'top 10'. De top 10 behelst circa 90% van de totale financiële omvang van de risico's. Om voldoende dekking hebben voor deze kleinere risico's, wordt daarnaast een buffer van 10% (van de benodigde weerstandscapaciteit) van de 10 grootste risico's gehanteerd.

Tabel 115 De top 10 risico's

Nr.	Risico	Gevolgen	Maatregelen	Kans	Maximale impact	Netto maximaal risico
1	Het project Duivenvoorde Corridor brengt het risico met zich mee van geen grond kunnen verkopen in de Duivenvoorde Corridor, niet alle gronden kunnen verwerven en dat door aantrekkende economie de geraamde kosten te laag zijn.	Het niet realiseren van het geraamde saldo in de grondexploitatie Duivenvoorde Corridor.	Voor de grondexploitatie Duivenvoordecorridor wordt gewerkt met een uitgebreide risico-analyse waarin per risico de beheersmaatregelen genoemd en uitgevoerd worden.	95%	3.903.158	1.854.000
2	Grote afwijkingen na actualisatie beheer- en onderhoudskosten van kapitaalgoederen vastgoed en tractie.	Effect op de doelstellingen is dat niet alle voorzieningen op het gewenst onderhoudsniveau kunnen	Opstellen van beheer- en onderhoudsplannen voor de kapitaalgoederen vastgoed en tractie.	95%	2.000.000	926.250

Nr.	Risico	Gevolgen	Maatregelen	Kans	Maximale impact	Netto maximaal risico
		of worden onderhouden. Financieel is het gevolg dat er budgetoverschrijding plaatsvindt of de budgetten verhoogd moeten worden. Daarnaast is er is kans op imagoschade doordat er geen goed en actueel overzicht beschikbaar is.				
3	De gemeente is verantwoordelijk voor het sociaal domein. Door open einde regelingen, afnemende rijksbudgetten en een toenemende doelgroep is het risico dat er niet binnen het geraamde budget de afgesproken kwaliteit in het sociaal domein gerealiseerd kan worden.	De afgesproken kwaliteit in het sociaal domein niet kunnen realiseren binnen de gestelde budgetten.	De egalisatiereserve sociaal domein inzetten.	70%	2.300.000	805.000
4	Bij realisatie of aanschaf van kapitaalgoederen is er geen of onvoldoende aandacht voor de beheerskosten die dit met zich mee brengt.	Financieel is het gevolg dat er geen middelen gereserveerd zijn voor beheer en onderhoud. Het effect op doelstellingen is dat het onderhoudsniveau niet wordt gehaald omdat het onderhoud beperkt of niet uitgevoerd wordt dan wel ten koste van andere objecten gaat. Het imago risico is dat er wel geld is om aan te leggen maar niet om te onderhouden.	Bij realisatie of aanschaf van kapitaalgoederen in kaart brengen wat de beheerskosten zijn en deze opnemen in de begroting.	90%	400.000	175.500
5	Risico op wateroverlast door een verkeerd gekozen constructie, fout in berekening of in uitvoering of door klimaatverandering, matig gerealiseerd onderhoud, optreden van grote verzakkingen, vermindering in functionaliteit door gerealiseerde plaatselijke	Er ontstaat wateroverlast op straten en/of in woningen.	Areaalkennis vastleggen, onderhoudsprogramma opstellen en zorgen dat voor dat onderhoud geld gereserveerd is/wordt en tijdig uitgevoerd wordt. Periodiek monitoren van waterstanden en periodiek schouwen op de kwaliteit van	30%	1.000.000	145.500

Nr.	Risico	Gevolgen	Maatregelen	Kans	Maximale impact	Netto maximaal risico
	herstelwerkzaamheden.		wegen, riolering en watergangen. Herstelwerkzaamheden zorgvuldig uitvoeren en bij oplevering werken met 4-ogen principe.			
6	Onvoldoende zicht op contractuele/-onderhoudsverplichtingen van (sport) accommodaties.	De gemeente kan geconfronteerd worden met onvoorziene kosten op basis van deze verplichtingen.	Invoering contractenregister en het opstellen van meerjaren-onderhoudsplannen.	70%	400.000	140.000
7	Het niet voldoen aan wet- en regelgeving zoals asbest, legionella, werken op hoogte, gevaarlijke stoffen, brandveiligheid e.d. waardoor calamiteiten kunnen optreden.	Het financiële risico is dat er budgetoverschrijding kan plaatsvinden omdat er geen of in onvoldoende mate rekening is gehouden met calamiteit. Effect op doelstellingen is dat er veel aandacht in tijd en geld is om calamiteit het hoofd te bieden, aandacht voor reguliere (beheer)taken is er minder. De gemeente kan imagoschade oplopen als er sprake is van eventuele aansprakelijkheid.	Medewerkers mogelijkheden bieden om zich periodiek te laten informeren en voorlichten over huidige en veranderende wet- en regelgeving; ze te laten trainen op het toepassen en nazien van deze regels en hoe eventuele calamiteiten voorkomen kunnen worden dan wel hoe daar mee om te gaan als ze optreden.	70%	400.000	136.500
8	Als gevolg van onderuitputting op de Rijksbegroting, een groter beroep op het BCF/gemeentefonds vanwege het afschaffen van de koepelvrijstelling, aanpassingen van de verdeelsystematiek of verschillen in de mate waarin de landelijke en gemeentelijke uitkeringsbasis zich ontwikkelen bestaat de kans dat de algemene uitkering uit het gemeentefonds achterblijft bij de raming.	Effect op de doelstellingen is dat de bezuinigingen een dusdanige omvang kunnen aannemen dat voorgenomen beleidsintensiveringen niet (volledig) en misschien wel alleen getemporeerd uitgevoerd kunnen worden. Financieel is het gevolg dat er een negatief budgettair effect kan zijn dat ombuigingen / bezuinigingen met zich mee kan brengen.	Het is een autonome ontwikkeling. De ontwikkelingen worden gevolgd en verwerkt in de gemeentelijke begroting.	50%	500.000	125.000
9	Door economische ontwikkelingen vindt er	Effect op de doelstellingen is dat niet iedereen	Voor de jaren 2015 -2018 is de	90%	216.000	97.200

Nr.	Risico	Gevolgen	Maatregelen	Kans	Maximale impact	Netto maximaal risico
	een groter beroep plaats op uitkeringsregelingen. De gemeente loopt het risico dat de lokale ontwikkeling van het bijstandsvolume in negatieve zin afwijkt van de landelijke ontwikkeling waardoor de rijksbijdrage te kort schiet.	voldoende ondersteund kan worden in het participeren in de samenleving. Financieel is het gevolg dat de gemeente wordt geconfronteerd met budgetoverschrijding.	risicoreserve BUIG ingesteld. Hierdoor is geld beschikbaar om de uitstroom te bevorderen en de budgetoverschrijdingen te dekken.			
10	Niet voldoen aan de wettelijke zorgplicht doordat door storm een boom omvalt omdat deze onvoldoende geworteld bleek te zijn.	Imagoschade omdat de gemeente de kwaliteit van de bomen onvoldoende beheert. Financieel risico voor de kosten van herstel en aansprakelijkheid.	Door periodiek uitvoeren van een gezondheidscheck van de bomen (VTA) kan tot uiting komen welke bomen een verminderde levensverwachting hebben. Ook door eigen buitendienstmedewerkers te trainen en kennis op te laten doen over de VTA, kunnen ook gedurende de dagelijkse werkzaamheden de minder vitale bomen opgemerkt worden. Op basis van een VTA bepalen welke actie nodig is. Echter, het risico dat bomen bij een storm omgaan is niet geheel uit te sluiten.	90%	200.000	90.000
Totaal top 10 risico's (90%)						4.494.950
Buffer voor kleinere risico's (10%)						449.495
Totaal benodigd weerstandsvermogen (100%)						4.944.445

Wijzigingen ten opzichte van de Jaarrekening 2016

Het risico dat in de jaarrekening 2016 nog op de vierde plaats stond, namelijk de afschaffing van de precario op nutswerken, is geen risico meer. Nu het wetsvoorstel definitief in werking treedt betekent dit dat er voor Voorschoten uiterlijk met ingang van 2022 een bedrag ter hoogte van € 1.075.000 aan belastinginkomsten wegvalt. Deze wegvallende inkomsten zullen lokaal weer moeten worden gecompenseerd.

Daarnaast is de (risico)reserve Duivenvoordecorridor opgeheven en toegevoegd aan de concernreserve. Het volledige risico van de grondexploitatie Duivenvoordecorridor drukt nu op de concernreserve en wordt meegenomen in het gemeentelijke risicoprofiel, vandaar dat dit risico nu op nummer 1 staat. Verder is het minimale en maximale netto risico bij een aantal risico's geactualiseerd en daarmee is de volgorde van de overige risico's iets veranderd.

2. Weerstandscapaciteit

De raad heeft in de nota "Risicomanagement en Weerstandsvermogen" de concernreserve (incl. de reserve weerstandsvermogen) en de begrotingspost onvoorzien aangemerkt als de beschikbare weerstandscapaciteit. De beschikbare weerstandscapaciteit per 31-12-2018 is als volgt:

Saldo concernreserve eind 2018	13.246.000
Reserve weerstandsvermogen	4.000.000
Begrotingspost onvoorzien	<u>26.000</u>
Beschikbare weerstandscapaciteit	17.272.000

3. Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de relatie tussen de weerstandscapaciteit (de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken) en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio weerstandsvermogen en afgezet tegen de algemeen geldende weerstandsnorm. Die ratio geeft de verhouding weer tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij horende benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten is in onderstaande figuur weergegeven.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{17.272.000}{4.944.445} = 3,5$$

De raad heeft besloten om minimaal een ratio van 1,0 te hanteren met een streefratio van 1,4 wat staat voor voldoende weerstandscapaciteit. Hierbij wordt de normeringssystematiek voor weerstandsvermogen gehanteerd, die ontwikkeld is door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement in samenwerking met de universiteit Twente. Zij hanteren de volgende waarderingstabel ratio weerstandsvermogen:

Tabel 116 Kwalificatie ratio weerstandsvermogen

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$2,0 < x$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$x < 0,6$	Ruim onvoldoende

De ratio weerstandsvermogen van de gemeente Voorschoten is 3,5 (A). Conclusie is dat de weerstandscapaciteit uitstekend is.

4. Kengetallen

Per 2015 is het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) gewijzigd. In de begroting en jaarrekening dienen een zestal kengetallen opgenomen te worden. De kengetallen maken het de leden van provinciale staten en de gemeenteraad gemakkelijker om inzicht te krijgen in de financiële positie van hun provincie of gemeente. Eerst wordt de samenvatting van de kengetallen weergegeven gevolgd door een toelichting.

Tabel 117 Kengetallen

	Indicatoren Voorschoten (%)			Normen VNG (%)		
Kengetallen:	Verslag	Begroting		voldoende	matig	onvoldoende
	2016	2017	2018			
1a. Netto schuldquote	56	90	82	< 100	> 100 / < 130	> 130
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	42	75	67			
2. Solvabiliteitsratio	37	34	32	> 50	< 50 / > 30	< 30
3. Structurele exploitatieruimte	1	0	1,54	> 0,6	< 0,6 / > 0	0
4. Grondexploitatie	17	14	10	geen norm		
5. Belastingcapaciteit	138	138	142	< 100	> 100 / < 120	> 120

1. Netto schuldquote

De netto-schuldquote vergelijkt de leningen van de gemeente (met aftrek van de geldelijke bezittingen) met de totale baten van begroting en jaarverslag. Hiermee geeft deze indicator inzicht in de mate waarin de begroting 'vastligt' voor door rente en aflossing. De bovenstaande tabel presenteert hiernaast ook de schuldquote gecorrigeerd voor de leningen die de gemeente heeft uitstaan (deze middelen vloeien immers op termijn terug, bijv. SVN-startersleningen).

Ten opzichte van 2016 laten de schuldquoten voor 2017 en 2018 een stijging zien. Als gevolg van minder investeringen in 2017 daalt 2018 evenwel ten opzichte van 2017. Bij de formulering van het algemeen financieel beleidskader is een maximum gesteld aan de vreemd vermogen financiering van € 55 mln. Hiervoor is gekozen omdat een quote sterk wordt beïnvloed door het batentotaal, wat jaarlijks fluctueert.

2. Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft de mate aan waarin de gemeentelijke bezittingen (balanstotaal) is gefinancierd uit eigen middelen (eigen vermogen). De solvabiliteit bevindt zich met 32% aan de onderkant van hetgeen voor gemeenten normaal is en verkeert dicht in de buurt van de oranje zone waarin waakzaamheid geboden is.

3. Structurele exploitatieruimte

De indicator 'structurele exploitatieruimte' geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte (structurele baten min structurele lasten) zich verhoudt tot de totale begrotingsbaten. Dit laat zien in hoeverre de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen. De begrotingsruimte is volgens de VNG-normen 'voldoende'.

4. Grondexploitatie

Het financiële kengetal 'grondexploitatie' geeft aan hoe groot de investeringen in grondposities (boekwaarde) zijn ten opzichte van de jaarlijkse baten. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken en uitgedrukt in een percentage. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen.

5. Belastingcapaciteit

De indicator 'belastingcapaciteit' drukt uit hoe de woonlasten (OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing) zich verhouden tot het gewogen landelijk gemiddelde. Hoge woonlasten ten opzichte van het landelijk gemiddelde drukken uit in hoeverre de gemeente al de eigen inkomsten aanspreekt en dus ook beperkt is in het verkrijgen van extra inkomsten. Woonlasten onder het landelijk gemiddelde waardeert VNG als 'voldoende', woonlasten tussen het landelijk gemiddelde en 120% hiervan als 'matig' en woonlasten hoger dan 120% als 'onvoldoende'. Het feit dat Voorschoten waarden laat zien boven de 120% komt onder andere door het feit dat de gemiddelde woningwaarde hoger ligt dan de landelijk gemiddelde waarde. Wat eigenlijk vergeleken moet worden is de ontwikkeling van het kengetal in de loop van de tijd. Ten opzichte van de begroting 2017 is het kengetal in de begroting 2018 met 4% toegenomen. Dit is op zich negatief maar zegt nog weinig en geeft weinig handvatten voor eventuele beleidsruimte: het betekent namelijk dat óf de Voorschotense belastingdruk is toegenomen óf de landelijke belastingdruk is afgenomen ten opzichte van het voorgaande jaar. Het blijft een relatief cijfer.

Conclusie voor de financiële positie

De ontwikkeling van de kengetallen geeft aan dat Voorschoten een matige vermogenspositie heeft en in principe een voldoende schuldomvang heeft. Daar tegenover wordt een risico gelopen op de resterende ingenomen grondpositie en wordt geconcludeerd dat de lastendruk landelijk vergeleken aan de hoge kant ligt en dat de exploitatie structureel versterkt is. De structurele exploitatieruimte is nu voldoende als gevolg van de maatregelen die in deze begroting genomen zijn.

Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen

Het beheer en onderhoud van kapitaalgoederen (openbare ruimte, gebouwen) komt in meerdere programma's van deze begroting terug. Het vormt financieel gezien een aanzienlijk deel van de begroting en is maatschappelijk gezien van groot belang. Voor het goed functioneren van de samenleving is het noodzakelijk dat de gemeente haar eigendommen (kapitaalgoederen) in goede staat onderhoudt. In samenwerking met betrokken partijen streven wij naar een aantrekkelijke, duurzame en groene woonomgeving.

De kapitaalgoederen worden beheerd op basis van beheerplannen. In deze beheerplannen staat aangegeven wat de doelstellingen zijn en welke activiteiten wij verrichten. In 2018 wordt het onderhoudsniveau van de kapitaalgoederen verlaagd van basis naar sober (kwaliteitsniveau C). Met slim en doelmatig onderhoud gaan wij de kapitaalgoederen op een minimumniveau onderhouden.

Taakveld 2.1 Verkeer en Vervoer

Tabel 118 Beheerplannen Verkeer en Vervoer

onderdeel	Kwaliteits-niveau	Toelichting
Beheerplan wegen 2016-2020	C	Er is sprake van onderhoud op niveau D (12% van het areaal) Uitgangspunt is om de onderhoudsachterstanden in te lopen om de veiligheid en functionaliteit van de wegen te waarborgen. Het risico op ongevallen en aansprakelijkheden neemt toe en er wordt vaker onderhoud op kleinere oppervlakten uitgevoerd. Het verhogen van het kwaliteitsniveau van D naar C is in de onderhoudsplannen en de begroting 2018 opgenomen.
Beheerplan bruggen 2016-2020	C	Uitvoeren van de maatregelen die benodigd zijn om de functionaliteit te waarborgen en de veiligheid te garanderen.
Beheerplan openbare verlichting 2016-2020	C	De achterstanden voor de vervanging van openbare verlichting worden de komende jaren voor een deel ingelopen. Het uitgangspunt is een duurzame instandhouding met bedrijfszekerheid en veiligheid.
Beheerplan verkeersregelinstallaties 2016-2020	C	Het areaal is in 2017 geheel vernieuwd en op orde.
Beheerplan wegmeubilair 2016-2020	C	In dit plan zijn borden, hekwerk, fietsvoorzieningen en palen opgenomen.

Areaalgegevens

Het openbaar gebied dat de gemeente beheert, omvat een omvangrijk aantal objecten. Enkele getallen:

Verkeer en vervoer

Verharding	circa	1,1	km ²
Lichtmasten	circa	4320	stuks
Verkeersregelinstallaties		12	stuks
Civieltechnische kunstwerken		107	stuks

Uitdagingen en risico's

Verlagen onderhoudsniveau en onderhoudsachterstanden

Om op kosten te besparen is ervoor gekozen om in 2018 het onderhoudsniveau van de kapitaalgoederen te verlagen naar sober. (kwaliteitsniveau C) Op dit niveau voldoet de gemeente aan haar wettelijk zorgplicht voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Het verlagen van het onderhoudsniveau zal in 2018 voor inwoners direct zichtbaar worden voor het kapitaalgoed groen en na meerdere jaren ook voor de overige kapitaalgoederen. De uitstraling van de openbare ruimte zal rommeliger en minder eenduidig overkomen en het risico op ongevallen en aansprakelijkheden neemt toe.

Binnen de onderhoudsbudgetten bestaat geen ruimte om gewenste aanpassingen voor de inrichting of duurzaamheid door te voeren. Het integraal oppakken van projecten zal zonder extra financiering daardoor beperkt mogelijk zijn.

Voor de kapitaalgoederen riolering, wegen en openbare verlichting is er een achterstand in het onderhoud van het kapitaalgoed. Om kapitaalvernietiging te voorkomen en de openbare ruimte veilig te houden ligt de komende jaren de prioriteit om deze achterstanden in te lopen. Hiermee is in deze begroting rekening gehouden.

Innovatie en duurzaamheid

Verduurzaming van het onderhoud en de keuze van materialen zal alleen plaats vinden wanneer dit financieel past. De afgelopen jaren heeft verduurzaming plaats gevonden bij verkeersregelinstallaties. Deze zijn allemaal vervangen voor energiezuinige installaties (LED). Bij de vervanging en groot onderhoud van de openbare verlichting wordt LED verlichting toegepast. De beperkte financiële middelen maken het noodzakelijk om te innoveren op het beheer van de kapitaalgoederen. De komende jaren wordt onderzocht welke innovaties ervoor kunnen zorgen dat de kwaliteit en duurzaamheid van de kapitaalgoederen in stand worden gehouden of verbeterd.

Tabel 119 Lasten in de begroting

(x € 1.000)

Onderdeel	2018	2019	2020	2021	toelichting
Wegen					
klein onderhoud en beheer	175	175	175	175	asfaltonderhoud, onderhoud bestrating, herstellen markeringen en inspecties
dotatie voorziening	553	653	753	853	
kapitaallasten	270	272	270	285	
totaal	998	1.100	1.198	1.313	
Bruggen					
klein onderhoud en beheer	82	82	82	82	reinigen, schilderen en inspectie
dotatie voorziening	55	55	55	55	
kapitaallasten	14	21	58	64	
totaal	151	158	195	101	
Openbare verlichting					
klein onderhoud en beheer	240	240	240	240	verhelpen van storingen en reparaties, schilderen van armaturen en masten
dotatie voorziening	120	120	120	120	vervangen lampen en lichtmasten
kapitaallasten	33	33	32	32	
totaal	393	393	393	393	

Verkeersregelininstallaties					
klein onderhoud en beheer	81	81	81	81	verhelpen storingen, schilderwerk en reinigen
dotatie voorziening	69	69	69	69	vervangen masten en systeem
kapitaallasten	13	13	13	13	
totaal	163	163	163	163	
Wegmeubilair					
klein onderhoud en beheer	28	28	28	28	reinigen en herstellen
groot onderhoud	33	33	33	33	vervangen
kapitaallasten	0	0	0	0	
totaal	61	61	61	61	
Uren taakveld 2.1	667	667	667	667	
Totaal	2.434	2.542	2.677	2.697	

Tabel 120 Geraamd verloop voorzieningen

(x € 1.000)

voorziening	2017	2018	2019	2020	2021
Wegen					
stand op 1-1	1.148	80	-393	-915	-1.286
geraamde dotaties	0	553	653	753	853
geraamde onttrekkingen	-1.068	-1.026	-1.175	-1.123	-1.239
stand op 31-12*)	80	-393	-915	-1.286	-1.672
Bruggen					
stand op 1-1	58	0	-5	-24	-32
geraamde dotaties	0	55	55	55	55
geraamde onttrekkingen	-58	-59	-74	-63	-53
stand op 31-12	0	-5	-24	-32	-31
Openbare verlichting					
stand op 1-1	340	80	12	-48	-87
geraamde dotaties	0	120	120	120	120
geraamde onttrekkingen	-260	-188	-181	-159	-112
stand op 31-12	80	12	-48	-87	-79
Verkeersregelininstallaties					
stand op 1-1	388	0	47	111	167
geraamde dotaties	0	69	69	69	69
geraamde onttrekkingen	-388	-23	-4	-13	-57
stand op 31-12	0	47	111	167	179

*) NB: De stand van de voorzieningen lijkt nu negatief, maar in deze meerjarenstanden zijn alleen de dotaties aangepast naar een lager niveau C. De onttrekkingen zijn nog steeds gebaseerd op de huidige beheerplannen in kwaliteitsniveau B, en er is nog geen rekening gehouden met de besparingen van kwaliteitsniveau B naar C. Bij de jaarrekening 2017 zullen de standen van alle voorzieningen herzien worden, zodanig dat een nulstand in enig jaar niet ter sprake is.

Tabel 121 Overzicht investeringen

(x € 1.000)

Onderdeel	2018	2019	2020	2021
Wegen				720
Bruggen	58	343	58	58

Taakveld 5.7 Openbaar groen en open(lucht)recreatie**Tabel 122 Beheerplannen Openbaar groen en open(lucht) recreatie**

Beheerplan groen 2016-2020	C	Het areaal is op orde. De kwaliteit van het groen zal de komende jaren achteruit gaan door de verlaging van het onderhoudsniveau. Op korte termijn wordt dit vooral zichtbaar in de bijna 15 hectare cultureelrijke beplantingen zoals sierheesters, rozen en hagen.
Beheerplan spelen 2016-2020	C	Het areaal is op orde. De vervanging van speeltoestellen en ondergronden worden per plek integraal opgepakt.
Beheerplan water 2016-2020	-	Er worden geen maatregelen uitgevoerd voor de verbetering van de kwaliteit in het kader van het beheerplan water. Waar mogelijk worden verbeteringen voor de waterkwaliteit meegenomen in het verbreed gemeentelijk rioolplan.

Areaalgegevens

Groen	circa	101	ha
Bomen	circa	11.200	stuks
Speeltoestellen		393	stuks
Watergangen	circa	22,4	km1

Uitdagingen en risico's

Om op kosten te besparen is ervoor gekozen om in 2018 het onderhoudsniveau van de kapitaalgoederen te verlagen naar sober. (kwaliteitsniveau C). Het verlagen van het onderhoudsniveau zal in 2018 voor inwoners direct zichtbaar worden voor het kapitaalgoed groen en na meerdere jaren ook voor de overige kapitaalgoederen. De uitstraling van de openbare ruimte zal rommeliger en minder eenduidig overkomen.

Tabel 123 Lasten in de begroting

(x € 1.000)

Onderdeel	2018	2019	2020	2021	Toelichting
Groen					
klein onderhoud en beheer	702	702	702	702	grasmaaien, onderhoud parken/bomen/beplanting en verwijderen onkruid en zwerfvuil
groot onderhoud	149	149	149	149	herstellen gazons en vervangen bomen/beplanting
kapitaallasten	58	65	79	79	
totaal	909	915	930	929	
Spelen					
klein onderhoud en beheer	45	45	45	45	veiligheidscontroles, reparaties en onderhoud toestellen en ondergronden
dotatie voorziening	173	173	173	173	herinrichting speelplekken
kapitaallasten	0	0	0	0	
totaal	218	218	218	218	

Water					
klein onderhoud en beheer	305	305	305	305	onderzoeken waterkwaliteit, beschoeiingen, baggeren en maaien en krozen
dotatie voorziening	0	0	0	0	waterbouwkundige kunstwerken
kapitaallasten	25	32	48	51	
totaal	330	337	353	356	
Uren taakveld 5.7	874	874	874	874	
Totaal	2.331	2.344	2.375	2.377	

Tabel 124 Geraamd verloop voorzieningen

(x € 1.000)

voorziening	2017	2018	2019	2020	2021
Spelen					
stand op 1-1	60	12	9	70	85
geraamde dotaties	118	173	173	173	173
geraamde onttrekkingen	-167	-176	-112	-158	-102
stand op 31-12	12	9	70	85	156
Water *)					
stand op 1-1	496	0	11	21	32
geraamde dotaties	0	11	11	11	11
geraamde onttrekkingen	-496	0	0	0	0
stand op 31-12	0	11	21	32	42
*) incl. waterkwaliteit					

Overzicht investeringen

onderdeel	2018	2019	2020	2021
Waterbouwkundige kunstwerken	275	275	275	275

Taakveld 7.2 Riolering

Tabel 125 Beheerplan Riolering

Verbreed gemeentelijk rioleringsplan 2014-2018	C	De prioriteit ligt bij het inhalen van de onderhoudsachterstanden op het gebied van riolering en stuwen.
--	---	--

Areaalgegevens

Riool circa 134 km1

Tabel 126 Lasten in de begroting

(x € 1.000)

Riolering	2018	2019	2020	2021	Toelichting
klein onderhoud en beheer	480	490	490	490	Kleine reparaties, verhelpen storingen en verstoppingen, reinigen, inspecteren en monitoren, baggeren, beschoeiingen, waterbouwkundige kunstwerken
dotatie voorziening	60	60	60	60	
kapitaallasten	778	828	894	942	
totaal	1.317	1.379	1.444	1.493	

Tabel 127 Geraamd verloop voorzieningen

voorziening	2017	2018	2019	2020	2021
Egalisatievoorziening riolering					
stand op 1-1	1.894				
geraamde dotaties	0	0	0	0	0
geraamde onttrekkingen	-668	-324	-165	-164	-165
stand op 31-12	1.226	902	737	572	407

Tabel 128 Investerings

onderdeel	2018	2019	2020	2021
Riolering	535	1.293	1.320	1.347
Gemalen	30	30	168	73

Overige kapitaalgoederen**Vastgoed****Tabel 129 Beheerplan vastgoed**

Beheerplan vastgoed 2017-2020	C	Het beheerplan vastgoed is in voorbereiding. De inhoud van dit beheerplan is afhankelijk van de besluitvorming bij de begroting over de verkoop van een 10-tal panden. Het uitgangspunt is het sober en doelmatig in standhouden van de gebouwen
-------------------------------	---	--

Areaalgegevens

Maatschappelijk & commercieel 12

Sport & bewegen 5

Eigen huisvesting 7

Woningen 4

Bijzondere objecten 8

Uitdagingen en risico's

De uitgangspunten voor het beheer van het gemeentelijk vastgoed zijn vastgelegd in het accommodatiebeleid. Dit wordt per object uitgewerkt in een meerjarenonderhoudsplan dat vertaald gaat worden naar een nog vast te stellen beheerplan vastgoed.

Tractie

De gemeente beschikt over een groot aantal tractiemiddelen die beschikbaar gesteld worden aan de werkorganisatie Duivenvoorde voor de uitvoering van de werkzaamheden binnen de gemeente. Werkzaamheden waarvoor de voertuigen zijn aangeschaft, zijn onder andere voor het beheer van de openbare ruimte, afvalinzameling, toezicht en facilitaire zaken.

Om de onderhoudsstrategie te bepalen wordt er een tractieplan opgesteld. Uitgangspunt is dat de voertuigen goed onderhouden zijn zodat deze effectief, efficiënt en veilig ingezet kunnen worden.

Paragraaf 4 Financiering

Treasuryfunctie en -beleid

Treasury is het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. En dit op een zodanige wijze, dat risico's en kosten worden geminimaliseerd en opbrengsten worden geoptimaliseerd.

De wettelijke kaders voor de uitvoering van de treasuryfunctie liggen onder andere vast in de wet financiering decentrale overheden (fido) en de daarbij behorende ministeriële regelingen en de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet hof). De kaders voor de treasuryfunctie zijn vastgelegd in het Treasurystatuut. Daarin ligt de beleidsmatige infrastructuur van de treasuryfunctie vast in de vorm van uitgangspunten, doelstellingen, richtlijnen en limieten. Ook besteedt het treasurystatuut aandacht aan de bevoegdheden en administratieve organisatie.

Schatkistbankieren

Om beter kunnen voldoen aan de door Europa gestelde begrotingsdiscipline is sinds 15 december 2013 een daartoe strekkende wijziging van de wet Financiering decentrale overheden (fido) van kracht. Met ingang van die datum zijn decentrale overheden verplicht tot schatkistbankieren zonder leenfaciliteit. Dit betekent dat overtollige kasmiddelen niet langer 'in de markt' uitgezet kunnen worden maar alleen bij 's Rijks schatkist, zijnde het ministerie van Financiën, en overige decentrale (mede)overheden. Dat is van grote invloed op de treasuryfunctie en het financieringsresultaat van decentrale overheden.

Uitzettingen uit hoofde van de publieke taak blijven voor decentrale overheden mogelijk. Zo kunnen ook na invoering van het verplicht schatkistbankieren leningen worden verstrekt aan derden of eigen vermogen aan verbonden partijen.

Daarnaast kunnen decentrale overheden er als alternatief voor het aanhouden van overtollige middelen in 'Rijks schatkist voor kiezen om schulden af te lossen en/of aan elkaar leningen te verstrekken (los van de publieke taak).

Bij onderling te verstrekken leningen gelden twee voorwaarden. Ten eerste mag er geen verticale toezichtrelatie bestaan tussen geldverschaffer en lener en ten tweede dienen onderlinge leningen aan het CBS te worden gerapporteerd op een nog nader te bepalen wijze. Gelden mogen uitsluitend worden uitgezet in de vorm van hoofdsomgarantieproducten of vastrentende waarden.

Beleidskader 2018 - 2021

De huidige inschatting is dat de komende jaren sprake zal zijn van een zich stabiliserend en met ingang van 2019 zelfs afnemend financieringstekort dat onder de maximale overeengekomen grens van € 55 mln. zal blijven.

Ten opzichte van de voorspellingen in de niet vastgestelde begroting voor 2017 laat het herstelplan zich gelden: De verwachting is dat de omvang van de aangetrokken financiering vermindert.

Hiervoor is het wel noodzakelijk de benodigde liquiditeiten uit de exploitatie te halen zodat aan de jaarlijkse aflossingen kan worden voldaan zonder per saldo nieuwe financiering aan te trekken. Om de rentekosten zo laag mogelijk te houden wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van het rekening-courantkrediet van de BNG van € 6,4 mln. en overige (korte termijn)mogelijkheden voor zover deze goedkoper zijn dan het BNG-rekening courant-tarief. Deze wijze van financiering wordt beperkt door de maximaal aan te trekken hoeveelheid korte middelen die tot uitdrukking komt in de kasgeldlimiet. Daarnaast zijn de verwachtingen omtrent de ontwikkeling van de geldmarkt- en de kapitaalmarktrente uiteraard een belangrijke andere factor bij het bepalen van het tijdstip waarop en van de looptijd waarvoor eventueel gelden worden aangetrokken.

Pas wanneer het rekening-courantkrediet volledig is gebruikt en daarbij overschrijding van de maximaal toegestane termijn van 3 opvolgende kwartalen van de kasgeldlimiet dreigt, wordt op basis van de financieringsbehoefte en de liquiditeitenplaning de kapitaalmarkt betreden.

Met ingang van 2014 is het schatkistbankieren zonder leenfaciliteit verplicht waardoor het wegzetten van tijdelijk overtollige geldmiddelen bij onze huisbankier slechts voor 0,75% van het begrotingstotaal, hetgeen overeenkomt met ca. € 358.000, zal zijn toegestaan. Aangezien Voorschoten een structurele financieringsbehoefte heeft, is het schatkistbankieren van verwaarloosbare invloed op het Voorschotense treasurybeleid.

Omdat de rentevergoeding op de verplicht bij het Rijk aangehouden kasoverschotten achterblijft bij de geldende vergoedingen in de markt zal bekeken worden in hoeverre de aanvullende financieringsbehoefte kan worden aangetrokken van andere decentrale overheden. Dit is een mogelijkheid die onder het schatkistbankieren bestaat en die voor beide partijen beter rendeert dan het aanhouden van tegoeden in de vorm van deposito's bij het Rijk.

Hierbij zal mogelijk gebruik worden gemaakt van de standaardisatie van contracten die BNG Vermogensbeheer B.V. (onderdeel van de Bank Nederlandse Gemeenten) kan bieden. Afhankelijk van de te betalen tarieven kunnen kapitaalmarktleningen ook worden aangetrokken via andere hierin gespecialiseerde financiële instellingen.

Financieringspositie 2018

Begin 2018 bestaat de beleggings- en financieringsportefeuille ad € 36,1 miljoen naar verwachting uit:

Tabel 130 Overzicht beleggings- en financieringsportefeuille

Uitgezette / aangetrokken middelen	Looptijd	Bedrag 1 januari 2018 (x € 1.000)	Gemiddeld rentepercentage	Expiratie
<u>Opgenomen gelden</u>				
Langlopende leningen	5 - 40 jaar	- 27.906	2,65	2018 - 2052
Idem in 2017 (nog) aan te trekken		- 11.180	0,50	2022
BNG rekening courant		- 4.816	0,0	
<u>Uitgezette gelden</u>				
BNG lening	15 jaar	4.800	3,97	2020
Leningen i.k.v. publieke taak	div.	2.984	div.	div.
Schatkistbankieren rekening courant		0		
Saldo uitzettingen en opgenomen middelen		-36.118		

Ontwikkeling liquiditeit

In de berekening van de korte termijn, liquiditeitsprognose dienen de lange termijn-/ kapitaalmarkt posities buiten beschouwing te worden gelaten. Aldus gecorrigeerd heeft het bovenstaande overzicht van de beleggings- en financieringsportefeuille van begin 2018 naar verwachting een tekort van ca. € 16,0 miljoen in zich. Hiervan zal maximaal € 4,8 mln. gedekt mogen worden met kort geld (zie Kasgeldlimiet). Het restant zal aanvullend met zgn. lang geld moeten worden gedekt. Dit betekent dat in 2017 naar verwachting nog voor ca. € 11,2 mln. aan lange financiering aangetrokken zal moeten worden.

Net als in de concept-begroting voor 2017 is in navolgende balans is afgestapt van het tot in de begroting voor 2016 gehanteerde uitgangspunt om de meerjarenbalans op te stellen in de veronderstelling dat alle uit eerdere besluitvorming openstaande (investerings-) kredieten aan het eind van het lopende begrotingsjaar zijn uitgegeven. Uitgegaan wordt van een behoudende doch realistische inschatting van de ontwikkeling van de investeringsuitgaven van rond de € 4,0 miljoen per jaar. De oude handelswijze bracht immers met zich mee dat de gepresenteerde verwachte waarde van de rekening courant met het Rijk dan wel het financieringssaldo aan het begin van het begrotingsjaar voor de gerealiseerde onderuitputting op de investeringsuitgaven afwijkt van de waarde zoals die uit de jaarrekening zal volgen. Daarnaast kan onderuitputting optreden op de exploitatie; dit 'risico' blijft bestaan.

Daarnaast is de ontwikkeling van de voorzieningen reeds gebaseerd op basis van het verwachte dekkingsbesluit om het onderhoud van de openbare ruimte op een niveau C uit te gaan voeren. De dotaties zijn aangepast op niveau C, en de onttrekkingen zijn op geschat op niveau C. De onttrekkingen moeten nog worden herberekend en worden bij de actualisatie van de beheerplannen meegenomen. Van deze aanpassingen zal een hogere voorspellende waarde uitgaan voor de verwachte liquiditeitsontwikkeling en de in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing vermelde financiële kengetallen.

De in de financiële begroting en bijlagen opgenomen bedragen voor balansposten zijn uiteraard nog wel opgesteld conform de besluitvorming; van een aangepaste investeringsplanning, onderhoudsniveau C en daaruit volgend liquiditeitssaldo is daar geen sprake.

De geprognosticeerde balans voor 2017 - 2021 geeft het volgende beeld:

Tabel 131 Geprognosticeerde balans 2018-2021

(x € 1.000)

Boekwaarde per 31 december	2017	2018	2019	2020	2021
ACTIVA					
Immateriële vaste activa					
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	9.000	9.000	9.000	9.000	8.700
Materiële vaste activa					
Volgens staat C	53.480	55.150	56.668	58.074	59.385
Financiële vaste activa					
Aan woningbouwcorporaties	1.426	984	509	0	0
Overige langlopende leningen u/g	6.358	6.299	6.245	1.391	1.372
Deelnemingen	290	290	290	290	290
Voorraden					
MPG (bouwgrondexploitaties)	10.728	4.976	3.385	1.747	122
Uitzettingen < 1 jaar					
Vorderingen openbare lichamen *	2.708	2.708	2.708	2.708	2.708
Rek Courant met Rijk	0	0	0	0	0
Overig *	3.403	3.403	3.403	3.403	3.403
Liquide middelen **	0	0	0	0	0
Overlopende activa *	3.345	3.345	3.345	3.345	3.345
Totaal activa/investeringen	90.737	86.154	85.552	79.957	79.324
PASSIVA					
Eigen Vermogen					
Algemene reserves	18.502	17.246	17.087	17.005	16.956
Bestemmingsreserves	10.909	10.210	9.826	9.442	8.702
Vreemd Vermogen					
Voorzieningen	7.551	8.213	8.111	8.121	8.242
Vaste geldleningen	39.086	36.193	36.371	31.259	31.276
Kortlopende schulden < 1 jaar					
Banksaldi ***	4.816	4.447	4.298	4.278	4.293
Overige schulden *	2.427	2.427	2.427	2.427	2.427
Overlopende passiva *	7.446	7.419	7.432	7.425	7.429
Totaal passiva/financiering	90.737	86.154	85.552	79.957	79.324

*Voor deze posten die eigenlijk uit de bedrijfsvoering volgen, is uitgegaan van het 2-jaarsgemiddelde van de jaarrekeningen over 2014 en 2015.

** Indien van toepassing is voor de post liquide middelen uitgegaan van het maximaal onder het schatkistbankieren aan te houden banksaldo van 0,75% van het begrotingstotaal.

*** De post banksaldi wordt bepaald op de kasgeldlimiet.

Tabel 132 Schuldpositie

(x € 1.000)

Schuldpositie per 31 december (x € 1.000)	2017	2018	2019	2020	2021
1 Herfinanciering	3.600	5.836	11.626	7.987	7.911
2 Nieuwe financieringsbehoefte	12.396	1.554	4.476	-834	4.309
Financieringstekort (1 + 2)	15.996	7.390	16.102	7.152	12.221
- waarvan kort gefinancierd	4.816	4.447	4.298	4.278	4.293
- waarvan lang te financieren	11.180	2.943	11.804	2.874	7.928
Resulterende lange financiering	39.086	36.193	36.371	31.259	31.276
Netto schuldquote	90%	81,7%	82,3%	72,2%	72,4%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	75%	67,2%	68,7%	69,4%	69,6%

In 2018 is naar verwachting sprake van een financieringstekort van € 7,4 mln. Hiervan wordt € 5,8 mln. veroorzaakt door herfinanciering van aflossingen en betreft € 1,6 mln. nieuwe financieringsbehoefte.

De in het kader van het ingestelde investeringsplafond doorgaande investeringen als in Knooppunt Voorschoten en Vlietwijk, de bijschrijvingen op de bouwgrondexploitaties en de aflossingen op de bestaande leningenportefeuille zijn de voornaamste oorzaken van de stijging van het financieringstekort tot 2018. Daarna zijn de aflossingsverplichtingen de voornaamste oorzaak voor het financieringstekort. In 2019 is sprake van aflossing van de enige 'bullet'-lening van € 6,0 mln. (aflossing ineens).

Geconstateerd wordt dat met het volgen van de geactualiseerde investeringsplanning het overeengekomen schuldenplafond van € 55 mln. niet overschreden zal worden. Deze constatering wordt beïnvloed doordat in de prognose wordt uitgegaan van een realistisch jaarlijks investeringsvolume van € 4,0 mln. In het theoretische geval dat alle in 2017 en eerder beschikbaar gestelde kredieten nog in 2016 uitgevoerd zouden worden, zou ook begin 2018 sprake zijn van een onderschrijding met € 3,2 mln. van het maximale bruto leningen-plafond van € 55 mln.

Met het vaststellen van deze begroting wordt de verwachte omvang van het cumulatieve financieringstekort per ultimo 2018 van € 23,4 mln. als kader voor de tot eind 2018 (maximaal) aan te trekken financiering benoemd. De daadwerkelijk aan te trekken financiering is afhankelijk van de feitelijke realisatie en het gedeeltelijk in de behoefte voorzien door het aantrekken van kort geld tot maximaal de kasgeldlimiet, maar zal dit kader niet te buiten mogen gaan zonder instemming van de raad.

Schuldquote

Binnen de integrale financiering zal Voorschoten per 1 januari 2018 naar verwachting voor € 39,1 mln. aan langlopende geldleningen en € 4,8 mln. aan rekening courant aangetrokken hebben. Hierbij hoort een netto schuldquote van ongeveer 83,8%. Dit betekent dat per saldo sprake is van een schuldpositie van ongeveer 83,8% van de baten in de gemeentelijke exploitatie (vóór beschikking over reserves). De schuldquote loopt in 2018 af naar 81,7% en in 2019 op naar 82,3%. Daarna neemt de schuldquote af tot ca. 72% (zie tabel 130).

Renteontwikkeling 2018

Sinds de laatste aanpassing van 10 maart 2016 door de Europese Centrale Bank van het tarief voor de herfinancierings(refi)rente bedraagt deze de historisch lage 0,00 %. Banken kunnen dus om niet kort geld lenen bij de ECB. Op de interbancaire geldmarkt geldt evenwel een nog lager 3-maandstarief van -0,33 %.

Door een gestegen binnenlandse particuliere vraag alsook een stijgende uitvoer groeit de Nederlandse economie in 2017 met naar verwachting respectievelijk 3,0% bij een inflatie van 1,4 %. De korte rente handhaaft zich waarschijnlijk op het huidige niveau. De lange rentetarieven zullen onder invloed van het economisch herstel oplopen.

Uitgaande van het Economisch beeld van BNG van 18 augustus jl. wordt eind 2017 een korte (3 maands)rente van ca. -0,30 % verwacht voor kasgeld. De depositovergoedingen van het agentschap van het Ministerie van Financiën lopen daardoor ook in 2017 iets verder terug naar -0,5%. De verwachting voor de 10-jaarsrente aan het begin van 2018 bedraagt afgerond 1,0 %. De verwachte gemiddelde 10-jaarsrente over 2018 bedraagt 1,4 %

Resultaat externe rente 2018

Op basis van bovenstaande ontwikkelingen en verwachtingen wordt in 2018 per saldo een negatief rente- en beleggingsresultaat van € 495.000 geraamd. Dit saldo bestaat voor € 758.000 uit financieringslasten en voor € 263.000 uit rentebaten op verstrekte geldleningen

Risicobeheer

Alle treasury-activiteiten vinden plaats binnen de kaders, richtlijnen en limieten als vastgesteld in het Treasurystatuut en overige wetgeving (voor zover deze niet in het Treasurystatuut zou zijn verwerkt).

Toezichtnormen

De kasgeldlimiet stelt een bovengrens aan de netto-vlottende schuld en beperkt daarmee het renterisico op de korte schuld. De limiet wordt bepaald voor korte financiering met een rentetypische looptijd van maximaal 1 jaar en wordt gerelateerd aan het begrotingstotaal.

Met een begrotingstotaal van ca. € 52,3 miljoen bedraagt de kasgeldlimiet voor 2018 € 4.447.000 (8,5%). Ten opzichte van de begroting voor 2017 neemt hierdoor het bedrag met € 348.000 af dat aan korte termijnfinanciering kan worden aangetrokken ter financiering van de publieke taak.

Onderstaande prognose van de ontwikkeling van de kasgeldlimiet geeft aan, dat begin 2018 reeds voor € 11,6 mln. aan aanvullende lange financiering aangetrokken dient te zijn na maximale financiering onder de kasgeldlimiet van € 4,4mln.

In de loop van 2018 loopt de behoefte aan aanvullende lange financiering verder op naar € 11,8 mln. (cumulatief) aan het eind van het vierde kwartaal.

Tabel 133 Prognose kasgeldlimiet

(x € 1.000)

Prognose kasgeldlimiet 2018 aan het begin van het kwartaal	1 ^e kwartaal	2 ^e kwartaal	3 ^e kwartaal	4 ^e kwartaal
Gemiddeld liquiditeitssaldo (bruto)	-15.996	-16.080	-16.165	-16.249
Kasgeldlimiet (incl. grex)	4.447	4.447	4.447	4.447
Ruimte onder de kasgeldlimiet				
Overschrijding van de kasgeldlimiet = aan te trekken lange financiering	-11.549	-11.634	-11.718	-11.802

Het renterisico op de vaste schuld mag de renterisiconorm in beginsel niet overschrijden. De renterisiconorm van 20% van het begrotingstotaal wordt in meerjarenperspectief alleen in 2019 overschreden. De aflossing van de enige 'bullet'-lening van € 6,0 mln. is hier debet aan. De gepresenteerde overschrijding is in grote mate afhankelijk van de veronderstelling dat in 2017 en 2018 in totaal voor € 14,1 mln. aan lang vreemd vermogen wordt aangetrokken; valt dit lager uit en wordt een langere looptijd gekozen dan de standaardlooptijd van 5 jaar, valt de overschrijding wellicht geheel weg of wordt deze sterk verminderd. Ook valt te bezien in welke mate het begrotingstotaal voor 2019 afwijkt van hetgeen nu in het meerjarenperspectief wordt gepresenteerd omdat de renterisiconorm daar aan wordt gerelateerd.

Tabel 134 Renterisico vaste schuld

(x € 1.000)

Renterisico vaste schuld	2018	2019	2020	2021
1 Renteherzieningen	0	0	0	0
2 Aflossingen	5.836	11.626	7.987	7.911
3 Renterisico (1 + 2)	5.836	11.626	7.987	7.911
4 Renterisiconorm	10.463	10.113	10.066	10.100
5a Ruimte onder renterisiconorm	4.627		2.079	2.189
5b Overschrijding renterisiconorm		1.513		
4a Begrotingstotaal (incl grex)	52.315	50.563	50.328	50.500
4b percentage regeling	20%	20%	20%	20%
4 Renterisiconorm	10.463	10.113	10.066	10.100

Wet Houdbare Overheidsfinanciën

Volgens Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). In 2013 is de Wet houdbare overheidsfinanciën aangenomen waarmee decentrale overheden een gelijkwaardige inspanning leveren bij het streven te voldoen aan de Europese begrotingsdoelstellingen. De wet komt er op neer dat het begrotingstekort (lees: de geldschepping) door alle medeoverheden beperkt dient te blijven tot een jaarlijks afnemende afgeleide norm van voor 2018 inmiddels 0,3% van het bruto binnenlands product (bbp). Om hun EMU-saldo te kunnen monitoren zouden voor gemeenten en provincies jaarlijks individuele EMU-referentiewaarden worden gepubliceerd. Sinds 2015 heeft dit evenwel niet plaatsgevonden.

Eind september is het bestuurlijk overleg financiële verhoudingen waarin de referentiewaarden voor 2018 wel/niet zullen worden voorgesteld. Ze kunnen pas 4 weken nadat de minister van Financiën de Staten-Generaal daarover heeft geïnformeerd worden vastgesteld.

In de afgelopen kabinetsperiode zijn er geen overschrijdingen van de macronorm opgetreden en er zijn dan ook geen sancties opgelegd. Bestuurlijk was overigens overeengekomen dat op daadwerkelijke overschrijdingen geen sancties zouden volgen.

Dreigt de landelijke macronorm in de nieuwe kabinetsperiode overschreden te worden dan zullen wellicht maatregelen genomen worden waarbij de individuele referentiewaarden en eventuele overschrijding daarvan als aanknopingspunten dienen. Vooralsnog wordt een overschrijding van die landelijke norm evenwel niet voorzien.

In 2015 bedroeg de referentiewaarde voor Voorschoten uitgaande van de oorspronkelijke 0,5%-norm € 2,162 mln., voor 2018 is er dus vooralsnog geen referentiewaarde.

In onderstaand overzicht is de geactualiseerde berekening van de EMU-saldi voor de jaren 2017 tot en met 2021 weergegeven. Het zijn met name de uit 2016 en 2017 openstaande investeringen en de grondexploitatie die de overschrijdingen veroorzaken. Het EMU-saldo voor Voorschoten voor 2018 komt uit op - € 1,401 miljoen. Het betekent dat in EMU-termen de uitgaven € 1,401 miljoen groter zijn de inkomsten.

Tabel 135 Berekening Emu-saldo

(x € 1.000)

Berekening EMU-saldo							
Vraag			2017	2018	2019	2020	2021
			Volgens realisatie tot en met juni 2017, aangevuld met raming resterende periode	volgens begroting 2018			
+	1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	311	-1.397	234	547	536
+	2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	2.509	2.593	2.690	2.697	3.134
+	3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	269	2.400	1.501	1.604	1.724
-	4	Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	13.969	2.932	3.251	2.314	2.534
+	5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	17	0	0	0	0
+	6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	0	0	0	0	0
-	7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	0	0	0	0	0
+	8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord	0	0	0	0	0
-	9	Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	3.377	1.797	1.711	1.681	1.728
-	10	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	0	0	0	0	0
	11	Verkoop van effecten:					
	11a	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	nee	nee	nee	nee	nee
-	11b	Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo			-14.239	-1.401	-805	582	864

*aangevuld met raming resterende periode

De raming voor 2017 laat een ver boven elke berekende referentiewaarde uitstijgend geldscheppend effect zien van € 14,2 miljoen dat in belangrijke mate valt toe te schrijven aan het openstaand investeringstotaal van € 14,0 mln. Afgezien van het feit dat niet verwacht wordt dat dit volledige bedrag in de resterende maanden van 2017 wordt uitgegeven (in de geprognosticeerde balans wordt uitgegaan van € 6,3 mln.) wordt daarnaast verwacht dat het in 2017 overschrijden van de maximaal toegestane referentiewaarde voor Voorschoten niet tot sancties zal leiden omdat de landelijk gerealiseerde norm over 2017, net als voorgaande jaren, weer binnen de norm zal blijven. Oorzaak is met name het planningsoptimisme bij investeringen.

VNG adviseert gemeenten dan ook om niet heel strak te sturen op de EMU-referentiewaarde.

Tussen de decentrale overheden worden plussen en minnen ten opzichte van de individuele EMU-referentiewaarde namelijk gesaldeerd en strikte focus op de eigen norm leidt mogelijk tot een onnodig uitstel van investeringen door gemeenten.

De EMU-systematiek werkt daarnaast op een andere manier dan het baten-lastenstelsel dat decentrale overheden hanteren. Investeringen en uitgaven die worden gedekt uit reserves tellen bijvoorbeeld niet mee in de uitkomst in het baten-lastenstelsel, maar tellen wel door in het EMU-saldo. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben.

In plaats van focus op het EMU-saldo kunnen gemeenten beter sturen op de ontwikkeling van de hoogte van de schuld. Als Voorschoten hebben wij aandacht voor de financieringspositie van onze gemeente via de jaarstukken en begroting en de daarin verplicht opgenomen paragrafen Financiering en Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Voor het begrotingsjaar 2018 en de jaren daarna wordt een afnemende geldschepping verwacht zij het dat deze toe zal nemen naarmate meer investeringen later gerealiseerd zullen gaan worden.

Indien de voortgang van de jaarrekening over 2018 een vergelijkbare uitkomst te zien geeft en de toegestane geldschepping wordt overschreden, kan het nodig zijn maatregelen te nemen om eventuele sancties te voorkomen.

Maatregelen ter beperking EMU-saldo: investeringsplafond

Zoals eerder is aangegeven is in het financieel onderhandelaarsakkoord overeengekomen in de huidige kabinetsperiode nog geen sancties op te leggen bij overschrijding van de EMU-norm. Deze ruimte dient te worden aangegrepen om een prioriteitenstelling binnen de investeringswensen aan te brengen en deze vervolgens af te zetten tegen de beschikbare structurele ruimte in de exploitatie.

Samen met het bij elke jaarrekening doorlopen van 'openstaande' investeringskredieten op hun wenselijkheid en het voor maximaal 2 jaar aanhouden van de kredieten, zorgt het investeringsplafond voor een verdere afname van het investeringsvolume waarmee overschrijdingen van de EMU-norm minder waarschijnlijk worden.

Hoewel in eerste instantie ingegeven om de toekomstige exploitatie niet te rigide te laten worden door een steeds groter wordende en nauwelijks te beïnvloeden afschrijvingslast, gaat van het ingestelde investeringsplafond een positieve invloed uit op het EMU-saldo.

Het investeringsplafond kan dus gezien worden als een van de maatregelen die de gemeente na deze kabinetsperiode bij dreigende overschrijding van de referentiewaarde dient te nemen, nl. het prioriteren en temporiseren van investeringen.

Berekening renteresultaat 2018

a.	Externe rentelasten over de lange en korte financiering	757.771	
b.	Externe rentebaten	<u>262.915</u>	-
	Totaal door te rekenen externe rente	494.856	
c1.	Rente toe te rekenen aan grondexploitaties	194.601	-
c2.	Rente projectfinanciering toe te rekenen aan taakveld	0	-
c3.	Rentebaten van doorverstrekte leningen indien daar projectfinanciering voor is aangetrokken	<u>0</u>	+
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		300.255
d1.	Rente over eigen vermogen	0	+
d2.	Rente over voorzieningen	<u>16.784</u>	+
	Aan taakvelden toe te rekenen rente		317.040
e.	Werkelijke aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	624.572	-
f.	Renteresultaat op het taakveld Treasury	<u>-307.533</u>	

Berekening omslagrente 2018

De aan de taakvelden toe te rekenen rente bedraagt € 317.040. Afgezet tegen een boekwaarde van de geactiveerde investeringen van ca. € 61,2 mln. resulteert een naar boven afgeronde omslagrente van 1,0%.

Kasstroomoverzicht (Staat van herkomst en besteding der middelen)

Bedragen x € 1.000		Begroting 2018
<u>Toename:</u>		
Stortingen in reserves	130	
Stortingen in voorzieningen	2.132	
Afschrijvingen	2.331	
Aflossingen verstrekte geldleningen	501	
Afname voorraad bouwgrondexploitatie	<u>5.752</u>	
	totale toename	10.845
<u>Afname:</u>		
Netto investeringen	-4.000	
Afname overlopende passiva	-28	
Beschikking over reserves	-2.084	
Beschikking over voorzieningen	<u>-1.469</u>	
	totale afname	-7.582
Mutatie liquide middelen		<u>3.263</u>

De toename van de liquide middelen van € 3,263 mln. wordt ingezet voor de vermindering van het beroep op de rekening courant-faciliteit bij de huisbankier en een (per saldo) reductie van de aangetrokken lange financiering (zie geprognoseerde balans).

Dit kasstroomoverzicht is gebaseerd op de geprognoseerde balans zoals eerder gepresenteerd in deze financieringsparagraaf. Daarin wordt een voorschot genomen op de verwachte onderuitputting van € 7,8 mln. op de realisering van de investeringen aan het eind van 2017 en de daaruit voortvloeiende wijziging van de afschrijvingen. Daarnaast is in de geprognoseerde balans het verwachte positieve begrotingssaldo na dekking niet opgenomen.

Paragraaf 5 Bedrijfsvoering

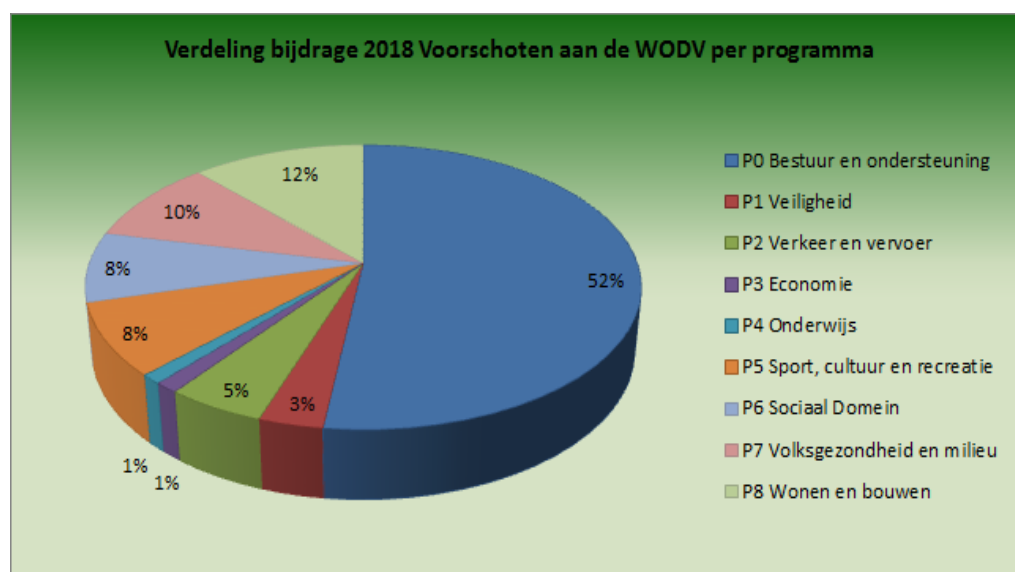
In de paragraaf bedrijfsvoering licht het gemeentebestuur het voorgenomen beleid toe op het gebied van de PIOFACH-taken. PIOFACH staat voor personeel, informatievoorziening, organisatie, financiën, automatisering, communicatie en huisvesting. Globaal gezegd zijn het de taken die nodig zijn om de gemeente als organisatie te laten functioneren.

In Voorschoten zijn de bedrijfsvoeringstaken belegd bij de gemeenschappelijke regeling Werkorganisatie Duivenvoorde (WODV). De gemeente als organisatie heeft deze taken daardoor niet meer zelf in huis. Het bestuur van de WODV is verantwoordelijk voor de bedrijfsvoeringstaken. Uit oogpunt van transparantie vindt de verantwoording hierover plaats in de paragraaf bedrijfsvoering van de werkorganisatie. In de begroting van de gemeente Voorschoten staan de kosten geraamd van de bijdragen aan de werkorganisatie. deze kosten staan verdeeld over de gehele begroting. De verdeling van de kosten staan over de programma's in 2018 (op basis van de vastgestelde begroting 2018 van de werkorganisatie Duivenvoorde) ziet er als volgt uit;

Tabel 136 Kostenverdeling per programma

Programma	2018	2019	2020	2021
P0 Bestuur en ondersteuning	7.237.700	7.256.445	7.176.294	7.181.135
P1 Veiligheid	450.119	450.119	450.119	450.119
P2 Verkeer en vervoer	689.962	689.962	689.962	689.962
P3 Economie	164.770	164.770	164.770	164.770
P4 Onderwijs	147.724	147.724	147.724	147.724
P5 Sport, cultuur en recreatie	1.148.112	1.148.112	1.148.112	1.148.112
P6 Sociaal Domein	1.106.846	1.106.846	1.106.846	1.106.846
P7 Volksgezondheid en milieu	1.335.284	1.335.284	1.335.284	1.335.284
P8 Wonen en bouwen	1.649.172	1.649.172	1.649.172	1.649.172
Totaal	13.929.689	13.948.434	13.868.283	13.873.124

Figuur 2 Programmaverdeling WODV bijdrage 2018

Paragraaf 6 Verbonden partijen

Tabel 137 Verbonden partijen

Naam Verbonden partij
GR Holland Rijnland
Veiligheidsregio Hollands Midden
GR Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg Hollands Midden
GR GGZ subsidies
GR Werkorganisatie Duivenvoorde
GR Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR)
GR Inkoopbureau H-10
GR Omgevingsdienst West Holland (ODWH)
BNG NV
Alliander NV
Dunea NV

Lijst verbonden Partijen

Gemeenschappelijke regelingen

Naam	Gemeenschappelijke regeling Holland Rijnland
Juridische vorm	Gemeenschappelijke Regeling
Vestigingsplaats	Leiden
Bestuur en toezicht	De regio Holland Rijnland wordt bestuurd door een Algemeen Bestuur en een Dagelijks Bestuur. De gemeenteraden benoemen de leden van het Algemeen Bestuur, dat uit haar midden een Dagelijks Bestuur aanwijst. Naast een Algemeen Bestuur en een Dagelijks Bestuur kent Holland Rijnland portefeuillehoudersoverleggen. Het Dagelijks Bestuur van de regio wordt aangewezen uit de leden van het Algemeen Bestuur. Uit de drie clusters (Duin- en Bollenstreek, de Leidse Regio en de Rijnstreek) worden elk twee leden voorgedragen.
Eigenaarsrol	De 14 gemeenten (Alphen aan den Rijn, Hillegom, Kaag en Braassem, Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Lisse, Nieuwkoop, Noordwijk, Noordwijkerhout, Oegstgeest, Teylingen, Voorschoten en Zoeterwoude).
Opdrachtgeversrol	Het Algemeen Bestuur
	Publiek Belang
Taakveld	Programma 01. Bestuur
Doelstelling	Holland Rijnland draagt binnen de regio zorg voor een optimale verbinding, ontmoeting en samenwerking op ruimtelijk, economisch en sociaal gebied.

	Holland Rijnland faciliteert de gemeenten om in staat te zijn om tijdig analyses te maken van nieuwe, strategisch belangrijke ontwikkelingen en hier naar te kunnen acteren en draagt daardoor bij aan een krachtige regiosamenwerking.	
Besluit tot deelname	2004	
Bestuurlijk belang	In het algemeen bestuur is de gemeente Voorschoten vertegenwoordigd met een raadslid en een collegelid.	
Relatie met andere verbonden partijen	Holland Rijnland is niet verbonden aan andere organen, maar participeert wel in diverse overlegorganen.	
	Financieel Belang	
Gemeentelijk financieel belang	Beginstand per 1-1-2018	Eindstand per 31-12-2018
	€ 291.746	€ 291.746
Eigen en vreemd vermogen	Beginstand per 1-1-2018	Eindstand per 31-12-2018
	Eigen vermogen: € Vreemd vermogen: € 572.263	Eigen vermogen: € Vreemd vermogen: €
Verwachte omvang financieel resultaat 2018	Dit wordt verrekend met de deelnemers.	
	Doelen, Ontwikkelingen, Agenda, Beslispunten	
Visie en beleidsvoornemens	Door gezamenlijk op te treden, vergroot Holland Rijnland de slagkracht en de impact van projecten. Denk hierbij aan uitdagingen die te complex zijn voor individuele gemeenten, die de gemeentegrenzen overschrijden of waarbij samenwerking tot meer efficiëntie leidt. Verder lobbyt Holland Rijnland bij de provincie, het rijk en externe partijen om de ambities van de samenwerkende gemeenten te realiseren. Hiernaast voert Holland Rijnland ook verschillende taken uit op het gebied van <u>leerplicht</u>, <u>jeugdhulp</u>, <u>woonruimteverdeling</u> en <u>doelgroepenvervoer</u>.	
Beleidsdoel begrotingsjaar	De uitvoering van de hier bovenstaande ambities en speerpunten in de Inhoudelijke Agenda: Maatschappij, Economie, Leefomgeving en Netwerkorganisatie. Tot stand brengen van cofinanciering Cofinanciering biedt de regio de mogelijkheid om slagvaardig kansen te benutten zonder daarvoor een extra bijdrage aan gemeenten te hoeven vragen.	
Wijze waarop de VP bijdraagt aan beleidsdoelstelling van het taakveld	Samenwerking Holland Rijnland streeft ernaar de gemeenten op de kansrijke opgaven nog meer onderling met elkaar te verbinden én met het bedrijfsleven, onderwijs, de provincie en het Rijk. En samenwerking in verschillende allianties te stimuleren en organiseren zodat gemeenten – voor zichzelf en voor elkaar – betere resultaten realiseren, Inhoudelijke Agenda Voor de inzet van de organisatie Holland Rijnland voor de realisatie van de Inhoudelijke Agenda zijn vijf rollen te onderscheiden: • Platform voor ontmoeten en netwerken, kennis en ervaringen delen; • Afstemming en coördinatie van beleidskaders en uitgangspunten; • Lobby en belangenbehartiging; • Signalering nieuwe ontwikkelingen; • Uitvoering programma's, taken en opdrachten: Voor een aantal specifieke opgaven voert Holland Rijnland concrete taken uit:	

	onder meer de Urgentiecommissie Woonruimteverdeling, Opdrachtgeverschap Jeugdhulp en het Regionaal Bureau Leerplicht. Cofinanciering Met het programma Cofinanciering speelt Holland Rijnland snel in op bovengemeentelijke initiatieven uit de regio die op een duurzame manier bijdragen aan het realiseren van het resultaat op de opgaven van de inhoudelijke agenda 2016-2020.
Recente activiteiten en ontwikkelingen	Waar het gaat om taken als het accumuleren van activiteiten, netwerken en lobbyen is het maatschappelijk effect van de inspanning (outcome) vaak moeilijk meetbaar te formuleren. Het grootste deel van de organisatie Holland Rijnland houdt zich bezig met uitvoerende taken, zoals het Regionaal Bureau Leerplicht, de ondersteuning van de Urgentiecommissie Woonruimteverdeling, de Regiotaxi en het faciliteren van de Tijdelijke Werkorganisatie Jeugd. In onze zienswijzen op vorige begrotingen van Holland Rijnland hebben wij gevraagd om verlaging van de inwonerbijdrage voor de Sociaal Domeintaken die Voorschoten niet afneemt van Holland Rijnland. Het DB heeft ons verzoek afgewezen. Wij blijven ons standpunt herhalen dat het onacceptabel is dat betaald moet worden voor diensten die niet afgenomen worden. Voor de gemeente Voorschoten betekent meer Leidse regio minder Holland Rijnland.
Financiële en bestuurlijke risico's	Eventuele risico's worden gezamenlijk gedeeld door de deelnemende gemeenten. De risico's op het gebied van het algemene financiële beheer van Holland Rijnland worden bij begroting, jaarrekening en begrotingswijzigingen getoetst en beoordeeld.
Beslispunten	Niet van toepassing

Naam	Veiligheidsregio Hollands Midden
Juridische vorm	Gemeenschappelijke Regeling
Vestigingsplaats	Leiden
Bestuur en toezicht	Het Bestuur van de VRHM wordt gevormd door een Algemeen Bestuur en een Dagelijks Bestuur. De burgemeesters van de deelnemende gemeenten vormen het Algemeen Bestuur onder voorzitterschap van de voorzitter van de Veiligheidsregio (de burgemeester van Leiden). Het Dagelijks Bestuur bestaat uit een vertegenwoordiging van het Algemeen Bestuur en de voorzitter van de Veiligheidsregio.
Eigenaarsrol	Deelnemende gemeenten
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Openbare Orde en Veiligheid
	Publiek Belang
Taakveld	1.1 Crisisbeheersing en Brandweer
Doelstelling	De Veiligheidsregio Hollands Midden wil door samenwerking met en tussen allerlei partners de veiligheid en het gevoel van veiligheid in de regio vergroten.
Besluit tot deelname	1 januari 2009
Bestuurlijk belang	De burgemeester is lid van het AB
Relatie met andere verbonden partijen	RDOG

	Financieel Belang	
Gemeentelijk financieel belang	Beginstand per 1-1-2018	Eindstand per 31-12-2018
	€ 1.231.000	€ 1.231.000
Eigen en vreemd vermogen	Beginstand per 1-1-2018	Eindstand per 31-12-2018
	Eigen vermogen: € 5.775.000 Vreemd vermogen: € 890.000	Eigen vermogen: € 5.775.000 Vreemd vermogen: € 890.000
Verwachte omvang financieel resultaat 2018	N.v.t. Eventuele tekorten of overschotten worden verrekend met de deelnemende gemeenten	
	Doelen, Ontwikkelingen, Agenda, Beslispunten	
Visie en beleidsvoornemens	Een samenwerkingsverband op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen, de Wet publieke gezondheid en de Wet veiligheidsregio's. Negentien gemeenten en de hulpverleningsdiensten werken in de veiligheidsregio nauw samen aan de taken op het gebied van brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing, geneeskundige hulpverlening en handhaving van openbare orde en veiligheid. In het Regionaal Beleidsplan VRHM 2016-2019 staan de ambities beschreven.	
Beleidsdoel begrotingsjaar	Het Regionaal Beleidsplan 2016-2019 van de VRHM staat in het teken van informatiegestuurd werken, risicogericht werken en omgevingsgericht (net)werken.	
Wijze waarop de VR bijdraagt aan beleidsdoelstelling van het taakveld	Beleidsdoelstellingen van dit taakveld zijn preventie en zelfredzaamheid. Deze beleidsdoelstellingen komen terug in het Regionaal Beleidsplan VRHM 2016-2019.	
Recente activiteiten en ontwikkelingen	De crisisorganisatie is op orde. Nu gaat het er om de organisatie duurzaam te maken en te houden: bestendigen en gericht versterken. Behouden wat is opgebouwd en versterken waar gewenst.	
Financiële en bestuurlijke risico's	Op de middellange termijn onvoldoende gekwalificeerde mensen op functies. Aflopen huidige cao vanaf 1 mei 2017 verschil indexering en stijging cao. Verwerving van niet-functionele bedrijfsmiddelen.	
Beslispunten	Niet van toepassing	

Naam	Gemeenschappelijke regeling Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg Hollands Midden
Juridische vorm	Gemeenschappelijke Regeling
Vestigingsplaats	Leiden
Bestuur en toezicht	De toezichthoudende taak ligt bij het Algemeen Bestuur (AB) en het Dagelijks Bestuur (DB). Het AB van de RDOG bestaat uit de portefeuillehouders Volksgezondheid van alle 19 gemeenten in de regio Hollands Midden. Zeven portefeuillehouders Volksgezondheid nemen zitting in het DB van de RDOG HM.
Eigenaarsrol	Deelnemende gemeenten.
Opdrachtgeversrol	AB
	Publiek Belang
Taakveld	Programma 7.1.
Doelstelling	Preventie van gezondheidsproblemen.
Besluit tot deelname	De gemeenschappelijke regeling RDOG HM dateert van 2006. Daartoe is per 1 januari 2006 de oude gemeenschappelijke regeling GGD Zuid-Holland Noord opgeheven.

Bestuurlijk belang	Elke gemeente levert een deelnemer voor het AB. 7 van de 25 gemeenten leveren een deelnemer voor het DB. Voorschoten levert wethouder zorg voor het AB. Geen wethouder Voorschoten in het DB.	
Relatie met andere verbonden partijen	Veiligheidsregio HM; Holland Rijnland.	
	Financieel Belang	
Gemeentelijk financieel belang	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	Bijdrage € 866.000	Bijdrage € 866.000
Eigen vermogen	Beginstand per 1-1-2018	Eindstand per 31-12-2018
	€ 2.369.000	€ 2.340.000
Vreemd vermogen	Beginstand per 1-1-2018	Eindstand per 31-12-2018
	€ 23.745.000	€ 23.193.000
Omvang financieel resultaat 2016	N.v.t. Eventuele tekorten of overschotten worden verrekend met de deelnemende gemeenten.	
	Doelen, Ontwikkelingen, Agenda, Beslispunten	
Visie en beleidsvoornemens	De RDOG Hollands Midden bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van de inwoners in de regio Hollands Midden in zowel reguliere als crisissituaties. Daarnaast probeert de RDOG Hollands Midden de effecten van gezondheidsbedreigingen te beperken. Missie om die opdracht resultaatgericht op een innoverende manier in samenwerking met betrokkenen vorm te geven.	
Beleidsdoel begrotingsjaar	Nadere uitvoering geven aan het in december 2016 door alle van de deelnemende gemeenten vastgestelde regionale nota Gezond Geregeld van RDOG HM.	
Wijze waarop de VP bijdraagt aan beleidsdoelstelling van het taakveld	De RDOG draagt in regionaal verband bij aan preventie van gezondheidsproblemen.	
Recente activiteiten en ontwikkelingen	In december 2016 is door alle raden van de deelnemende gemeenten de regionale nota Gezond Geregeld van RDOG HM vastgesteld. Veilig Thuis Hollands Midden – een onderdeel van de RDOG/GGD HM – heeft een verbeterplan opgesteld n.a.v. inspecties. In 2018 volgt verdere optimalisatie van de organisatie van Veilig Thuis Hollands Midden.	
Financiële en bestuurlijke risico's	De bijdragen van de gemeente voor de kosten voor Veilig Thuis (toename aantal fte) zullen als gevolg van de inspectierapporten c.q. het verbeterplan waarschijnlijk verhoogd worden (via begrotingswijziging 2018 RDOG HM).	
Beslispunten	Begrotingswijziging 2018 RDOG HM.	

Naam	Gemeenschappelijk regeling GGZ subsidies
Juridische vorm	Gemeenschappelijke Regeling
Vestigingsplaats	Leiden
Bestuur en toezicht	Betreft een lichte GR, waarbij alle gemeenten ook deelnemen in de GR RDOG /GGD, m.u.v. gemeente Kaag en Brasem. De regeling zelf is zuiver administratief en regelt het budget en de verdeling daarvan over de deelnemende gemeenten. De gemeente Leiden is gevraagd als centrumgemeente de GR GGZ uit te voeren en de subsidie aan de activiteiten te verstrekken op basis van de Algemene Subsidieverordening van Leiden en de kosten daarvan in rekening te brengen bij de deelnemende gemeenten op basis van een bedrag per inwoner.
Eigenaarsrol	Gemeenten als leden van deze GR

Opdrachtgeversrol	Gemeenten Leiden voert uit.	
	Publiek Belang	
Programma	7.1. Volksgezondheid	
Doelstelling	Activiteiten op het gebied van de geestelijke gezondheidszorg (GGZ) in stand houden.	
Besluit tot deelname	Met de invoering van de Wmo in 2007 is besloten om de GGZ-subsidies die van AWBZ overgingen naar Wmo in deze GR te handhaven.	
Bestuurlijk belang	Wethouder zorg is portefeuillehouder.	
Relatie met andere verbonden partijen	n.v.t.	
	Financieel Belang	
Gemeentelijk financieel belang	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	Subsidie € 35.000,-	Subsidie € 35.000,-
Eigen vermogen	Beginstand per 1-1-2018	Eindstand per 31-12-2018
	Niet van toepassing	Niet van toepassing
Vreemd vermogen	Beginstand per 1-1-2018	Eindstand per 31-12-2018
	Niet van toepassing	Niet van toepassing
Omvang financieel resultaat 2016	Niet van toepassing	
	Doelen, Ontwikkelingen, Agenda, Beslispunten	
Visie en beleidsvoornemens	Uitvoering gesubsidieerde GGZ-activiteiten	
Beleidsdoel begrotingsjaar	De GGZ-subsidies worden nader bezien hoe die aansluiten bij Wmo 2015 en hoe die eventueel anders ingericht worden. Regionale werkgroep OGGZ is daar mee bezig. Loopt nog.	
Wijze waarop de VP bijdraagt aan beleidsdoelstelling van het taakveld	De RDOG draagt in regionaal verband bij aan verbetering van de geestelijke gezondheidszorg.	
Recente activiteiten en ontwikkelingen	Uitvoering gesubsidieerde GGZ-activiteiten. De GGZ-subsidies worden nader bezien hoe die aansluiten bij Wmo 2015 en hoe die eventueel anders ingericht worden. Regionale werkgroep OGGZ is daar mee bezig. Loopt nog.	
Financiële en bestuurlijke risico's	Als GGZ regeling wordt opgeheven zal nog een periode van afbouw volgen waarin gemeenten nog de bijdrage blijven doorbetalen.	
Beslispunten	Mogelijke opheffing van deze GR GGZ subsidies.	

Naam	Gemeenschappelijke regeling Werkorganisatie Duivenvoorde
Juridische vorm	Gemeenschappelijke Regeling
Vestigingsplaats	Wassenaar
Bestuur en toezicht	

	Het bestuur van de werkorganisatie bestaat uit een Algemeen Bestuur (AB) en een Dagelijks bestuur (DB). Het AB wordt gevormd door de voltallige colleges van Voorschoten en Wassenaar. Het DB bestaat uit beide burgemeesters en twee wethouders van beide gemeentes. De voorzitter van het AB is de voorzitter van de werkorganisatie Duivenvoorde. Werkorganisatie Duivenvoorde wordt aangestuurd door de concerndirectie. De concerndirectie bestaat uit de gemeentesecretarissen van Voorschoten en Wassenaar. De werkorganisatie is via het AB, DB en de concerndirectie verbonden met de colleges. Via de concerndirectie vloeien opdrachten de werkorganisatie in en uit richting beide colleges.	
Eigenaarsrol	Voorschoten draagt voor iets minder dan 50% bij aan de kosten van de WODV en is voor de helft eigenaar van deze GR	
Opdrachtgeversrol	College is via het AB opdrachtgever naar de WODV	
	Publiek Belang	
Taakveld	0.4 Overhead	
Doelstelling	Komen tot een kwalitatief hoogwaardige ambtelijke organisatie die sterker, goedkoper, efficiënter en toekomstbestendig is.	
Besluit tot deelname	2012	
Bestuurlijk belang	Het voltallige college is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur. De burgemeester en een wethouder zijn vertegenwoordigd in de helft van het dagelijkse bestuur.	
Relatie met andere verbonden partijen	n.v.t.	
	Financieel Belang	
Gemeentelijk financieel belang	Beginstand per 1-1-2018	Eindstand per 31-12-2018
	€ 13.929.689	€ 13.929.689
Eigen en vreemd vermogen	Beginstand per 1-1-2018	Eindstand per 31-12-2018
	0	0
Verwachte omvang financieel resultaat 2018	0	
	Doelen, Ontwikkelingen, Agenda, Beslispunten	
Visie en beleidsvoornemens	Verder ontwikkelen van de Werkorganisatie zodat deze toekomstbestendig op een efficiënte wijze hoogwaardige diensten kan leveren tegen aanvaardbare	

	kosten.
Beleidsdoel begrotingsjaar	In het komende jaar werken we verder aan een flexibele organisatie met breed inzetbare medewerkers. We versterken eigenaarschap en verantwoordelijkheid bij onze medewerkers en benutten de kracht van de samenleving. De Werkorganisatie streeft naar een zo groot mogelijke flexibiliteit. Dit is een vereiste om te kunnen blijven voldoen aan de dienstverleningsvraagstukken vanuit de deelnemende gemeenten. Inhuur vindt plaats vanuit het formatiebudget. Middels tussentijdse rapportages wordt het bestuur op de hoogte gebracht van de stand van zaken van de uitvoering. 2018 staat in het teken van de verankering van de geschetste werkwijze.
Wijze waarop de VP bijdraagt aan beleidsdoelstelling van het taakveld	Taakveld 01. Bestuur
Recente activiteiten en ontwikkelingen	In 2017 zal naast de huidige activiteiten veel aandacht gaan naar inrichting van de nieuwe Besluit, Begroting en Verantwoording opzet. Er spelen veel grote projecten, de naderende invoering van de omgevingswet en het mijn overheidsportal krijgt aandacht. Ook zal de WODV met de uitkomsten van het dan beschikbare bestuurskrachtonderzoek aan de slag gaan.
Financiële en bestuurlijke risico's	Meer met mensen minder met papier, de discussie omtrent de bestuurlijke toekomst en daaruit voortvloeiend bijv. ontvlechting. Een geplande reorganisatie, waarbij het aantal managementlagen wordt verminderd.
Beslispunten	Niet van toepassing

Naam	Gemeenschappelijke regeling Belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR)
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling met een rechtspersoonlijkheid bezittend openbaar lichaam.
Vestigingsplaats	Leiden
Bestuur en toezicht	De BSGR kent drie bestuursorganen: het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter. Het algemeen bestuur bestaat uit zoveel leden als er deelnemers zijn. De leden van het algemeen bestuur worden door de colleges uit hun midden aangewezen.
Eigenaarsrol	Hoogheemraadschap van Rijnland en de gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Katwijk, Leiden, Oegstgeest, Voorschoten, Waddinxveen, Wassenaar en Zoeterwoude.
Opdrachtgeversrol	portefeuillehouder Financiën
	Publiek Belang
Taakveld	0.61 OZB woningen
Doelstelling	Het verbeteren van de kwaliteit, continuïteit en efficiency door samen te werken bij de beleidsuitvoering, heffing en invordering van waterschaps- en gemeentelijke belastingen, bij de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken en het beheer en de uitvoering van vastgoedinformatie.
Besluit tot deelname	Raadsvergadering van 11 december 2008.
Bestuurlijk belang	De gemeente Voorschoten is in het algemeen bestuur vertegenwoordigd met een wethouder. Sinds 16 juni 2014 is de gemeente Voorschoten ook met een wethouder vertegenwoordigd in het dagelijks bestuur van de BSGR.
Relatie met andere verbonden partijen	Geen.
	Financieel Belang

Gemeentelijk financieel belang	Beginstand per 1-1-2018	Eindstand per 31-12-2018
	€ 364.292	€ 364.292
Eigen en vreemd vermogen	Beginstand per 1-1-2018	Eindstand per 31-12-2018
	Eigen vermogen: € 674.000 Vreemd vermogen: € 0	Eigen vermogen: € 424.000 Vreemd vermogen: € 0
Verwachte omvang financieel resultaat 2018	nihil.	
	Doelen, Ontwikkelingen, Agenda, Beslispunten	
Visie en beleidsvoornemens	De belastingtaken efficiënt, tegen lage kosten en kwalitatief hoogwaardig uitvoeren.	
Beleidsdoel begrotingsjaar	De belastingtaken efficiënt, tegen lage kosten en kwalitatief hoogwaardig uitvoeren waarbij het behouden van het ISAE3402 certificaat, een kwaliteitskenmerk voor de validiteit en betrouwbaarheid van de processen het uitgangspunt is.	
Wijze waarop de VP bijdraagt aan beleidsdoelstelling van het taakveld	Door het juist, tijdig en volledig opleggen en invorderen van gemeentelijke belastingen worden de geraamde opbrengsten gerealiseerd.	
Recente activiteiten en ontwikkelingen	<u>Kostprijscalculatie</u> Vanaf 2018 worden de deelnemersbijdragen berekend aan de hand van een zuiver KostPrijsCalculatie-model (KPC-model). De deelnemersbijdrage voor Voorschoten daalt hierdoor structureel met circa € 64.000 in 2018 en € 113.000 vanaf 2019. Met deze lagere bijdragen is al rekening gehouden in de begroting van Voorschoten.	
Financiële en bestuurlijke risico's	Op grond van artikel 32 van de Gemeenschappelijke regeling Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland (GR BSGR), zijn de deelnemers verplicht er zorg voor te dragen dat de BSGR te allen tijde beschikt over voldoende middelen om aan al haar verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen. Dit betekent dat de deelnemers zelf maatregelen moeten treffen om eventuele risico's af te dekken.	
Beslispunten	geen	

Naam	Gemeenschappelijke regeling Inkoopbureau H-10
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling: bedrijfsvoeringsorganisatie
Vestigingsplaats	Pijnacker-Nootdorp
Bestuur en toezicht	De gemeenschappelijke regeling kent één bestuur. Namens de gemeenten Leidschendam-Voorburg, Pijnacker-Nootdorp, Voorschoten, Wassenaar en Zoetermeer is de wethouder van de gemeente Zoetermeer lid van het bestuur.
Eigenaarsrol	De tien deelnemende gemeenten
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Jeugd(zorg), Wonen en Ruimte
	Publiek Belang
Taakveld	6.72 Maatwerk-dienstverlening 18 - / 6.82 Geëscaleerde zorg 18 -
Doelstelling	Het behartigen van de belangen van de betrokken gemeenten op het terrein van uitvoering van inkooptaken op taakonderdelen binnen het sociaal domein.
Besluit tot deelname	2014
Bestuurlijk belang	Namens de gemeenten Leidschendam-Voorburg, Pijnacker-Nootdorp, Voorschoten, Wassenaar en Zoetermeer is de wethouder van de gemeente Zoetermeer lid van het bestuur.
Relatie met andere	Geen

verbonden partijen		
	Financieel Belang	
Gemeentelijk financieel belang	Beginstand per 1-1-2018	Eindstand per 31-12-2018
	€ 48.329	€ 48.329
Eigen en vreemd vermogen	Beginstand per 1-1-2018	Eindstand per 31-12-2018
	Eigen vermogen: €0 Vreemd vermogen: € 0	Eigen vermogen: €0 Vreemd vermogen: € 0
Verwachte omvang financieel resultaat 2018	nihil	
	Doelen, Ontwikkelingen, Agenda, Beslispunten	
Visie en beleidsvoornemens	De betrokken gemeenten zijn verantwoordelijk voor de beleidsvorming. Het Inkoopbureau H-10 voert de technische inkoop uit. Door gezamenlijke inkoop en afhandeling facturering zijn efficiency voordelen (door synergie effecten) te behalen.	
Beleidsdoel begrotingsjaar	Aanbesteding 2019 uitvoeren	
Wijze waarop de VP bijdraagt aan beleidsdoelstelling van het taakveld	Door gezamenlijke op een efficiënte manier inkoop voor jeugdhulp beschikbaar krijgen.	
Recente activiteiten en ontwikkelingen	Op basis van het visietraject Haaglanden 10 inkoop vindt er voor 1 maart 2018 besluitvorming plaats over al dan niet voorzetten van de gemeenschappelijke regeling.	
Financiële en bestuurlijke risico's	Beperkt; alleen voor kosten organisatie van het Inkoopbureau H10.	
Beslispunten	Voor 1 maart 2018 dient er besluitvorming plaats te vinden over al dan niet voorzetten van de gemeenschappelijke regeling.	

Naam	Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst West Holland (ODWH)
Juridische vorm	Gemeenschappelijke Regeling als bedoeld in artikel 1 en 8 van de Wet gemeenschappelijke regelingen
Vestigingsplaats	Leiden
Bestuur en toezicht	ODWH heeft een algemeen bestuur (AB) en een dagelijks bestuur (DB). Voorschoten levert geen lid voor het DB en twee leden voor het AB (8 stemmen, 2%).
Eigenaarsrol	Het DB vertegenwoordigt de eigenaarsrol
Opdrachtgeversrol	Het AB vertegenwoordigt de opdrachtgeversrol
	Publiek Belang
Taakveld	7.4 Milieu
Doelstelling	Deze regeling heeft ten doel het ondersteunen van de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, alsmede de taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten.
Besluit tot deelname	1 november 2016
Bestuurlijk belang	Voorschoten levert geen DB lid. In het AB neemt de vakwethouder en een

	raadslid deel.	
Relatie met andere verbonden partijen	Geen	
	Financieel Belang	
Gemeentelijk financieel belang	Beginstand per 1-1-2018	Eindstand per 31-12-2018
	€ 234.536	€
Eigen en vreemd vermogen	Beginstand per 1-1-2018	Eindstand per 31-12-2018
	Eigen vermogen: € 1.181.024 Vreemd vermogen: € 6.144.322 Solvabiliteitsratio 27%	Eigen vermogen: € 987.943 Vreemd vermogen: €5.268.652
Verwachte omvang financieel resultaat 2018	€ 0,00	
	Doelen, Ontwikkelingen, Agenda, Beslispunten	
Visie en beleidsvoornemens	Geen andere dan die in de gemeenschappelijke regeling zijn geformuleerd.	
Beleidsdoel begrotingsjaar	Geen specifiek beleidsdoel te benoemen.	
Wijze waarop de VP bijdraagt aan beleidsdoelstelling van het taakveld	De ODWH voert een overeengekomen takenpakket uit op het beleidsveld milieu met name op het vlak van toetsing en vergunningverlening, toezicht en handhaving.	
Recente activiteiten en ontwikkelingen	Voorbereiding van de implementatie van de nieuwe Omgevingswet en de aanbesteding van het zaakstelsel.	
Financiële en bestuurlijke risico's	Geen directe financiële en bestuurlijke risico's in 2018. De ODWH heeft in 2016 een pad ingezet naar een betere robuustheid van de organisatie en is op koers.	
Beslispunten		

Vennootschappen

Naam	BNG NV
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Den Haag
Bestuur en toezicht	BNG kent een Algemene Vergadering van Aandeelhouders, Raad van Commissarissen, Raad van Bestuur en Ondernemingsraad. Voorschoten oefent de aan het aandeelhouderschap verbonden zeggenschapsrechten uit in de aandeelhoudersvergadering.
	Publiek Belang
Taakveld	0.5 Treasury
Doelstelling	De BNG behartigt het maatschappelijk belang met gespecialiseerde financiële dienstverlening aan overheden en maatschappelijke instellingen. De gemeente ziet het aandelenbezit als een duurzame belegging.
Besluit tot deelname	De gemeente bezit sinds lange tijd aandelen in BNG.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht op de in haar bezit zijnde aandelen (41.184 aandelen a € 2,50 nominaal). Via dit aandelenbezit wordt 0,07%-zeggenschap uitgeoefend op de besluitvorming van BNG.

Relatie met andere verbonden partijen	Geen
--	------

Naam	Alliander NV
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Amsterdam
Bestuur en toezicht	Alliander kent een Algemene Vergadering van Aandeelhouders, Raad van Commissarissen en Raad van Bestuur. Voorschoten oefent de aan het aandeelhouderschap verbonden zeggenschapsrechten uit in de aandeelhoudersvergadering.
	Publiek Belang
Taakveld	0.5 Treasury
Doelstelling	- Voortdurend beter presteren op dienstverlening, leveringszekerheid en kosten; - verbeteren van beheersing van energiestromen; - inzicht in energieverbruik; - klanten helpen energie te besparen en over te schakelen naar duurzame energiebronnen.
Besluit tot deelname	Het belang in Alliander vloeit voort uit het gemeentelijk belang in Nuon, hetgeen weer voortvloeide uit het belang in EWR waarin het gemeentelijk nutsbedrijf ooit is ingebracht.
Bestuurlijk belang	Voorschoten heeft een belang van 565.227 aandelen van € 5,= nominaal per aandeel in NV Alliander. Via dit aandelenbezit wordt 0,4%-zeggenschap uitgeoefend op de besluitvorming van Alliander.
Relatie met andere verbonden partijen	Geen

Naam	Dunea NV
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Den Haag
Bestuur en toezicht	Dunea kent een Algemene Vergadering van Aandeelhouders, Raad van Commissarissen, Directie en Ondernemingsraad. Voorschoten oefent de aan het aandeelhouderschap verbonden zeggenschapsrechten uit in de aandeelhoudersvergadering.
	Publiek Belang
Taakveld	0.5 Treasury
Doelstelling	Het doel van Dunea is het voorzien in de behoefte van drinkwater en industriewater zowel binnen het distributiegebied, als buiten het distributiegebied. Daarbij moet Dunea voldoen aan de eisen van verantwoord natuurbeheer van het toevertrouwde duingebied met de inachtneming van de eisen van een verantwoorde waterwinning. Tevens beheert Dunea andere onderdelen van de waterketen zoals riolering en afvalwaterzuivering zowel binnen als buiten het distributiegebied.
Besluit tot deelname	De gemeente bezit reeds lang aandelen in het Drinkwaterbedrijf Zuid-Holland dat enkele jaren geleden een naamsverandering heeft ondergaan tot Dunea.
Bestuurlijk belang	Het aandelenbezit is groot 77.218, met een nominale waarde van € 5,= per aandeel. Via het aandelenbezit kan 1,9% zeggenschap worden uitgeoefend op de besluitvorming van Dunea.
Relatie met andere verbonden partijen	Geen

Paragraaf 7 Grondbeleid

7.1 Inleiding

Deze paragraaf beschrijft de visie van de gemeente op het grondbeleid in relatie tot de doelstellingen die in deze begroting zijn opgenomen, de wijze waarop het grondbeleid ten uitvoer wordt gebracht. Ook de actuele ontwikkelingen komen aan bod.

De gemeente Voorschoten laat ruimte voor initiatieven vanuit de markt, maar indien een sterkere grondpositie onontbeerlijk is, voor een sterke regierol, zal zij gericht strategische (grond)aankopen doen. Faciliteren waar kan en actief waar nodig.

7.2 Hoofddoelstellingen

Meer concreet kunnen de hoofddoelstellingen van het grondbeleid voor de gemeente als volgt worden omschreven:

Het stellen van (bestuurlijke) kaders:

- ❖ Formuleren van uitgangspunten van het grondbeleid en aangeven van speerpunten.

Informeren:

- ❖ Het binnen gestelde doelen van ruimtelijke ordening, structuurvisie en sectorale visies (met inzet van juridische en financiële instrumenten) realiseren van het door de gemeente, in deze begroting geformuleerde ruimtelijke beleid;
- ❖ Het kenbaar en transparant maken van het grondbeleid van de gemeente Voorschoten, zowel naar de interne organisatie als naar de 'buitenwereld'.

Faciliteren:

- ❖ Bieden van structuur ten behoeve van de uitvoeringsstrategie van specifieke ruimtelijke ontwikkelingen;
- ❖ Benoemen van de bestuurlijke rolverdeling in de uitvoering van het grondbeleid.

7.3 Grondbeleid

Het grondbeleid wordt uitgevoerd aan de hand van de Nota Grondbeleid:

De Nota Grondbeleid schetst de uitgangspunten van het te voeren grondbeleid van de gemeente Voorschoten. Het beschrijft onder andere de diverse grondbeleidsinstrumenten die de gemeente tot haar beschikking heeft en er worden concrete grondbeleidskeuzes gemaakt. Ook geeft het richtlijnen voor het "in de markt zetten" van in exploitatie te brengen gronden. De methoden van prijsbepaling voor de toekomstige functie van de te verkopen grond staan beschreven, met als doel een zo marktconform mogelijke prijs.

Dit alles heeft tot doel het voeren van een transparant, eenduidig en integer grondbeleid.

7.4 Wettelijke/landelijke grondslagen

- Wet ruimtelijke ordening (*Wro*)
- Besluit ruimtelijke ordening (*Bro*)

- Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)
- Wet voorkeursrecht Gemeenten (Wvg)
- Wet Markt en Overheid
- Gemeentewet (Gemw)

7.5 Grondexploitaties

Uitgangspunt van de gemeente Voorschoten is dat het saldo van (individuele) grondexploitaties minimaal nul moet zijn. Opbrengsten en tekorten uit grondexploitaties komen ten gunste respectievelijk ten laste van de algemene reserve. Naar verwachting is in 2018 één grondexploitatie (grex) actief: de Duivenvoordecorridor.

7.6 Planresultaat Grondexploitatie

De gemeentelijke grondexploitaties worden minimaal één keer per jaar geactualiseerd, namelijk tegelijk met de vaststelling van de jaarrekening.

In eerdere jaren werd gerekend met een vaste rekenrente (zoals 5,5% en 3%). Als gevolg van uitgangspunten in de BBV-regelgeving (Besluit Begroting en Verantwoording) mag het te hanteren rentepercentage niet meer bedragen dan de werkelijke rente. Er wordt nu aangesloten op de projectfinancieringsrente, deze is per 1-1-2017 gesteld op 2,82%.

De disconteringsvoet bij grondexploitaties die sluiten op een negatief saldo dienen gelijk te worden gesteld aan het maximale meerjarige streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone. Derhalve is deze op 2,0% gesteld.

Tabel 138 Parameters

Gehanteerde parameters	2017 e.v.
Rente: Lasten & Baten	2,82%
Index: Opbrengststijging	0,00%
Index: Kostenstijging	1,50%
Disconteringsvoet	2,00%

Tabel (139) laat het planresultaat zien in het jaar van afsluiten van de grondexploitatie. De resultaten van de grondexploitaties verwerken we na afsluiting van de grondexploitatie in de jaarcijfers van dat jaar. Voor negatieve planresultaten heeft dit geen effect op het jaarrekeningresultaat, omdat hiervoor al een (verlies)voorziening is getroffen.

Tabel 139 Planresultaten DVC

Planresultaten Duivenvoordecorridor	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Op eindwaarde						€ -964.000
Op contant waarde	€ -856.000					

7.7 Actuele ontwikkelingen

Ontwikkelingen fiscaal-juridisch

De Omgevingswet

Dit betreft een omvangrijke stelselwijziging, waarbij het Omgevingsrecht fundamenteel op de schop gaat. 40 Sectorale wetten 117 algemene maatregelen van bestuur (amvb's) en honderden ministeriële regelingen worden vereenvoudigd, versoberd en gebundeld in één samenhangende Omgevingswet. Het doel van deze nieuwe wet is het integreren van alle wetten en regelingen waardoor het eenvoudiger moet worden om projecten op te starten. Deze wet kan effect hebben op de mogelijkheden betreffende onteigening, kostenverhaal voor bovenwijkse voorzieningen, bovenplanse kosten en bijdragen. Niet langer geldt 2018 als invoeringsjaar. De inwerkingtreding is verschoven naar 1 juli 2019. Verwacht wordt dat de invoeringsdatum opnieuw een jaar opschuift, nu tot 1 juli 2020, dit vanwege de complexiteit van de wet.

7.8 Grondexploitatie Duivenvoorde Corridor (grex DVC)

De gemeente heeft nog één grex, namelijk de DVC. Voor deze grex wordt actief grondbeleid gevoerd en heeft per 1-1-2017 een boekwaarde van € 9.200.664. Jaarlijks wordt deze grex met bijbehorende risico's geactualiseerd. Het verwachte verlies van de grex wordt momenteel berekend op € 874.000 per 1-1-2018. De verliesvoorziening zal dan worden aangepast met een onttrekking uit de concernreserve van het nadelige verschil van € 18.000, zodat het verwachte verlies volledig gedekt is.

De risico's die voor deze grex zijn voorzien, worden gekwalificeerd en gekwantificeerd. Voor 2018 hebben deze een gewogen effect van € 1.854.000. De risico's zijn opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Opheffing bestemmingsreserves DVC

In deze paragraaf is reeds ingespeeld op de besluitvorming bij deze begroting inzake het opheffen van een tweetal reserves welke betrekking hebben op de grex DVC, namelijk:

- Risicoreserve Duivenvoorde Corridor per 01-01-2017 € 1.869.000
- Reserve Duivenvoorde Corridor € 1.076.370.

De reden voor het opheffen van deze reserves is als volgt. Omdat het Meerjaren Programma Grondexploitatie (MPG) is opgeheven en derhalve ook de risico's van de enige grondexploitatie Duivenvoorde Corridor (DVC) meegenomen worden in het gehele gemeentelijke risicoprofiel is het onlogisch dat er een aparte risicoreserve naast de risicovoorziening DVC en de reserve weerstandsvermogen bestaat. Alle risico's worden namelijk afgedekt door de reserve weerstandsvermogen. Ook lijkt het doel achterhaald van de bestemmingsreserve DVC die bij amendement is vastgesteld bij de Kadernota 2017. Deze reserve wordt conform advies uit de begrotingsscan opgeheven. De bedragen van beide reserves zijn toegevoegd aan de concernreserve (dat onderdeel uitmaakt van het weerstandsvermogen).

Paragraaf 8 Bezuinigingen, taakstellingen en ombuigingen

In deze paragraaf bezuinigingen, taakstellingen en ombuigingen beschrijven wij hoe de gemeente Voorschoten is gekomen tot een sluitende meerjarenbegroting. Uitgangspunt zijn de volgende definities:

Een bezuiniging wordt rechtstreeks op de baten en lasten van de begroting verwerkt. Bij de kadernota wordt vaak aangekondigd op welke posten wordt bezuinigd, in de begroting die de raad vervolgens vaststelt zijn deze bezuinigingen verwerkt.

Een taakstelling is een opgave die de organisatie voor de langere termijn wordt opgelegd. Hieronder valt bijvoorbeeld het voornemen om het personeelsbestand terug te brengen met een opgelegd bedrag of percentage. Om dit te kunnen realiseren moet er nog een plan worden opgesteld en moet er nog rekening gehouden worden met frictiekosten en dergelijke. Pas op langere termijn ontstaan de positieve financiële effecten.

Ombuigingen hebben een beleidsinhoudelijk overweging en hebben daardoor een politieke lading. Een voorbeeld hiervan is de afweging of de gelden van het sociaal domein voor andere zaken dan het sociaal domein zouden kunnen worden ingezet.

De realiteitswaarde is hieraan gekoppeld:

- Een op programma verwerkte bezuiniging is reëel. Het budget is verlaagd en er is een verantwoordelijk budgethouder.
- Bij een taakstelling is de onderliggende toelichting van belang, het realiteitsgehalte kan pas later beoordeeld;
- Een ombuiging vergt een beleidsinhoudelijke afweging, de besluitvorming in de raad is hiervoor van belang.

In Voorschoten is in de begroting 2018-2021 sprake van bezuinigingen, taakstellingen en ombuigingen. Om deze te realiseren is een groot aantal maatregelen getroffen. Deze maatregelen staan in het hoofdstuk financiën, onderdeel dekking nader uitgewerkt. De nummering van de onderwerpen in de volgende tabel komt overeen met het dekkingsplan.

Tabel 140 Bezuinigingen, taakstellingen en ombuigingen

Paragraaf bezuinigingen, taakstellingen en ombuigingen						
	2018	2019	2020	2021	2022	
Bezuinigingen						
2 Dekking woonlastenbenadering, lastenverschuiving (OZB-verhoging)	155.000	155.000	155.000	155.000	155.000	155.000
4A OZB woningen verhogen	303.300	256.418	308.710	512.229	1.012.514	1.012.514
4B Extra OZB NIET-woningen	20.738	17.533	21.108	35.024	69.232	69.232
4C Overige belastingen	87.000	87.000	87.000	87.000	87.000	87.000
5B Beperken budget compensatie meerkosten	67.000	67.000	67.000	67.000	67.000	67.000
5C Cultuurprijzen, bijeenkomsten stoppen	4.410	4.410	4.410	4.410	4.410	4.410
5D Bijdrage leefbaarheid/ wijkbeleid stoppen	4.500	8.500	10.500	10.500	10.500	10.500
7A Beperken ondersteuning duurzaamheidsinitiatieven	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
7B Stoppen Platform duurzaamheid	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
7C Bestuursondersteuning en rekenkamer versoberen, burgerleden max 1 per fractie en notuleren vergaderingen	16.000	16.000	16.000	16.000	16.000	16.000
7D Onderhoud sportterreinen stoppen	0	0	41.000	41.000	41.000	41.000
7E Stoppen platform hoogspanning	3.500	3.500	3.500	3.500	3.500	3.500
7F Vermindering ondersteuning college	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
7G Bijdrage adviesraden halveren CAW, cliëntenraad W&I, platform gehandicapten, VAC	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000
7H Vervallen huur WMO loket	33.000	33.000	33.000	33.000	33.000	33.000
7I Versoberen representatiebudgetten	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
Totaal bezuinigingen	754.449	708.360	807.229	1.024.663	1.559.155	1.559.155
Taakstellingen						
3A Verminderen bijdrage zwembad	0	0	0	400.000	400.000	400.000
3B Cultureel centrum afstoten	0	0	0	130.000	130.000	130.000
3G Kinderboerderij	0	0	58.000	58.000	58.000	58.000
Totaal taakstellingen	0	0	58.000	588.000	588.000	588.000
Ombuigingen						
3D Beleid WMO vervoer	0	0	75.000	75.000	75.000	75.000
3E WMO Hulpmiddelenbeleid beperken	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
3F Vermindering Arbo adviezen WMO	0	18.000	18.000	18.000	18.000	18.000
5A Aangepast beleid subsidies		114.430	228.859	228.859	228.859	228.859
5E Subsidies lokaal onderwijs beleid verminderen	0	34.160	34.160	34.160	34.160	34.160
6A Verlagen onderhoudsniveau B naar C obv beheerplannen 2017	670.000	670.000	670.000	670.000	670.000	670.000
13 Begrotingsscan: uitgangspunten beheerplannen	180.000	180.000	180.000	180.000	180.000	180.000
Totaal ombuigingen	860.000	1.026.590	1.216.019	1.216.019	1.216.019	1.216.019

Financiële begroting

Leeswijzer voor de financiële begroting

Naast de programma's en de paragrafen uit de beleidsbegroting kent de programmabegroting een financiële begroting. Volgens de voorschriften uit de BBV moet daarin opgenomen worden:

- a. Het overzicht van baten en lasten en de toelichting;
- b. De uiteenzetting van de financiële positie en de toelichting;
- c. De bijlage met het overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld.

In deze begroting is dat uitgewerkt in twee onderdelen:

- Resultaat begroting 2018;
- Het financieel meerjarenperspectief 2019-2021.

In het eerste onderdeel vindt de cijfermatige vergelijking plaats tussen 2017 en 2018. Een vergelijking met 2016 is niet mogelijk omdat in 2017 een systeemwijziging heeft plaatsgevonden. Daardoor is de indeling van de begroting zodanig veranderd dat er geen aansluiting meer is te maken.

Bij het onderdeel financieel meerjarenbeeld 2018-2021 wordt een meerjarenoverzicht gepresenteerd van baten en lasten. In dit overzicht zijn de gevolgen van nieuw beleid en bezuinigingen integraal verwerkt. In de programmatoelichtingen zijn de concrete maatregelen toegelicht.

Uitgangspunten

In het volgende overzicht staan de belangrijkste uitgangspunten voor de begroting 2018 en meerjarenraming 2019-2021 weergegeven.

Tabel 141 Uitgangspunten

Onderdeel	Begroting 2018	Begroting 2017
Salarissen	2,4%	0,4%
Leveringen derden	1,6%	0%
Subsidies	0%	0%
Inkomensoverdrachten (uitkeringen)	0%	0%
Verbonden partijen	ontwerp begroting GR 2018	ontwerp begroting GR 2017
Algemene uitkering De algemene uitkering ramen wij in de begroting volgens de meicirculaire.	mei-circulaire 2017	mei-circulaire 2016
Belastingen De aanpassing van de belastingen en rechten is gelijk aan het door het Centraal Economisch Planbureau geraamde inflatiepercentage.	1,4%	1,0%
Het werken met een vaste rekenrente is met ingang van 2017 volgens het nieuwe BBV niet meer toegestaan. De omslagrente dient te worden toegepast.	1%	0%

Toezichtregime

Het belangrijkste criterium voor het toezicht van de provincie is het "structureel en reëel evenwicht". Structureel evenwicht houdt in dat de structurele lasten door structurele baten en de incidentele lasten door incidentele baten worden gedekt. Reëel evenwicht wil zeggen dat de wijze waarop het saldo tot stand komt een realistische grondslag heeft. Zo moeten bijvoorbeeld de taakstellingen en bezuinigingen in de begroting concreet zijn uitgewerkt en de haalbaarheid ervan aannemelijk zijn.

Het evenwicht moet in beginsel al bereikt zijn in het begrotingsjaar. Als dat niet het geval is moet de gemeente kunnen aantonen dat dit evenwicht uiterlijk in 2021 bereikt wordt.

We kennen twee typen toezicht: repressief en preventief toezicht. Uit de Gemeentewet blijkt dat repressief toezicht regel is en preventief toezicht uitzondering. Repressief toezicht is toezicht achteraf, hiermee kan de uitvoering van besluiten van de gemeenteraad niet worden belemmerd. Bij preventief toezicht is dit wel het geval. De toezichthouder moet dan de begrotingswijzigingen vooraf goedkeuren. De gemeente Voorschoten is in 2017 onder preventief toezicht geplaatst. Bij de begroting 2018 vindt een nieuwe beoordeling door de provincie plaats.

In het kader van financieel toezicht op gemeenten streeft de provincie naar een situatie van het nemen van verantwoordelijkheid door de gemeenten voor het financieel resultaat (inclusief de opgenomen bezuinigingsmaatregelen) en de financiële positie. Als dat een goede invulling krijgt treedt de provincie meer terug.

Meerjarenbeeld 2018-2021

Algemeen

Deze begroting is gebaseerd op het verzamelvoorstel en de nota financieel herstel. Na wijzigingen en verwerking van het dekkingsplan is de meerjarenbegroting sluitend en is er sprake van structureel en reëel evenwicht. Dit betekent dat structurele uitgaven gedekt worden door structurele inkomsten.

Ontwikkeling begrotingssaldo

Aangezien de nota financieel herstel niet is vastgesteld, staat in onderstaande tabel de ontwikkeling van het begrotingssaldo na vaststelling van het verzamelvoorstel weergegeven. Het eerste deel van de tabel sluit aan bij het meerjarenbeeld zoals dat in de nota financieel herstel is opgenomen, echter zijn de PM-posten gekwantificeerd. De wijzigingen na de nota financieel herstel zijn in deel 2 van de tabel opgenomen. Dit betreffen voornamelijk financieel technische correcties en overige autonome ontwikkelingen. De toelichting op deze wijzigingen zijn na de tabel meerjarenraming opgenomen.

Tabel 142 Tabel meerjarenraming 2018-2021

Meerjarenbegroting 2018 - 2021							
Nr.	Omschrijving	I / S	2018	2019	2020	2021	2022
Uitgangspunt begroting 2018 = verzamelvoorstel 2017							
	Vertrekpunt van de begroting 2018 conform verzamelvoorstel		230.176	473.784	423.098	423.098	423.098
	Structurele effecten najaarsnota 2016		0	0	0	0	0
	Meicirculaire 2017		142.000	161.000	114.000	129.000	129.000
Beginsaldo nota financieel herstel 2018			372.176	634.784	537.098	552.098	552.098
Wijzigingen nota financieel herstel 2018							
Budgetneutrale ontwikkelingen							
1	Inlening jeugdteam	S	0	0	0	0	
Autonome ontwikkelingen							
2	Incidentele kosten invoering Omgevingswet (2018 tm 2020), vorming voorziening	I	-1.000.000	0	0	0	0
3	Structurele kosten invoering Omgevingswet	S	0	0	0	-125.000	-110.000
4	Pensioenverhoging griffie, verhoging aanwezigheidsbijdrage raadsleden	S	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
5	Bijdrage Holland Rijnland	S	8.000	8.000	8.000	8.000	8.000
6	GR Inkoopbureau H10	S	-8.750	-8.750	-8.750	-8.750	-8.750
7	Energieakkoord Holland Rijnland	S		-26.000	-26.000	-26.000	-26.000
8	Bijdrage WODV begroting 2018	S	-35.000	-35.000	-35.000	-35.000	-35.000
Overige ontwikkelingen							
9	Correctie structurele mutatie reserve BUIG	S	0	40.000	40.000	40.000	40.000
10	Jeugd	S	-250.000	-250.000	-250.000	-250.000	-250.000
11	Regionale verkeers- en milieukaart	S	-8.206	-8.206	-8.206	-8.206	-8.206
12	Lagere dotatie reserve kapitaallasten sportvelden tgv afschaffing precariobelasting per 1-1-2022	S	0	0	0	55.889	72.000
Beheerplannen							
13	Actualiseren beheerplannen	S	-1.608.540	-1.724.140	-1.851.540	-1.951.514	-1.951.514
14	Actualiseren beheerplan vastgoed	I	0	0	0	0	0
15	Beheerplan schoon	S	PM	PM	PM	PM	PM
Totaal wijzigingen nota financieel herstel 2018			-2.922.496	-2.024.096	-2.151.496	-2.320.581	-2.289.470
Vertrekpunt programmabegroting 2018			-2.550.320	-1.389.312	-1.614.398	-1.768.483	-1.737.372

Meerjarenbegroting 2018 - 2021							
Nr.	Omschrijving	I / S	2018	2019	2020	2021	2022
Vertrekpunt programmabegroting 2018			-2.550.320	-1.389.312	-1.614.398	-1.768.483	-1.737.372
Wijziging begroting na nota financieel herstel							
16	Cumulatieve effecten basisjaar gemeentefonds	S	50.787	50.787	388.888	380.673	294.850
17	Kapitaallasten	S	280.362	209.726	51.818	-106.239	-150.433
18	Bijdrage ODWH van P8 naar P7	S	0	0	0	0	0
19	Bijdrage WODV begroting 2018 na zienswijzen VS en WS	S	-24.894	-45.728	-65.866	-70.752	-70.752
20	Bijdrage WODV, cao wijziging salarisverhoging 3,25%	S	0	0	0	0	0
21	Afschaffing precariobelasting	S	0	0	0	0	-1.075.000
22	Bijdrage RDOG HM	S	-28.721	-28.721	-28.721	-28.721	-28.721
23	Inflatiecorrectie belastingen en rechten	S	82.896	82.896	82.896	82.896	82.896
24	Financieringseffecten	S	19.033	33.502	-13.043	-122.509	-134.428
25	Bijdrage BSGR	S	15.481	21.965	21.965	21.965	21.965
26	Centrale huisvesting WODV	-	-	-	-	-	-
27	Reorganisatie WODV	-	-	-	-	-	-
28	Verhoging leges omgevingsvergunningen	S	214.334	214.334	214.334	214.334	214.334
29	Rente grex Duivenvoorde Corridor	S	-36.035	-26.350	-26.510	-26.670	-26.830
30	Terugdraaien compensatie precariobelasting rioolheffing	S	0	0	0	0	117.000
31	Impuls centrum	I	-96.000	0	0	0	0
Totaal wijzigingen begroting na nota financieel herstel 2018			477.243	512.411	625.760	344.977	-755.119
Vertrekpunt programmabegroting 2018			-2.073.077	-876.901	-988.638	-1.423.506	-2.492.491

- = nadelig

+ = voordelig

Tabel 143 Toelichting wijzigingen

Toelichting wijzigingen		
Onderwerp	Bedrag	Toelichting
1. Inlening jeugdteam	0	In het kader van de lokale vertaling en uitvoering van de Innovatieagenda Haaglanden wordt formatie bij gecontracteerde jeugdhulpaanbieders ingeleend bij Cardea, GGZ Rivierduinen en Curium voor intensieve ambulante begeleiding binnen het CJG Voorschoten. Dit past bij de vastgestelde uitgangspunten van zorg dichtbij (fysiek nabij en, zo veel als mogelijk is, binnen het systeem van jeugdigen organiseren) en moet op termijn doorstroming naar zwaardere zorg verminderen. Er worden periodiek gesprekken met de aanbieders gevoerd. De ervaringen zijn positief, ook vanwege korte lijnen en expertise uitwisseling binnen de partners van het CJG Voorschoten. Wij stellen voor hier meer budget voor te ramen (€ 250.000 i.p.v. € 215.000). Dit wordt binnen programma 6 opgevangen, waardoor dit een budgettair neutrale wijziging betreft.
2. Incidentele kosten invoering omgevingswet	- € 1.000.000 (2018-2020)	Op dit moment zijn de bedragen van de invoering van de omgevingswet nog niet precies vast te stellen. Om wel alvast rekening te houden met de mogelijke financiële consequenties hiervan, is gebruik gemaakt van het VNG-model. In deze begroting is ervan uitgegaan dat het zittende personeelsbestand de nieuwe taken kan uitvoeren. Hoe de samenstelling van het personeelsbestand er na invoering van de Omgevingswet uit gaat zien is afhankelijk van de ambitiebepaling van de raad. Pas dan kan de benodigde formatie afgezet worden tegen de beschikbare formatie. Bij toekomstige wijzigingen van het personeelsbestand moet rekening worden gehouden dat deze gevolgen hebben voor de afname van diensten van de WODV. Voor formatieve afbouw geldt de afbouwregeling (4 jaarstermijn). Tot slot past de VNG het model dat nu is gebruikt voor de berekeningen nog aan, zodat onder andere het ambitieniveau er in kan worden meegenomen. Dit alles zorgt ervoor dat de benodigde bedragen gewijzigd zullen worden.
3. Structurele kosten invoering omgevingswet	- € 125.000 (in 2021)	

4. Pensioenverhoging griffie, aanwezigheidsbijdrage raadsleden	- € 20.000	De raming van de salarissen van de griffie van Voorschoten is nog gebaseerd op oudere jaren. Door de salarisverhogingen die hebben plaats gehad en de stijging van de pensioenpremie is een verhoging van € 6.000,-- noodzakelijk. De raadsvergoeding is, nadat er in 2014 en 2015 geen verhoging is geweest, met 6,5% gestegen. Ook de onkostenvergoeding is aangepast. Een verhoging van de raming met € 14.000,- is noodzakelijk.
5. Bijdrage Holland Rijnland	€ 8.000	De gemeenschappelijke regeling Holland Rijnland heeft de begroting 2018 ev voor zienswijzen voorgelegd aan de deelnemende gemeenten. Door met name een verlaging van de frictie en transitiekosten vallen de kosten ten opzichte van 2017 € 8.000 lager uit.
6. GR Inkoopbureau H10	- € 8.750	De gemeenschappelijke regeling Inkoopbureau H10 heeft de begroting 2018 ev voor zienswijzen voorgelegd aan de deelnemende gemeenten. Mede door maatregelen die voortvloeien uit de evaluatie van het inkoopbureau liggen de ramingen hoger dan in de meerjarenbegroting 2017 van het inkoopbureau. De bijdrage voor Voorschoten ligt voor 2018 € 8.750 hoger dan waar in de meerjarenbegroting van de gemeente rekening mee is gehouden.
7. Energie-akkoord Holland Rijnland	€ 0 tot - € 26.000	In een apart raadsvoorstel wordt instemming gevraagd voor het Energieakkoord Holland Rijnland 2017-2025 en wordt de bijdrage met dekking voor 2017 en 2018 geregeld. De omvang van de gemeentelijke financiële bijdrage aan de uitvoering van het akkoord voor de jaren 2019-2025 is nog niet bekend, maar er wordt alvast rekening gehouden met de hoogte van de bijdrage 2018 € 26.000. Met het energieakkoord worden de volgende afspraken gemaakt: • De ambitie om in 2050 energieneutraal te zijn; • De ambities om in 2025: - 2,5 PJ minder energie te verbruiken ten opzichte van 2014; - 2,5 PJ duurzame energie op te wekken door zonne- en windenergie;

		- Andere vormen van duurzame energie zoals biomassa en geothermie te stimuleren; - Stevig in te zetten op warmtetransitie.
8. Bijdrage WODV	- € 35.000	Binnen de gemeenschappelijke regeling WODV zijn er een aantal ontwikkelingen die invloed hebben op de bijdrage van Voorschoten. Zo zijn de salarislasten gestegen, net als de pensioenpremie. Ondanks deze stijging is de formatie van de WODV gedaald wat weer een positief effect heeft op de begroting van de WODV. Echter, om mee te gaan met de ontwikkelingen op ICT gebied is een informatiebeleidsplan opgesteld met bijbehorende investeringen. De gemeente Voorschoten heeft aangegeven deze ontwikkelingen op ICT gebied te steunen, echter alleen voor de wettelijke taken en bijbehorende veiligheid. Het innovatieve deel in het informatiebeleidsplan kan voor wat betreft Voorschoten niet worden opgepakt gezien het preventieve toezicht. Dit is ontkoombaar en uitstelbaar. Voorschoten gaat er in dit plan vanuit dat het Algemeen Bestuur van de WODV de ingediende zienswijze overneemt. De effecten voor Voorschoten vallen daarmee € 35.000 nadelig uit.
9. Structurele mutatie reserve BUIG	€ 0 tot € 40.000	In de primitieve begroting is bij de correctie van de begroting het terugdraaien van een onttrekking aan de reserve structureel verwerkt terwijl deze alleen voor 2017 en 2018 moest worden verwerkt. Hierdoor zit er vanaf 2019 een nadeel van € 40.000 in de begroting. Dit wordt hiermee gecorrigeerd.
10. Jeugd	- € 250.000	In de nota financieel herstel is een verhoging voor maatwerkvoorzieningen Jeugdhulp PM geraamd. Op basis van de huidige inzichten over 2017 wordt de stijging geraamd op € 250.000 structureel. Deze verwachting kent overigens een groot aantal onzekerheden. De behoefte aan jeugdhulp is gelet op de doelgroep en de aard en duur lastig te prognosticeren. Daarnaast kent de Jeugdwet naast de gemeente andere verwijzers naar jeugdhulp en is aan jeugdhulpaanbieders een grote mate van vrijheid toegekend bij de invulling van de hulp.

		Verder draagt de vertraging bij de indiening van declaraties bij aan de onzekerheid rond de prognoses.
11. Regionale verkeers- en milieukaart	- € 8.206	De Regionale Verkeers- en Milieukaart (RVMK) van Holland Rijnland is een beleidsondersteunend instrument, waarmee verkeers- en milieuberekeningen kunnen worden uitgevoerd. De coördinatie en bekostiging van de RVMK lag de afgelopen jaren bij Holland Rijnland. In het kader van de Kracht 15/ takendiscussie is binnen Holland Rijnland besloten om deze werkzaamheden niet meer uit te voeren. De gemeente Leiden is bereid gevonden om als verkeersmodellenbureau op te treden. Hier is een totaalbedrag van € 185.000,- per jaar voor nodig. De provincie draagt € 40.000,- bij. De overige kosten worden verdeeld naar rato van het inwoneraantal onder de overige gemeenten. Voor Voorschoten komt dit neer op een bedrag van € 8.206 per jaar. De definitieve samenwerking wordt vastgelegd in zogenaamde samenwerkingsovereenkomsten tussen Leiden als verkeersmodellenbureau en de individuele gemeenten.
12. Lagere dotatie reserve kapitaallasten sportvelden tgv afschaffing precariobelasting per 1-1-2022	€ 55.889 (in 2021 en € 72.000 in 2022 t/m 2026)	Per 1-1-2022 wordt de precarioheffing afgeschaft. Voor de dekking van de kunstgrasvelden wordt jaarlijks € 72.000 van de precario-opbrengsten en € 20.322 exploitatiebudget natuurgrasvelden aan de reserve kapitaallasten sportvelden gedoteerd. 10 jaar lang zou de precario-opbrengst gedoteerd worden aan deze reserve. Per 31-12-2026 zou het saldo van de reserve € 415.889 bedragen. De dotatie van het exploitatiebudget natuurgrasvelden dekt precies de kapitaallasten van het deel (de onderlaag van de kunstgrasvelden) dat in 40 jaar wordt afgeschreven en is toereikend. De precario-opbrengsten kunnen tot 2022 worden gedoteerd, terwijl er tot 2027 op was gerekend. De dotaties van precariobelasting voor 10 jaar waren niet noodzakelijk, maar gaven een buffer in de reserve kapitaallasten voor toekomstige investeringen. Per 2027 zou de reserve kapitaallasten € 415.889 bedragen.

		In 2021 bereikt de reserve het benodigde bedrag aan dekking voor het deel (de toplaag) dat in 10 jaar wordt afgeschreven. In 2021 hoeft € 55.889 minder gedoteerd te worden aan de reserve dan is geraamd en van 2022 t/m 2026 € 72.000 minder.
13. Actualiseren beheerplannen	- € 1.608.540 tot - € 1.951.514	De beheerplannen zijn in 2016 geactualiseerd. In het verzamelvoorstel zijn de beheerplannen niet meegenomen. Aangezien de raad de beheerplannen heeft vastgesteld, worden in deze begroting 2018 wel de vastgestelde bedragen verwerkt. De uitkomsten (=bezuiniging) van de begrotingsscan en de second opinion op de uitgangspunten van de beheerplannen worden bij de begroting als dekkingsmiddel ingezet. NB: De financiële middelen (€ 1.544.140) voor onder andere het groot onderhoud zoals opgenomen in de beheerplannen zijn in 2017 niet toegekend. Hierdoor hebben in 2017 de stortingen in de voorzieningen niet plaatsgevonden. Er zijn dan ook te weinig financiële middelen om toekomstige uitgaven voor groot onderhoud te dekken. Afhankelijk van het verwerken van de maatregelen van de begrotingsscan en second opinion zal blijken in welke omvang stortingen noodzakelijk zijn.
14. Actualisering beheerplan vastgoed	€ 0	Beheerplan vastgoed wordt sepeeraat in de raad behandeld. Als het stuk conform wordt vastgesteld heeft het geen financiële consequenties.
15. Beheerplan schoon	-	Momenteel wordt er gewerkt aan beheerplan schoon. Dit beheerplan heeft betrekking op het schoonhouden van de openbare ruimte. De financiële consequenties zijn nog onduidelijk.
16. Cumulatieve effecten gemeentefonds	€ 50.787 in oplopend naar € 380.673 in 2021	Toepassing van de juiste definitie van de maatstaf verblijfsobjecten het actualiseren van de aansluiting van 2021 van de meicirculaire leidt tot mutaties ten opzichte van hetgeen in de nota financieel herstel is gepresenteerd.
17. Kapitaallasten	€ 280.362 in 2018 aflopend naar - € 106.239	De mutatie in kapitaallasten levert ten gevolge van temporisering in de investeringen voordeel op in 2018 tm 2020 een en vanaf 2021 een nadeel.
18. Bijdrage ODWH van P8 naar P7	€ 0	Deze budgetneutrale wijziging is noodzakelijk om de bijdrage aan de Omgevingsdienst West Holland op het juiste programma te ramen.

19. Bijdrage WODV, begroting 2018 na zienswijzen VS en WS	- € 24.894 aflopend naar - € 70.752	De WODV heeft anders besloten dan in de zienswijze van Voorschoten stond. De financiële consequenties voor Voorschoten worden hiermee verwerkt.
20. Bijdrage WODV, CAO wijziging salarisverhoging 3,25%	€ 0	In de meicirculaire is de CAO wijziging reeds aangekondigd. Dit is doorgerekend voor de WODV. Aangezien hier reeds middelen voor zijn gereserveerd is dit nu een budgetneutrale wijziging.
21. Afschaffing precariobelasting	- € 1.075.000 m.i.v. 2022	De precariobelasting op kabels en leidingen wordt definitief afgeschaft met ingang van 2022. Dit betekent dat uiterlijk met ingang van 2022 een bedrag ter hoogte van € 1.075.000 aan belastinginkomsten wegvalt. Gemeenten mogen nog maximaal tot en met 2021 deze vorm van precariobelasting heffen, maar wel tegen ten hoogste het tarief zoals dat gold op 1 januari 2016.
22. Bijdrage RDOG	- € 21.233	Deze stijging van de bijdrage GR RDOG Hollands Midden betreft een autonome ontwikkeling.
23. Inflatiecorrectie belastingen en rechten	€ 82.896	De aanpassing van de belastingen en rechten is gelijk aan het door het Centraal Economisch Planbureau geraamde inflatiepercentage en bedraagt voor 2018 1,4% (geharmoniseerde consumentenprijsindex). Met deze verhoging wordt de algemene prijsontwikkeling gevolgd. Dit is noodzakelijk om de inkomsten van de gemeente op dit onderdeel op peil te houden en structurele onevenwichtigheid te voorkomen.
24. Financieringseffecten	€ 19.033 aflopend tot - € 122.509	De consequenties van de begroting 2018 zijn verwerkt in de nieuwe meerjarenbalans (zie § Financiering). Uitgangspunt hierbij is o.a. dat met een maximum jaarlijks investeringsvolume van € 4,0 mln. rekening wordt gehouden. De hieruit voortvloeiende de financieringsbehoefte wordt tegen de verwachte markttarieven geleend waarbij in eerste instantie de rekening courantfaciliteit maximaal wordt ingezet. De hier opgevoerde aanpassingen van de rentelasten en -baten vloeien voort uit deze actualisering van de financieringsprognose.
25. Bijdrage BSGR	€15.481 oplopend naar € 21.965	Vanaf 2018 worden de deelnemersbijdragen berekend aan de hand van een zuiver KostPrijsCalculatie-model (KPC-model). Op basis van de uitkomsten van dit KPC-model wordt de geraamde bijdrage aan de BSGR verlaagd.

26. Centrale huisvesting	-	Centrale huisvesting wordt separaat in de raad behandeld. De financiële consequenties worden middels een begrotingswijziging verwerkt in de begroting.
27. Reorganisatie WODV	-	De WODV heeft een reorganisatie aangekondigd. Per oktober 2017 zal een transitie-manager dit traject nader vormgeven. Op dit moment zijn de wijzigingen nog niet bekend en dus ook de financiële consequenties niet.
28. Verhoging leges omgevingsvergunningen	€ 214.334	Om de uitvoeringskosten van de Wabo zoveel mogelijk te dekken uit de legesopbrengsten zullen de tarieven voor de Wabo-leges worden aangepast. Hierdoor stijgt, naast de legesinkomsten, de mate van kostendekkendheid van circa 45% tot 85%.
29. Rente grex DVC	- € 36.035 oplopend naar - €26.510	Door ontwikkelingen in de grex DVC moet de rente eveneens in de begroting worden aangepast.
30. Terugdraaien compensatie precariobelasting rioolheffing	€ 117.000	In 2015 is bij amendement besloten om de precario op te hogen, waarvan € 117.000 als tegemoetkoming naar de burger in de rioolheffing moest worden verwerkt. Met het afschaffen van de precario moet dit worden teruggedraaid.
31. Impuls centrum	- € 96.000	In december 2016 is een herinrichtingsplan opgesteld voor het centrum. De maatregelen in het plan dienen het centrum kwalitatief te versterken. De maatregelen beslaan veel reguliere zaken. Dit plan bevat een globale onderbouwing voor incidentele lasten (zoals vernieuwen en verplaatsen van fietsenrekken, bankjes, afvalbakken, enkele beplanting en armaturen) van € 96.000.

Dekkingsplan 2018-2021

De gemeente Voorschoten staat voor het begrotingsjaar 2017 onder preventief toezicht van de provincie Zuid Holland. Bij de begroting 2018 en meerjarenperspectief 2019-2021 zal de provincie opnieuw beoordelen of de begroting voldoet aan de criteria van repressief toezicht. Daarbij is structureel en reëel evenwicht van groot belang.

Op 22 mei 2017 heeft uw raad het verzamelvoorstel vastgesteld. De meerjarenraming van het verzamelvoorstel is het uitgangspunt geweest voor de nota financieel herstel 2018-2021. Deze nota is op 6 juli 2017 door uw raad ter kennisgeving aangenomen. Daarbij zijn geen bezwaren uitgesproken voor het doen van onderzoek naar de mogelijkheid van uitwerking van schil 1 en verdere uitwerking van de bezuinigingsmogelijkheden uit schil 2. De uitkomsten kunnen bij de begrotingsbehandeling voor elkaar worden ingewisseld, waarbij een structureel en reëel sluitende begroting een verplichting is.

De uitwerking van de schillen 1 en 2 zorgen voor de volgende voordelige bedragen als vertrekpunt in meerjarenbeeld:

2018 € 657.371

2019 € 878.049

2020 € 1.112.610

2021 € 1.325.176

Bovenstaande bedragen betreffen de begrotingssaldi na verwerking van ALLE dekkingsmaatregelen die zijn opgenomen in het dekkingsplan.

Als bestemmingsvoorstel bij deze begroting is opgenomen de financiële positie te versterken (en wordt na akkoord van uw raad verwerkt in de cijfers) met de volgende bedragen:

2018 € 600.000, 2019 € 600.000, 2020 € 1.100.000 en 2021 € 1.100.000. Deze bedragen worden gedoteerd aan de concernreserve. De resterende begrotingssaldi bedragen na deze dotatie:

2018 € 57.371

2019 € 278.049

2020 € 12.610

2021 € 325.176

Op de volgende bladzijde is de uitwerking van het dekkingsplan volledig opgenomen.

Tabel 144 Dekkingsplan programmabegroting 2018 -2021

Dekkingsplan programmabegroting 2018					
	2018	2019	2020	2021	2022
Vertretpunt programmabegroting 2018-2021	-2.073.077	-876.901	-988.638	-1.423.506	-2.492.491
1 Dekking incidentele lasten uit Eigen Vermogen Vorming voorziening voor incidentele kosten omgevingswet + impuls centrum dekking door onttrekking uit concernreserve	1.096.000	0	0	0	0
Te dekken begrotingssaldo na inzet eigen vermogen	-977.077	-876.901	-988.638	-1.423.506	-2.492.491
2 Dekking woonlastenbenadering, lastenverschuiving (OZB-verhoging) <i>t.g.v. verlaging afvalstoffenheffing t.g.v. aanbestedingsvoordeel = opbrengstdaling € 325.000 voor de gemeente (in gesloten circuit). Een deel van het amendement 100493 kon niet worden verwerkt</i>	155.000	155.000	155.000	155.000	155.000
Restant te dekken begrotingssaldo	-822.077	-721.901	-833.638	-1.268.506	-2.337.491
Toepassing regel begrotingstekort dekken door 50 % lastenverlaging en 50% batenverhoging Opgave verlaging lasten Opgave verhoging baten	411.039 411.039	360.950 360.950	416.819 416.819	634.253 634.253	1.168.745 1.168.745
Dekkingsmogelijkheden herstelplan schil 1					
3 Denklĳn 1: Voorzieningen beperken					
A Verminderen bijdrage zwembad	0	0	0	400.000	400.000
B Cultureel centrum afstoten	0	0	0	130.000	130.000
D Beleid WMO vervoer	0	0	75.000	75.000	75.000
E WMO Hulpmiddelenbeleid beperken	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
F Vermindering Arbo adviezen WMO	0	18.000	18.000	18.000	18.000
G Kinderboerderij	0	0	58.000	58.000	58.000
Subtotaal denklĳn 1	10.000	28.000	161.000	691.000	691.000
4 Denklĳn 2: Leges, heffingen en belastingen					
A OZB woningen verhogen	303.300	256.418	308.710	512.229	1.012.514
B Extra OZB NIET-woningen	20.738	17.533	21.108	35.024	69.232
C Overige belastingen	87.000	87.000	87.000	87.000	87.000
Subtotaal denklĳn 2	411.039	360.950	416.819	634.253	1.168.745
5 Denklĳn 3: Subsidies en bijdragen aan derden					
A Aangepast beleid subsidies	0	114.430	228.859	228.859	228.859
B Beperken budget compensatie meerkosten	67.000	67.000	67.000	67.000	67.000
C Cultuurprijzen, bijeenkomsten stoppen	4.410	4.410	4.410	4.410	4.410
D Bijdrage leefbaarheid/ wijkbeleid stoppen	4.500	8.500	10.500	10.500	10.500
E Subsidies lokaal onderwijs beleid verminderen	0	34.160	34.160	34.160	34.160
Subtotaal denklĳn 3	75.910	228.500	344.929	344.929	344.929
6 Denklĳn 4: Verzilveren bezit					
A Lĳst verkopen 10 panden	PM	PM	PM	PM	PM
Subtotaal denklĳn 4	0	0	0	0	0
7 Denklĳn 5: Slim investeren					
A Blijvend ontwikkelpotentie diverse gronden bezien	PM	PM	PM	PM	PM
Subtotaal denklĳn 5	0	0	0	0	0
8 Denklĳn 6: Onderhoud buitenruimte					
A Verlagen onderhoudsniveau B naar C obv beheerplannen 2017	670.000	670.000	670.000	670.000	670.000
Subtotaal denklĳn 6	670.000	670.000	670.000	670.000	670.000
9 Denklĳn 7: Terug naar de kern					
A Beperken ondersteuning duurzaamheidsinitiatieven	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
B Stoppen Platform duurzaamheid	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
C Bestuursondersteuning en rekenkamer versoberen, burgerleden max 1 per fractie en notuleren vergaderingen	16.000	16.000	16.000	16.000	16.000
D Onderhoud sportterreinen stoppen	0	0	41.000	41.000	41.000
E Stoppen platform hoogspanning	3.500	3.500	3.500	3.500	3.500
F Vermindering ondersteuning college	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
G Bijdrage adviesraden halveren CAW, cliëntenraad W&I, platform gehandicapten, VAC	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000
H Vervallen huur WMO loket	33.000	33.000	33.000	33.000	33.000
I Versoberen representatiebudgetten	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
Subtotaal denklĳn 7	112.500	112.500	153.500	153.500	153.500
10 Denklĳn 8: Verbonden partijen					
A Vergoeding piketregeling Veiligheidsregio per 2016	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
Subtotaal denklĳn 8	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
Totaal dekking herstelplan schil 1	1.299.449	1.419.950	1.766.248	2.513.682	3.048.174

Dekkingsplan programmabegroting 2018					
	2018	2019	2020	2021	2022
Herstelplan schil 2					
11 Centrale ambtelijke huisvesting en gemeentewerf	PM 0	PM 0	PM 0	PM 0	PM 0
12 Kostendeckende huren	180.000	180.000	180.000	180.000	180.000
13 Begrotingsscan					
Totaal dekking herstelplan schil 2	180.000	180.000	180.000	180.000	180.000
Totaal dekkingsmogelijkheden	1.479.449	1.599.950	1.946.248	2.693.682	3.228.174
Vertretpunt programmabegroting 2018 na dekkingsmogelijkheden	657.371	878.049	1.112.610	1.425.176	890.684
Bestemmingsvoorstel: versterken financiële positie	-600.000	-600.000	-1.100.000	-1.100.000	0
Begrotingssaldo na bestemmingsvoorstel	57.371	278.049	12.610	325.176	890.684

- = nadelig
+ = voordelig

1 Onderbouwing dekkingsmaatregelen

1.1 Inzet eigen vermogen

Ten behoeve van de incidentele lasten wordt als dekking het eigen vermogen ingezet. Het betreft de lasten van de omgevingswet € 1.000.000 en impuls centrum € 96.000. Totaal wordt dus incidenteel € 1.096.000 onttrokken uit de concernreserve.

1.2 Woonlastenbenadering

In de kadernota 2018-2021 is reeds aangegeven dat in de opgave voor de gemeente Voorschoten in het verzamelvoorstel de woonlastenbenadering voor een bedrag van € 720.000 is doorgevoerd door een hogere OZB. De bijbehorende verlaging van de afval- en riooltarieven van € 325.000 heeft reeds in 2017 plaats gevonden en van € 720.000 vanaf 2018.

Van het nadeel van € 325.000 (ten gevolge van het aanbestedingsvoordeel) waarvan middels het amendement 100493 besloten is dit anders te dekken kan gedeeltelijk (€ 10.000 schakelklas en € 145.000 beheerplannen) de voorgestelde dekking niet gerealiseerd worden. Hierdoor wordt alsnog € 155.000 via de woonlastenbenadering een OZB-verhoging voorgesteld. Door deze toepassing wordt een verlaging van de maximaal kostendeckende heffing (zoals afvalstoffenheffing) gecompenseerd door een gelijke verhogen van de Onroerende zaakbelasting (OZB) zodat de lastendruk per saldo gelijk blijft.

1.3 Toepassen 50 / 50-regel

Conform herstelplan is ook in de begroting de 50 / 50-regel opgenomen. Hiermee wordt bedoeld dat het begrotingstekort met 50% inkomstenverhoging en 50% met uitgavenverlaging moet worden gerealiseerd. Als dit wordt toegepast, zou het begrotingssaldo op nul uitkomen. Echter zijn er meer uitgaven opgenomen om op te bezuinigen, waardoor er sprake is van een positief begrotingssaldo na toepassing van alle maatregelen uit het dekkingsplan. Door dit saldo te handhaven kan worden ingezet op de schuldenverlaging, wat nodig is om Voorschoten financieel te laten herstellen.

1.4 Uitwerking “schil 1 maatregelen” herstelplan

In het niet vastgestelde herstelplan en de nota financieel herstel zijn ten behoeve van het reëel sluitend krijgen van de begroting 2 schillen opgenomen. In schil 1 zijn concrete voorstellen opgenomen en gekwantificeerd. In dit hoofdstuk worden de denklijnen voor zover mogelijk nader uitgewerkt waarbij aangegeven wordt in hoeverre de bezuinigingen daadwerkelijk kunnen worden doorgevoerd. In schil 2 zijn de voorstellen opgenomen die nader uitgewerkt moeten worden om een bedrag te kunnen noemen en komen in de paragraaf “Uitwerking schil 2” aan bod.

1.4.1 Denklijn 1. Voorzieningen niveau

Het voorzieningenniveau in Voorschoten is hoog. Dit is belangrijk omdat het voorzieningenniveau een bepalende factor is voor de waardering van de woonplaats, zo blijkt uit onderzoek van Elsevier. Ook is een goede kwaliteit van de lokale voorzieningen voorwaardenscheppend voor een sterk verenigingsleven en een belangrijke factor voor het bevorderen van de sociale cohesie. Goede voorzieningen vormen een verbindende factor. Over het algemeen is er geen wettelijke plicht voor de gemeente om bepaalde voorzieningen in stand te houden. Die wettelijke verplichting geldt alleen voor onderwijsgebouwen en voor gymzalen voor bewegingsonderwijs.

Aan het hebben van goede voorzieningen hangt echter een stevig prijskaartje.

Bij maatschappelijke voorzieningen is het noodzakelijk om een balans te creëren tussen het efficiënt omgaan met middelen én het belang dat die voorzieningen binnen de gemeente hebben. Hierbij is ook belangrijk om de relatie met andere aanwezige voorzieningen binnen en buiten de gemeentegrenzen te bezien. Dit kan langs onderstaande drie lijnen. Naast deze drie denklijnen bevat ook de denklijn “verzilveren bezit” mogelijkheden.

1 Voorzieningen afstoten

Zijn er voorzieningen buiten de gemeentegrenzen, die een vergelijkbare rol kunnen vervullen? Of is die rol onvoldoende mogelijk? Kan door het afstoten van gemeentelijke accommodaties het ondernemerschap ten aanzien van niet-gemeentelijke accommodaties groeien?

Beëindigen exploitatie overeenkomst Sportfondsen

De huidige exploitatie overeenkomst met Sportfondsen heeft een looptijd tot en met 2020. De jaarlijkse netto exploitatie bijdrage door de gemeente bedraagt € 199.539. Het jaarlijks onderhoud bedraagt gemiddeld € 200.000,-. De besparing kan pas geëffectueerd worden in 2021 omdat het contract met Sportfondsen voor exploitatie van het zwembad loopt tot en met 2020. In de komende periode wordt onderzocht of er eerder op de onderhoudskosten kan worden bezuinigd. Dit zal dan worden gemeld in de voorjaarsnota 2018. Het maatschappelijk effect is midden. Het zwembad heeft naast een recreatieve, ontmoetings- en sportieve functie ook een functie in het leren zwemmen van kinderen. Door het sluiten van het zwembad neemt het voorzieningenniveau van Voorschoten af. Dit kan een negatieve invloed hebben op de score van Voorschoten als beste woongemeente.

Op korte afstand van Voorschoten zijn echter drie andere zwembaden. In Wassenaar, Leidschendam en Leiden. Het is de verwachting dat Leiden een nieuw zwembad gaat realiseren zeer nabij Voorschoten.

In de omliggende zwembaden zijn vergelijkbare activiteiten voor leren zwemmen, activiteiten voor ouderen of recreatief zwemmen. Hier kunnen inwoners uit Voorschoten aan deelnemen. Het gebruik maken van zwemvoorzieningen door minimagezinnen verandert in principe niet omdat de zwembaden prima te bereiken zijn, de prijzen vergelijkbaar of lager zijn en gebruik gecompenseerd kan worden via minimeleid vanuit de Stichting Leergeld.

2 Voorzieningen clusteren

Welke niet-gemeentelijke voorzieningen zijn er? Kunnen die een rol van betekenis spelen bij het compenseren van een gemeentelijke accommodatie die wegvalt? Welke voorzieningen kunnen verder in elkaar geschoven worden?

3 Voorzieningen kostendekkend maken

Kan de gebruiker van een pand het beheer en onderhoud overnemen van de gemeente en daarmee de kosten voor de gemeente reduceren? Of is het doorvoeren van kostendekkende huur (zonder compensatie door subsidie) een betere optie om de kosten voor de gemeente te verlagen?

Binnen de denklijn “voorzieningen” passen de volgende mogelijkheden:

- Het afstoten van het cultureel centrum, meer vrijheid geven aan de bibliotheek voor uitbreiding en cultureel ondernemerschap en het intensiever (laten) benutten van de reeds aanwezige kerken, scholen, gymzalen etcetera.
- Het onderbrengen van het beheer en onderhoud bij de gebruikers van gemeentelijke accommodaties. Dit stimuleert ondernemerschap, betrokkenheid en participatie en is soms een goed alternatief voor het doorberekenen van deze kosten aan de gebruikers. In andere gevallen is de verkoop van de accommodatie aan de gebruiker mogelijk. Zie verder denklijn verzilveren bezit.

Bovenstaande voorstellen leiden uiteindelijk tot de volgende concrete bezuinigingen:

Cultureel centrum afstoten

Binnen denklijn voorzieningen past het afstoten van het cultureel centrum, meer vrijheid geven aan de bibliotheek voor uitbreiding en cultureel ondernemerschap en het intensiever (laten) benutten van de reeds aanwezige kerken, scholen, gymzalen etcetera. Het afstoten van het cultureel centrum levert een besparing op van € 130.000. De besparing kan pas geëffectueerd worden in 2021 omdat het contract met Sportfondsen voor exploitatie van het cultureel centrum loopt tot en met 2020. In overleg is een eerdere realisatie wellicht mogelijk.

Het maatschappelijk effect is midden. Een aantal activiteiten kan niet meer plaatsvinden op deze plek. Deze activiteiten zullen een andere plek moeten vinden in Voorschoten.

Met het afstoten van het cultureel centrum zullen de huidige gebruikers op een alternatieve locatie onderdak moeten vinden. Voor veel kleine gebruikers zal dit goed mogelijk zijn. Het college zal zich inspannen om zo veel mogelijk ondersteuning te bieden aan het filmhuis om elders onderdak te vinden. Het college wil ook graag kijken of het mogelijk is te bemiddelen voor andere gebruikers die een andere locatie zoeken. Daarmee blijft ook voor de toekomst de realisatie van een Multifunctionele accommodatie in het centrum mogelijk.

Beleid WMO vervoer

Door het verder versoberen van de verstrekkingen voor individueel WMO-vervoer kan € 75.000 bespaard worden in 2020.

Het maatschappelijk effect is midden. Er zal bij het indiceren van deze voorziening nog steviger ingezet moeten worden op het gebruik van vrijwilligersvervoer. Ook moet meer worden gezocht naar mogelijkheden om aan te sluiten bij wat inwoners al gewend waren om uit te geven aan vervoer. Er moet nog nader onderzocht worden hoe dit gerealiseerd kan worden en of verdere aanpassing van beleid hiervoor nodig is.

WMO hulpmiddelenbeleid beperken

Het WMO-hulpmiddelenbudget kan beperkt worden met € 10.000 vanaf 2018.

Het maatschappelijk effect is midden. Ervan uitgaande dat het aantal cliënten niet zal toenemen is er ruimte om het budget te verlagen. De kosten van hulpmiddelen kunnen verder beïnvloed worden door lagere kwaliteitseisen op te nemen in de aanbesteding van de hulpmiddelen en aanvullend maatwerk te leveren bij hulpmiddelen als dat gewenst is. De aanbesteding loopt in 2017 en de nieuwe afspraken gelden vanaf 2018.

Vermindering Arbo adviezen bij indicatie voor WMO

Bij individuele Wmo voorzieningen kan het vragen van onafhankelijke Arbo adviezen verminderd worden bij het beoordelen van een indicatie en meer door de consultants zelf te laten beoordelen. De consultants zijn Hbo geschoold en hebben een brede werkervaring waardoor dit mogelijk moet zijn. Het gevolg hiervan kan wel zijn dat voorzieningen minder passend zijn bij de hulpvraag en mogelijk een stijging van bezwaarschriften. Dit voorstel levert een mogelijke besparing op van € 18.000 vanaf het jaar 2019.

Beëindigen concessieovereenkomst Stichting Kinderboerderij Voorschoten

De exploitatie van een kinderboerderij behoort niet tot een wettelijke taak van de gemeente. Per 1 april 2014 is de verantwoordelijkheid voor de kinderboerderij overgedragen aan Stichting Kinderboerderij Voorschoten. Hiertoe is een concessieovereenkomst gesloten die loopt tot 1 april 2019. De gemeente betaalt op basis van deze overeenkomst jaarlijks een exploitatiebijdrage. Het college is bereid een bijdrage aan de kinderboerderij te leveren van 15.000, waardoor een besparing van € 58.000 geëffectueerd kan worden in 2020. De periode tot 2020 kan door initiatiefnemers gebruikt worden om te onderzoeken of een andere organisatiestructuur wellicht kan leiden tot openhouden van de kinderboerderij tegen veel lagere kosten. Het maatschappelijk effect van deze besparing is midden.

Denklijn 1

Specifieke bezuinigingen met structurele bezuinigingen

Niet meer bijdragen aan het zwembad	€ 400.000
Cultureel centrum afstoten	€ 130.000
Beleid WMO vervoer	€ 75.000
WMO Hulpmiddelenbeleid beperken	€ 10.000
Verminderen Arbo adviezen bij indicatie WMO	€ 18.000
Kinderboerderij	<u>€ 58.000</u>
Subtotaal denklijn 1	€ 691.000

1.4.2 Denklijn 2. Leges heffingen en belastingen

Om een sluitende begroting 2018 te presenteren is het nodig om de uitgaven te verlagen en de inkomsten te verhogen. Het college stelt voor de bezuinigingsopgave na toepassing van het woonlastenbeginsel voor 50% te realiseren door inkomstenverhoging en voor 50% door uitgavenverlaging. Met de nota financieel herstel wordt de richting aangegeven die het college volgt bij het opstellen van de begroting 2018-2021.

In de opgave voor de gemeente Voorschoten is in het verzamelvoorstel de woonlastenbenadering voor een bedrag van € 720.000 doorgevoerd door een hogere OZB. De toepassing van de rekenrente was immers alleen voor 2017. Het aanbestedingsvoordeel van € 325.000 heeft een daling van de afvalstoffenheffing veroorzaakt, waarvoor uw raad diverse bezuinigingen heeft ingezet. Een aantal van de bezuinigingen kon niet worden doorgevoerd (beheerplannen € 145.000 en schakelklas € 10.000), waardoor € 155.000 alsnog via de woonlastenbenadering wordt gecompenseerd.

1.4.3 Denklijn 3. Subsidies

Tabel 145 Totaal denklijn 3 Subsidies

Denklijn 3: Subsidies	
Taakstelling extra bezuiniging op subsidies	€ 228.889
Beperken budget compensatie meerkosten tot alleen collectieve ziektekosten	€ 67.000
Cultuurraad, -prijzen en (netwerk)bijeenkomsten	€ 4.410
Bijdrage leefbaarheid/wijkbeleid stoppen	€ 10.500
Lokaal onderwijsbeleid verminderen	€ 34.160
Totaal denklijn 3	€ 344.929

De gemeente Voorschoten geeft ongeveer € 1,9 miljoen uit aan subsidies. Subsidies worden ingezet om beleidsdoelen te realiseren, activiteiten te faciliteren of voorzieningen te ondersteunen. Dit draagt bij aan een goed leefklimaat, sterk verenigingsleven en goede sociale infrastructuur in Voorschoten. Het is aan de raad hoeveel budget hiervoor wordt ingezet. Van dit budget wordt ongeveer € 1,3 miljoen uitgegeven aan wettelijke taken en taken in het sociaal domein (zorg).

Bezuinigingen op subsidies, moeten gerealiseerd worden, naast de, in de begroting 2017-2020 opgenomen oplopende taakstelling op het gehele subsidiebudget van 2 tot 8% en de bezuiniging van € 30.000, -, die aanvullend middels een amendement bij de begroting is besloten.

Voor 2020 betekent dit een nog door te voeren bezuiniging van nog eens € 114.000,- ten opzichte van de subsidies in 2017.

Het eerste jaar is middels de kaasschaaf ingevuld bij de subsidieverlening voor 2017. Voor de volgende jaren moeten nog keuzes gemaakt worden hoe die taakstelling wordt ingevuld.

Om bezuinigingen door te voeren op subsidies, na de discussie rondom het herstelplan, is gewerkt aan het opstellen van een hoeveelheid aan varianten voor het verdelen en werken met subsidies. Onderstaand een aantal mogelijke varianten.

Kaasschaaf

De kaasschaafmethode betekent dat alle subsidie-aanvragers eenzelfde korting krijgen toebedeeld. In 2020 is dat ongeveer 19% om alle beoogde bezuinigingen door te voeren.

“Met de pet rond”

Deze variant gaat ervan uit dat er in goed overleg met de partijen gekeken kan worden, welke partijen met minder subsidie uit kunnen en welke niet.

BOXEN-methode

De boxen-methode gaat ervan uit dat er onderscheid wordt gemaakt tussen de wettelijke taken in box 1, de activiteiten die we als gemeente echt “willen” in box 2 en de initiatieven van derden die bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen op het gebied van sport en bewegen en cultuur(historie). In box 4 vallen die overige subsidie-aanvragers.

Binnen box 3 zijn de volgende varianten denkbaar:

1 “vernieuwende activiteiten”

We subsidiëren niet meer de reguliere activiteiten van een vereniging, maar alleen vernieuwende activiteiten gericht op samenwerking met anderen in het sociaal domein (vergelijkbaar met de Innovatiesubsidie nu).

2 “cadeaubon”

Alle subsidie-aanvragers in box 3 en 4 die een bijdrage leveren in welke vorm dan ook aan de samenleving van Voorschoten krijgen als blijk van waardering een standaard bedrag van € 500,-.

3 “fondsen”

Voor het verdelen van subsidies in box 3 wordt uitgegaan van het werken met fondsen; bijvoorbeeld een cultuurfonds en een sportfonds. Vertegenwoordigers vanuit de samenleving, evt met een gemeentelijke vertegenwoordiger erin, zien toe op het verdelen van subsidie en richten zich op het werven van aanvullende vulling van het fonds.

4 "op eigen benen leren staan"

Deze variant gaat ervan uit dat verenigingen op eigen benen leren staan en de gebruiker betaalt voor de kosten van de activiteiten van de vereniging. Wel worden de verenigingen ondersteund in het leren "op eigen benen te staan" door bijvoorbeeld een netwerkbijeenkomst te organiseren over "crowd funding" en het ondersteunen bij het vinden van subsidiemogelijkheden elders.

5 "cultuur(historie) en sport"

De partijen in box 3, die bijdragen aan sport en bewegen in de gemeente en cultuur(historie) krijgen een subsidie tussen de 1000 en 2000 euro.

Deze varianten zijn de afgelopen maanden met de subsidie-aanvragers besproken en worden nader uitwerkt in een nieuw toekomstbestendig subsidiebeleid 2019-2023.

Om een toekomstbestendig subsidiebeleid te kunnen opstellen en uitvoeren, dient er nieuw subsidiebeleid vastgesteld te worden door de raad. Voor het verlenen van de subsidies voor het jaar 2018 konden aanvragen worden ingediend vanaf 1 juli 2017 en sloot de indieningstermijn al op 1 september jl. Nieuw subsidiebeleid en de uitvoering ervan, kan dus pas ingaan in 2019. Voor 2018 geldt dat een aanvullende bezuiniging op het totale subsidiebudget van 2% doorgevoerd moet worden. Hoe deze bezuiniging zijn beslag zal krijgen, dient nader vastgesteld te worden; mede aan de hand van de ingediende aanvragen. Door de wijziging in de kinderopvangbekostiging, zal mogelijk de bezuiniging gerealiseerd kunnen worden daarop en kunnen andere subsidies vergelijkbaar met het niveau van 2017 worden toegekend.

Voor het nieuw subsidiebeleid zijn de criteria nog nader vast te stellen. Een aantal kernwaarden zullen daarbij worden ingebed. De subsidies zullen zich richten op samen werken aan brede en lokale geformuleerde doelen, een stevig lokaal welzijnswerk, de Voorschotense sociale infrastructuur verbindend en passend bij de Voorschotense maat, schaal en karakteristieken. Daarbij zal de ondersteuning vanuit de gemeente er zijn om de enorme eigen kracht van de Voorschotense samenleving verder te versterken.

Voor het subsidiebeleid vanaf 2019 is een bezuinigingstaakstelling opgenomen van € 228.859,-, bovenop een reeds ingeboekte bezuiniging van nog eens € 76.298,- ten opzichte van 2018. De bezuiniging zal gerealiseerd moeten worden op het totaal aan subsidies.

In de periode van medio 2017 tot medio 2018 wordt er, op basis van individuele en groepsgesprekken met alle mogelijke subsidieontvangers, subsidiebeleid geformuleerd en vastgesteld voor de periode 2019-2023.

Overige niet subsidies

In het herstelplan waren onder de denklijn subsidies een aantal posten opgenomen die niet binnen het subsidiebeleid worden toegekend. Hieronder wordt ingegaan op deze bezuinigingen.

Beperken budget compensatie meerkosten

Dit budget kan verminderd worden met € 67.000 vanaf 2017. Het maatschappelijk effect is laag. Dit budget is bedoeld voor financiële tegemoetkoming voor chronisch zieken en gehandicapten als zij extra kosten maken. Daarnaast is er een aanvullende collectieve ziektekostenverzekering afgesloten. Het huidige budget wordt niet helemaal gebruikt en uitgaande van een gelijk klantenaantal kan het budget verlaagd worden.

Cultuurprijs, -raad, -bijeenkomsten stoppen

Op de cultuurraad en cultuurprijs en netwerkbijeenkomsten wordt een bezuiniging doorgevoerd. Dit betekent dat de cultuurraad geen aparte adviesraad meer zal zijn. De cultuurraad is een adviesraad die niet op een wettelijke leest is geschoeid. Hierop is een taakstelling van € 4.410 toegepast. Dit is het restbedrag op de post cultuur voor cultuurprijs, netwerkbijeenkomsten, kunstmarkt e.d. van € 4.4.10,-.

Bijdrage leefbaarheid / wijkbeleid stoppen

Er is een budget van € 12.500 beschikbaar voor de uitvoering van het wijkbeleid. Dit budget kan per 2018 gestopt worden.

Het maatschappelijk effect is midden. Het zijn middelen die ingezet worden om aan te haken bij burgerinitiatieven en bewonersparticipatie. Bij het wegvallen van deze middelen zal het moeilijker zijn om inwoners te stimuleren en te faciliteren om zelf initiatieven op te pakken.

Lokaal onderwijsbeleid verminderen

De subsidies voor basisscholen voor schoolbegeleiding kunnen gestopt worden. Dit levert een besparing op van € 34.160 schoolbegeleiding in 2019. De subsidies moeten worden afgebouwd waardoor het niet mogelijk is om eerder te besparen. De besparing kan in 2020 gerealiseerd worden.

Het maatschappelijk effect is midden. Schoolbegeleiding gaat om de tegemoetkoming in de begeleiding van kinderen met bijvoorbeeld dyslexie, faalangst en dergelijke die extra begeleiding nodig hebben. Dit is primair een taak van schoolbesturen zelf. De scholen krijgen daar bekostiging voor vanuit het samenwerkingsverband passend onderwijs, maar de gemeente ondersteunt daar ook bij naar rato van het aantal leerlingen per school.

1.4.4 Denklijn 4. Verzilveren bezit

Al geruime tijd wordt uitvoering gegeven aan de nota "Het kloppend Hart" die in 2012 door de gemeenteraad is vastgesteld. Dit heeft er toe geleid dat een aantal gemeentelijke accommodaties is vrijgespeeld en een aantal locaties vrijgespeeld kan gaan worden. De inmiddels leegstaande en vrijkomende panden zijn en worden in de markt gezet zodat deze na verkoop uit het gemeentelijke onderhoudsprogramma kunnen. Om duidelijkheid te geven is voor een groot aantal panden opgenomen wanneer verkoop verwacht wordt. Dit is van belang voor het kunnen opstellen van de begroting. Incidentele inkomsten zorgen er namelijk voor dat de schuldenlast naar beneden gebracht kan worden. Ook heeft het een structureel effect door het vrijvallen van beheerlasten. Vanwege de functionele koppeling met het bestaande, meestal maatschappelijke gebruik, is verkoop vaak nog niet te plannen.

Daarom stelt het college voor om de onderstaande accommodaties af te stoten, en daarmee de functionele koppeling los te laten, daar waar de gemeente geen huisvestingsplicht heeft.

Tabel 146 Lijst te verkopen panden

Lijst te verkopen panden	
1	Professor vd Waalslaan 26
2	Leidseweg 25/27 (excl. moederhuis)
3	Koninklijke Marinelaan 21 Gemeentewerf
4	Koningin Julianalaan 55
5	Raadhuislaan 41
6	Raadhuislaan 47
7	Prinses Marijkelaan 2
8	Prinses Marijkelaan 4
9	Rouboslaan 50
10	Professor Einsteinlaan 5

1.4.5 Denklijn 5. Slim Investeren

De achterliggende gedachte van deze denklijn bestond bij het herstelplan uit: andere financieringsvormen rollend materieel, versneld uitvoeren LED-verlichting, zonnepanelen op alle gemeentelijke accommodaties en de ijsbaan herontwikkelen. Op de eerste drie onderwerpen is door het college reeds gereageerd en alleen herontwikkeling van de ijsbaan staat nog onder deze denklijn open. De mogelijkheden voor verkoop van het ijsbaanterrein ten behoeve van herontwikkeling worden gezien.

1.4.6 Denklijn 6. Onderhoud buitenruimte

Op het gebied van de buitenruimte speelt een aantal zaken.

Het mogelijk verlagen van het onderhoudsniveau zoals in het herstelplan was aangegeven;

De begrotingsscan van de provincie Zuid Holland in relatie tot de openbare ruimte;

De second opinion op de uitgangspunten van de geactualiseerde beheerplannen.

In deze paragraaf gaan we in op het onderhoudsniveau. De begrotingsscan en de second opinion worden in de paragraaf Uitwerking schil 2, onderdeel begrotingsscan nader uitgewerkt.

1.4.6.1 Verlagen onderhoudsniveau

De kapitaalgoederen in de gemeente worden op basis van de in juli 2016 vastgestelde beheerplannen (2016-2020) onderhouden of op onderhoudsniveau B gebracht. Op dit basisniveau is er de meest optimale balans tussen kosten en baten. Verlaging van het onderhoudsniveau naar niveau C kan op de korte termijn een jaarlijkse besparing opleveren. De omvang van die besparingen en de consequenties daarvan vragen nog nader onderzoek. Het beheer zal anders georganiseerd moeten worden. Dit uit zich onder andere in de functionaliteit en uitstraling van kapitaalgoederen, het minder vaak integraal oppakken van werkzaamheden en de toenemende kans op calamiteiten.

De provincie beveelt in de begrotingsscan het volgende aan:

"De actualisatie van de beheerplannen is met een extra last in de exploitatie van € 1,5 mln. de belangrijkste mutatie in de begroting 2017 ten opzichte van 2016. Houdt de uitgangspunten nog eens zeer kritisch tegen het licht en analyseer op basis van de second opinion welke kostenbesparende maatregelen mogelijk zijn. Bedenk dat in het kader van een eventuele artikel 12-toets het onderhoudsniveau C als uitgangspunt geldt, gericht op het voorkomen van kapitaalvernietiging."

Hiermee geeft zij aan dat de Provincie en het Ministerie van Binnenlandse Zaken onderhoudsniveau C acceptabel vinden waarbij geen kapitaalvernietiging plaatsvindt. Uw raad heeft bij de behandeling van de nota financieel herstel besloten alle beheerplannen terug te brengen van niveau B naar C en de (financiële) consequenties te verwerken in de begroting 2018-2021. Op basis hiervan is op basis van kengetallen een doorrekening gemaakt wat dit financieel betekent:

Tabel 147 Doorrekening onderhoudsniveau B naar C

Huidige uitgave (niveau B)				Verwachte impact op niveau C					
	Domein	Groot onderhoud	Klein onderhoud	Uitgaven op niveau B	Groot onderhoud	Klein onderhoud	Totaal	Uitgaven op niveau C	Kosten-reductie
1	Bruggen	€ 60.558	€ 18.000	€ 78.558	€ -10.491	€ -9.427	€ -19.918	€ 58.640	-25%
2	Groen	€ 451.410	€ 1.328.970	€ 1.708.380	€ -	€ -363.712	€ -363.712	€ 1.416.668	-21%
3	OV	€ 94.240	€ 95.700	€ 189.940	€ -	€ -7.605	€ -7.605	€ 182.335	-4%
4	Spelen	€ 151.896	€ 80.390	€ 232.286	€ -	€ -	€ -	€ 232.286	0%
5	VRI	€ 81.200	€ 59.044	€ 140.244	€ -	€ -	€ -	€ 140.244	0%
6	Water	€ 21.310	€ 36.310	€ 57.620	€ -10.655	€ -7.262	€ -17.917	€ 39.703	-31%
7	Wegen	€ 1.195.350	€ 125.000	€ 1.320.350	€ -167.439	€ -17.857	€ -185.206	€ 1.135.144	-14%
8	Wegmeubilair	€ 32.900	€ 26.250	€ 59.150	€ -	€ -5.000	€ -5.000	€ 49.150	9%
9	Schoon	€ 15.300	€ 469.455	€ 484.755	€ -	€ -84.952	€ -84.952	€ 399.803	-28%
	Totaal			€ 4.338.293			€ -684.310	€ 3.653.983	-16%

Samenvattende tabel kostenreductie

Opmerking: De in de tabel opgenomen budgetten voor Schoon zijn nog niet vastgesteld.

Totaal kan het volgende worden bezuinigd:

Tabel 148 Totaalbezuiniging van B naar C

Bezuiniging niveau-verlaging van B naar C	
Maatregelen niveau verlaging	625.000
Verlagen budget gladheid	45.000
	670.000

Daarnaast kan op de opslag (het deel onvoorzien) een bedrag van € 80.000 worden bezuinigd. Dit wordt opgenomen onder schil 2 begrotingsscan, omdat dit een aanbeveling was vanuit de begrotingsscan. Totaal wordt dus op beheer € 750.000 bezuinigd.

1.4.7 Denklĳn 7. Terug naar de kern

In het eerdere herstelplan is al toegelĳcht wat deze voorstellen behelzen en wat het maatschappelijk effect is van de bezuiniging.

Het merendeel van deze voorstellen is aanvaardbaar en uitvoerbaar en kan gerealiseerd worden voor het geraamde bedrag. De geraamde besparing C bestuursondersteuning (Raad) is wel realiseerbaar maar levert een lagere besparing in de begroting op (€ 16.000) omdat de post tot nu toe overschreden werd. De besparing D onderhoud sportvelden levert maar een besparing op van € 41.000 omdat het overige deel van het bedrag ingezet is om de kapitaalslasten van het kunstgrasveld te dekken. De besparing E centrum management is niet structureel meerjarig geraamd in de aangepaste begroting 2017-2020 naar aanleiding van het verzamelvoorstel, waardoor dit niet als een besparing kan meetellen.

De totale besparing met deze voorstellen bedraagt daardoor € 153.500.

Tabel 149 Denklĳn 7

Denklĳn 7: Terug naar de kern		
A	Beperken ondersteuning duurzaamheidsinitiatieven	€ 10.000
B	Stoppen Platform duurzaamheid	€ 5.000
C	Bestuursondersteuning en rekenkamer versoberen, burgerleden max 1 per fractie en notuleren vergaderingen	€ 16.000
D	Onderhoud sportterreinen stoppen	€ 41.000
E	Stoppen platform hoogspanning	€ 3.500
F	Vermindering ondersteuning college	€ 10.000
G	Bijdrage adviesraden halveren CAW, cliëntenraad W&I, platform gehandicapten, VAC	€ 15.000
H	Vervallen huur WMO loket	€ 33.000
I	Versoberen representatiebudgetten	€ 20.000
Subtotaal denklĳn 7		€ 153.500

1.4.8 Denklĳn 8. Verbonden partijen

Verbonden partijen staan in de paragraaf verbonden partijen in de begroting met bijbehorend gemeentelijk financieel belang.

Op de meeste begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen waaraan Voorschoten deelneemt heeft de raad haar zienswijze gegeven. De bedragen van de vast te stellen begrotingen wijken iets af in negatieve zin op het eerder aan u verstrekte onderstaande overzicht. Met name op GR WODV zal een verhoging te zien zijn. Op 4 juli 2017 heeft het AB van de WODV de begroting 2018 gewijzigd vastgesteld. Omdat de zienswijzen van de beide deelnemers aan de GR WODV niet verenigbaar waren heeft het AB besloten in het informatiebeleidsplan naast het wettelijke deel ook het deel op te nemen dat noodzakelijk is voor de centrale huisvesting. Voorschoten had in de zienswijze verzocht alleen het wettelijk deel van het informatiebeleidsplan vast te stellen. De bijdrage van de gemeente Voorschoten aan de WODV voor 2018 bedraagt na deze wijziging € 13,9 mln.

Daarnaast zal een besparing ingeboekt kunnen worden in de begroting van 2018 op het onderdeel piketvergoeding van de veiligheidsregio van € 20.000,-.

Samengevat zal de gemeente Voorschoten als deelnemer aan de verschillende gemeenschappelijke regelingen iets meer geld kwijt zijn.

1.5 Uitwerking "schil 2 maatregelen" herstelplan

In het herstelplan dat eerder dit jaar is opgesteld ten gevolge van preventief toezicht zijn 2 schillen opgenomen. Schil 1 is onderbouwd in hoofdstuk 4. Schil 2 komt in dit hoofdstuk aan bod. In schil 2 zijn de voorstellen opgenomen die nader uitgewerkt moeten worden om een bedrag te kunnen noemen.

Dit betreffen de voorstellen inzake de gezamenlijke huisvesting, kostendekkende huren, de begrotingsscan, het beperken van lokaal beleid, fusie, verkoop gronden en accommodaties en onderzoek structuur WODV.

1.5.1 Gezamenlijke huisvesting

In de ambtelijke samenwerking die Voorschoten is aangegaan met Wassenaar is niet gekozen voor gezamenlijke huisvesting van ambtenaren. Uit het benchmarkonderzoek is gebleken dat het werken vanuit de huidige locaties een kostenverhogend effect heeft op de WODV en daarmee ook op de bijdrage die de gemeente Voorschoten betaald aan de WODV. De gemeenteraad van Voorschoten heeft middels een zienswijze op de begroting 2017 van de WODV, gevraagd om te onderzoeken of in dit verband synergievoordelen te behalen zijn.

Voor het efficiënter huisvesten van de WODV is in opdracht van het dagelijks bestuur van de WODV een businesscase gemaakt. Met de uitkomst van deze businesscase kan voor Voorschoten een besparing worden bereikt oplopend tot ruim € 0,15 miljoen (in 2021). Het uitgangspunt voor de businesscase is centrale huisvesting van het kantoorpersoneel aan de Johan de Wittstraat in Wassenaar en een gezamenlijke centrale locatie voor de werf in de Dobbewijk in Voorschoten. Dit vraagt om keuzes die de dienstverlening kunnen raken en om investeringen van beide gemeenten. Afwegingen die lastig zijn te maken zolang niet meer duidelijkheid is over de bestuurlijke toekomst van Voorschoten en Wassenaar. De besluitvorming over de centrale huisvesting is nu gepland in 2018, tegen die tijd zal de businesscase moeten worden geactualiseerd.

Concrete maatregelen:

- a) Het samen met Wassenaar centraliseren van de werf op de centraal gelegen locatie in de Dobbewijk heeft synergievoordelen, zij het beperkt (immers de werkzaamheden moeten in beide gemeenten uitgevoerd worden). Koop of huur van een andere locatie geeft ten opzichte van de huidige locatie een kostenverlaging. De bestaande werflocatie kan door de verplaatsing vrijgespeeld worden voor herontwikkeling.
- b) De aanpassingen die nodig zijn voor het inhuizen van alle ambtenaren aan de Johan de Wittstraat en het handhaven van een KCC in Voorschoten vraagt een investering in het huidige jaren '70 cellenkantoor en het realiseren van een nieuw KCC. Ook moet een krediet beschikbaar komen voor het afkoppelen van het moederhuis.
- c) Het centraliseren van alle diensten in het sociaal domein waardoor een 0-100 loket gevormd zou kunnen worden, zou synergie voordelen kunnen bieden. Nu zijn deze diensten verdeeld over de locaties aan de Leidseweg, Schoolstraat en Zwaluwweg. Er zijn een aantal opties verkend waaronder het onderbrengen op de Zwaluwweg, deze blijken niet haalbaar.

1.5.2 Kostendekkende huren

In het eerste kwartaal 2018 wordt inzicht gegeven in de effecten van de invoering van kostendekkende huren voor alle gebruikers van gemeentelijke accommodaties. Het merendeel van de huidige huurprijzen zijn (vanuit historische afspraken) maatschappelijke huren die qua niveau lager liggen dan een kostendekkend niveau.

Met dit inzicht is het college / raad in staat een weloverwogen besluit te nemen over de invoering ervan.

1.5.3 Begrotingsscan Voorschoten

In de commissie burger en bestuur van 29 juni 2017 is de begrotingsscan gepresenteerd door de Provincie. De uitkomsten van deze scan zijn openbaar en niet vrijblijvend. De gemeenteraad moet de provincie laten weten wat er gedaan wordt met de resultaten. In dit hoofdstuk staan de aanbevelingen van de provincie opgenomen en wordt (*cursief*) per aanbeveling aangegeven hoe de gemeente daarmee om gaat.

1.5.3.1 Cultuur

1.5.3.1.1 Gebruik één moment van integrale afweging

De aanbeveling is om één moment van integrale afweging te hanteren.

De bestuurlijke planning wordt zoveel mogelijk ingericht dat voorstellen die een extra beslag doen op de financiële dekkingsmiddelen op één moment per jaar worden behandeld – bijvoorbeeld de kadernota -, zodat een integrale afweging kan plaatsvinden. Buiten dit afwegingsmoment zouden in principe dergelijke voorstellen niet meer mogen voorkomen. Uw raad wordt gevraagd het volgende te besluiten:

- De raad neemt in principe geen besluiten die een extra budgettair beslag kennen buiten de kadernota om.

1.5.3.1.2 De raad houdt zich aan de zelf vastgestelde beleidsuitgangspunten

De aanbeveling is dat uw raad zich aan de zelf vastgestelde beleidsuitgangspunten houdt.

Uw raad houdt zich aan de zelf vastgestelde beleidsuitgangspunten omtrent o.a. het investerings- en schuldenplafond alsmede het bestemmen van verkoopopbrengsten van gemeentelijk bezit. Bij ieder voorstel worden deze uitgangspunten bij het onderdeel financiën getoetst en worden de financiële consequenties van het besluit expliciet vermeld in het raadsvoorstel.

1.5.3.1.3 Presenteer een paragraaf 'Taakstellingen en stelposten'

Het advies is om een paragraaf taakstellingen en stelposten in de begroting op te nemen.

In de begroting 2018 is conform het advies in de provinciale begrotingscircularis 2018-2021 – een integraal beeld gepresenteerd van de opgenomen bezuinigingsmaatregelen, taakstellingen en ombuigingen in paragraaf 8 'Taakstellingen, bezuinigingen en ombuigingen'.

In deze paragraaf is in één oogopslag zichtbaar wat per onderwerp voor alle jaarschijven de opgenomen bezuinigingen c.q. taakstellingen zijn die verspreid in de begroting op programmaniveau zijn opgenomen en/of de nog openstaande taakstellingen in de meerjarenraming. Dit versterkt het inzicht in de financiële positie.

1.5.3.2 Lasten

1.5.3.2.1 Vergelijken geconstateerde overschrijdingen

Breng geconstateerde overschrijdingen ten opzichte van de normen van het gemeentefonds en uit de vergelijking met de selectiegroep in bij de voorbereiding van de begroting 2018. Voer zo nodig nader onderzoek uit in hoeverre specifieke structuurkenmerken van de gemeente de overschrijdingen rechtvaardigen. Indien dit niet het geval is pas dan – op basis van een beleidskader met prioriteiten – het bestuurlijk ambitieniveau aan in de vorm van een lager voorzieningenniveau aan de burger.

De clusters waar Voorschoten meer uitgeeft dan de referentiegemeenten (en waar dus mogelijk op bespaard kan worden) - waarbij Bestuur en algemene ondersteuning en Infrastructuur en gebiedsontwikkeling in het bijzonder uitspringen- zijn:

- a) Bestuur en algemene ondersteuning (€ 3 mln)
- b) Re-integratie participatiewet (€ 500.000)
- c) Eerste lijns loket WMO en Jeugd (€ 400.000)
- d) Individuele voorziening natura Jeugd (€ 750.000)
- e) Huisvesting basisonderwijs (€ 325.000)
- f) Infrastructuur en gebiedsontwikkeling (€ 4,6 mln)
- g) Riolering en reiniging (€ 875.000)

a. Bestuur en ondersteuning

Op het cluster Bestuur en algemene ondersteuning liggen de nettolasten in 2016 € 3 miljoen hoger dan het gemeentefonds indiceert. Dit wordt voor € 1 miljoen veroorzaakt door de doorbelasting van de Werkorganisatie Duivenvoorde op dit cluster. Door de ambtelijke fusie met Wassenaar valt de ambtelijke dienst onder het kopje 'bestuurlijke samenwerking' en hoewel de apparaatslasten deels worden toegerekend aan de beleidsvelden, blijft er een fors gedeelte drukken op het cluster bestuur.

Vanaf 2013 zijn personeelskosten en een deel van de apparaatskosten in de gemeentelijke begroting omgezet in een bijdrage aan de WODV i.v.m. de vorming van de GR WODV. In de jaren hierna zijn vrijwel alle autonome ontwikkelingen van de gr WODV zoals CAO- en pensioenpremiestijgingen begrotingstechnisch verwerkt op het cluster Bestuur en Algemene ondersteuning. Door deze ontwikkelingen hier te begroten en niet te verdelen over alle clusters zijn de kosten op dit cluster relatief hoger. Op de andere clusters hebben deze ontwikkelingen geen consequenties gehad en is er op dit gebied geen stijging van de begrote bijdrage aan de WODV zichtbaar.

b. Re-integratie participatiewet

Voorschoten heeft een goede sociale structuur, net als de referentiegemeenten. Toch blijkt voor Voorschoten een overschrijding van de norm in het gemeentefonds. Dat komt hoofdzakelijk door het tekort op inkomensvoorziening aan bijstandsontvangers ofwel de zgn. BUIG-gelden.

De referentiegemeenten komen overigens ook tekort op dit cluster, hoewel deze zijn geselecteerd op het criterium van een goede sociale structuur.

Als we kijken naar de netto-lasten ten opzichte van de referentiegroep valt onder andere de hogere last op voor re-integratie op. Dat is het gevolg van de extra projecten ten behoeve de uitstroom van bijstandsontvangers.

Voorschoten geeft € 500.000 meer uit. De extra kosten die de Provincie schetst van € 500.000 zijn voor 50% verklaarbaar uit de kosten die worden gemaakt in het kader van het Plan van aanpak arbeidsmarktoffensief. De overige 50% laat zich niet eenduidig verklaren omdat niet bekend is welke kosten de andere gemeenten toerekenen aan deze posten. Zo maken de overige gemeenten geen kosten voor 'reïntegratie vrij besteedbaar', althans niet herkenbaar want uiteraard maken zij deze kosten. De gebruikte vergelijkingsgemeenten vertonen zo'n groot verschil dat discutabel is wat het gemiddelde is (instabiele reeks). De evaluatie van het Plan van Aanpak arbeidsmarktoffensief is gereed. Hierin wordt een koppeling gemaakt tussen de kosten van re-integratie afgezet tegen de opbrengst voor de BUIG hiervan. Het tekort op de BUIG is in enkele jaren teruggelopen van € 800.000 naar ongeveer € 0, dit is tegen de landelijke trend in. Ook zal worden geschetst welke besparing ná 2018 gehaald kan worden door het voortzetten van geïntensiveerde inzet op uitstroom. Daarnaast bevat het beleidsplan Sociaal Domein handvatten om de maatschappelijke opbrengsten te schetsen. Ten aanzien van maatschappelijke opbrengsten wordt verwezen naar het door het college vastgestelde beleidsplan sociaal domein 2018-2021 waar bij het maatschappelijke doel 'inwoners groeien gezond en veilig op en kunnen zich maximaal ontwikkelen' is opgenomen: " Het ontwikkelen van talenten biedt kansen op het vinden en behouden van werk, het draagt bij aan levensvreugde en het verminderen van eenzaamheidsbeleving. De eigen kracht, talenten en mogelijkheden van inwoners worden bevorderd en staan centraal bij het bieden van ondersteuning waar dat nodig is." Te kwantificeren is deze maatschappelijke opbrengst echter niet, maar bekend is dat preventie minder kosten met zich meebrengt dan curatieve acties gelijk het aloude adagium 'voorkomen is beter dan genezen'.

c. Eerste lijns loket WMO en Jeugd

Voorschoten geeft € 15 per inwoner minder uit dan de norm in het gemeentefonds, terwijl de referentiegroep daar nog onderdoor gaat met € 33 per inwoner. Dat is conform het landelijk beeld waar gemeenten over houden op de rijksuitkering.

Als het gaat om de netto-lasten geven Voorschoten en de selectiegroep bijna evenveel uit.

Wel is zichtbaar dat Voorschoten op de functie 671 Eerstelijnsloket WMO € 16 per inwoner meer uitgeeft, maar het lijkt er op dat dit een communicerend vat is met functie 670 Algemene voorzieningen WMO waar Voorschoten € 14 per inwoner minder op uitgeeft dan de selectiegroep.

Voorschoten geeft € 400.000 meer uit dan de referentiegemeenten. In 2016 was dit inderdaad het geval, echter de hogere uitgaven worden gecompenseerd door lagere uitgaven op curatief. De begrootte uitgaven zijn in 2017 opnieuw lager dan in 2016. Dit is inherent aan de beleidskeuze 'van curatief naar preventief'. Per saldo komt Voorschoten lager uit dan de referentiegemeenten. De WMO is een open einde regeling. Aan de voorkant (wo loket) wordt goed en breed uitgevraagd om zo te bepalen waar de burger met de meldingsvraag geholpen kan worden. In 2017 valt op dat aanvragen en dus het aantal WMO klanten voor hulp bij het huishouden redelijk stabiel blijft, het aantal aanvragen voor hulpmiddelen en vervoersvoorziening afneemt terwijl het aantal aanvragen voor begeleiding en dagbesteding toeneemt. Voor 2018 zullen de overschotten en tekorten binnen de WMO tegen elkaar wegvallen. De oorzaak van de diverse wijzigingen hebben zonder meer te maken met het langer thuis wonen en ook het opleggen van een eigen bijdrage voor alle voorzieningen (behalve rolstoelen). Begeleiding en dagbesteding is niet door het aanspreken van de eigen kracht van de klant zelf in te vullen daarentegen heeft de inwoner meer keuze als het gaat om HO of gebruik regiotaxi, scootmobiel). Voor de najaarsnota zijn de uitgaven 2017 geschat en wat evt de gevolgen zijn voor 2018. Voor 2017 zal het betekenen, dat wij op de WMO per saldo € 150.000 over zullen houden. In algemene zin valt op te merken dat taken in het kader van WMO en Jeugd zijn voor de gemeente betrekkelijk nieuw. De ontwikkelingen met betrekking tot deze taken worden gemonitord waarbij op basis van ervaringen, verwachtingen en realisatiecijfers de budgetten waar nodig worden aangepast.

d. Individuele voorziening natura en jeugd

Veel gemeenten in Nederland hebben moeite uit te komen met het bedrag dat in het gemeentefonds beschikbaar is voor jeugd. De reden is tweeledig. Het objectieve verdeelmodel heeft nog doorontwikkeling en de lasten kunnen een zeer grillig verloop hebben. De kosten per te begeleiden kind zijn hoog waardoor 5 kinderen in een schaal van Voorschoten een heel groot verschil kan uitmaken. Voorschoten houdt echter in 2016 over 63 op de normen in het gemeentefonds, en de selectiegroep nog iets meer. De rijksuitkering voor Jeugdzorg blijft voor Voorschoten de komende jaren redelijk stabiel. Als we kijken naar de BBV-functies, valt met name op de functie 682 'individuele voorziening natura jeugd' waar Voorschoten € 30 per inwoner meer uitgeeft dan de selectiegroep.

Voorschoten geeft € 750.000 meer uit. Dit komt door een relatief groot aantal jeugdigen tussen 0 en 20, een boven landelijk gemiddelde aantal 1 ouder gezinnen, boven landelijk gemiddelde aantal Veilig Thuis onderzoeken complexe gezinnen.

Om de voorzieningen beheersbaar te houden, ondernemen we een aantal zaken, zoals: starten telefonisch loket, starten programmaplan sociaal domein, collectief aanbod verbeteren. Daarnaast zijn we van plan om de samenwerking huisartsen te verbeteren, wordt gewerkt aan een businesscase praktijkondersteuner bij huisartsenvoor jeugd ggz (poh GGZ). Een analyse en het bespreken van de 20 duurste kinderen (deze kosten 43% van totale budget!) kan meer inzicht bieden in mogelijk te beïnvloeden factoren.

Dit kan mogelijk tussen € 100.000 en € 300.000 opleveren voor poh ggz, de andere aspecten zijn nog niet te kwantificeren in geld en betreffen kwaliteitsverbeteringen. Vooralsnog laat het voorlopige beeld nog een tekort op het budget voor 2018 zien. De netto effecten op de uitgaven worden nog berekend.

e. Huisvesting basisonderwijs

Voorschoten biedt geen voortgezet of speciaal onderwijs aan in het voorzieningenpakket. De omvang van dit cluster is daardoor beperkt, alleen basisonderwijs blijft over. Voorschoten geeft € 2 per inwoner minder uit dan de normen in het gemeentefonds.

Ten aanzien van het basisonderwijs is voor de gemeente alleen de instandhouding van de gebouwen van belang. Voorschoten geeft € 48 per inwoner uit, met name aan kapitaallasten. Dat is € 13 per inwoner meer dan de selectiegroep.

Overschrijdingsregeling openbaar onderwijs

In het kader van de overschrijdingsregeling basisonderwijs diende er nog te worden afgerekend over de periode 2006-2010. Voor dit doel is er een bedrag van € 96.000 in de begroting 2016 opgenomen (€ 4,- per inwoner). Van toekomstige uitgaven in het kader van de overschrijdingsregeling is geen sprake meer.

De afschrijvingskosten van de gebouwen als gevolg van de investeringen zijn niet beïnvloedbaar, een besparing hierop is niet mogelijk.

Nieuwbouw scholen

Vanaf 2006 zijn veel (5 van de 8) nieuwe scholen voor het basisonderwijs gebouwd. Nieuwbouw is tussen 2006 en 2012 voor 58 % van het leerlingenaantal gerealiseerd. Door de groei van het aantal inwoners en een aantal nieuwbouwwijken (Starrenburg en Krimwijk) waren nieuwe scholen noodzakelijk. Daarnaast was de bouwkundige staat van een aantal scholen zodanig dat deze gebouwen vervangen moesten worden (Regenboog, Kompas/Vink) waarmee de accommodaties weer konden voldoen aan de eisen van het modern onderwijs. In vergelijking met andere gemeenten is het gebouwenbestand van de scholen in relatief korte tijd ingrijpend vernieuwd. Wat betreft het bekostigingsniveau van de gerealiseerde nieuwbouwscholen is er meer uitgegeven dan de normvergoeding (zoals bepaald in de gemeentelijke verordening onderwijshuisvesting) om daarmee extra kwaliteit aan de gebouwen te geven. Er zijn bijvoorbeeld grotere speelplaatsen gerealiseerd dan genormeerd. Omdat in Noord-Holland sprake is van één gebouw dat uiteindelijk gesplitst is in drie eigendomspercelen, is er voor gekozen het opdrachtgeverschap van de bouw bij de gemeente te leggen. Hiermee lag ook het bouwrisico bij de gemeente. Omdat er sprake was van een calamiteit bij de bouw van Noord-Holland heeft de gemeente deze kosten voor haar rekening gekregen.

Beheersmaatregelen

In beginsel zijn kosten voor nieuwbouw van scholen onvermijdbaar. Om de kosten beheersbaar te houden c.q. uitgaven te beïnvloeden kunnen de volgende maatregelen worden genomen:

- bij de financiering strikt de normbedragen uit de huisvestingsverordening toepassen*
- het opdrachtgeverschap (en daarmee ook het financieel risico) bij de schoolbesturen te leggen*
- bij nieuwbouwinvesteringen te zoeken naar kostendragers om zodoende extra inkomsten te genereren*
- in het in 2018 op te stellen Integraal HuisvestingsPlan (IHP) aandacht besteden aan toekomstige vervanging en mogelijke vrijval van kapitaallasten.*

f. Infrastructuur en gebiedsontwikkeling

Op het cluster Infrastructuur en gebiedsontwikkeling liggen de nettolasten in 2016

€ 4,6 miljoen hoger dan het gemeentefonds indiceert. De in 2016 vastgestelde beheerplannen zijn afgestemd op onderhoudsniveau B, de meerkosten bij dat niveau bedragen jaarlijks € 1,5 miljoen (voor regulier en groot onderhoud)

Ten opzichte van de referentiegemeenten is er sprake van een overschrijding in dit cluster.

Oorzaak hiervan is dat een aantal grote projecten op het gebied van infrastructuur als incidentele lasten zijn opgevoerd. De afwijking wordt ook veroorzaakt omdat het Volkshuisvestingsfonds onderdeel uitmaakt van dit cluster. Ook hier is sprake geweest van incidentele uitgaven in verband met herstructurering van de openbare ruimte.

Om besparingen in de openbare ruimte te realiseren zijn keuzes noodzakelijk. Door de raad is daarom aangegeven het huidige onderhoudsniveau in de openbare ruimte vanaf 2018 te verlagen van basiskwaliteit (niveau B) naar kwaliteitsniveau C. Hoewel het uitgangspunt blijft dat Voorschoten een prettig woon- en leefklimaat biedt, zal een lager onderhoudsniveau voor inwoners merkbaar zijn ten opzichte van de huidige situatie. Vanzelfsprekend dient de buitenruimte veilig te zijn, wel zal de functionaliteit en uitstraling van de openbare ruimte afnemen en er zal beperkt de mogelijkheid zijn om in te spelen op wensen van inwoners.

Op basis van berekeningen met landelijke kengetallen zorgt een verlaging van het onderhoudsniveau naar C een bezuiniging van € 670.000.

De grootste financiële invloed van een lager onderhoudsniveau is op basis van de doorrekening (zie schil 1 denklijn 6) op de domeinen groen, schoon en wegen te realiseren. Op het domein groen wordt door de niveauverlaging de grootste besparing behaald wat in de openbare ruimte ook direct zichtbaar zal zijn voor inwoners.

Met als uitgangspunt de doorrekening voor een lager onderhoudsniveau is beoordeeld hoe de besparingen behaald kunnen worden. Door het minder of niet meer uitvoeren van onderhoudsmaatregelen op het gebied van het zogenaamde klein en groot onderhoud.

Voor de domeinen bruggen, openbare verlichting, spelen, verkeersregelinstallaties en wegmeubilair wordt de doorrekening een op een door vertaald in de budgetten. Ook voor het domein wegen wordt de procentuele korting doorgevoerd. Er zal minder wegoppervlak aangepakt worden. Naast een verlaging van de uitvoerende werkzaamheden zal ook een kostenverlaging op materiële kosten aan de orde zijn.

Bij de domeinen schoon en groen heeft de niveauverlaging vooral betrekking op handelingen minder frequent doen.

Zoals het minder vaak vegen, minder vaak afvalbakken legen en minder vaak maaien. Een lager onderhoudsniveau heeft zeker bij het domein schoon dan ook geen of nihil effect op het materiële component. Werkzaamheden binnen het domein schoon worden door de eigen uitvoerende dienst en door aannemers en het werkvoorzieningsschap (Maregroep) via contractafspraken uitgevoerd. Ook bij het domein groen is zo'n werkverdeling aan de orde met naast de eigen uitvoerende dienst ook inzet van aannemers en het werkvoorzieningsschap (DZB). Daar de niveauverlaging vanuit een financieel doel ingezet is, is het wenselijk dit op korte termijn te effectueren. Het zal dan ook vanaf 2018 impact hebben op de inzet van de eigen uitvoerende dienst, de ingehuurde aannemers en werkvoorzieningsschappen. Op basis van jaarlijkse contractafspraken is het minder inzetten van derden op korte termijn te realiseren.

Medewerkers van de uitvoerende dienst zullen door het lagere onderhoudsniveau dan een deel van die werkzaamheden kunnen overnemen. Voor de meer specialistische werkzaamheden en zogenaamde bulkwerkzaamheden zullen contracten in een meer afgeslankte vorm afgesloten worden. Ook de bedrijfsvoering van de eigen dienst zal op basis van natuurlijk verloop in gaan spelen op de veranderde vraag. Daardoor zal de inzet van derden de komende jaren een dynamisch karakter krijgen waarbij nog intensiever afwegingen gemaakt worden tussen belangen op maatschappelijk, sociaal, economisch vlak in relatie tot de bedrijfsvoering. Uit de door de provincie uitgevoerde begrotingsscan bleek dat Voorschoten vanuit betaald parkeren inkomsten kan genereren.

Uit een eerste analyse blijkt dat gezien de beperkte parkeercapaciteit de investeringen en extra formatie voor handhaving en inning het niet rendabel te zijn.

g. Riolering en Reiniging

Voorschoten heeft kostendekkende tarieven, met inbegrip van verrekening van de reserves tariefsegalisatie die wordt verantwoord op functie 980. Uit paragraaf 3.4 blijkt dat Voorschoten een afvalstoffentarief voor meerpersoonshuishoudens heft van € 336 tegen een gemiddelde van € 279 door de selectiegroep. Wat betreft het rioolrecht is de heffing in Voorschoten € 279 tegen € 217 gemiddeld in de selectiegroep.

In de begrotingsscan wordt bij de toelichting op de uitgaven bij het Cluster Reiniging en Riolering dit niet onderbouwd. Sterker nog, Voorschoten geeft volgens tabel 4.13 van de Begrotingsscan op Riolerig € 26 per inwoner minder uit dan de referentiegemeenten en € 35 per inwoner meer aan reiniging.

Riolering

Door de rekenkamercommissie is een onderzoek uitgevoerd naar de staat van de riolering. Hierin is geconstateerd dat de kwaliteit van het stelsel niet optimaal is en er een achterstand is in de rioolvervanging. Daarnaast zijn er onder andere klimaatontwikkelingen die het noodzakelijk maken om het rioolstelsel verder te verduurzamen. In het nieuwe vGRP dat in 2018 wordt opgesteld wordt de strategie voor de komende jaren bepaald.

Reiniging

In het op 29 september 2016 door de raad vastgestelde afvalbeleidsplan is de keuze gemaakt voor het optimaliseren van de bestaande inzamelmethodiek. Met het afvalbeleidsplan wordt ingezet op ondermeer vergroten van het bewustzijn en daardoor meer scheiding van afvalsoorten. Want als de omvang van grondstoffen zoals papier, plastic, drinkkartons, gft en glas toeneemt en ze daardoor niet in het restafval terecht komen scheelt dat in de kosten. Enerzijds omdat genoemde grondstoffen geld opleveren en anderzijds lagere kosten voor het verwerken van het restafval omdat daar dan de omvang van afneemt.

1.5.3.2.2 Begrotingsscan op basis van cijfers 2017

De provincie heeft de opdracht uitgezet om de begrotingsscan uit te voeren voor 2017. Om dit uit te kunnen voeren is beschikking nodig over de cijfers van ministerie van Binnenlandse Zaken en deze zijn nog niet beschikbaar. Met deze scan wordt de vergelijking van de netto-lasten met de inkomsten uit het gemeentefonds en met referentiegemeenten nogmaals uitgevoerd op basis van de begrotingscijfers 2017 die zijn ingedeeld op de nieuwe taakvelden van het BBV.

De provincie heeft aangeboden om een begrotingsscan over 2018 uit te willen voeren nadat uw raad een structureel en reëel sluitende begroting heeft vastgesteld

1.5.3.2.3 Uitgangspunten beoordelen van alle beheerplannen

De actualisatie van de beheerplannen is met een extra last in de exploitatie van € 1,5 miljoen de belangrijkste mutatie in de begroting 2017 ten opzichte van 2016. De uitgangspunten zijn nog eens zeer kritisch tegen het licht gehouden.

Bij deze toets is uitgegaan van het onderhoudsniveau C (zoals door uw raad besloten en conform het uitgangspunt van artikel 12-toets), gericht op het voorkomen van kapitaalvernietiging.

In het voorjaar 2017 is een second opinion op de uitgangspunten uitgevoerd op het beheerplan wegen, waar kort samengevat het volgende is uitgekomen.

a) De risico-opslag en de geraamde begeleidingskosten in het beheerplan Wegen zijn vrij hoog. Uit de second opinion op het beheerplan wegen blijkt dat het zinvol is een andere wijze van risicobenadering te gaan hanteren. Dat zou kunnen door dit op te nemen in het weerstandsvermogen van de gemeente. Ook zou de factor voor onvoorzien bij de ramingen gedifferentieerd kunnen worden. Bij groot onderhoud is de kans op onvoorziene uitgaven tenslotte kleiner dan bij een gehele wegreconstructies.

b) De opslag voor Voorbereiding, Toezicht en Administratie (VTA) is vrij hoog. Dit heeft ook te maken met de manier van omgaan met de personele inzet via de WODV. In het beheerplan wegen wordt er namelijk van uitgegaan dat voor alle VTA- werkzaamheden ingehuurd worden vanwege de beperkte formatie binnen het betrokken team. Onderzocht kan worden of hier nog een besparing mogelijk is. Indien het uitgangspunt blijft om de wegen op onderhoudsniveau B te beheren dan lijkt een besparing lastig te realiseren zeker omdat de komende jaren extra inzet nodig is om de achterstanden ten opzichte van onderhoudsniveau B in te lopen.

c) We starten een onderzoek dat kan dienen als onderbouwing van een verzoek aan BZK om de bodemfactoren hoger vast te stellen. Hierin onderzoeken we ook of het grote verschil in verhard oppervlakte in Voorschoten vergeleken met de andere gemeenten zich terug laat zien in de maatstaven waarmee gerekend wordt in het kader van de algemene uitkering uit het gemeentefonds.

Naar aanleiding van de begrotingsscan heeft de provincie opdracht gegeven om een second opinion uit te voeren op de beheerplannen groen, wegen, water en VGRP en de doorrekening te toetsen van niveau B naar C. Daarvan zijn dit kort samengevat de uitkomsten:

In overleg met de provincie is een drietal beheerplannen en het vGRP door een externe partij verdiept onderzocht. Het VGRP en de beheerplannen Groen en Wegen zijn gekozen vanwege de financiële omvang. Voor het beheerplan Water was de omvang van de meerkosten de voornaamste reden een beoordeling te vragen.

De conclusie is dat het beheerplan Groen 2016-2020 een goed en gedetailleerd beeld geeft van de beheeropgave op een B-niveau. Daarbij wordt door de onderzoekers wel opgemerkt dat het kwaliteitsniveau ruim voldoet aan de eisen en wensen. Er worden dan ook mogelijkheden gezien om met kleine aanpassingen toch een substantiële besparing te realiseren. Overigens zijn daarbij diverse keuzes te maken die wel moeten passen bij de fysieke omstandigheden van de gemeente. Daarbij zullen ook goedkopere vormen van een groene invulling ingevoerd moeten worden om de kosten te drukken. Zoals het omvormen van rozen naar vaste planten.

Beheren op niveau C zal rond de € 360.000 minder kosten dan beheren op niveau B. Dit is reeds in de begroting verwerkt. Voor het beheerplan Wegen is de conclusie dat de opzet duidelijk en goed onderbouwd is en aansluit bij de inspecties. Bij de kostenopbouw is een toeslag toegepast die qua onderdelen compleet is maar qua percentage wat hoog uitvalt. De onderzoekers stellen voor de gehanteerde toeslag bij groot onderhoud te verlagen van 50% naar 40%. Dit kan door de opslagen voor verkeersmaatregelen, onvoorzien en voorbereiding en toezicht te verlagen. Dit levert op jaarbasis een lagere dotatie voor groot onderhoud Wegen van circa € 80.000 op. Een consequentie van de niveauverlaging naar C is dat het lastiger wordt om werk met werk te maken. Doordat de onderhoudsmaatregelen vaker maar minder intensief (kleinere oppervlakte) plaatsvinden. Maar ook omdat de termijn van ingrijpen korter is dan bij een onderhoudsniveau B. De niveauverlaging naar C levert op het groot onderhoud circa € 167.000 op. Dit is reeds in de begroting verwerkt.

Voor het beheerplan Water en het vGRP is de conclusie dat nadere duiding en onderbouwing wenselijk is om een goed oordeel te kunnen vellen. Daarbij zullen ook de gevolgen van gemeentelijke archeologiebeleid op de kosten voor riolering beter inzichtelijk gemaakt moeten worden. Dit geldt ook voor de kosten voor afkoppelen van regenwaterafvoeren van de riolering. Daarnaast zal de afschrijvingstermijn van riolering nader beschouwd moeten worden omdat 45 jaar als vrij kort beoordeeld wordt. Tevens zal nader onderzocht moeten worden hoe de verantwoordelijkheden voor de waterkwaliteit tussen gemeente en hoogheemraadschap zich verhouden. Op basis hiervan zijn vooralsnog de middelen voor watertaken met € 100.000 naar beneden bijgesteld.

Samenvattend:

Totaal wordt de opslag in het beheerplan wegen voor groot onderhoud verlaagd met € 80.000 en watertaken met € 100.000.

1.5.3.2.4 Maatregelen ter verbetering van de solvabiliteit, netto schuldquote en structurele begrotingsruimte

De kengetallen 'solvabiliteit' en de 'netto schuldquote' komen van een niveau van zeer ruim 'voldoende' maar tenderen beide naar een niveau dat als 'matig' wordt aangemerkt. Echter het weerstandsvermogen is uitstekend (4) en de schuld is onder het schuldenplafond van 55 miljoen. Tref (aanvullende) maatregelen dat deze kengetallen niet verder verslechteren.

Aangezien het kengetal 'structurele exploitatieruimte' onvoldoende is, ziet het college dat als meest urgent en richt zich daar dus voornamelijk op korte termijn op. Met het voorliggende dekkingsplan resulteert het begrotingssaldo in een positief bedrag. Het college wil het positieve saldo zoveel als mogelijk niet besteden, zodat de liquiditeit verbetert. Dit heeft positieve effecten op de netto schuldquote. Daarnaast is in 2015 het overkoepelend financieel kader opgesteld met investerings- en schuldenplafond. Dit kader biedt een uitstekend sturingsinstrument om de negatieve ontwikkeling van de schuldquote te voorkomen. Dit kader zal gehanteerd blijven.

1.5.3.3 Baten

1.5.3.3.1 Mogelijkheden uitbreiding belastingsoorten, leges en heffingen

De mogelijkheden zijn onderzocht tot uitbreiding van soorten belastingen (bijv. parkeerbelasting), verhoging van belastingtarieven (bijv. OZB gebruikers niet-woningen) en opbrengsten voor leges (100% kostendekking) en heffingen om zo meer inkomsten te genereren. Zie ook onderstaande uitleg op dit onderwerp.

1.5.3.3.2 Kosten rioolbeheer en afvalinzameling en –verwerking te verlagen

Bezie nogmaals de mogelijkheid om de kosten rioolbeheer alsmede afvalinzameling en –verwerking te verlagen. Bij handhaving van het uitgangspunt van 100% kostendekking leidt dat tot een verlaging van de belastingtarieven. Tariefsdifferentiatie bij afval kan daarbij een instrument zijn omdat het in sterke mate bijdraagt aan scheiden aan de bron. In andere gemeenten waar dit is toegepast leidt dit tot een omvangrijke daling van kosten voor zowel 80 verwerking (minder aanbod) en inzameling (andere routes voor huisvuilwagens). De ontstane ruimte kan worden gebruikt om te dalen in het overzicht van hoogste woonlasten of dienen ter compensatie voor verhoging van overige belastingen.

Bezie nogmaals de mogelijkheid tot uitbreiding van soort belastingen en opbrengsten voor leges (100% kostendekking!) en heffingen om zo aan de batenkant meer inkomsten te genereren.

De kosten die samenhangen met afval(inzameling en verwerking) en riolering worden, rekening houdend met de egalisatievoorzieningen, 100% gedekt door de opbrengsten van de afvalstoffenheffing en rioolheffing. Er is hierbij dus sprake van (de maximale) 100% kostendekkendheid. Een verlaging van de toerekenbare kosten van afval en riolering zal daarbij leiden tot een verlaging van de opbrengsten en tarieven van de afvalstoffenheffing en rioolheffing. Bezien vanuit het woonlastenbeginsel biedt een verlaging de mogelijkheid om de OZB te verhogen en daarbij de gemiddelde lastendruk gelijk te houden.

1.5.3.3.3 Benchmark WODV regelmatig uitvoeren

De uitkomsten van een benchmark geven geen absolute waarheden. Het is een trigger voor nader onderzoek. Aan sommige afwijkingen ten opzichte van het gecorrigeerde gemiddelde van de referentiegroep zal bewust beleid ten grondslag liggen, andere weer niet. Toch is het van belang de overschrijdingen en onderschrijdingen ten opzichte van de norm met bijzondere belangstelling te bezien. Tevens de benchmark periodiek (bijvoorbeeld eens per 4 jaar) te monitoren aan de hand van de alsdan uit te voeren taken. Verzoek het bestuur van de WODV daartoe.

De WODV heeft hiervoor budget beschikbaar en zal periodiek de benchmark uitvoeren.

1.5.3.4 Suggesties begrotingsscan

In de begrotingsscan zijn naast de aanbevelingen ook meerdere suggesties opgenomen. De provincie heeft aangegeven dat op de suggesties niet hoeft te worden gereageerd. Hierna zijn een aantal van de suggesties opgenomen waar Voorschoten mee aan de slag wil gaan of direct al iets mee heeft gedaan.

1.5.3.4.1 Weerstandsvermogen verhogen

Herschikken bestemmingsreserves

Voorschoten rekent de bestemmingsreserves niet tot het weerstandsvermogen omdat de besteding vast ligt in de bestemming. Bezien kan worden of de noodzaak er is om de bestemming in stand te houden en indien deze ontbreekt de bestemmingsreserve op te heffen en het saldo toe te voegen aan de concernreserve. Zo worden de bestemmingsreserves niet langer onttrokken aan de integrale afweging.

Een voorbeeld kan zijn de risicoreserve DVC (€ 1,8 miljoen) en de bestemmingsreserve DVC (€1,1 miljoen). Omdat het Meerjaren Programma Grondexploitatie (MPG) is opgeheven en derhalve ook de risico's van de enige grondexploitatie Duivenvoorde Corridor (DVC) meegenomen worden in het gehele gemeentelijke risicoprofiel is het onlogisch dat er een aparte risicoreserve naast de risicovoorziening DVC en de reserve weerstandsvermogen bestaat. Alle risico's worden afgedekt door de reserve weerstandsvermogen. Ook lijkt het doel achterhaald van de bestemmingsreserve DVC die door een groot deel van de raad bij het vaststellen van de Kadernota 2017 is geamendeerd.

De reserves zijn bij de kadernota 2017 geactualiseerd. De huidige bestemmingsreserves hebben allen hun noodzaak om de reserve in stand te houden. De visie van de provincie om de risicoreserve DVC en de reserve DVC toe te voegen aan de concernreserve, wordt gedeeld.

Beide reserves worden bij deze begroting opgeheven en de middelen gedoteerd aan de concernreserve. Daarnaast vindt een verschuiving plaats in reserves ten gevolge van aangepaste activeringsregels van de BBV.

Zo wordt de kapitaallastenreserve sportvelden, de reserve nakomende werkzaamheden V.d. Hoevenpark, reserve nakomende werkzaamheden Dobbewijk en reserve afschrijving Rijnlandroute opgeheven en de middelen gedoteerd aan de reserve kapitaallasten.

Verkoop gemeentelijk bezit

Na het kwantificeren van de stille reserves om het weerstandsvermogen te vergroten, is verkoop van bezit de volgende stap, waardoor ook de schulden kunnen worden verlaagd. Activa die als stille reserve kunnen worden aangemerkt, zijn op redelijke korte termijn verkoopbaar. In principe zijn dit panden die niet voor de bedrijfsvoering dienen. Dit levert direct eigen vermogen op zolang de opbrengst bij verkoop hoger is dan de boekwaarde. In het overkoepelend financieel kader 2015 is al vastgelegd dat het verschil alleen wordt gebruikt om aan het eigen vermogen toe te voegen en daarmee schulden af te lossen. Een inventarisatie van op korte termijn te verkopen bezit is aan te bevelen, gevolgd door gerichte actie hierop.

Het verkopen van gemeentelijk bezit is een maatregel voor het verhogen van het weerstandsvermogen. Het gemeentelijk bezit bestaat uit panden in de gemeente Voorschoten met verschillende bestemmingen. Denk aan maatschappelijke gebouwen en woningen. Vanaf 2012 is er al ingezet op het zo veel mogelijk gecombineerd gebruik van gemeentelijke accommodaties en het zo min mogelijk in eigen bezit hebben van overige panden. Dit heeft het toe geleid dat er verschillende accommodaties leeg zijn komen te staan, een aantal panden verkocht zijn of op de nominatie staan om verkocht te worden. Om er voor te zorgen dat de verkoop van de vrijgekomen panden efficiënt verloopt en ook de hoogst mogelijke opbrengst genereert is een uniform verkoopproces ingericht. Hierdoor worden de locaties/panden verkocht voor een marktconforme prijs en wordt herontwikkeling aan de markt gelaten. Besluitvorming over de te verkopen accommodaties is met het vaststellen van de begroting voorzien. Om de onderhandelingspositie van de gemeente niet te schaden worden in de begroting geen opbrengsten geraamd. De opbrengsten vloeien naar de algemene reserve ter verlichting van het schuldenplafond. Zie ook uitwerking van schil 1 denklijn 4 Verzilveren bezit.

Creëren van een structureel overschot in de meerjarenbegroting

Hoewel het begrijpelijk is dat de focus van de gemeente momenteel vooral ligt op het sluitend krijgen en houden van de meerjarenbegroting (exploitatie) is op korte termijn ook het verlagen van de schulden noodzakelijk. De gemeente zou een structurele storting in de algemene reserve ten laste van de exploitatie kunnen doen om zo het eigen vermogen te verhogen. Feitelijk geeft de gemeente hierdoor jaarlijks minder uit dan er binnenkomt. Voordeel hiervan is dat er jaarlijks een bedrag beschikbaar komt om de schuldpositie mee te verlagen.

Deze suggestie neemt de gemeente Voorschoten van harte over. Gezien de huidige financiële situatie is de bereidheid groot om de begroting sluitend te krijgen. Pijnlijke maatregelen staan in het dekkingsplan om uiteindelijk een positief meerjarig begrotingssaldo te genereren. De liquiditeit van Voorschoten heeft eveneens een verbeterslag. Door toekomstige overschotten niet alsnog te besteden, hoeft Voorschoten minder te lenen. Voor zover het mogelijk is en de begroting het toe laat zal dit worden toegepast.

1.5.3.4.2 Schuldenplafond verlagen

Verkoopimpuls voor complexen grondbedrijf

De bedrijfsactiviteiten van het grondbedrijf zijn kapitaalintensief. De investeringen zijn gedaan, verkoop van grond genereert direct veel inkomsten. Het is zaak hier alle energie op te zetten. Gelukkig is de economische recessie voorbij. Wellicht kan het rendement nog verder verhoogd worden door de grondprijzen aan te passen.

De gemeente Voorschoten heeft het grondbedrijf afgebouwd en alleen nog voor het project Duivenvoorde corridor een lopende grondexploitatie. De aanbeveling om het rendement te verhogen wordt bij het uitvoeren van de grex toegepast. Bij het in de markt zetten van de ontwikkellocaties die in eigendom zijn van de gemeente wordt ingezet op opbrengstmaximalisatie. Het stoppen van het project Duivenvoorde Corridor levert een groter verlies op dan voortzetten van het project en wordt daarom niet voorgesteld.

Investeringsstop

Voorschoten heeft al een investerings- en schuldenplafond ingesteld. Overwogen kan worden hier nog een schepje bovenop te doen en de komende jaren niet meer te investeren (met uitzondering van de noodzakelijke vervangingsinvesteringen). Hiermee kan worden bereikt dat de kapitaallasten minder snel stijgen dan waarmee in de meerjarenbegroting rekening is gehouden. Dit heeft een tijdelijk positief effect op de exploitatie. Ook hoeft er minder te worden geleend, waardoor de schuldpositie niet verder toeneemt.

Deze aanbeveling is opgevolgd voor de periode van het preventieve toezicht en in de begroting 2018. Dus alleen noodzakelijke investeringen die goed onderbouwd kunnen met de 3 O's (onuitstelbaar, onvermijdbaar en onvoorzien) zijn in deze begroting opgenomen.

1.5.3.4.3 Exploitatie verbeteren

Slechts budgettair neutraal beleid

Overwogen kan worden om te besluiten dat nieuwe (beleids)wensen alleen budgettair neutraal kunnen worden gerealiseerd. Dit betekent dat huidig beleid wegvalt tegenover nieuw beleid. Deze methodiek is niet alleen belangrijk voor het behoud van financieel evenwicht, maar kan ook bijdragen aan het voorkomen van financiële problemen in de toekomst. In plaats van het voornemen om bij het constateren van een verstoord financieel evenwicht te bezuinigen (bijvoorbeeld door het opnemen van een taakstellende stelpost) dwingt de gemeente zichzelf om meteen keuzes te maken.

De zogenaamde nieuw voor oud benadering wordt al langer gehanteerd bij Voorschoten. Zeker in de begroting 2018 is dit het beleid geweest. Er is geen ruimte gegeven voor het toepassen van nieuw beleid.

Begroting verlagen met onderuitputting

Jaarlijks wordt een deel van de kostenbudgetten niet besteed, wat op die onderdelen leidt tot een voordeel in de jaarrekening. De onderschrijdingen worden dikwijls als eenmalig aangemerkt, met gevolg dat bij de begroting daarna het gebruikelijke budget wordt geautoriseerd

Een aantal jaar is bij het opstellen van de begroting een analyse gemaakt op onderuitputting. Eerst door drie maal incidenteel aan te merken als structureel. Bij de begroting 2017 is dit zelfs verlaagd naar twee maal incidenteel is structureel. Bij deze analyses blijkt dat er nauwelijks sprake is van onderuitputting.

Zero based budgetting toepassen

Ieder budget wordt voorzien van een noodzakelijke onderbouwing. Dit kan helpen om kritisch te onderzoeken wat nu nodig is. De praktijk leert dat een bedrag wordt geraamd omdat het er vorig jaar ook stond.

Het is zeker nuttig om de begroting weer van '0' af aan te starten en budgetaanvragen te laten onderbouwen aan de hand van de 3 W-vragen. De 'rompbegroting' staat dan ter discussie en geeft mogelijkheden tot opbouw van onderop en tot realistisch ramen. Basis voor het zero based budgetting-traject kan de vastgestelde begroting 2018-2021 zijn en wordt discussiepunt begin 2018.

Onderzoek maatstaven gemeentefonds

De algemene uitkering kent een zevental maatstaven waar een zgn. bodemfactor een rol speelt. Daar zijn er drie van. Een bodemfactor bevindt zich tussen een waarde van 1,00 en 2,00 en geldt als vermenigvuldigingsfactor op de basiseenheden. Een harde bodem kent een waarde van 1,0 en een heel slappe bodem gaat richting de 2,00. De waarden worden door het ministerie BZK toegekend op basis van bevindingen van het Nederlands Instituut voor Toegepaste Geowetenschappen TNO. De bodemfactoren in Voorschoten bevinden zich tussen 1,01 en 1,05, dus de vermenigvuldigingsfactor is maar laag. En toch zijn er delen van Voorschoten waar de bodem relatief snel verzakt, bijvoorbeeld Vlietwijk. Dat brengt veel kosten met zich mee in de vervanging van wegen en onderliggende riolering. Aanbevolen wordt een onderzoek te starten dat kan dienen als onderbouwing van een verzoek aan BZK om de bodemfactoren hoger vast te stellen.

Het voorgestelde onderzoek zal z.s.m. gaan plaatsvinden. Het onderzoek zal door een externe worden uitgevoerd. De planning is om in het 4e kwartaal 2017 daarvoor een opdracht te verstrekken en kan naar verwachting worden bekostigd uit bestaand budget.

De doorloop van dit onderzoek zal een behoorlijk lange periode beslaan, waardoor eventuele voordelen nog niet opgenomen kunnen worden in deze begroting.

1.5 Bestemmingsvoorstel "versterken financiële positie"

Als bestemmingsvoorstel bij deze begroting is opgenomen de financiële positie te versterken (en wordt na akkoord van uw raad verwerkt in de cijfers) met de volgende bedragen:

2018 € 600.000, 2019 € 600.000, 2020 € 1.100.000 en 2021 € 1.100.000. Deze bedragen worden gedoteerd aan de concernreserve.

Door de middelen op deze wijze te bestemmen, worden deze niet elders aan uitgegeven en blijven de liquiditeiten beschikbaar voor verbetering van de financieringspositie. Ook kan de financiële ruimte niet worden ingezet om nieuwe investeringen te doen. Nieuwe investeringen dienen bij het ontbreken van eigen financieringsmiddelen immers direct extern gefinancierd te worden en verdienen zich in termen van liquiditeit gedurende de levensduur terug met hun afschrijvingen. Daarnaast beperken de aan verbonden kapitaallasten de structurele vrije (beleids-) ruimte in de begroting. Deze maatregel voorkomt dergelijke besluiten en maakt het mogelijk extra aflossingen op de bestaande leningenportefeuille te doen en de vermindert de behoefte aan nieuwe leningen. Kortom wordt hiermee gewerkt aan het versterken van de financiële positie.

De begrotingssaldi bedragen na deze dotaties:

2018 € 57.371

2019 € 278.049

2020 € 12.610

2021 € 325.176

De resterende saldi kunnen worden ingezet bij onvoorziene omstandigheden en / of nieuwe beleid of investeringen.

Resultaat begroting 2018 - 2021

Overzicht van baten en lasten

Onderstaande tabel geeft het resultaat van de primitieve begroting voor 2018 in vergelijking met de actuele begrotingscijfers over 2017.

Tabel 150 Overzicht baten en lasten 2017 - 2018

Programma's bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting 2017			Begroting 2018		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
P0 Bestuur en ondersteuning	36.624	-11.835	24.789	36.257	-12.578	23.679
P1 Veiligheid	123	-1.960	-1.837	124	-1.790	-1.666
P2 Verkeer en vervoer	90	-2.308	-2.218	90	-2.798	-2.708
P3 Economie	137	-345	-208	179	-387	-208
P4 Onderwijs	68	-1.736	-1.668	53	-1.666	-1.613
P5 Sport, cultuur en recreatie	898	-5.738	-4.839	323	-5.234	-4.911
P6 Sociaal Domein	5.732	-19.203	-13.470	5.399	-17.905	-12.506
P7 Volksgezondheid en milieu	7.202	-6.503	699	6.270	-5.430	840
P8 Wonen en bouwen	4.847	-5.783	-937	1.535	-3.739	-2.204
Saldo van baten en lasten	55.722	-55.412	311	50.231	-51.528	-1.297
Mutaties reserves						
P0 Bestuur en ondersteuning	1.053	-89	964	382	-37	344
P2 Verkeer en vervoer	4.170	-4.270	-100	158	0	158
P3 Economie	72	0	72	136	0	136
P4 Onderwijs	27	0	27	0	0	0
P5 Sport, cultuur en recreatie	541	-567	-26	49	-92	-43
P6 Sociaal Domein	441	-226	215	315	0	315
P7 Volksgezondheid en milieu	46	0	46	0	0	0
P8 Wonen en bouwen	4.920	-4.514	406	1.044	0	1.044
Totaal mutaties reserves	11.270	-9.666	1.604	2.084	-130	1.955
Resultaat	66.992	-65.077	1.914	52.315	-51.657	657

Financieel meerjarenperspectief 2017 - 2021

Tabel 151 Financieel meerjarenperspectief 2017-2021

Programma's bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting 2018			Begroting 2019			Begroting 2020			Begroting 2021		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
P0 Bestuur en ondersteuning	36.257	-12.578	23.679	36.337	-12.368	23.969	36.469	-12.100	24.369	36.621	-12.019	24.603
P1 Veiligheid	124	-1.790	-1.666	124	-1.790	-1.666	124	-1.789	-1.666	124	-1.789	-1.665
P2 Verkeer en vervoer	90	-2.798	-2.708	90	-2.891	-2.801	90	-3.053	-2.963	90	-3.585	-3.495
P3 Economie	179	-387	-208	179	-291	-112	179	-290	-112	179	-250	-72
P4 Onderwijs	53	-1.666	-1.613	53	-1.590	-1.537	53	-1.585	-1.532	53	-1.580	-1.527
P5 Sport, cultuur en recreatie	323	-5.234	-4.911	155	-5.087	-4.932	155	-5.006	-4.851	155	-4.476	-4.321
P6 Sociaal Domein	5.399	-17.905	-12.506	5.319	-17.433	-12.114	5.319	-17.372	-12.053	5.319	-17.403	-12.084
P7 Volksgezondheid en milieu	6.270	-5.430	840	6.379	-5.647	732	6.281	-5.621	660	6.281	-5.731	550
P8 Wonen en bouwen	1.535	-3.739	-2.204	1.291	-2.496	-1.205	1.100	-2.305	-1.206	853	-2.206	-1.353
Saldo van baten en lasten	50.231	-51.528	-1.297	49.927	-49.592	334	49.770	-49.123	647	49.674	-49.039	636
Mutaties reserves												
P0 Bestuur en ondersteuning	382	-37	344	344	0	344	265	0	265	250	0	250
P2 Verkeer en vervoer	158	0	158	158	0	158	158	0	158	458	0	458
P3 Economie	136	0	136	40	0	40	40	0	40	0	0	0
P4 Onderwijs	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P5 Sport, cultuur en recreatie	49	-92	-43	49	-92	-43	49	-92	-43	49	-36	13
P6 Sociaal Domein	315	0	315	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P7 Volksgezondheid en milieu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P8 Wonen en bouwen	1.044	0	1.044	45	0	45	45	0	45	68	0	68
Totaal mutaties reserves	2.084	-130	1.955	636	-92	544	558	-92	466	826	-36	790
Resultaat	52.315	-51.657	657	50.563	-49.685	878	50.328	-49.215	1.113	50.500	-49.075	1.425

Per saldo laat de begroting meerjarig na mutaties over de reserves een resultaat te zien van:

- 2018 : € 657.371 voordelig
- 2019 : € 878.049 voordelig
- 2020 : € 1.112.610 voordelig
- 2021 : € 1.425.176 voordelig

De volgende reservemutaties worden met de voorliggende begroting besloten en zijn reeds verwerkt in bovenstaand overzicht:

- Onttrekking aan de Algemene Reserve van € 1.000.000 ten behoeve van vorming van een Voorziening Invoering Omgevingswet.
- Onttrekking concernreserve € 96.000 om het centrum een impuls te geven.
- Onttrekking aan de volgende reserves ten behoeve van de Reserve Kapitaallasten:
 - * Concernreserve
 - * Reserve sportvelden
 - * Afschrijving Rijnlandroute
 - * Nog uit te voeren werkzaamheden v.d. Hoevenpark
 - * Nog uit te voeren werkzaamheden Dobbewijk
 - * 2e Ontsluitingsweg Krimwijk II
 - * Volkshuisvesting

In bovenstaand overzicht is het bestemmingsvoorstel nog niet verwerkt. Als bestemmingsvoorstel bij deze begroting is namelijk opgenomen de financiële positie te versterken (en wordt na akkoord van uw raad verwerkt in de cijfers) met de volgende bedragen:

2018 € 600.000, 2019 € 600.000, 2020 € 1.100.000 en 2021 € 1.100.000. Deze bedragen worden gedoteerd aan de concernreserve.

Bovenstaande resultaten na bestemming zijn inclusief incidentele lasten en baten.

Om de structurele sluitendheid van de (meerjaren)begroting te berekenen worden de resultaten geschoond voor de factor 'incidenteel'.

Incidentele baten en lasten

Om te kunnen beoordelen of de begroting structureel in evenwicht is, dat wil zeggen structurele lasten worden door structurele baten afgedekt, dienen de incidentele lasten en baten inzichtelijk te worden gemaakt.

Onder de lasten en baten die in dit overzicht dienen te worden opgenomen, worden verstaan:

- inkomsten uit grondexploitaties;
- bijzondere baten uit verkoop van gemeentelijke eigendommen;
- verkoop tafelzilver;
- extra dividenduitkering;
- incidentele bouwleges;
- extra afschrijvingen ten laste van de exploitatie;
- extra dotaties aan voorzieningen onder andere voor onderhoud;
- investeringen met maatschappelijk nut die ten laste van een reserve komen;
- dotaties en onttrekkingen aan de algemene reserve;
- baten en lasten ten gevolge van incidenteel nieuw beleid;
- voor- en nadelige afwikkelingsverschillen voorgaande dienstjaren
- éénmalige subsidies.

Tabel 152 Incidentele baten en lasten

(x € 1.000)

Overzicht incidentele baten en lasten									
Progr.	Omschrijving (x € 1.000)	Lasten				Baten			
		2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
P0	Verkiezingen		-30				30		
P0	VPB-heffing	-31	-64	-15		31	64	15	
P2	Impuls centrum	-96				96			
P5	Duivenvoorde Corridor wandelpaden	-168				168			
P5	Projecten Economische Agende Leidse Regio	-40	-40	-40		40	40	40	
P6	Organiseren beschutte werkplekken Participatiewet	-50				50			
P6	Verbetering dienstverlening W&I	-40				40			
P6	Arbeidsmarktoffensief 2015-2018	-225				225			
P8	Omgevingswet	-1.000				1.000			
	Totaal	-1.650	-134	-55	0	1.650	134	55	0
	Saldo incidentele lasten - incidentele baten	0	0	0	0				

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat alle incidentele lasten worden gedekt uit incidentele baten reserves. Nagenoeg alle dekkingsmiddelen zijn afkomstig uit reserves, behalve van de Duivenvoorde Corridor wandelpaden, welke gedekt wordt middels een subsidie. De conclusie is dat de incidentele baten en lasten in evenwicht zijn, waardoor het geen effect heeft op het saldo.

Tabel 153 Structureel begrotingsresultaat

(x € 1.000)

Structureel begrotingsresultaat				
Omschrijving (x € 1.000)	2018	2019	2020	2021
Vertrekpunt programmabegroting 2018 na wijzigingen	-2.073	-877	-989	-1.424
Dekkingsmogelijkheden 2 t/m 13	1.634	1.755	2.101	2.849
Dekking middels reserves (dekkingsmogelijkheid 1)	1.096	-	-	-
Begrotingsresultaat na reservemutaties	657	878	1.112	1.425
Saldo incidentele lasten en baten	0	0	0	0
Structureel resultaat	657	878	1.112	1.425

De begroting laat 2018 t/m 2021 een structureel overschot zien, waardoor er sprake is van structureel evenwicht.

De volgende reservemutaties vinden plaats in de begroting:

Tabel 154 Onderbouwing mutaties reserves

Onderbouwing mutaties reserves						
Programma	Omschrijving	I / S	Bedrag			
			2018	2019	2020	2021
0	RES Regionale Investeringsen	S	250.000	250.000	250.000	250.000
0	Vpb-heffing	I	31.295	63.605	15.088	0
0	CONC.RES Perspectiefnota	S	-37.181	0	0	0
0	CONC.RES Structuurverbetering (t/m 2018)	S	100.308	0	0	0
	Verkiezingen	I		30.000	0	0
	Totaal P0		344.422	343.605	265.088	250.000
1	Geen reservemutaties		0	0	0	0
	Totaal P1		0	0	0	0
2	Knooppunt Voorschoten	S	39.514	39.514	39.514	39.514
2	Vlietwijk fase 2 wegen	S	95.372	95.372	95.372	95.372
2	Herinrichtingsweg Leidseweg Nrd	S	5.983	5.983	5.983	5.983
2	Vlietwijk fase 2 OV	S	17.439	17.439	17.439	17.439
2	Rijnlandroute	S	0	0	0	300.000
	Totaal P2		158.308	158.308	158.308	458.308
3	7 Proj. Economische agenda LR/Econ.071 R	I	40.000	40.000	40.000	0
	Impuls centrum	I	96.000	0	0	0
	Totaal P3		136.000	40.000	40.000	0
4	Geen reservemutaties		0	0	0	0
	Totaal P4		0	0	0	0
5	Kunstgrasvelden	S	-42.840	-42.840	-42.840	13.049
	Totaal P5		-42.840	-42.840	-42.840	13.049
6	Beschut werk	I	50.000	0	0	0
6	VZ Verbetering dienstverl. W&I	I	40.000	0	0	0
6	Arbeidsmarktoff. 2015-2018	I	225.000	0	0	0
	Totaal P6		315.000	0	0	0
7	Geen reservemutaties		0	0	0	0
	Totaal P7		0	0	0	0
8	Voorziening Incidente lasten invoering omgevingswet	I	1.000.000	0	0	0
8	Dekking kapitaallasten Dobbewijk, V.d. Hoevenpark en Krimwijk II	S	18.720	18.720	18.720	18.720
8	Afsluiting Grex DVC	S	21.201	21.625	22.057	22.498
8	REK.16-Actualisatie GREX DVC	S	3.913	4.195	4.195	26.979
	Totaal P8		1.043.834	44.540	44.972	68.197
	Totaal reservemutaties		1.954.724	543.613	465.528	789.554
	Waarvan					
	Totaal incidentele reservemutaties	I	1.482.295	133.605	55.088	0
	Totaal structurele reservemutaties	S	472.429	410.008	410.440	789.554

Bijlagen

Bijlage 1 Nieuw beleid per programma

Tabel 155 Nieuw beleid

Meerjarenbegroting 2018 - 2021								
Nr.	P.	Omschrijving	I / S	2018	2019	2020	2021	2022
2	8	Incidentele kosten invoering Omgevingswet (2018 tm 2020), vorming voorziening	I	-1.000.000	0	0	0	0
31	3	Impuls centrum	I	-96.000	0	0	0	0
		Totaal nieuw beleid		-1.096.000				

Toelichting:

Invoering Omgevingswet (€ 1.000.000 nadelig)

Op dit moment zijn de bedragen van de invoering van de omgevingswet nog niet precies vast te stellen. Om wel alvast rekening te houden met de mogelijke financiële consequenties hiervan is gebruik gemaakt van het VNG-model.

In deze begroting is ervan uitgegaan dat het zittende personeelsbestand de nieuwe taken kan uitvoeren. Hoe de samenstelling van het personeelsbestand er na invoering van de Omgevingswet uit gaat zien is afhankelijk van de ambitiebepaling van de raad. Pas dan kan de benodigde formatie afgezet worden tegen de beschikbare formatie. Bij toekomstige wijzigingen van het personeelsbestand moet rekening worden gehouden dat deze gevolgen hebben voor de afname van diensten van de WODV. Voor formatieve afbouw geldt de afbouwregeling (vierjaarstermijn).

Tot slot past de VNG het model dat nu is gebruikt voor de berekeningen nog aan, zodat onder andere het ambitieniveau er in kan worden meegenomen. Dit alles zorgt ervoor dat de benodigde bedragen gewijzigd zullen worden.

Om de kosten te dekken stellen wij voor om een voorziening in te stellen voor de incidentele invoeringskosten ten laste van de concernreserve. De structurele lasten vanaf 2021 zijn in de meerjarenraming verwerkt.

Impuls Centrum

In december 2016 is een herinrichtingsplan opgesteld voor het centrum. De maatregelen in het plan dienen het centrum kwalitatief te versterken. De maatregelen beslaan veel reguliere zaken. Dit plan bevat een globale onderbouwing voor incidentele lasten (zoals vernieuwen en verplaatsen van fietsenrekken, bankjes, afvalbakken, enkele beplanting en armaturen) van € 96.000.

Bijlage 2 Reserves en voorzieningen

Tabel 156 Reserves

Overzicht reserves 2017-2021 per 31 december	Begrote stand 2017	Begrote stand 2018	Begrote stand 2019	Begrote stand 2020	Begrote stand 2021
Algemene reserves					
Concernreserve	14.502	13.246	13.087	13.005	12.956
Reserve weerstandsvermogen	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Totaal algemene reserves	18.502	17.246	17.087	17.005	16.956
Bestemmingreserves					
Best.res. bovenwijkse voorzieningen	845	845	845	845	845
Best.res. advies groep toegankelijkheid	19	19	19	19	19
Best.res. Volkshuisvesting	499	499	499	499	499
Best.res. expl. gemeentelijke accomm.	53	53	53	53	53
Best.res. egalisatieres.sociaal domein	1.475	1.425	1.425	1.425	1.425
Best.res. regionale investeringen	1.250	1.000	750	500	250
Best.res. duurzaamheid	248	248	248	248	248
Best.res. Gemeentewerf	805	805	805	805	805
Best.res. rekenkamercommissie WVO	73	73	73	73	73
Best.res. dekking tekorten BUIG	1.711	1.446	1.446	1.446	1.446
Best.res. Vlietwijk-KEEL (nagekomen k.)	15	15	15	15	15
Best.res. Noord Hofland (nagekomen k.)	39	39	39	39	39
Best.reserve monumenten	290	290	290	290	290
Best.res. kapitaallasten (Hoofdrekening)	3.588	3.454	3.320	3.186	2.696
Totaal bestemmingreserves	10.909	10.210	9.826	9.442	8.702
Totaal Reserves	29.411	27.457	26.913	26.447	25.658

Tabel 157 Voorzieningen

Overzicht voorzieningen 2017-2021 per 31 december	Begrote stand 2017	Begrote stand 2018	Begrote stand 2019	Begrote stand 2020	Begrote stand 2021
Onderhoudsegalisatievoorzieningen					
Ondh.gebouwen, accom.en schoolgeb.					
Voorziening buitenonderhoud schoolgeb.	316	316	316	316	316
Overige onderhoudsvoorzieningen					
Voorz. onderhoud bijzonder onderwijs	11	11	11	11	11
Voorz. Openbare verlichting	80	12	-48	-87	-79
Voorz. baggerwerkzaamheden	0	11	21	32	42
Voorz. Speelplaatsen	12	9	70	85	157
Voorziening onderhoud wegen	80	-393	-915	-1.286	-1.672
Voorziening onderhoud VRI	0	47	111	167	179
Voorziening onderhoud bruggen	0	-5	-24	-32	-31
Voorziening invoering Omgevingswet	0	1.000	1.000	1.000	1.000
Totaal onderhoudsegalisatievoorzieningen	499	1.007	541	205	-76
Voorziening toek.verv.inv.heffing					
Voorziening riolering	1.226	902	737	572	407
Voorziening afvalstoffenheffing	820	820	820	820	820
Totaal voorziening toek.verv.inv.heffing	2.046	1.721	1.556	1.391	1.226
Voorzieningen voor verplichtingen					
Voorz. pensioenverplichtingen (bestuur)	1.667	1.793	1.920	2.047	2.173
Voorz. spaarcontracten	42	42	42	42	42
Voorz. beeldenplan	27	27	27	27	27
Voorz. parkeergarage Rabobank Niersman	3.251	3.251	3.251	3.251	3.251
Voorzieningen voor risico's					
Voorz. Vd Hoevenpark stimul.subs. woning	19	19	19	19	19
Totaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	5.005	5.132	5.259	5.385	5.512
Totaal voorzieningen	7.551	7.860	7.356	6.982	6.662

	Begrote stand 2017	Begrote stand 2018	Begrote stand 2019	Begrote stand 2020	Begrote stand 2021
Totaal reserves	29.411	27.457	26.913	26.447	25.658
Totaal voorzieningen	7.551	7.860	7.356	6.982	6.662
Totaal reserves en voorzieningen	36.962	35.317	34.269	33.429	32.320

NB: De stand van de voorzieningen lijken nu negatief, maar deze meerjarenstanden zijn gebaseerd op de huidige beheerplannen in kwaliteitsniveau B, en er is nog geen rekening gehouden met de besparingen van kwaliteitsniveau B naar C. Bij de jaarrekening 2017 zullen de standen van alle voorzieningen herzien worden, zodanig dat een nulstand in enig jaar niet ter sprake is en de besluitvorming over de begroting daarin verwerkt is. De geraamde uitgaven op de voorzieningen zijn nog niet aangepast aan het verlagen van het onderhoudsniveau.

Bijlage 3 Algemene uitkering uit het gemeentefonds

Tabel 158 Algemene uitkering uit het gemeentefonds

Onderdeel A - Inkomstenmaatstaven				
Maatstaf	2018	2019	2020	2021
1a Waarde woningen eigenaren	-2.956.259	-2.956.259	-2.956.259	-2.956.259
1c Waarde niet-woningen eigenaren	-312.166	-312.166	-312.166	-312.166
1f Waarde niet-woningen gebruikers (onder aftrek amendement De Pater)	-227.816	-227.816	-227.816	-227.816
Subtotaal A	-3.496.241	-3.496.241	-3.496.241	-3.496.241

Onderdeel B - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor van toepassing is				
Maatstaf	2018	2019	2020	2021
1e OZB waarde niet-woningen	76.083	76.083	76.083	76.083
2 Inwoners	3.896.549	3.899.844	3.900.098	3.900.098
3a Eén-ouder-huishoudens	174.972	174.972	174.972	174.972
3b Huishoudens	1.025.433	1.025.433	1.025.433	1.025.433
3c Eenpersoonshuishoudens	76.067	75.715	75.715	75.715
4 Inwoners: jongeren < 20 jaar	1.479.738	1.479.738	1.479.738	1.479.738
5 Inwoners: ouderen > 64 jaar	461.796	461.796	461.796	461.796
5a Inwoners: ouderen > 74 en < 85 jaar	48.563	48.563	48.563	48.563
7 Lage inkomens	74.350	74.350	74.350	74.350
7c Lage inkomens (drempel) (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	620.884	619.695	619.695	619.695
8a Bijstandsontvangers (vanaf UJR 2016)	700.178	711.604	726.978	741.901
11a Uitkeringsontvangers (vanaf UJR 2016)	93.238	93.380	93.894	94.494
12 Minderheden	354.009	354.009	354.009	354.009
13 Klantenpotentieel lokaal	796.544	796.544	796.544	796.544
14 Klantenpotentieel regionaal	113.142	112.939	112.939	112.939
16 Oppervlakte land	45.822	45.822	45.822	45.822
18 Oppervlakte land * bodemfactor gemeente	30.826	30.826	30.826	30.826
19 Oppervlakte binnenwater	1.634	1.634	1.634	1.634
21 Oppervlakte bebouwing	61.328	61.328	61.328	61.328
22 Oppervlakte bebouwing woonkernen * bodemfactor woonkernen	321.101	321.127	321.152	321.152
22a Oppervlakte bebouwing woonkern	227.938	227.938	227.938	227.938
23 Oppervlakte bebouwing buitengebied * bodemfactor buitengebied	4.620	4.620	4.621	4.621
23a Oppervlakte bebouwing buitengebied	5.810	5.810	5.810	5.810
24b Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	660.789	660.789	660.789	660.789
25b Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016) * bodemfactor woonkernen	612.436	612.436	612.436	612.436
29 Historische woningen in bewoonde oorden 1930	28.067	28.067	28.067	28.067
31a ISV (a) stadsvernieuwing	1.654	1.654	1.654	1.654

31b ISV (b) herstructurering	2.235	2.235	2.235	2.235
32b Omgevingsadressendichtheid (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	1.514.427	1.514.005	1.514.005	1.514.005
34 Oeverlengte * bodemfactor gemeente	12.699	12.699	12.699	12.699
35a Oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	184.038	184.038	184.038	184.038
36 Meerkernigheid	9.064	9.064	9.064	9.064
36a Kernen met 500 of meer adressen	55.518	55.518	55.518	55.518
37 Meerkernigheid * bodemfactor buitengebied	15.025	15.026	15.027	15.027
38 Bedrijfsvestigingen	173.910	173.910	173.910	173.910
39 Vast bedrag	237.799	237.799	237.799	237.799
Subtotaal B	14.198.284	14.211.009	14.227.179	14.242.702

Onderdeel C - Uitkeringsfactor (uf)				
Jaren	2018	2019	2020	2021
Uitkeringsfactor	1,502	1,513	1,517	1,512
Subtotaal (B x C (=uf))	21.325.823	21.501.257	21.582.630	21.534.965

Onderdeel D - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is				
Maatstaf	2018	2019	2020	2021
56b Cumulatieregeling gemeentefonds (SU)	-4.802	-5.140	n.v.t.	n.v.t.
61 Suppletieregeling OZB	24.150	12.075	n.v.t.	n.v.t.
Subtotaal D	19.348	6.935	0	0

Onderdeel E - Integratie- en decentralisatieuitkeringen waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is				
Maatstaf	2018	2019	2020	2021
62 Wet maatschappelijke ondersteuning (IU)	1.557.926	1.557.926	1.570.980	1.635.010
170 Decentralisatie provinciale taken vergunningverlening, toezicht en handhaving (IU)	10.215	10.215	10.215	10.215
205 Voorschoolse voorziening peuters (DU)	37.757	50.342	62.928	75.513
223 Armoedebestrijding kinderen (DU)	94.546	94.546	94.546	94.546
Subtotaal E	1.700.444	1.713.029	1.738.669	1.815.284

Onderdeel F - 3 D's in het sociaal domein				
Maatstaf	2018	2019	2020	2021
172 decentralisatie AWBZ naar WMO (IU)	2.453.847	2.430.676	2.443.273	2.439.293
173 decentralisatie jeugdzorg (IU)	3.943.509	3.943.515	3.972.642	3.995.320
174 decentralisatie Participatiewet (IU)	281.929	301.543	315.410	354.390
Subtotaal F	6.679.285	6.675.734	6.731.325	6.789.003

Totaal	26.228.659	26.400.714	26.556.383	26.643.011
--------	------------	------------	------------	------------

Functie 921 (incl. WMO huishoudelijke hulp)	19.549.374	19.724.980	19.825.058	19.854.008
Functie 923 (decentralisatie sociaal domein)	6.679.285	6.675.734	6.731.325	6.789.003

Bijlage 4 Subsidies

Onderstaand overzicht geeft het overzicht van de uitbetaalde subsidies in 2016 en 2017. Ten opzichte van het jaar 2016 is er van het totale subsidiebudget 2% afgeroomd voor het beschikbaar stellen van innovatiesubsidies. Daarnaast is er nog eens 2% bezuinigd en is er een aanvullende bezuiniging van 30.000 euro verwerkt. Dit heeft ertoe geleid dat vrijwel alle organisaties te maken hebben gekregen met een bezuiniging op de subsidie van 6,7%. In een enkel geval zal een ander percentage te constateren zijn, wat te maken heeft met aanvullende subsidies in het sociaal domein of een andere subsidieopbouw. Ook bij de sportsubsidies is een afwijking hierop te constateren. De sportsubsidies zijn nl. gebaseerd op het ledenaantal en de verenigingen hebben een vast (lager) bedrag per lid gekregen.

De aanvragen voor incidentele subsidies kunnen in principe nog ingediend worden in dit lopende jaar 2017. Aangezien het budget volledig besteed is, zullen aanvullende aanvragen niet meer gehonoreerd kunnen worden. Dit wordt op de gemeentelijke site voor het indienen reeds aangegeven.

Over het jaar 2018 valt het volgende te zeggen. De termijn voor het indienen van aanvragen voor 2018 sloot op 1 september. De aanvragen zitten nu in de beoordelingsfase. Hoe de verdeling van het subsidiebudget er in 2018 uit komt te zien is op dit moment nog niet te zeggen. Een aanvullende bezuiniging van overall 2% ten opzichte van de subsidies in 2016 is als taakstelling ingeboekt.

Tabel 159 Reguliere subsidies

Reguliere subsidies			
Beleidsveld	Subsidielontvanger	Subsidies 2016	Subsidies 2017
PROGRAMMA 1	VEILIGHEID		
Openbare orde en veiligheid	Bureau Halt	7.650	7.137
	Reddingsbrigade Leidschendam	1.336	1.246
PROGRAMMA 3	ECONOMIE		
Festiviteiten	Den Hartog festival > Jazz Culinaire (Ver. Centrum Horeca V.)	1.070	998
	Oranjeveer. Kon. Wilhelmina	2.667	2.488
	St. Paardensport Voorschoten	1.107	1.000
	Weekend van Voorschoten	2.138	1.995
	Vlietloop Voorschoten	800	746
	St. Nationale Muziekdag Voorschoten	2.499	2.332
PROGRAMMA 4	ONDERWIJS		
Voorzieningen onderwijs (alg)	Basisschool De Regenboog / commissie schoolsport	4.200	3.919
	St. Kinderspeelzaal Voorschoten - VVE-subsidie	28.500	26.591
Educatieve tuin	St. Voor Elkaar Voorschoten - educatieve tuin (heemtuin)	7.500	6.998
PROGRAMMA 5	SPORT, CULTUUR EN RECREATIE		
Internationale contacten	Jumelage Voorschoten-Kita	0	0
Kunst en cultuur	BplusC	55.336	51.628
	Christelijke Oratoriumver. Exultate Deo	350	zie innovatie
	Commissie Open Kerk	0	0
	Harmonie Voorschoten	5.243	4.892
	Museum Voorschoten	9.900	9.237
	Musicultura	7.717	6.500
	Muziekvereniging Laurentius	9.999	9.329
	Sinfonietta Voorschoten	1.975	1.000
	St. Behoud Oude Motor gemalen	905	844
	St. Cultureel gebruik Dorpskerk	0	0
	St. Duivenvoorde	0	0
	St. Kinderfilmtheater Voorschoten	2.450	2.286
	St. Kinderfilmtheater Voorschoten	0	zie innovatie
	St. Podium Jong Professionals Jazz	1.000	933
	St. Spuit 41	809	755
	St. Voor Elkaar Voorschoten - Merelhof	27.665	25.812
	St. Concertkamer Voorschoten	0	0
	St. Musica Antica da Camera	6.235	5.500
	Toneelgroep Voorschoten	1.700	1.586
	Voorschotens Kamerkoor	1.500	1.400
	Voorschotense Kunstkring	1.285	1.199
	Vox Clara	1.500	1.350
	Vereniging tot Behoud van Oud Groen en Leefbaar VS	2.100	1.959
Openbaar bibliotheekwerk	St. Openb. Bibliotheek - CIPVW	2.500	
	St. Openb. Bibliotheek Vst - Wassenaar	347.135	326.209
Sport(subsidies)	Avanti	0	0
	Bridgeclub Noord Hofland	350	350
	Eerste Voorschotense Zwemver. (EVZV)	1.170	2.100
	EVBC Badmintonvereniging	880	550
	Handbalvereniging Voorschoten HVV '70	2.499	1.080
	Honk en Softbalvereniging HSV Adegeest	1.700	580
	IJclub Voorschoten	1.800	3.330
	Jeu de Boule De Six Pret	813	350
	Mixed Hockey club MHC Forescate	7.530	9.690
	OSV Palmare	1.320	zie innovatie
	Roeivereniging Rijnland	2.020	820
	Schaakvereniging	750	550
	Slank en Kwiek	1.830	1.570
	St. Tennispark Adegeest	700	350
	Tennisvereniging TV Forescate	3.330	1.740
	Ver. Voorschotense Visserij belangen	2.100	1.070
	Volleybalvereniging Gemini Kangeroes	1.030	550
	Voorschoten '97	8.500	8.380
Lokale omroep/kabel	St. Agglomeratieomroep Holland Centraal	12.260	12.986

Beleidsveld	Subsidieontvanger	Subsidies 2016	Subsidies 2017
PROGRAMMA 6	SOCIAAL DOMEIN		
Kinderopvang	St. Kinderspeelzaal Voorschoten	151.000	140.883
Prev. Onderst. Jeugd	Festival voor de jeugd	5.000	4.665
	Jeugd- en jongerenwerk Midden-Holland	200.000	205.260
Integrale jeugdgez.h	RDOG HM: Jeugd preventieteam (was: Bureau Jeugdzorg west)	13.500	21.227
	Scouting Kimball O'Hara	9.999	9.329
	Scouting Leif Erikson	9.999	9.329
	Scouting Maurits	1.374	1.000
	Speel-o-theek 'Tante Ileen'	2.000	1.866
	St. Scouting Impeesa	960	900
	St. Vakantiepas	4.274	3.988
Bevord.mij.verkeer (wmo5)	Kwadraad - MIKA Thuiscoach	16.000	23.325
	Kwadraad - MIKA Thuiscoach	9.000	0
	Kwadraad - Schoolmaatschappelijk Werk	44.000	37.320
	St. Buddy Netwerk	10.228	3.665
Mantelzorg (wmo4)	St. Voor Elkaar Voorschoten - mantelzorgondersteuning	107.000	99.831
Vrijwilligers (wmo4)	St. Voor Elkaar Voorschoten - professionalisering VIVE	40.000	0
	St. Voor Elkaar Voorschoten - vrijwilligerscentrale VIVE	28.895	26.959
Schuldhelpverlening	Kwadraad - Sociaal Raadslieden	32.000	29.856
Gezondheid (algemeen)	Leidse Rechtswinkel	1.603	1.496
	Oogvereniging Leiden en omstreken	350	0
	Reuma patiënten vereniging Leiden e.o.	0	467
	Rode Kruis, afdeling Welfare	0	0
	St. Alzheimer Café	1.000	933
	St. Huisdieren voor Ouderen (HUVU)	750	0
	St. Welzijn en Zorg Doven Z.H.	350	350
	UDCN Vlietlanderit	600	560
	Zonnebloem, afdeling Voorschoten	1.900	1.000
Bevord.mij.verkeer	Kwadraad - Algemeen Maatschappelijk Werk	249.187	223.676
	Kwadraad - Crisis hulpverlening	10.000	28.867
	Kwadraad - Meldpunt Tijdelijk Huisverbod	7.500	zie amw
	St. Autotocht Bejaarden (Van Ouden Van Dagen)	2.499	1.000
	St. Ouderenbus Voorschoten	5.850	5.458
	St. Voor Elkaar Voorschoten - Ouderen	166.291	155.150
Begeleide participatie	St. Vluchtelingenwerk Rijnade (Zuid Holland Noord)	32.380	60.388
	St. Vluchtelingenwerk Rijnade (Zuid Holland Noord)	32.345	0
Mantelzorgond 3D	St. Voor Elkaar Voorschoten - mantelzorgondersteuning	71.200	66.430
Club- en buurthuis	Buurthuis Bloemenwijk/Boschgeest	6.350	5.925
	Gilde Samenspraak	1.603	1.496
	NVVH vrouwenennetwerk	850	793
	RK Parochie Moeder Godskerk	0	0
	St. Jansland	350	0
	St. Voor Elkaar Voorschoten - Merelhof	9.435	0
	St. Voor Elkaar Voorschoten - Merelhof	0	0
	St. Assalem	5.775	5.388
	St. Topaz Buurthuis Vlietwijk - beheer & ontw. Buurthuis	2.000	1.866
	St. Topaz Buurthuis Vlietwijk - buurtfunc. ontmoetingspunt	6.350	5.925
	Vereniging Noord-Hofland	8.350	7.791
	Wijkraad Dorpskerk	0	0
Totaal subsidies uit Subsidieplan		1.907.450	1.748.277

Tabel 160 Innovatiesubsidies

Innovatiesubsidies 2017			
Beleidsveld	Subsidieontvanger	Subsidies 2017	
PROGRAMMA 0	BESTUUR EN ONDERSTEUNING		
Overige stelposten (P0)	Stichting DoreMifa		625
	Ondernemersvereniging Voorschoten		2.500
	Kwadraad Innovatie		5.000
	Stichting MEE Innovatie		3.635
	Voor Elkaar Innovatie		5.000
	Stichting Jeugd en Jongerenwerk Midden-Holland		10.000
	Stichting Filmtheater Voorschoten programma documentaires e.d. "kinderen"		1.000
	Stichting Dress for Success - incidenteel		1.000
	Onderwatersportvereniging Palmare		1.300
	Exultate Deo voor Mattheus Passion		3.000
	Volkstuindersvereniging Voorschoten incidenteel		700
	Repair Café Voorschoten		2.500
	Mw. N. Wolhuis, gerontoloog en journalist		0
	Bibliotheek Voorschoten-Wassenaar Digisterker		981
	Kunstkring Voorschoten		908
Totaal subsidies innovatiebudget 2017			38.149

Tabel 161 Overige subsidies

Overige subsidies			
Beleidsveld	Subsidieontvanger	Subsidies 2016	Subsidies 2017
PROGRAMMA 5	SPORT, CULTUUR EN RECREATIE		
Onderhoud kinderboerderij	Volkstuindersvereniging Voorschoten subsidieplan	0	350
Kunst en Cultuur	Protestantse Gemeente Voorschoten orgel-beiaardconcerten	1.500	933
PROGRAMMA 6	SOCIAAL DOMEIN		
Club- en buurthuis	Woonzorgcentrum Topaz Vlietwijk "Individuele activiteiten"	0	17.727
Prev. onderst. Jeugd	Stichting Jeugd en Samenleving (JES)	15.825	14.765
Clientondersteuning MEE 3D	Stichting MEE Zuid Holland Noord CJG en Integrale Vroeghulp	11.443	10.676
Clientondersteuning MEE 3D	Stichting MEE Zuid Holland Noord "prestatiedenken"	181.734	169.558
Re-integratievoorz. (wwb werk)	St. Voor Elkaar-Tegenprestatie	4.500	4.199
Jeugdprev team 3D	RDOG HM - CJG dienstverl. 2017 (aanvull. diensten PZJ 2017)	37.886	21.577
PROGRAMMA 7	VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU		
Centrum Jeugd + Gezin (CJG)	Humanitas Home Start	10.750	10.030
Centrum Jeugd + Gezin (CJG)	Stichting Vitalis	0	3.087
Gezondheid (algemeen)	St. Hospice Wassenaar	0	9.330
Totaal overige subsidies		263.638	262.232

Bijlage 5 Overzicht baten en lasten per taakveld

Baten en lasten per taakveld (voor mutaties reserves)					
Programma:P0 Bestuur en ondersteuning	Begroting	Begroting	Meerjaren	Meerjaren	Meerjaren
Baten en lasten per taakveld	2017	2018	Begroting	Begroting	Begroting
			2019	2020	2021
Taakveld: 0.1 Bestuur					
Baten	175.600	175.600	175.600	175.600	175.600
Lasten	-2.650.205	-2.690.033	-2.697.378	-2.687.478	-2.686.821
Saldo	-2.474.605	-2.514.433	-2.521.778	-2.511.878	-2.511.221
Taakveld: 0.2 Burgerzaken					
Baten	409.365	410.098	410.098	410.098	410.098
Lasten	-866.299	-805.817	-835.817	-803.268	-803.268
Saldo	-456.934	-395.719	-425.719	-393.170	-393.170
Taakveld: 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden					
Baten	959.278	134.278	134.278	134.278	134.278
Lasten	-252.596	-294.376	-294.267	-294.159	-283.239
Saldo	706.682	-160.098	-159.989	-159.881	-148.961
Taakveld: 0.4 Overhead					
Baten	23.586	23.586	23.586	23.586	23.586
Lasten	-6.694.880	-6.860.047	-6.877.841	-6.795.562	-6.800.358
Saldo	-6.671.294	-6.836.461	-6.854.255	-6.771.976	-6.776.772
Taakveld: 0.5 Treasury					
Baten	948.306	1.250.884	1.218.749	1.187.464	1.084.192
Lasten	-883.169	-760.668	-684.087	-678.353	-596.909
Saldo	65.137	490.216	534.662	509.111	487.283
Taakveld: 0.61 OZB Woningen					
Baten	4.375.130	5.571.642	5.524.760	5.577.102	5.780.621
Lasten	-429.073	-371.092	-322.109	-322.109	-322.109
Saldo	3.946.057	5.200.550	5.202.651	5.254.993	5.458.512
Taakveld: 0.62 OZB Niet-Woningen					
Baten	909.781	983.256	980.015	983.626	997.542
Lasten	0	0	0	0	0
Saldo	909.781	983.256	980.015	983.626	997.542
Taakveld: 0.64 Belastingen overig					
Baten	1.263.484	1.311.653	1.311.653	1.311.653	1.311.653
Lasten	-80.822	-80.822	-80.822	-80.822	-80.822
Saldo	1.182.662	1.230.831	1.230.831	1.230.831	1.230.831
Taakveld: 0.7 Alg uitk. & ov. uitk. gemeentefonds					
Baten	25.968.230	26.227.374	26.402.371	26.555.501	26.643.011
Lasten	0	0	0	0	0
Saldo	25.968.230	26.227.374	26.402.371	26.555.501	26.643.011
Taakveld: 0.8 Overige baten en lasten					
Baten	1.591.658	168.703	155.444	110.270	60.790
Lasten	42.095	-683.756	-511.768	-423.229	-445.152
Saldo	1.633.753	-515.053	-356.324	-312.959	-384.362
Taakveld: 0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)					
Baten	0	0	0	0	0
Lasten	-20.000	-31.295	-63.605	-15.088	0
Saldo	-20.000	-31.295	-63.605	-15.088	0
Taakveld: 0.10 Mutaties reserves					
Baten	0	0	0	0	0
Lasten	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0
Taakveld: 0.11 Resultaat rekening Baten en Lasten					
Baten	0	0	0	0	0
Lasten	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0
Baten programma	36.624.418	36.257.074	36.336.554	36.469.178	36.621.371
Lasten programma	-11.834.949	-12.577.906	-12.367.694	-12.100.068	-12.018.678
Saldo programma	24.789.469	23.679.168	23.968.860	24.369.110	24.602.693
Programma:P1 Veiligheid	Begroting	Begroting	Meerjaren	Meerjaren	Meerjaren
Baten en lasten per taakveld	2017	2018	Begroting	Begroting	Begroting
			2019	2020	2021
Taakveld: 1.1 Crisisbeheersing en brandweer					
Baten	104.840	104.840	104.840	104.840	104.840
Lasten	-1.387.739	-1.353.470	-1.353.328	-1.353.188	-1.353.046
Saldo	-1.282.899	-1.248.630	-1.248.488	-1.248.348	-1.248.206
Taakveld: 1.2 Openbare orde en veiligheid					

Baten	18.518	18.762	18.762	18.762	18.762
Lasten	-572.685	-436.410	-436.230	-436.050	-436.050
Saldo	-554.167	-417.648	-417.468	-417.288	-417.288
Baten programma	123.358	123.602	123.602	123.602	123.602
Lasten programma	-1.960.424	-1.789.880	-1.789.558	-1.789.238	-1.789.096
Saldo programma	-1.837.066	-1.666.278	-1.665.956	-1.665.636	-1.665.494
Programma:P2 Verkeer en vervoer	Begroting	Begroting	Meerjaren	Meerjaren	Meerjaren
Baten en lasten per taakveld	2017	2018	Begroting	Begroting	Begroting
Taakveld: 2.1 Verkeer en vervoer					
Baten	77.532	77.532	77.532	77.532	77.532
Lasten	-2.268.186	-2.766.701	-2.859.226	-3.021.433	-3.553.175
Saldo	-2.190.654	-2.689.169	-2.781.694	-2.943.901	-3.475.643
Taakveld: 2.2 Parkeren					
Baten	12.294	12.466	12.466	12.466	12.466
Lasten	-30.112	-25.702	-25.702	-25.702	-25.702
Saldo	-17.818	-13.236	-13.236	-13.236	-13.236
Taakveld: 2.5 Openbaar vervoer					
Baten	0	0	0	0	0
Lasten	-9.840	-6.067	-6.067	-6.067	-6.067
Saldo	-9.840	-6.067	-6.067	-6.067	-6.067
Baten programma	89.826	89.998	89.998	89.998	89.998
Lasten programma	-2.308.138	-2.798.470	-2.890.995	-3.053.202	-3.584.944
Saldo programma	-2.218.312	-2.708.472	-2.800.997	-2.963.204	-3.494.946
Programma:P3 Economie	Begroting	Begroting	Meerjaren	Meerjaren	Meerjaren
Baten en lasten per taakveld	2017	2018	Begroting	Begroting	Begroting
Taakveld: 3.1 Economische ontwikkeling					
Baten	27.000	27.000	27.000	27.000	27.000
Lasten	-256.595	-311.378	-215.378	-215.378	-175.378
Saldo	-229.595	-284.378	-188.378	-188.378	-148.378
Taakveld: 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur					
Baten	0	0	0	0	0
Lasten	0	-3.222	-3.222	-3.222	-3.222
Saldo	0	-3.222	-3.222	-3.222	-3.222
Taakveld: 3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen					
Baten	39.552	40.065	40.065	40.065	40.065
Lasten	-68.369	-50.974	-50.974	-50.974	-50.974
Saldo	-28.817	-10.909	-10.909	-10.909	-10.909
Taakveld: 3.4 Economische promotie					
Baten	70.745	111.699	111.699	111.699	111.699
Lasten	-20.139	-21.181	-21.043	-20.902	-20.902
Saldo	50.606	90.518	90.656	90.797	90.797
Baten programma	137.297	178.764	178.764	178.764	178.764
Lasten programma	-345.103	-386.755	-290.617	-290.476	-250.476
Saldo programma	-207.806	-207.991	-111.853	-111.712	-71.712
Programma:P4 Onderwijs	Begroting	Begroting	Meerjaren	Meerjaren	Meerjaren
Baten en lasten per taakveld	2017	2018	Begroting	Begroting	Begroting
Taakveld: 4.1 Openbaar basisonderwijs					
Baten	0	0	0	0	0
Lasten	-12.994	-19.541	-19.541	-19.541	-19.541
Saldo	-12.994	-19.541	-19.541	-19.541	-19.541
Taakveld: 4.2 Onderwijshuisvesting					
Baten	46.000	46.000	46.000	46.000	46.000
Lasten	-1.184.795	-1.174.067	-1.133.795	-1.128.891	-1.123.988
Saldo	-1.138.795	-1.128.067	-1.087.795	-1.082.891	-1.077.988
Taakveld: 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken					
Baten	21.898	6.898	6.898	6.898	6.898
Lasten	-538.208	-472.002	-437.038	-436.234	-436.234
Saldo	-516.310	-465.104	-430.140	-429.336	-429.336
Baten programma	67.898	52.898	52.898	52.898	52.898
Lasten programma	-1.735.997	-1.665.610	-1.590.374	-1.584.666	-1.579.763
Saldo programma	-1.668.099	-1.612.712	-1.537.476	-1.531.768	-1.526.865
Programma:P5 Sport, cultuur en recreatie	Begroting	Begroting	Meerjaren	Meerjaren	Meerjaren
Baten en lasten per taakveld	2017	2018	Begroting	Begroting	Begroting
Taakveld: 5.1 Sportbeleid en activering					
Baten	67	67	67	67	67
Lasten	-197.250	-159.020	-158.237	-157.456	-157.456
Saldo	-197.183	-158.953	-158.170	-157.389	-157.389
Taakveld: 5.2 Sport-accomodaties					
Baten	67.931	67.581	67.231	66.881	66.531
Lasten	-1.162.465	-1.238.164	-1.237.204	-1.195.246	-794.285
Saldo	-1.094.534	-1.170.583	-1.169.973	-1.128.365	-727.754

Taakveld: 5.3 Cultuurpresentatie,-prod.en-particip					
Baten	14.018	14.018	14.018	14.018	14.018
Lasten	-412.776	-373.227	-370.975	-368.727	-238.727
Saldo	-398.758	-359.209	-356.957	-354.709	-224.709
Taakveld: 5.4 Musea					
Baten	0	0	0	0	0
Lasten	-13.319	-11.780	-11.780	-11.780	-11.780
Saldo	-13.319	-11.780	-11.780	-11.780	-11.780
Taakveld: 5.5 Cultureel erfgoed					
Baten	29.963	29.963	29.963	29.963	29.963
Lasten	-263.787	-233.853	-233.853	-233.854	-233.853
Saldo	-233.824	-203.890	-203.890	-203.891	-203.890
Taakveld: 5.6 Media					
Baten	18.151	18.151	18.151	18.151	18.151
Lasten	-395.100	-399.354	-392.115	-384.877	-384.877
Saldo	-376.949	-381.203	-373.964	-366.726	-366.726
Taakveld: 5.7 Openbaar groen, (openlucht)recreatie					
Baten	768.202	193.532	26.002	26.002	26.002
Lasten	-3.292.833	-2.819.098	-2.683.335	-2.654.381	-2.654.798
Saldo	-2.524.631	-2.625.566	-2.657.333	-2.628.379	-2.628.796
Baten programma	898.332	323.312	155.432	155.082	154.732
Lasten programma	-5.737.530	-5.234.496	-5.087.499	-5.006.321	-4.475.776
Saldo programma	-4.839.198	-4.911.184	-4.932.067	-4.851.239	-4.321.044
Programma:P6 Sociaal Domein	Begroting	Begroting	Meerjaren	Meerjaren	Meerjaren
Baten en lasten per taakveld	2017	2018	Begroting	Begroting	Begroting
Taakveld: 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie					
Baten	174.842	174.842	174.842	174.842	174.842
Lasten	-1.872.004	-1.821.575	-1.681.743	-1.543.907	-1.543.444
Saldo	-1.697.162	-1.646.733	-1.506.901	-1.369.065	-1.368.602
Taakveld: 6.2 Wijkteams					
Baten	0	0	0	0	0
Lasten	-568.797	-528.161	-489.967	-489.773	-489.579
Saldo	-568.797	-528.161	-489.967	-489.773	-489.579
Taakveld: 6.3 Inkomensregelingen					
Baten	4.844.549	4.721.653	4.721.653	4.721.653	4.721.653
Lasten	-6.140.026	-6.140.384	-6.140.384	-6.140.384	-6.140.384
Saldo	-1.295.477	-1.418.731	-1.418.731	-1.418.731	-1.418.731
Taakveld: 6.4 Begeleide participatie					
Baten	258.810	0	0	0	0
Lasten	-3.039.862	-232.144	-181.755	-182.166	-182.166
Saldo	-2.781.052	-232.144	-181.755	-182.166	-182.166
Taakveld: 6.5 Arbeidsparticipatie					
Baten	0	90.000	10.000	10.000	10.000
Lasten	-15.983	-1.280.620	-998.729	-1.008.808	-1.008.808
Saldo	-15.983	-1.190.620	-988.729	-998.808	-998.808
Taakveld: 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)					
Baten	0	0	0	0	0
Lasten	-1.093.240	-1.288.813	-1.288.071	-1.212.329	-1.212.329
Saldo	-1.093.240	-1.288.813	-1.288.071	-1.212.329	-1.212.329
Taakveld: 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+					
Baten	454.167	413.000	413.000	413.000	413.000
Lasten	-2.208.868	-1.998.941	-2.087.226	-2.090.688	-2.120.792
Saldo	-1.754.701	-1.585.941	-1.674.226	-1.677.688	-1.707.792
Taakveld: 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-					
Baten	0	0	0	0	0
Lasten	-3.550.793	-3.604.505	-3.624.097	-3.763.284	-3.764.665
Saldo	-3.550.793	-3.604.505	-3.624.097	-3.763.284	-3.764.665
Taakveld: 6.81 Geëscaleerde zorg 18+					
Baten	0	0	0	0	0
Lasten	-176.139	-172.877	-103.747	-103.543	-103.543
Saldo	-176.139	-172.877	-103.747	-103.543	-103.543
Taakveld: 6.82 Geëscaleerde zorg 18-					
Baten	0	0	0	0	0
Lasten	-537.153	-837.420	-837.420	-837.420	-837.420
Saldo	-537.153	-837.420	-837.420	-837.420	-837.420
Baten programma	5.732.368	5.399.495	5.319.495	5.319.495	5.319.495
Lasten programma	-19.202.865	-17.905.440	-17.433.139	-17.372.302	-17.403.130
Saldo programma	-13.470.497	-12.505.945	-12.113.644	-12.052.807	-12.083.635
Programma:P7 Volksgezondheid en milieu	Begroting	Begroting	Meerjaren	Meerjaren	Meerjaren
Baten en lasten per taakveld	2017	2018	Begroting	Begroting	Begroting
Taakveld: 7.1 Volksgezondheid					
Baten	0	0	0	0	0
Lasten	-1.045.771	-1.054.471	-1.052.896	-1.051.320	-1.051.256

Saldo	-1.045.771	-1.054.471	-1.052.896	-1.051.320	-1.051.256
Taakveld: 7.2 Riolering					
Baten	3.451.956	2.670.765	2.771.545	2.757.957	2.757.957
Lasten	-2.374.958	-1.629.402	-1.690.804	-1.756.087	-1.804.694
Saldo	1.076.998	1.041.363	1.080.741	1.001.870	953.263
Taakveld: 7.3 Afval					
Baten	3.438.280	3.283.712	3.291.503	3.206.976	3.206.976
Lasten	-2.317.182	-2.056.492	-2.187.122	-2.100.995	-2.152.078
Saldo	1.121.098	1.227.220	1.104.381	1.105.981	1.054.898
Taakveld: 7.4 Milieubeheer					
Baten	0	0	0	0	0
Lasten	-486.632	-420.528	-446.528	-446.528	-446.528
Saldo	-486.632	-420.528	-446.528	-446.528	-446.528
Taakveld: 7.5 Begraafplaatsen en crematoria					
Baten	311.738	315.941	315.941	315.941	315.941
Lasten	-278.561	-269.252	-269.184	-266.318	-276.213
Saldo	33.177	46.689	46.757	49.623	39.728
Baten programma	7.201.974	6.270.418	6.378.989	6.280.874	6.280.874
Lasten programma	-6.503.104	-5.430.145	-5.646.534	-5.621.248	-5.730.769
Saldo programma	698.870	840.273	732.455	659.626	550.105
Programma:P8 Wonen en bouwen	Begroting	Begroting	Meerjaren	Meerjaren	Meerjaren
Baten en lasten per taakveld	2017	2018	Begroting	Begroting	Begroting
Taakveld: 8.1 Ruimtelijke ordening					
Baten	900.000	0	0	0	0
Lasten	-623.454	-1.676.164	-676.137	-676.111	-801.084
Saldo	276.546	-1.676.164	-676.137	-676.111	-801.084
Taakveld: 8.2 Grondexploitatie (niet bedr terrein)					
Baten	3.553.880	923.162	679.039	487.986	240.622
Lasten	-3.409.807	-964.286	-720.869	-530.533	-306.109
Saldo	144.073	-41.124	-41.830	-42.547	-65.487
Taakveld: 8.3 Wonen en bouwen					
Baten	392.725	611.880	611.880	611.880	611.880
Lasten	-1.750.190	-1.098.804	-1.098.799	-1.098.795	-1.098.789
Saldo	-1.357.465	-486.924	-486.919	-486.915	-486.909
Baten programma	4.846.605	1.535.042	1.290.919	1.099.866	852.502
Lasten programma	-5.783.451	-3.739.254	-2.495.805	-2.305.439	-2.205.982
Saldo programma	-936.846	-2.204.212	-1.204.886	-1.205.573	-1.353.480
Totaal baten programma's	55.722.076	50.230.603	49.926.651	49.769.757	49.674.236
Totaal lasten programma's	-55.411.561	-51.527.956	-49.592.215	-49.122.960	-49.038.614
Geraamde saldo van baten en lasten	310.515	-1.297.353	334.436	646.797	635.622

Mutaties reserves per taakveld

Programma:P0 Bestuur en ondersteuning	Begroting	Begroting	Meerjaren	Meerjaren	Meerjaren
Mutaties reserves per taakveld	2017	2018	Begroting	Begroting	Begroting
Taakveld: 0.1 Bestuur					
Onttrekking reserves	902.282	250.000	250.000	250.000	250.000
Toevoeging reserves	-51.875	0	0	0	0
Mutaties reserves	850.407	250.000	250.000	250.000	250.000
Taakveld: 0.2 Burgerzaken					
Onttrekking reserves	30.000	0	30.000	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	30.000	0	30.000	0	0
Taakveld: 0.4 Overhead					
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0
Taakveld: 0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)					
Onttrekking reserves	20.000	31.295	63.605	15.088	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	20.000	31.295	63.605	15.088	0
Taakveld: 0.10 Mutaties reserves					
Onttrekking reserves	100.308	100.308	0	0	0
Toevoeging reserves	-37.181	-37.181	0	0	0
Mutaties reserves	63.127	63.127	0	0	0
Onttrekking reserves programma	1.052.590	381.603	343.605	265.088	250.000
Toevoeging reserves programma	-89.056	-37.181	0	0	0
Mutaties reserves programma	963.534	344.422	343.605	265.088	250.000
Programma:P2 Verkeer en vervoer	Begroting	Begroting	Meerjaren	Meerjaren	Meerjaren
			Begroting	Begroting	Begroting

Mutaties reserves per taakveld	2017	2018	2019	2020	2021
Taakveld: 2.1 Verkeer en vervoer					
Onttrekking reserves	4.170.063	158.308	158.308	158.308	458.308
Toevoeging reserves	-4.269.763	0	0	0	0
Mutaties reserves	-99.700	158.308	158.308	158.308	458.308
Onttrekking reserves programma	4.170.063	158.308	158.308	158.308	458.308
Toevoeging reserves programma	-4.269.763	0	0	0	0
Mutaties reserves programma	-99.700	158.308	158.308	158.308	458.308
Programma:P3 Economie	Begroting	Begroting	Meerjaren	Meerjaren	Meerjaren
Mutaties reserves per taakveld	2017	2018	Begroting	Begroting	Begroting
Taakveld: 3.1 Economische ontwikkeling					
Onttrekking reserves	72.000	136.000	40.000	40.000	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	72.000	136.000	40.000	40.000	0
Onttrekking reserves programma	72.000	136.000	40.000	40.000	0
Toevoeging reserves programma	0	0	0	0	0
Mutaties reserves programma	72.000	136.000	40.000	40.000	0
Programma:P4 Onderwijs	Begroting	Begroting	Meerjaren	Meerjaren	Meerjaren
Mutaties reserves per taakveld	2017	2018	Begroting	Begroting	Begroting
Taakveld: 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken					
Onttrekking reserves	27.400	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	27.400	0	0	0	0
Onttrekking reserves programma	27.400	0	0	0	0
Toevoeging reserves programma	0	0	0	0	0
Mutaties reserves programma	27.400	0	0	0	0
Programma:P5 Sport, cultuur en recreatie	Begroting	Begroting	Meerjaren	Meerjaren	Meerjaren
Mutaties reserves per taakveld	2017	2018	Begroting	Begroting	Begroting
Taakveld: 5.2 Sport-accomodaties					
Onttrekking reserves	235.377	49.482	49.482	49.482	49.482
Toevoeging reserves	-276.966	-92.322	-92.322	-92.322	-36.433
Mutaties reserves	-41.589	-42.840	-42.840	-42.840	13.049
Taakveld: 5.3 Cultuurpresentatie,-prod.en-particip					
Onttrekking reserves	15.300	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	15.300	0	0	0	0
Taakveld: 5.5 Cultureel erfgoed					
Onttrekking reserves	290.020	0	0	0	0
Toevoeging reserves	-290.020	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves programma	540.697	49.482	49.482	49.482	49.482
Toevoeging reserves programma	-566.986	-92.322	-92.322	-92.322	-36.433
Mutaties reserves programma	-26.289	-42.840	-42.840	-42.840	13.049
Programma:P6 Sociaal Domein	Begroting	Begroting	Meerjaren	Meerjaren	Meerjaren
Mutaties reserves per taakveld	2017	2018	Begroting	Begroting	Begroting
Taakveld: 6.3 Inkomensregelingen					
Onttrekking reserves	252.493	0	0	0	0
Toevoeging reserves	-226.093	0	0	0	0
Mutaties reserves	26.400	0	0	0	0
Taakveld: 6.4 Begeleide participatie					
Onttrekking reserves	178.900	50.000	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	178.900	50.000	0	0	0
Taakveld: 6.5 Arbeidsparticipatie					
Onttrekking reserves	0	265.000	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	265.000	0	0	0
Taakveld: 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)					
Onttrekking reserves	10.000	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	10.000	0	0	0	0
Onttrekking reserves programma	441.393	315.000	0	0	0
Toevoeging reserves programma	-226.093	0	0	0	0
Mutaties reserves programma	215.300	315.000	0	0	0
Programma:P7 Volksgezondheid en milieu	Begroting	Begroting	Meerjaren	Meerjaren	Meerjaren
Mutaties reserves per taakveld	2017	2018	Begroting	Begroting	Begroting
Taakveld: 7.4 Milieubeheer					
Onttrekking reserves	45.792	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	45.792	0	0	0	0

Onttrekking reserves programma	45.792	0	0	0	0
Toevoeging reserves programma	0	0	0	0	0
Mutaties reserves programma	45.792	0	0	0	0
Programma:P8 Wonen en bouwen	Begroting	Begroting	Meerjaren	Meerjaren	Meerjaren
Mutaties reserves per taakveld	2017	2018	Begroting	Begroting	Begroting
Taakveld: 8.1 Ruimtelijke ordening					
Onttrekking reserves	212.648	1.002.710	2.710	2.710	2.710
Toevoeging reserves	-162.648	0	0	0	0
Mutaties reserves	50.000	1.002.710	2.710	2.710	2.710
Taakveld: 8.2 Grondexploitatie (niet bedr terrein)					
Onttrekking reserves	4.207.175	41.124	41.830	42.547	65.487
Toevoeging reserves	-4.351.248	0	0	0	0
Mutaties reserves	-144.073	41.124	41.830	42.547	65.487
Taakveld: 8.3 Wonen en bouwen					
Onttrekking reserves	500.000	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	500.000	0	0	0	0
Onttrekking reserves programma	4.919.823	1.043.834	44.540	45.257	68.197
Toevoeging reserves programma	-4.513.896	0	0	0	0
Mutaties reserves programma	405.927	1.043.834	44.540	45.257	68.197

Totaal onttrekking reserves	11.269.758	2.084.227	635.935	558.135	825.987
Totaal toevoeging reserves	-9.665.794	-129.503	-92.322	-92.322	-36.433
Totaal mutaties reserves	1.603.964	1.954.724	543.613	465.813	789.554

Geraamde resultaat (na verwerking mutaties reserves)

Programma:P0 Bestuur en ondersteuning	Begroting	Begroting	Meerjaren	Meerjaren	Meerjaren
Geraamd resultaat per taakveld	2017	2018	Begroting	Begroting	Begroting
Taakveld: 0.1 Bestuur					
resultaat baten	1.077.882	425.600	425.600	425.600	425.600
resultaat lasten	-2.702.080	-2.690.033	-2.697.378	-2.687.478	-2.686.821
resultaat saldo	-1.624.198	-2.264.433	-2.271.778	-2.261.878	-2.261.221
Taakveld: 0.2 Burgerzaken					
resultaat baten	439.365	410.098	440.098	410.098	410.098
resultaat lasten	-866.299	-805.817	-835.817	-803.268	-803.268
resultaat saldo	-426.934	-395.719	-395.719	-393.170	-393.170
Taakveld: 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden					
resultaat baten	959.278	134.278	134.278	134.278	134.278
resultaat lasten	-252.596	-294.376	-294.267	-294.159	-283.239
resultaat saldo	706.682	-160.098	-159.989	-159.881	-148.961
Taakveld: 0.4 Overhead					
resultaat baten	23.586	23.586	23.586	23.586	23.586
resultaat lasten	-6.694.880	-6.860.047	-6.877.841	-6.795.562	-6.800.358
resultaat saldo	-6.671.294	-6.836.461	-6.854.255	-6.771.976	-6.776.772
Taakveld: 0.5 Treasury					
resultaat baten	948.306	1.250.884	1.218.749	1.187.464	1.084.192
resultaat lasten	-883.169	-760.668	-684.087	-678.353	-596.909
resultaat saldo	65.137	490.216	534.662	509.111	487.283
Taakveld: 0.61 OZB Woningen					
resultaat baten	4.375.130	5.571.642	5.524.760	5.577.102	5.780.621
resultaat lasten	-429.073	-371.092	-322.109	-322.109	-322.109
resultaat saldo	3.946.057	5.200.550	5.202.651	5.254.993	5.458.512
Taakveld: 0.62 OZB Niet-Woningen					
resultaat baten	909.781	983.256	980.015	983.626	997.542
resultaat lasten	0	0	0	0	0
resultaat saldo	909.781	983.256	980.015	983.626	997.542
Taakveld: 0.64 Belastingen overig					
resultaat baten	1.263.484	1.311.653	1.311.653	1.311.653	1.311.653
resultaat lasten	-80.822	-80.822	-80.822	-80.822	-80.822
resultaat saldo	1.182.662	1.230.831	1.230.831	1.230.831	1.230.831
Taakveld: 0.7 Alg uitk. & ov. uitk. gemeentefonds					
resultaat baten	25.968.230	26.227.374	26.402.371	26.555.501	26.643.011
resultaat lasten	0	0	0	0	0
resultaat saldo	25.968.230	26.227.374	26.402.371	26.555.501	26.643.011
Taakveld: 0.8 Overige baten en lasten					
resultaat baten	1.591.658	168.703	155.444	110.270	60.790
resultaat lasten	42.095	-683.756	-511.768	-423.229	-445.152
resultaat saldo	1.633.753	-515.053	-356.324	-312.959	-384.362
Taakveld: 0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)					

resultaat baten	20.000	31.295	63.605	15.088	0
resultaat lasten	-20.000	-31.295	-63.605	-15.088	0
resultaat saldo	0	0	0	0	0
Taakveld: 0.10 Mutaties reserves					
resultaat baten	100.308	100.308	0	0	0
resultaat lasten	-37.181	-37.181	0	0	0
resultaat saldo	63.127	63.127	0	0	0
Taakveld: 0.11 Resultaat rekening Baten en Lasten					
resultaat baten	0	0	0	0	0
resultaat lasten	0	0	0	0	0
resultaat saldo	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat baten programma	37.677.008	36.638.677	36.680.159	36.734.266	36.871.371
Geraamde resultaat lasten programma	-11.924.005	-12.615.087	-12.367.694	-12.100.068	-12.018.678
Geraamde resultaat saldo programma	25.753.003	24.023.590	24.312.465	24.634.198	24.852.693
Programma:P1 Veiligheid	Begroting	Begroting	Meerjaren	Meerjaren	Meerjaren
Geraamd resultaat per taakveld	2017	2018	Begroting	Begroting	Begroting
Taakveld: 1.1 Crisisbeheersing en brandweer					
resultaat baten	104.840	104.840	104.840	104.840	104.840
resultaat lasten	-1.387.739	-1.353.470	-1.353.328	-1.353.188	-1.353.046
resultaat saldo	-1.282.899	-1.248.630	-1.248.488	-1.248.348	-1.248.206
Taakveld: 1.2 Openbare orde en veiligheid					
resultaat baten	18.518	18.762	18.762	18.762	18.762
resultaat lasten	-572.685	-436.410	-436.230	-436.050	-436.050
resultaat saldo	-554.167	-417.648	-417.468	-417.288	-417.288
Geraamde resultaat baten programma	123.358	123.602	123.602	123.602	123.602
Geraamde resultaat lasten programma	-1.960.424	-1.789.880	-1.789.558	-1.789.238	-1.789.096
Geraamde resultaat saldo programma	-1.837.066	-1.666.278	-1.665.956	-1.665.636	-1.665.494
Programma:P2 Verkeer en vervoer	Begroting	Begroting	Meerjaren	Meerjaren	Meerjaren
Geraamd resultaat per taakveld	2017	2018	Begroting	Begroting	Begroting
Taakveld: 2.1 Verkeer en vervoer					
resultaat baten	4.247.595	235.840	235.840	235.840	535.840
resultaat lasten	-6.537.949	-2.766.701	-2.859.226	-3.021.433	-3.553.175
resultaat saldo	-2.290.354	-2.530.861	-2.623.386	-2.785.593	-3.017.335
Taakveld: 2.2 Parkeren					
resultaat baten	12.294	12.466	12.466	12.466	12.466
resultaat lasten	-30.112	-25.702	-25.702	-25.702	-25.702
resultaat saldo	-17.818	-13.236	-13.236	-13.236	-13.236
Taakveld: 2.5 Openbaar vervoer					
resultaat baten	0	0	0	0	0
resultaat lasten	-9.840	-6.067	-6.067	-6.067	-6.067
resultaat saldo	-9.840	-6.067	-6.067	-6.067	-6.067
Geraamde resultaat baten programma	4.259.889	248.306	248.306	248.306	548.306
Geraamde resultaat lasten programma	-6.577.901	-2.798.470	-2.890.995	-3.053.202	-3.584.944
Geraamde resultaat saldo programma	-2.318.012	-2.550.164	-2.642.689	-2.804.896	-3.036.638
Programma:P3 Economie	Begroting	Begroting	Meerjaren	Meerjaren	Meerjaren
Geraamd resultaat per taakveld	2017	2018	Begroting	Begroting	Begroting
Taakveld: 3.1 Economische ontwikkeling					
resultaat baten	99.000	163.000	67.000	67.000	27.000
resultaat lasten	-256.595	-311.378	-215.378	-215.378	-175.378
resultaat saldo	-157.595	-148.378	-148.378	-148.378	-148.378
Taakveld: 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur					
resultaat baten	0	0	0	0	0
resultaat lasten	0	-3.222	-3.222	-3.222	-3.222
resultaat saldo	0	-3.222	-3.222	-3.222	-3.222
Taakveld: 3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen					
resultaat baten	39.552	40.065	40.065	40.065	40.065
resultaat lasten	-68.369	-50.974	-50.974	-50.974	-50.974
resultaat saldo	-28.817	-10.909	-10.909	-10.909	-10.909
Taakveld: 3.4 Economische promotie					
resultaat baten	70.745	111.699	111.699	111.699	111.699
resultaat lasten	-20.139	-21.181	-21.043	-20.902	-20.902
resultaat saldo	50.606	90.518	90.656	90.797	90.797
Geraamde resultaat baten programma	209.297	314.764	218.764	218.764	178.764
Geraamde resultaat lasten programma	-345.103	-386.755	-290.617	-290.476	-250.476
Geraamde resultaat saldo programma	-135.806	-71.991	-71.853	-71.712	-71.712
Programma:P4 Onderwijs	Begroting	Begroting	Meerjaren	Meerjaren	Meerjaren
Geraamd resultaat per taakveld	2017	2018	Begroting	Begroting	Begroting
Taakveld: 4.1 Openbaar basisonderwijs					
resultaat baten	0	0	0	0	0
resultaat lasten	-12.994	-19.541	-19.541	-19.541	-19.541
resultaat saldo	-12.994	-19.541	-19.541	-19.541	-19.541

Taakveld: 4.2 Onderwijshuisvesting					
resultaat baten	46.000	46.000	46.000	46.000	46.000
resultaat lasten	-1.184.795	-1.174.067	-1.133.795	-1.128.891	-1.123.988
resultaat saldo	-1.138.795	-1.128.067	-1.087.795	-1.082.891	-1.077.988
Taakveld: 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken					
resultaat baten	49.298	6.898	6.898	6.898	6.898
resultaat lasten	-538.208	-472.002	-437.038	-436.234	-436.234
resultaat saldo	-488.910	-465.104	-430.140	-429.336	-429.336
Geraamde resultaat baten programma	95.298	52.898	52.898	52.898	52.898
Geraamde resultaat lasten programma	-1.735.997	-1.665.610	-1.590.374	-1.584.666	-1.579.763
Geraamde resultaat saldo programma	-1.640.699	-1.612.712	-1.537.476	-1.531.768	-1.526.865
Programma:P5 Sport, cultuur en recreatie	Begroting	Begroting	Meerjaren	Meerjaren	Meerjaren
Geraamd resultaat per taakveld	2017	2018	Begroting	Begroting	Begroting
Taakveld: 5.1 Sportbeleid en activering					
resultaat baten	67	67	67	67	67
resultaat lasten	-197.250	-159.020	-158.237	-157.456	-157.456
resultaat saldo	-197.183	-158.953	-158.170	-157.389	-157.389
Taakveld: 5.2 Sport-accomodaties					
resultaat baten	303.308	117.063	116.713	116.363	116.013
resultaat lasten	-1.439.431	-1.330.486	-1.329.526	-1.287.568	-830.718
resultaat saldo	-1.136.123	-1.213.423	-1.212.813	-1.171.205	-714.705
Taakveld: 5.3 Cultuurpresentatie,-prod.en-particip					
resultaat baten	29.318	14.018	14.018	14.018	14.018
resultaat lasten	-412.776	-373.227	-370.975	-368.727	-238.727
resultaat saldo	-383.458	-359.209	-356.957	-354.709	-224.709
Taakveld: 5.4 Musea					
resultaat baten	0	0	0	0	0
resultaat lasten	-13.319	-11.780	-11.780	-11.780	-11.780
resultaat saldo	-13.319	-11.780	-11.780	-11.780	-11.780
Taakveld: 5.5 Cultureel erfgoed					
resultaat baten	319.983	29.963	29.963	29.963	29.963
resultaat lasten	-553.807	-233.853	-233.853	-233.854	-233.853
resultaat saldo	-233.824	-203.890	-203.890	-203.891	-203.890
Taakveld: 5.6 Media					
resultaat baten	18.151	18.151	18.151	18.151	18.151
resultaat lasten	-395.100	-399.354	-392.115	-384.877	-384.877
resultaat saldo	-376.949	-381.203	-373.964	-366.726	-366.726
Taakveld: 5.7 Openbaar groen, (openlucht)recreatie					
resultaat baten	768.202	193.532	26.002	26.002	26.002
resultaat lasten	-3.292.833	-2.819.098	-2.683.335	-2.654.381	-2.654.798
resultaat saldo	-2.524.631	-2.625.566	-2.657.333	-2.628.379	-2.628.796
Geraamde resultaat baten programma	1.439.029	372.794	204.914	204.564	204.214
Geraamde resultaat lasten programma	-6.304.516	-5.326.818	-5.179.821	-5.098.643	-4.512.209
Geraamde resultaat saldo programma	-4.865.487	-4.954.024	-4.974.907	-4.894.079	-4.307.995
Programma:P6 Sociaal Domein	Begroting	Begroting	Meerjaren	Meerjaren	Meerjaren
Geraamd resultaat per taakveld	2017	2018	Begroting	Begroting	Begroting
Taakveld: 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie					
resultaat baten	174.842	174.842	174.842	174.842	174.842
resultaat lasten	-1.872.004	-1.821.575	-1.681.743	-1.543.907	-1.543.444
resultaat saldo	-1.697.162	-1.646.733	-1.506.901	-1.369.065	-1.368.602
Taakveld: 6.2 Wijkteams					
resultaat baten	0	0	0	0	0
resultaat lasten	-568.797	-528.161	-489.967	-489.773	-489.579
resultaat saldo	-568.797	-528.161	-489.967	-489.773	-489.579
Taakveld: 6.3 Inkomensregelingen					
resultaat baten	5.097.042	4.721.653	4.721.653	4.721.653	4.721.653
resultaat lasten	-6.366.119	-6.140.384	-6.140.384	-6.140.384	-6.140.384
resultaat saldo	-1.269.077	-1.418.731	-1.418.731	-1.418.731	-1.418.731
Taakveld: 6.4 Begeleide participatie					
resultaat baten	437.710	50.000	0	0	0
resultaat lasten	-3.039.862	-232.144	-181.755	-182.166	-182.166
resultaat saldo	-2.602.152	-182.144	-181.755	-182.166	-182.166
Taakveld: 6.5 Arbeidsparticipatie					
resultaat baten	0	355.000	10.000	10.000	10.000
resultaat lasten	-15.983	-1.280.620	-998.729	-1.008.808	-1.008.808
resultaat saldo	-15.983	-925.620	-988.729	-998.808	-998.808
Taakveld: 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)					
resultaat baten	10.000	0	0	0	0
resultaat lasten	-1.093.240	-1.288.813	-1.288.071	-1.212.329	-1.212.329
resultaat saldo	-1.083.240	-1.288.813	-1.288.071	-1.212.329	-1.212.329
Taakveld: 6.7 Maatwerkdienstverlening 18+					
resultaat baten	454.167	413.000	413.000	413.000	413.000

resultaat lasten	-2.208.868	-1.998.941	-2.087.226	-2.090.688	-2.120.792
resultaat saldo	-1.754.701	-1.585.941	-1.674.226	-1.677.688	-1.707.792
Taakveld: 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-					
resultaat baten	0	0	0	0	0
resultaat lasten	-3.550.793	-3.604.505	-3.624.097	-3.763.284	-3.764.665
resultaat saldo	-3.550.793	-3.604.505	-3.624.097	-3.763.284	-3.764.665
Taakveld: 6.81 Geëscaleerde zorg 18+					
resultaat baten	0	0	0	0	0
resultaat lasten	-176.139	-172.877	-103.747	-103.543	-103.543
resultaat saldo	-176.139	-172.877	-103.747	-103.543	-103.543
Taakveld: 6.82 Geëscaleerde zorg 18-					
resultaat baten	0	0	0	0	0
resultaat lasten	-537.153	-837.420	-837.420	-837.420	-837.420
resultaat saldo	-537.153	-837.420	-837.420	-837.420	-837.420
Geraamde resultaat baten programma	6.173.761	5.714.495	5.319.495	5.319.495	5.319.495
Geraamde resultaat lasten programma	-19.428.958	-17.905.440	-17.433.139	-17.372.302	-17.403.130
Geraamde resultaat saldo programma	-13.255.197	-12.190.945	-12.113.644	-12.052.807	-12.083.635

Programma:P7 Volksgezondheid en milieu	Begroting	Begroting	Meerjaren	Meerjaren	Meerjaren
Geraamd resultaat per taakveld	2017	2018	Begroting	Begroting	Begroting
2019	2020	2021			
Taakveld: 7.1 Volksgezondheid					
resultaat baten	0	0	0	0	0
resultaat lasten	-1.045.771	-1.054.471	-1.052.896	-1.051.320	-1.051.256
resultaat saldo	-1.045.771	-1.054.471	-1.052.896	-1.051.320	-1.051.256
Taakveld: 7.2 Riolering					
resultaat baten	3.451.956	2.670.765	2.771.545	2.757.957	2.757.957
resultaat lasten	-2.374.958	-1.629.402	-1.690.804	-1.756.087	-1.804.694
resultaat saldo	1.076.998	1.041.363	1.080.741	1.001.870	953.263
Taakveld: 7.3 Afval					
resultaat baten	3.438.280	3.283.712	3.291.503	3.206.976	3.206.976
resultaat lasten	-2.317.182	-2.056.492	-2.187.122	-2.100.995	-2.152.078
resultaat saldo	1.121.098	1.227.220	1.104.381	1.105.981	1.054.898
Taakveld: 7.4 Milieubeheer					
resultaat baten	45.792	0	0	0	0
resultaat lasten	-486.632	-420.528	-446.528	-446.528	-446.528
resultaat saldo	-440.840	-420.528	-446.528	-446.528	-446.528
Taakveld: 7.5 Begraafplaatsen en crematoria					
resultaat baten	311.738	315.941	315.941	315.941	315.941
resultaat lasten	-278.561	-269.252	-269.184	-266.318	-276.213
resultaat saldo	33.177	46.689	46.757	49.623	39.728
Geraamde resultaat baten programma	7.247.766	6.270.418	6.378.989	6.280.874	6.280.874
Geraamde resultaat lasten programma	-6.503.104	-5.430.145	-5.646.534	-5.621.248	-5.730.769
Geraamde resultaat saldo programma	744.662	840.273	732.455	659.626	550.105

Programma:P8 Wonen en bouwen	Begroting	Begroting	Meerjaren	Meerjaren	Meerjaren
Geraamd resultaat per taakveld	2017	2018	Begroting	Begroting	Begroting
2019	2020	2021			
Taakveld: 8.1 Ruimtelijke ordening					
resultaat baten	1.112.648	1.002.710	2.710	2.710	2.710
resultaat lasten	-786.102	-1.676.164	-676.137	-676.111	-801.084
resultaat saldo	326.546	-673.454	-673.427	-673.401	-798.374
Taakveld: 8.2 Grondexploitatie (niet bedr terrein)					
resultaat baten	7.761.055	964.286	720.869	530.533	306.109
resultaat lasten	-7.761.055	-964.286	-720.869	-530.533	-306.109
resultaat saldo	0	0	0	0	0
Taakveld: 8.3 Wonen en bouwen					
resultaat baten	892.725	611.880	611.880	611.880	611.880
resultaat lasten	-1.750.190	-1.098.804	-1.098.799	-1.098.795	-1.098.789
resultaat saldo	-857.465	-486.924	-486.919	-486.915	-486.909
Geraamde resultaat baten programma	9.766.428	2.578.876	1.335.459	1.145.123	920.699
Geraamde resultaat lasten programma	-10.297.347	-3.739.254	-2.495.805	-2.305.439	-2.205.982
Geraamde resultaat saldo programma	-530.919	-1.160.378	-1.160.346	-1.160.316	-1.285.283

Geraamde baten	66.991.834	52.314.830	50.562.586	50.327.892	50.500.223
Geraamde lasten	-65.077.355	-51.657.459	-49.684.537	-49.215.282	-49.075.047

Geraamde resultaat	1.914.479	657.371	878.049	1.112.610	1.425.176
---------------------------	------------------	----------------	----------------	------------------	------------------

Bijlage 6 Investerings

Tabel 162 Investeringsplanning

Investeringsplanning 2017-2020								
Onderdeel investerings plafond?	Betreft	Afschr. termijn	Investering	2017	2018	2019	2020	2021
Ja	bruggen	10	Investerings in Bruggen	57.500	58.390	342.500	57.500	57.500
	civiel	7	VOLKSWAGEN CADDY, 41 BX DP, WAGEN NR 252		25.000			
	groen	7	VOLKSWAGEN TRANSPORTER88 BL JJ, WAGEN NR 234		45.000			
	wegen	7	2 Mercedes Benz 309 CDI 241, 242				112.000	
	reiniging	7	FUSO Canter gesloten opbouw 244			68.158		
	groen	7	2 FUSO Canter gesloten open wagen 236, 239			99.604		
	reiniging	1	MEYER LST 57 SMAL, WAGENNUMMER V001					4.600
	reiniging	1	MEYER LST 57 BREED, WAGENNUMMER V002					6.800
	reiniging	1	2 Schuitemaker Rolbezem 1 + 2					14.300
	reiniging	1	NISSAN X RAIL 60 RV LL, WAGEN NR 201		15.000			
	reiniging	7	ravo , WAGEN NR 265			150.238		
	reiniging	10	NIDO, NAT 4,0 M3 STROOIER 1, VO05			39.000		
	wegen	15	Investerings wegen					720.000
	werkplaats	7	VOLKSWAGEN TRANSPORTER, 97 BX DJ, WAGEN NR 251		33.000			
	begraafplaa	7	Roberine 264				65.000	
	begraafplaa	7	Ford TC 24 Trekker 263					36.000
	Economie	25	Uitbreiding haven 'De Kom'	145.000				
Nieuw aangedragen investeringen 2018								
	Geen							
Subtotaal Investerings (onderdeel investeringsplafond)				202.500	176.390	699.500	234.500	839.200
Nee	afval	7	BURG, BPA 10-20, WF DJ 11, WAGEN NR 291		50.000			
	afval	7	Volvo, BS-LX-68, nr 221					
	afval	7	daf BV ND 12, WAGEN NR 212			223.000		
	afval	7	daf BV ND 13, WAGEN NR 213				211.250	
	afval	7	daf				211.250	
	afval	7	HUFFERMANS 14 KEER VC 11 TOT EN MET VC24			117.000		
	afval	7	2 aanhangers (Hapert) 292, 293			20.000		
	afval	7	MERCEDES BENZ, BL BN 87, WAGEN NR 214					
	afval	1	PUINCONTAINER. 10 M3, VC08			6.000		
	afval	1	PUINCONTAINER. 20 M3, VC07		6.000			
	afval	1	SCHENK GLASCONTAINER. 20 M3, VC01		15.000			
	afval	1	SCHENK GLASCONTAINER. 20 M3, VC02					
	afval	1	SCHENK KUNSTSTOFCONTAINER. 20 M3, VC06			25.000		
	afval	1	SCHENK PAPIERCONTAINER. 20 M3, VC03			15.000		
	afval	1	SCHENK TAKKENCONTAINER. 20 M3, VC04			10.000		
	afval	1	SCHENK TAKKENCONTAINER. 20 M3, VC05		10.000	0		
	afval	1	SCHENK Containers		11.000	50.000		
	afval	15	Investerings afvalbeleidsplan	285.000	659.500	287.680		
	riolering	15	Meetapparatuur vGRP 2014-2018	60.000				
	riolering	15	Minigemalen vGRP 2014-2018	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000
	riolering	15	Randvoorzieningen vGRP 2014-2018					
	riolering	15	Verbetering grondwatermeetnet vGRP 2014-2018					
	riolering	15	Hoofdgemalen vGRP 2014-2018	80.516				
	riolering	45	Persleidingen vGRP 2014-2018					
	riolering	45	Vrijvervalriolering vGRP 2014-2018	555.649	1.662.000	1.292.512	1.320.180	1.346.806
	riolering	45	waterkwaliteitsopgave riolering vGRP 2014-2018					
	Riolering	40	Investering VGRP Kon. Marinelaan	80.000				
	Riolering	15	gemalen: 1 Molenlaan in 2020 en 2 Krimwijk II in 2021				137.600	42.510
	Water	40	waterbouwkundige kunstwerken vGRP 2014-2018	275.000	200.000	275.000	275.000	275.000
	Riolering	7	MERCEDES BENZ. BB ST 62. WAGEN NR 271			200.000		
	Water	1	Damwand				6.413	
Subtotaal Investerings (Gesloten circuit)				1.366.165	2.643.500	2.551.192	2.191.693	
Nee (vanwege eerder besluit)	afval	7	Reconstructie Vlietwijk (Afval)	20.000				
	groen	40	Reconstructie Vlietwijk (groen)	226.049				
	ovl	30	Reconstructie Vlietwijk (openbare verlichting)	189.386				
	riolering	45	Reconstructie Vlietwijk (riolering)	189.818				
	wegen	30	Reconstructie Vlietwijk (wegen)	1.198.592				
Subtotaal Investerings (Vlietwijk)				1.823.845		0	0	
Eindtotaal				3.392.510	2.819.890	3.250.692	2.426.193	839.200

Tabel 163 Afschrijvingslasten investeringsplan, onderdeel investeringsplafond

Afschrijvingslasten investeringsplan onderdeel investeringsplafond				
Investeringsplan	2018	2019	2020	2021
Investeringsplan in Bruggen	5.750	11.589	45.839	51.589
VOLKSWAGEN CADDY, 41 BX DP, WAGEN NR 252	0	3.571	3.571	3.571
VOLKSWAGEN TRANSPORTER88 BL JJ, WAGEN NR 234	0	6.429	6.429	6.429
2 Mercedes Benz 309 CDI 241, 242	0	0	0	16.000
FUSO Canter gesloten opbouw 244	0	0	9.737	9.737
2 FUSO Canter gesloten open wagen 236, 239	0	0	14.229	14.229
MEYER LST 57 SMAL, WAGENNUMMER V001	0	0	0	0
MEYER LST 57 BREED, WAGENNUMMER V002	0	0	0	0
2 Schuitemaker Rolbezem 1 + 2	0	0	0	0
NISSAN X RAIL 60 RV LL, WAGEN NR 201	0	15.000	0	0
ravo , WAGEN NR 265	0	0	21.463	21.463
NIDO, NAT 4,0 M3 STROOIER 1, VOO5	0	0	3.900	3.900
Investeringsplan wegen	0	0	0	0
VOLKSWAGEN TRANSPORTER, 97 BX DJ, WAGEN NR 251	0	4.714	4.714	4.714
Roberine 264	0	0	0	9.286
Ford TC 24 Trekker 263	0	0	0	0
Uitbreiding haven 'De Kom'	5.800	5.800	5.800	5.800
Totale afschrijvingslasten investeringsplan 2018 -2021	11.550	47.103	115.682	146.718
<i>afschrijvingslasten knooppunt Voorschoten (Raadsbesluit 5-3-2015)</i>	<i>50.000</i>	<i>50.000</i>	<i>50.000</i>	<i>50.000</i>
<i>afschrijvingslasten Kon. Marinelaan (deel knooppunt Voorschoten)</i>	<i>2.000</i>	<i>2.000</i>	<i>2.000</i>	<i>2.000</i>
Afschrijvingslasten toetsing begroting 2018-2021	63.550	99.103	167.682	198.718
Investeringsplafond 2018-2021*	100.000	200.000	300.000	400.000
Restant investeringsplafond 2018-2021		100.897	132.318	201.282
<u>Nieuw aangedragen investeringen 2018</u>				
Geen	0	0	0	0
Totale afschrijvingslasten nieuwe investeringen 2018		0	0	0
Totale afschrijvingslasten investeringsplan 2018 -2021	63.550	99.103	167.682	198.718
Investeringsplafond 2018-2021	100.000	200.000	300.000	400.000
Ruimte binnen investeringsplafond	36.450	100.897	132.318	201.282

Investeringsplan worden geactiveerd in het jaar na afronding van de investering, dus van investeringen in 2018 worden de kapitaallasten in 2019 in de exploitatie opgenomen.

Bijlage 7 Reactie op de begrotingsscan

De gemeenteraad van Voorschoten heeft bij brief van 22 maart 2017 Gedeputeerde Staten gevraagd om een begrotingsscan op te stellen. Aanleiding voor de aanvraag is het feit dat de begroting 2017 en bijbehorende meerjarenraming 2018 – 2020 onder preventief toezicht is geplaatst. De begroting 2017 voldoet niet aan de criteria van de Gemeentewet en het zgn. Gemeenschappelijke Financieel Toezichtkader 2014 'Kwestie van evenwicht'. Om voor repressief toezicht in aanmerking te komen moet er sprake zijn van een structureel en reëel sluitende (meerjaren)begroting. Dat wil zeggen: de structurele lasten moeten worden gedekt door structurele baten. Naar oordeel van Gedeputeerde Staten voldoet de begroting 2017-2020 hier niet aan.

De begrotingsscan is opgesteld met medewerking van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (hierna: BZK) voor wat betreft de aanlevering van de benchmarkdata in hoofdstuk 4. De provincie Zuid-Holland is nadrukkelijk als enige verantwoordelijk van deze scan. Om die reden is het onderwerp artikel 12 Financiële VerhoudingsWet in deze scan niet opgenomen omdat dit het domein is van het ministerie BZK.

De uitkomsten van de begrotingsscan zijn niet vrijblijvend. Als follow-up wordt van de raad of het college een schriftelijke reactie richting Gedeputeerde Staten (GS) gevraagd, in het bijzonder ten aanzien van de geschetste oplossingsrichtingen en in hoeverre deze worden meegenomen bij de opstelling van de begroting 2018. Tevens zijn de conclusies en aanbevelingen input voor overleg tussen de gemeente en de provincie.

In deze begroting zijn op alle aanbevelingen en enkele conclusies een reactie gegeven. Dit is te vinden in het financiële deel van de begroting onder het kopje "Dekking-schil 2-begrotingsscan".